

DŽELALUDIN RUMI

Jedino Sve

prepevao Aleksandar Đusić
sa Aleksandrom Ljubišom

Rumijev život, delo, poruke*

»Tiho sam zaječao, i svetom će se još stotinama vekova razlegati moj vapaj. Svet će se okretati oko osovine moje jadicovke.« (*Divan*, 562:7)

»Razum je nemoćan u izražavanju Ljubavi. Jedino je Ljubav sposobna da obelodani istinu o Ljubavi i o stanju Zaljubljenika. Put naših proroka je put Istine. Ako hoćeš da živiš, umri u Ljubavi; umri u Ljubavi ako želiš da ostaneš u životu.«

* * *

Ime Mevlana Dželaludin Rumi znači Ljubav i ushićeni let u beskrajnost. Rumi je jedan od velikih duhovnih učitelja i pesničkih genija čovečanstva, i bio je začetnik Mavlavi sufijskog reda, vodećeg islamskog mističkog bratstva.

Rumi je rođen 30. septembra 1207. godine, u Balku, u Avganistanu, koji je tada bio deo Persijskog carstva. Potiče iz porodice učenih teologa. Pobegavši pred mongolskom najezdom i razaranjem, Rumi i njegova porodica proputovali su mnoge muslimanske zemlje, obavili hodočašće u Meku i na kraju se, negde između 1215. i 1220. nastanili u Konji, u Anadoliji, koja je tada bila deo Seldžučkog carstva. Naziv *Rumi* znači "iz rimske Anadolije" (u dijalekatskom arapskom pridev *rumi* još i danas se odnosi na ono što je zapadnjačko ili nestarosedelačko). Njegov otac Bahaudin Valad, sem što je bio teolog, bio je i pravnik i mistik nepoznate loze. Njegov *Marif*, zbirka beleški, zapažanja u obliku dnevnika, propovedi i neobičnih izveštaja o vizionarskim iskustvima, šokirao je većinu konvencionalno učenih ljudi koji su pokušali da ga razumeju.

* Ključni izvor informacija za ovaj predgovor, kao i za napomene na kraju knjige, bio mi je Kolman Barks, prevodilac Rumijeve poezije na engleski jezik, koji je dao izuzetan doprinos tome da Rumi postane najčitaniji pesnik u SAD danas. Ovde sam se u tolikoj meri služio Barksovima opservacijama da bi bilo zaista zamorno da sam to svaki put posebno napominjao.

Od Barksa sam takođe preuzeo i praksu davanja naslova pesmama – mada sam Rumi nije to radio – jer mislim da to pomaže njihovom utiskivanju u svest čitaoca. (Napomena prevodioca) Pokazao je zapanjujuće čulnu slobodu u objavljivanju svog jedinstva sa Bogom. Rumija je u očev tajni unutarnji život uputio bivši učenik njegovog oca Burhanudin Mahakik. Burhanudin i Rumi su, osim toga, proučavali i pesnike Sanaija i Atara. Kada mu je otac preminuo, Rumi ga je nasledio na položaju šeika u derviškoj obrazovnoj zajednici u Konji. Sa 24 godine, on je već bio vrhunski znalac u oblasti religije i prirodnih nauka.

Na mističnu stazu ga je uveo lutajući derviš Šemsudin od Tabriza. Život mu je bio sasvim uobičajen za jednog verskog učitelja – podučavanje, meditiranje, pomaganje sirotinji – sve dok kasne jeseni 1244. godine nije sreo tog neznanca koji mu je postavio jedno pitanje. Šems je putovao s kraja na kraj Srednjeg istoka tragajući i moleći se da naiđe na nekog ko bi mogao "da izdrži moje društvo". Začuo se glas: »A šta ćeš dati zauzvrat?« »Svoju glavu!« »Onaj kojeg tražiš je Dželaludin iz Konje.«

Pitanje koje je Šems izgovorio nateralo je učenog profesora da se onesvesti i sruši na zemlju. Ne možemo da budemo potpuno sigurni kako je to pitanje glasilo, ali sudeći prema najpouzdanijem saopštenju Šems ga je upitao ko je veći, Muhamed ili Bestami, jer Bestami je izjavio: »Kako je ogromna moja slava«, dok je Muhamed u svojoj molitvi Bogu priznao: »Ne poznajemo Te onako kako bi trebalo.«

Rumi se, osetivši iz kolike dubine to pitanje dolazi, srušio na zemlju. Na kraju je bio u stanju da odgovori da je Muhamed veći, jer dok je Bestami uzeo jedan gutljaj božanskog i zaustavio se na tome, za Muhameda se put neprestano odmotavao. Postoje različite verzije ovog susreta, ali ma kako da je on izgledao, Šems i Rumi postali su nerazdvojni. Njihovo prijateljstvo predstavlja jednu od misterija. Više meseci su proveli zajedno bez ikakvih ljudskih potreba, zaneti u sferi čistog razgovora i drugovanja. Ta ekstatična veza prouzrokovala je neprilike u religijskoj zajednici. Rumijevi učenici osetili su se zapostavljenima. Osetivši nevolju, Šems je nestao jednako neočekivano kao što se i pojavio. Anemari Šimel, koja je četrdeset godina bila zadubljena u Rumijeva dela, smatra da je u vreme tog prvog nestanka započeo Rumijev preobražaj u mističkog umetnika. »Postao je pesnik, počeo je da sluša muziku i da peva, satima se vrteći u krug.«

Stigla je vest da se Šems nalazi u Damasku. Rumi je poslao svog sina, Sultana Velada, u Siriju da vrati njegovog prijatelja u Konju. Kada su se Rumi i Šems drugi put sreli, pali su jedan drugom pred noge, tako da "niko nije znao ko je zaljubljenik a ko ljubljeni." Šems je ostao u Rumijevom domu i oženio se jednom devojkom koja je bila odgajena u njegovoj porodici. Ponovo su počeli dugi mistični razgovori (*sohbet*), i ponovo je to izazvalo ljubomoru i surevnjivost.

Petog decembra 1248. godine, dok su Rumi i Šems noću razgovarali, Šems je bio pozvan na zadnja vrata. Izašao je, i više nikada nije bio viđen. Najverovatnije je bio ubijen u dosluhu sa Rumijevim sinom Aladinom; ako je tako, Šems je zaista dao svoju glavu za povlasticu mističnog prijateljstva.

Misterija prijateljevog odsustva prekrila je Rumijev svet. Ovog puta je lično krenuo u potragu za Šemsom i tako stigao do Damaska. A tamo je shvatio:

*Zašto bi trebalo da tragam? Ja sam isto
što i on. Njegova srž kroz mene govori.
Tragao sam za samim sobom!*

Njegova ljubav i ožalošćenost zbog Šemsove smrti našle su svoj izraz u bujici muzike, plesa i lirskih pesama, sakupljenih u obimnu zbirku oda i katrena pod nazivom "Divani Šemsi Tabrizi" ("Dela Šemsa od Tabriza"). Jedinstvo je postalo potpuno. Postojala je potpuna *fana*, poništenje sebe u prijatelju. Šems je pisao te pesme.

Posle Šemsove smrti i Rumijevog stapanja sa njim, pronađen je drugi saučesnik, Saladin Zarkub, zlatar. Saladin je postao prijatelj kojem je Rumi posvećivao svoje pesme, ne onako vatreno kao Šemsu, već sa spokojnom nežnošću. A kada je i Saladin umro, tu ulogu preuzeo je Husam Čelebi, Rumijev pisar i omiljeni student. Rumi je tvrdio da je Husam bio izvorište,

onaj koji je razumeo opsežnu, tajanstvenu uređenost i svrhu "Matnavija" ("Duhovni distisi"), didaktičkog epskog dela u šest knjiga (kasnije nazvanog "Kuran na persijskom"), koje se tako čudljivo prebacuje sa teorije na folklor, sa duhovitih dosetki na ekstatičnu poeziju. Poslednjih dvanaest godina svog života, Rumi je diktirao Husamu ovo remek-delo, kao i besede "Fihi ma Fihi" ("Tu je što je tu"), napisane da bi svoje učenike uputio u metafiziku.

Ukoliko postoji jedna osnovna ideja koja bi predstavljala temelj Rumijeve poezije, onda je to apsolutna ljubav prema Bogu. Njegov uticaj na mišljenje, literaturu i sve oblike estetskog izražavanja u islamskom svetu ne može biti precenjen.

Mevlana Dželaludin Rumi napustio je ovaj svet 17. decembra 1273. Pripadnici pet veroispovesti pratili su njegova mrtvačka nosila. Ta noć je nazvana Sebul Arus (Noć sjedinjenja). Još i danas Mavlavi derviši taj dan smatraju za praznik.

*Na dan moje smrti, moj mrtvački pokrov se kreće –
Ali to ne znači da mi je srce još na zemlji!
Ne plačite i ne žalite me: "Avaj, kako je to strašno!"
Upali ste u đavolovu klopku – avaj, to je ono što je strašno!
Ne jaučite: "Kuku, rastadosmo se!" na mom pogrebu –
Za mene je ovo trenutak radosnog sastanka!
Ne recite "zbogom" kada me polože u grob –
To je zavesa što skrivaće večno blaženstvo.
Videste "silaženje" – sad gledajte uzdizanje!
Zar je zalazak pogibeljan za sunce i mesec?
Vama to liči na zalazak, a zapravo je izlazak;
Mrtvački kovčeg na tamnicu liči, a vodi u slobodu.
Koje je seme u zemlju palo a da nije pustilo izdanke?
Zbog čega sumnjate u sudbinu ljudskog semena?
Koje vedro nije izašlo iz čatrnje napunjeno?
Zašto bi se onda Josif "Duša" bojao ovog bunara?
Zatvorite usta ovde, a otvorite ih na tom kraju,
kako bi vaše himne odjeknule tamo u Nigdini!*

("Gle, ovo je Ljubav")

* * *

Zakovitlani derviši

*Kao što talasi nad mojoj glavom tvore vrtlog kružni,
Tako i ti krivudaj i kovitlaj se sred svetog plesa.
Igraj, srce, igra, kolo vrtoglavo budi.
Izgori u tom plamenu, jer – nije li On sveća?*

Mavlavi obredi *sema* simbolizuju božansku ljubav i mističnu ekstazu; oni streme ka sjedinjenju sa Božanskim. Muzika i ples treba da izazovu meditativno stanje prožeto ljubavlju prema Bogu. Mavlavi muzika sadrži neke od najsuštinskih elemenata klasične istočnjačke muzike i prevashodno služi kao pratnja za pesme Rumija i drugih sufijskih pesnika. U muzici *seme* (obreda) glavni bubnjar obično ima najistaknutije mesto. Prate ga *kudumi* (mali talambasi) i cimbala; melodiju obezbeđuju trščana svirala, žičani instrumenti i glas. Reči, pa čak i slogovi pesme. povezani su sa muzičkim deonicama. »Derviška muzika ne može da bude stavljena u note. Note ne obuhvataju dušu derviša.«

Derviši se vrte van vremena i bez napora. To je ekstatični ples predavanja, koji ipak poseduje izuzetno usredsređenu disciplinovanost. Tako oni stižu do tačke na kojoj se ego rastače, a njegovo mesto zauzima sazvučje sa univerzalnim. *Derviš* doslovno znači "ulaz" ili

"vrata". Kada ono sa čime se stupa u vezu prelazi iz pojave u pojavu, dolazi do *daršana* ("viđenja", tj. voljnog pokazivanja Božanstva posvećeniku), sa govorom unutar vizije. Kada privlačna sila gravitacije postane još jača, dvoje postaju jedno obrtanje koje je molekularno i galaktičko i duhovno prizivanje u svest vrhovnog prisustva u centru univerzuma. Obrtanje je vidljiva predstava toga kako derviš postaje ispražnjeno mesto u kojem ljudsko i božansko mogu da se sastanu i spoje. Da bi pristupio celini, deo mora da poludi, barem po opštepriznatim merilima. Međutim, za ove zanesene pobožne ljude, koji se u sufi tradiciji zovu *matzubi*, ovo ludilo predstavlja istinsko zdravlje. Brzo se okreću kružeći oko vlastite ose, i istovremeno kruže kroz prostor. Desna ruka je okrenuta uvis prema nebu da bi se primila Božja preplavljujuća milost, koja prolazi kroz srce i prenosi se u zemlju preko leve ruke okrenute nadole. Dok jedna noga ostaje čvrsto na zemlji, druga se prebacuje preko nje i pokreće plesača ukруг. Neprekidni ritam podizanja i spuštanja desne noge podržan je unutrašnjim ritmičnim ponavljanjem imena "Al-lah, Al-lah, Al-lah..." Obred može da se posmatra kao moćni krešendo u tri etape: osvešćenje Boga, viđenje Boga i sjedinjenje sa Bogom.

Na ivici potpune *fane* (poništenja u Bogu) kao da postoji jedno područje ugodne smušenosti, osećanje bivanja na mnogim mestima u isto vreme, izgovarajući pri tome umnožene, razgranate rečenice. Maglovito, tronuto rastvaranje, krhko i gotovo prazno. Duboko, apsolutno neznanje pri kojem uobičajeno, staloženo ponašanje deluje *umobolno!*

Zato ne može ni da čudi što Rumijeve pesme nisu brižljivo potkresani persijski minijaturni vrtovi. Više su nalik na slike u turkmenskom stilu – prepune neočekivanih, odsečnih pokreta, čudnovatog cveća i žbunja, demona i životinja koje govore.

*Šta je sema? Poruka iz vilinskog sveta, skrivena u tvom srcu;
sa njom vedrina prodire u otuđeno srce.*

Drvo mudrosti cveta na tom lahoru;

pore unutrašnjeg života otvaraju se na tu melodiju.

Kad duhovni petao zakukuriče, nastupa zora;

kada Mars udari u svoj bubanj, pobeda je naša.

Suština duše izborila se sa nezasićenim telom;

kada začuje zvuk defa, ona sazreva i smiruje se.

U telu se oseća čudesna slast;

to je šećer koji svirala i svirač nude slušaocu.

(*Divan*, 1734:1-5)

Koraci na putu ka sjedinjenju sa Božanskim izvode se u skladu sa strogim pravilima. Šeik se nalazi unutar kruga, kod "stuba". To je najviši duhovni položaj, označen crvenom prostirkom okrenutom u pravcu Meke. Crveno je boja jedinstva i pojavnog sveta. Postoje 24 boje jedinstva i pojavnog sveta. Podijum za muzičare okrenut je prema šeiku; zakovitlani derviši zauzimaju svoja mesta s njegove leve strane.

Naat, pesma u slavu Proroka, otvara svetkovinu. Za njom sledi kazivanje iz Kurana. Zatim kudumi prekidaju tišinu i uvode u solo flaute, koji izražava čežnju za sjedinjenjem sa Bogom. Naredni postupak je Hod Sultana Velada, u kojem derviši, predvođeni šeikom, tri puta obilaze dvoranu, zaustavljajući se da se poklone jedni drugima kod "stuba".

Prvi *selam* (pozdravljanje) uvodi ples: poljubivši šeikovu ruku derviš dobija dopuštenje da se obrće. Starešina plesa upućuje ga na njegovo mesto. Dok muzičari sviraju a hor peva, šeik stoji kod "stuba" a derviši osvajaju prostor i obrću se ponavljajući svoje nečujno »Alah, Alah, Alah...« Ovaj deo obreda traje otprilike deset minuta i ponavlja se četiri puta. Na četvrti selam i šeik se priključuje njihovom okretanju. On predstavlja središte (sunce); derviši predstavljaju kružeće planete koje se okreću oko njega i oko samih sebe u Rumijevom sunčevom sistemu.

Svetkovina završava recitovanjem Fatihe, uvodnog poglavlja Kurana, za kojom sledi molitva Mevlani i Šemsudinu od Tabriza. Zatim svi derviši zajedno skandiraju "Hu", što predstavlja sveobuhvatajuće Ime Boga, Jedinog.

»Ko god je čuo za mene, neka se pripremi da dođe i upozna me; ko god me želi, neka krene u potragu za mnom. Naći će me – a tada neka ne odabere nikoga drugog osim mene.«

(Šemsudin Tabrizi)

* * *

Lični identitet može da se shvati kao struktura načinjena od onoga sa čime se čovek *poistovećuje*. Rumi tvrdi da identitet mora odmah da bude iscepan i uništen, načisto razbijen zajedno sa svojom bednom krojačnicom u kojoj se prišivaju zakrpe u vidu uteha koje donose jelo i piće. Ne može sav unutarnji rad da bude obuhvaćen ushićenim predavanjem i odricanjem svoje ličnosti. Rumi savetuje da ne slušate suviše često utešnu stranu vaše ličnosti koja vam pruža ono što želite. Umesto toga, trebalo bi da se molite za nepopustljivog instruktora. Otkrivanje veličine i bogatstva suštinskog bića, koje se nalazi u osnovi, nije moguće bez potpunog demontiranja onoga što smo želeli i grabili, i za čime još uvek žudimo. *Pijuk* za Rumija predstavlja bilo šta što obavlja taj revnosni posao brižnosti: jasno razabiranje, prisustvo učitelja, prostodušna čvrstoća, i iskrenost prema sebi. *Pijuk* razbija na sastavne delove iluzornu ličnost i otkriva blago u našim bićima koje nije vezano za iskustvo. Ono je sama naša suština, neotuđiva, van svih pretpostavki i računica, dosegnuta kada se ukloni ego i kada se sa potpunom usredsređenošću i odlučnošću iskopa ispod vidljivog, površinskog imanja.

Postojanje voljene osobe nije dokazivo, ali nije ni maštarija. Prijatelj – kako Rumi najčešće naziva ovo prisustvo koje je unutar vas a beskrajno izvan dometa čula – iako neuhvatljiv, ipak vam je bliže od vaše vratne žile; treba vam ogledalo da biste ga videli. Šeik je takvo ogledalo, podsetnik na to prisustvo, i kuvar koji vas postepeno pretvara od tvrde i bezukusne sirovine u ukusno, meko i privlačno jelo. Razumevanje koje dolazi uz pomoć šeika mnogima daje duhovnu hranu i preobražavajuću energiju.

* * *

Na Rumijevu sahranu došli su predstavnici svih glavnih veroispovesti. On je u jeku krstaških ratova i žestokih sektaških sukoba izjavio: »Ja odlazim u muslimansku džamiju i u jevrejsku sinagogu i u hrišćansku crkvu i svugde vidim *jedan* oltar.« I na drugim mestima je nedvosmisleno isticao da se svako ko smatra veroispovest ili nacionalnu pripadnost važnim ljudskim kategorijama, nalazi u opasnosti da svoje srce liši sposobnosti da postupa saosećajno. *Danas* ovo shvatanje deluje vrlo radikalno, ali Rumi se u trinaestom veku zalagao za to uverenje sa tako neodoljivom otmenošću i dobrotom da je njegova pravilnost bila sagledana i priznata.

Postoji čvrsta veza između Isusa i Rumija. U hrišćanskoj crkvi u Širazu (Iran) iznad ulaza je u kamenu uklesan sledeći Rumijev katren:

Tamo gde je Isus živeo okupljaju se hrabri i velikodušni.
Mi smo vrata koja nikad nisu zaključana.

Ako te muči bilo kakva vrsta bola,
zastani pored ovih vrata. Otvori ih.

Oko obojice se osećalo nežno prihvatanje svih bića i lekovito milosrđe. Drugovanje Rumija i Šemsa nema paralele u ogromnoj usamljenosti Isusovog života, ali njihov odnos prema deci i prema izopštenima iz društva veoma je sličan. Rumi je pokazivao veliko poštovanje i brigu za najnepriznatije stanovnike trinaestovekovnog muslimanskog gradića. Uvek bi zastao da se pokloni pred decom i staricama, da ih blagoslovi i bude od njih blagoslovljen. Jednog dana je ulicom prolazio jermenski kasapin, hrišćanin. Rumi se zaustavio i sedam puta mu se poklonio. Drugom prilikom je naišao na decu koja su se igrala. Pozdravio ih je sa istim uvažavanjem koje bi ispoljio prema odraslima. Tada se začuo glas jednog mališana koji je izdaleka trčao prema njemu: »Čekaj, evo i mene!« Rumi je sačekao da mu dečak priđe, poklonio mu se i zauzvrat primio njegovo klanjanje.

* * *

Sufijski izraz *nafs* označava žudnje. Od neodložnog načina na koji ljubavnici žele jedno drugo pa do potrage sanijasina (monaha, onog koji se odrekao sveta) za istinom, svako kretanje potiče od pokretača. Svaki zaveslaj približava nas okeanu. Rumi naglašava da je važno da se žudnje prožive redosledom kojim se pojavljuju kako čovek ne bi ostao zaglavljen u svom razvoju usled neke nezadovoljene snažne žudnje. Jednom su ga upitali šta da se radi sa jednim mladićem uhvaćenim u nekoj nepristojnoj radnji. Nije nam poznato o čemu se precizno radilo – o samozadovoljavanju, voajerisanju, ili nekom drugom vidu neobuzdane žudnje svojstvene mladima. Rumi im je odgovorio da ne treba o tome da brinu. »To samo znači da mu raste perje. Opasan slučaj je onaj klinac koji *ne radi* nepristojne stvari, i posle napušta gnezdo bez perja. Takav lako postaje plen mačke.« Rumi preporučuje uzdržavanje od povezivanja seksualnog ponašanja sa sramotom, bilo da se radi o adolescentu ili nekom drugom ko se još nije zasitio erotskog zanosa. Za mnoge ljude orgazam je nešto najbliže predavanju.

Nafs su energije koje nas održavaju u pokretu i ne daju nam da se igde zaustavimo. Sjedinjavanje sa božanskim odvija se neprestano. Neka se lepota koju želimo stalno pretvara u akciju, i preobražava se u novu, i novu. Šta sam uopšte izgubio umirući, menjajući jedan skup *nafsa* za drugi? – pita Rumi. Sve što na obali dograbiš i želiš da zadržiš lomi se pod pritiskom reke. Ali, kad stvari radiš iz dubine duše, sama reka protiče kroz tebe. Svežina i duboka radost su obeležja te pokretljivosti.

U Rumijevoj poeziji često se spominje kretanje od minerala, preko biljke i životinje, do čoveka, a potom i do nečeg većeg od njega. Uzastopne "smrti", kroz koje se prolazi dok se duša uzdiže vraćajući se Bogu, ne povlače za sobom i raskidanje svake veze sa nižom formom. Svako stanje uključeno je u sledeće. Po Rumiju, u tom napredovanju i prelaženju iz jedne forme u drugu glavnu stvar predstavljaju polet i radost, a to je nešto što Zapadnjaci teško mogu da prihvate. Tragična spoznaja, žalost i nesreća, život kao postepeno oduzimanje – to za Rumija nisu suštinski uvidi. U središte je postavljena bistrina, snažan i sočan smeh, i ljubav koja uviđa kako se sve alhemijski preobražava u Prijatelja. Određeno suštastveno drugarstvo teče kao krv života u Rumijevoj *božanstvenoj komediji*.

* * *

U Kini postoji priča o tri nasmejana taoistička učitelja, koji su poučavali tako što bi došli u grad, zaustavili se na trgu i smejali se. Jedan od njih je umro. Narod, radoznao da vidi kako će se preostala dvojica ponašati, okupio se oko pogrebne lomače. Druga dva učitelja izdala su uputstvo da se mrtvac ni na koji način ne priprema, čak da se ne promeni ni odeća koja je bila na njemu. Džepovi su mu bili prepuni prskalice. Tako je podučavanje ponovo počelo. Rumijeve pesme su nalik prskalicama na pogrebnoj lomači. One ne dozvoljavaju mnogo prenemaganja i pozerstva, i pokazuju nam kako da izbegnemo patnju.

Jedna druga priča iz južne Indije govori o osobenosti sapuna. Sapun je u stvari vrsta nečistoće koju kupujemo. Predstavljamo ga nečistoći koju imamo, i te dve nečistoće su tako srećne što vide jedna drugu da izlaze napolje i mešaju se! Zajedno plivaju u toploj prijatnoj vodi, a onda perač u pravom trenutku podiže tkaninu našeg istinskog bića oslobođenu i od sapuna i od prljavštine. Mistična poezija i ostale aktivnosti mogu da deluju na ovaj način, poput sapuna koji se poigrava sa onim što remeti jasnoću naše svesti. U određenom času sve to spada sa nas i ostavlja nas čiste, spremne da ponovo budemo nošeni.

U Iranu se pamti jedna igra zvana *mošereh*, što znači "druženje sa poezijom". Jedna osoba kaže jedan Rumijev stih, posle čega sledeća osoba treba da kaže neki Rumijev stih koji počinje onom rečju kojom se prethodni završio. I tako je porodica ili grupa prijatelja ponekad satima igrala tu igru, bar pre nego što je televizija umrtvila dušu. Rumi nije bio jedini pesnik koji je mogao da posluži u tu svrhu. Mogao je to da bude i Hafiz, ili Atar, i još neki. Poezija je tkala i sastavljala materijal zajednice i davala mu životnost. Mi nemamo ništa što bi moglo da se poredi sa tim.

Ipak, Rumi upozorava i na jednu opasnost. Muštra na zavesama *nije* ono što one sakrivaju. Umetnici vole forme, čašu koja se nalazi na lancu pokraj vodopada kao sredstvo da se proba njegova voda. Neki sufiji su doživljavali čari umetnosti kao nešto što može da uspori duhovni razvitak. Umetnost ume da nas zagolica nagoveštajem predavanja i prevazilaženja granica ličnosti, a da se oni pri tom ne iskuse u potpunosti. Predivna poezija može čoveka da zadrži na ivici ogromnog, okeanskog poništenja u Bogu. Kako Rumi to kaže, mi hodamo po penušavom talasu zadigavši haljine i nogavice, umesto da goli zaronimo u krajnje dubine.

* * *

U persijskoj poeziji postoji tradicija da pesnik na kraju pesme spomene sebe po imenu, i to predstavlja specifičan oblik potpisa. Umesto toga, Rumi se često poziva na Šemsa (u više od hiljadu pesama) ili na tišinu. Time on objavljuje pravo autorstvo poezije, i uključuje i prazninu *posle* kao deo pesme. Pet stotina oda završavaju rečju *kšamuš*, tišina ili ćutanje. Rumi nije toliko zainteresovan za sam jezik, više je usklađen sa njegovim vrelima. Reči su značajne samo kao rezonatori za centar. Rumi je celu svoju teoriju o jeziku zasnovao na svirali od trske (*nej*). Ispod svega što kažemo, kao i u svakom tonu svirale, prisutna je nostalgija za postojbinom, za trščakom. Jezik i muzika mogućni su samo zato što smo prazni, šuplji, i odvojeni od svog porekla. Celokupan jezik je čežnja za zavičajem. Zbog čega ne postoji i drugi tonalitet, pita se Rumi, nota u slavu veštine majstora rukotvorca, koji je jedan najobičniji cilindar uobličio u *nej*, kompleksno ljudsko obličje sa njegovih devet rupa?

* * *

U krčmi se nude razne vrste vina – vino uživanja u boji, izgledu i ukusu, vino spretnosti intelekta, izvrsni porto anegdota i priča, i kabernet pesme duše. Biti čovek znači ući u tu krčmu u kojoj se služi zanosni asortiman želja. Opna ega puca i iz njega kulja sok. Fermentacija je jedan od najstarijih simbola za čovekov preobražaj. Kada grozdovi udruže svoj sok i neko vreme ostanu zajedno zatvoreni u mraku, rezultati su spektakularni. Tada dva pijana čoveka mogu da se upoznaju do te mere da ne znaju ko je ko. Zamenice više ne mogu da se primene u muljevitom svetu krčme, u kojem vladaju uzbudljiva pometnja i poluartikulisane žudnje.

No, posle određenog vremena provedenog u krčmi, stiže se do prekretnice, dopire sećanje na neko drugo mesto, javlja se čežnja za poreklom postanka, i pijanice moraju da izađu iz mehane i da pristupe povratku. U Kuranu stoji: »Svi se mi vraćamo.« Krčma je jedna vrsta pijanog pakla u kojem ljudi uživaju i pate, a zatim se ustremljuju napolje u potrazi za istinom. Krčma je opasan prostor gde su prerušavanja katkada neophodna, ali nikada nemoj da

sakrivaš svoje srce, insistira Rumi. Ostani otvoren. Kidanje veza i vikanje na ulicama otpočinja u krčmi, i čovekova duša se okreće da nađe svoj put kući.

Četiri sata je posle ponoći. Nasrudin, legendarni podvaladžija, napušta krčmu i besciljno šeta gradom. Zaustavlja ga čuvar reda: »Zašto skitaš ulicama usred noći?« »Gospodine«, odgovara mu Nasrudin, »kada bih znao odgovor na to pitanje, odavno bih već bio kod kuće!«

* * *

Slava ojađenima koji se rano bude

»U ime Boga Najmilosrdnijeg i Najsaosećajnijeg.

Ovo je četvrto putovanje kući, gde nas čekaju divne blagodati. Mistici će biti veoma srećni dok ga budu čitali, kao što je livada srećna kad čuje grmljavinu, povoljne vesti o dolasku kiše, i kao što se umorne oči raduju spavanju. Radost za duh, zdravlje za telo. Ovde se nalazi ono što iskrena pobožnost želi, osveženje, slatko voće dovoljno zrelo i za najizbirljivijeg berača, lek, detaljna uputstva o tome kako stići do Prijatelja. Sve veliča Boga. Ovde je mogućnost da obnovite vezu sa svojom dušom, i predahnete od poteškoća. Proučavanje ove knjige biće mučno za one koji se osećaju odvojeni od Boga, dok će ostale učiniti zahvalnim. Ova lađa nosi tovar koji se ne može naći u privlačnosti mladih žena. Tu je nagrada za zaljubljene u Boga. Pun mesec i nasledstvo za koje ste mislili da je izgubljeno sad vam se vraćaju. Više nade za one koji se nadaju, srećna otkrića za tragače za hranom, izvanredne stvari koje ste pomišljali da uradite. Povoljno predosećanje nakon potištenosti, širenje posle grčenja. Sunce izlazi, i ta svetlost je ono što u ovoj knjizi dajemo našim duhovnim naslednicima. Naša zahvalnost Bogu drži ih uz nas, i uz to dovodi nove. Kao što andaluzijski pesnik Adi el-Riga kaže:

Spavao sam okrepljen svežim povetarcem,
kad iznenada siva golubica
zapeva iz čestara, zajeca od čežnje,
i podseti me na moju sopstvenu patnju.

Tako dugo bejah daleko od svoje duše,
toliko vremena uspavan, ali plakanje te golubice
probudi me i natera da zaridam. *Slava*
svim ojađenima koji se rano bude!

Neki polaze prvi, a neki mnogo kasnije. Bog blagosilja i jedne i druge, sve koji putuju, nadoknađuje ono što je uništeno, zbrinjava one koji obrađuju oranicu korisnosti, i blagosilja Muhameda i Isusa i sve ostale glasonoše i proroke. Amin, i neka Gospod svih stvorenja blagoslovi i vas.«

(Molitva na početku IV knjige "Matnavija")

Priredio: Aleksandar Đusić

OKEAN VODI BRIGU O SVAKOM TALASU

VAZDUH NOĆI

Neki čovek je na samrtnoj postelji ostavio
poslednja uputstva za podelu svoje imovine
između tri sina.

On je sav svoj duh posvetio njima.
Stajali su oko njega kao kiparisi, mirni i snažni.

Rekao je gradskom sudiji:

»Onom od mojih sinova koji je *najlenji*
podaj *celu* moju zaostavštinu.«

Zatim je umro, a sudija se obrati njima trojici:
»Svaki od vas mora da podnese izveštaj o svojoj lenjosti,
kako bih precizno utvrdio *kako* ste lenji.«

Mistici su pravi stručnjaci za lenjost. Uzdaju se u nju,
jer neprekidno vide da Bog radi svuda oko njih.
Letina stalno pristize, mada se nikada
nisu ni potrudili da zaoru!

»Hajde. Recite mi nešto o tome kako ste lenji.«

Svaka izgovorena reč je omotač unutrašnjeg bića.
Neznatni otklon zavese, širok koliko kriška hleba,
može da razotkrije stotine rasprskavajućih sunaca.
Čak i ako je ono što je rečeno tričavo i netačno,
slušalac jasno čuje izvorište. Jedan dašak dolazi
kroz baštu. Drugi od hrpe pepela.
Pomisli koliko se razlikuju glasanja lisice
i lava, i šta ti kazuju!

Slušanje nekoga je odizanje poklopca sa kipućeg lonca.
Doznaješ šta ima za večeru. Doduše, neko to može
i po mirisu da pogodi - slasno varivo i kisela čorba.

Čovek kucka po zemljanom ćupu pre no što ga kupi,
da bi po zvuku ustanovio ima li naprslinu.

Najstariji od tri brata reče sudiji:
»Mogu da poznam čoveka po glasu,
a ako ništa ne govori,
čekam tri dana, i onda proniknem u njega.«

Drugi brat: »A ja ga upoznajem kad govori,
a ako neće da govori, ja zapodenem razgovor.«

»Ali šta ako on zna za taj trik?«, pitao je sudija.

To me podseća na majku koja kaže svojoj deci:
»Kada noću prolazite kroz groblje

i ugledate sablast, jurnite na nju, i ona će nestati.«

»Ali, šta«, odgovara dete, »ako je majka sablasti rekla toj sablasti da uradi istu stvar?
I sablasti imaju majku.«

Drugi brat nije umeo da odgovori.

Onda je sudija zapitao najmlađeg brata:
»Šta ako se čoveka ne može navesti da išta kaže?
Kako doznaješ njegovu skrivenu narav?«

»Samo sednem pred njega bez reči,
i postavim lestve napravljene od strpljenja,
pa ako u njegovom prisustvu govor s one strane radosti
i s one strane žalosti počne da se izliva iz *mojih* grudi,
jasno mi je da mu je duša duboka i svetla
kao zvezda Kanopus što se nad Jemenom diže.
I zato, kada počnem da govorim, moćna bujica reči
briše sve pred sobom, i znam *ga* po onom što kažem,
i kako to kažem, jer između nas je otvoren prozor
kroz koji se noću meša vazduh naših života.«

Najmlađi je, očigledno,
bio najlenji, i pobedio.

BISMILAH

U krvi ti je da hodaš tromo.
Već godinama si neraspoložen.
Pa kako, tako snužden, da budeš krotak?
Zar stvarno očekuješ da dospeš bilo gde iz takvog pritvora?

Budi poput vazduha prostran da bi doznao tajnu.
Trenutno si sačinjen od jednakih delova gline
i vode – gusto, mutno, lepljivo, masno blato.

Avram je saznao kako su sunce i mesec i zvezde raspoređeni.
I rekao je: *Više neću pokušavati da Bogu pripišem saučesnike.*

Tako si bespomoćan. Prepusti se milosti.
Okean vodi brigu o svakom talasu
dok ne dopre do obale.
Potrebno ti je više pomoći no što si svestan.
Trudiš se da živiš svoj život na nesigurnim skelama.
Reci Bismilah, *U ime Boga*,
kao što sveštenik čini sa nožem u ruci kad žrtvuje životinju.

Bismilah svoju iznošenu ličnost
da bi otkrio svoje istinsko ime.

DEČJA IGRA

Počuj pesnika Sanaija,
koji je živeo u osami: »Ne skitaj drumom zanesen.
Spavaj u krčmi.«

Kad pijanica tumara ulicom
deca ga ismevaju.
Pada u blato.
Kreće bilo kojim, svakim putem.
Deca ga prate,
ali ona ne znaju ukus vina,
ni kako je to biti pijan.
Svi ljudi na ovoj planeti su deca,
izuzev jako retkih.
Niko nije odrastao sem onih lišenih želje.

Bog reče:
»Svet je predstava, dečja igra,
a vi ste deca.«

Bog govori istinu.
Ako nisi napustio dečije igre
kako da budeš odrastao?
Bez čistote duha,
ako si još uvek usred pohote i pohlepe
i ostalih želja, nalik si deci
koja se igraju polnog opštenja.
Trude se
i taru jedno o drugo, ali to nije seks!

Isto je i sa borbama ljudskog roda.
To je sukob sa mačevima-igračkama.
Bez cilja, potpuno ništavno.

Kao dečurlija na drvenim konjićima, ratnici tvrde
da jašu Boraka, Muhamedovog noćnog ata,
ili Duldula, njegovu mazgu.

Tvoje radnje ne znače ništa, seks i rat koji vodiš.
Držiš se za gaće i šepuriš naokolo
Dun-da-dun, dun-da-dun.

Ne čekaj da umreš da bi to uvideo.
Shvati da su i tvoja mašta i mišljenje
i čulni opažaji trščani štapovi
koje deca seku i uzjahuju kao da su konji.

Znanje zaljubljenika mistike drugačije je.
Empiričke, čulne nauke
liče na magarca natovarenog knjigama,
ili na sadržaj ženske šminke.

Sve se to spira.
Ali ako pravilno podigneš prtljag, pružiće ti zadovoljstvo.
Ne nosi teret svog znanja nekim sebičnim povodom.
Odreci se želja i samovolje,
pa će se pravi jahaći konj možda pojaviti pod tobom.

Ne zadovoljavaj se *imenom* HU-a,
pukim rečima o tome.

Iskusi *to disanje*.
Iz knjiga i reči potiče fantazija,
ali ponekad i ona vodi sjedinjenju.

UMEŠNOST I PRAZNINA

Rekao sam već da svaki majstor
traga za onim čega nema
da bi primenio svoju veštinu.

Graditelj traži trulu šupljinu
gde se krov urušio. Vodonoša
bira prazan ibrik. Tesar
zastaje pred kućom bez vrata.

Radnici žure ka nekom nagoveštaju praznine,
koju zatim počinju da popunjavaju.
Ipak, praznina je ono u šta se uzdaju,
i zato nemoj da misliš da je moraš poništiti.
Ona okružuje ono što ti treba!

Draga dušo, da se nisi sprijateljila
sa beskrajnim ništavilom unutra,
zašto bi stalno bacala svoju mrežu
u njega, i tako strpljivo čekala?

Taj nevidljivi okean pružio ti je takvo preobilje,
a ti ga i dalje nazivaš "smrću",
njega koji ti daje podršku i dejstvo.

Bog je dopustio da nastupi volšeban preokret,
tako da škorpjinu rupu posmatraš
kao predmet želje,
a čitavo bajno prostranstvo oko nje
kao preteće, prepuno zmija.

Eto kako je nastran tvoj strah od smrti
i praznine, i kako je naopaka
privrženost onome što želiš.

Sad kada si čuo šta imam da kažem
o tvojoj zabludi, dragi moj,
poslušaj i Atarovu priču na istu temu.

On je njene perle nanizao na primeru
kralja Mahmuda. Među plenovima Mahmudovog
ratnog pohoda na Indiju bio je i jedan dečak,
kojeg je usvojio kao sina. Dao mu je obrazovanje
i kraljevski se starao o njemu,
a potom ga proizveo u svoga zamenika
i posadio na zlatni presto pokraj sebe.

Jednoga dana zatekao je mladića kako plače.
»Zašto plačeš? Ti si imperatorov kompanjon!
Čitava nacija je postrojena pred tobom
poput zvezda kojima možeš da zapovedaš!«

Mladić mu odgovori: »Mislím na
svoju majku i svog oca, i kako su me kao dete
plašili pretnjama u vezi s tobom!
"Uh-oh, sleduje mu život na dvoru kralja Mahmuda!
Ima li na svetu išta užasnije?!" Gde li su sada,
da vide kakav je moj položaj ovde?«

Ovaj slučaj govori o tvome strahu od promene.
Ti si taj indijski dečak. *Mahmud*, što znači
Slava Kraju, predstavlja siromaštvo duha,
odnosno prazninu.

Majka i otac su tvoja privrženost
ubedejima i krvnim vezama
i željama i utešnim navikama.

Ne slušaj ih!
Čini se da ti idu na ruku,
a bacaju te u tamnicu.

To su tvoji najgori neprijatelji.
Podstiču te da se plašiš
življenja u praznini.

Jednog ćeš dana liti suze radosnice u toj palati,
sećajući se zablude svojih roditelja!

Shvati da tvoje telo odgaja duh,
pomaže mu da raste i jača,
a potom mu daje pogrešan savet.

Na kraju telo postaje oklop od veriga
u mirnodopskim godinama,
suviše vruć leti, suviše hladan zimi.

No, želje tela su, s druge strane,
poput nepredvidljivog pomoćnika, s kojim moraš
imati strpljenja. A taj pratilac je koristan,
jer strpljenje razvija tvoju sposobnost
da voliš i iskusiš spokoj.

Strpljenje ruže tik uz trnje
održava je mirisavom. Strpljenje je ono što daje mleko
muškoj kamili koja u trećoj godini života još uvek sisa,
i strpljenje je ono što proroci ispoljavaju prema nama.

Lepota brižljivog veza na košulji
je u strpljenju koje je u njega utkano.

Drugarstvo i odanost imaju strpljenje
kao snagu svojih veza.

Ako se osećaš usamljeno i neugledno, to znači
da nisi bio strpljiv.

Budi sa onima koji opšte sa Bogom
kao što se med meša sa mlekom, i reci:

»Ništa što dolazi i odlazi,
raste i nestaje,
nije ono što ljubim.«

Živi u onome koji je stvorio proroke,
inače ćeš ličiti na karavansku logorsku vatru
ostavljenu da sama dogori pokraj puta.

PRAZNINA

Razmisli o razlici
između naših postupaka i Božjih.

Mi često pitamo: »Zašto si to uradio?«
ili: »Zašto sam tako postupio?«

Da, mi delamo, a ipak je sve što učinimo
Božje stvaralačko delo.

Gledamo unazad i analiziramo događaje
iz naših života, ali postoji i drugačiji način
posmatranja, unazad-i-unapred-najednom
viđenje, koje nije racionalno shvatljivo.

Jedino Bog to može da razume.
Satana se pravdao: *Ti si me primorao da padnem,*
dok je Adam rekao Bogu: *Mi smo to*
sebi uradili. Posle ovog pokajanja
Bog zapita Adama: *Pošto je sve u okvirima*
mog predviđanja, zašto nisi potegao
taj argument u svoju odbranu?

Adam odgovori: *Plašio sam se,*

i želeo da budem smeran.

Ko postupa s poštovanjem dobiće poštovanje.

Ko sa sobom donese slatkoću biće poslužen kolačem s bademima. Dobre žene privlače dobri ljudi.

Duboko poštuju svog prijatelja.
Ili budi premu njemu neuljudan,
pa vidi šta će se dogoditi!

Ljubavi, ispričaj sad neku zgodu
koja će pojasniti ovu misteriju
usled koje slobodno delamo, a ipak smo
podređeni. Jedna ruka drhti jer je oduzeta.
Druga drhti jer si je naglo odgurnuo.

Oba podrhtavanja od Boga dolaze,
ali zbog jednog se osećaš krivim,
a šta je sa onim drugim?

Ovo su intelektualna pitanja.
Duh toj stvari drukčije pristupa.
Omar je nekada imao prijatelja, naučnika,
Bu'l-Hakama, koji je nepogrešivo rešavao
empiričke probleme, ali nije mogao da prati Omara
u oblast prosvetljenja i čuđenja.

Sada se vraćam na tekst: »A On je sa tobom,
gde god da si«. Pa kako sam ga onda uopšte ostavio!

Neznanje je Božji zatvor.
Znanje je Božja palata.

Spavamo u Božjoj nesvesnosti.
Budimo se u Božjoj otvorenoj šaci.

Plaćemo Božju kišu.
Smejemo Božju munju.

I borba i miroljubivost
dešavaju se unutar Boga.

A ko smo onda mi
u ovoj nerazmrsivoj zbrci sveta,
koji je u stvari samo jedna jedina prava
linija koja se spušta sa *ALAHa*?

Ništa.
Mi smo
praznina.

ŠEIK KOJI SE IGRAO SA DECOM

Neki se mladić raspitivao naokolo:

»Imam jedan problem. Uputite me na neku mudru osobu.«

Jedan posmatrač mu reče: »U našem gradu nema nikog sa pameću izuzev onog tamo čoveka koji se igra sa decom,
onog što jaše konja-motku.

On raspolaže silnom pronicljivošću i blagorodnošću velikom kao noćno nebo, ali to prikriva ludošću dečje igre.«

Mladi tragač prišao je deci: »Dragi oče, ti koji si postao poput deteta, odaj mi tajnu.«

»Odlazi. Ovo nije dan za tajne.«

»Ali molim te! Poteraj svog konja ovuda, samo na minut.«

Šeik je prestao da glumi galop.

»Brzo govori. Ne mogu zadugo da ga obuzdam.

Opa. Pazi da te ne ritne.

Mnogo je divalj!«

Mladić je smatrao da ne može da postavi ozbiljno pitanje u tako sumanutim okolnostima, pa se šegačio: »Moram da se oženim. Postoji li neka odgovarajuća u ovoj ulici?«

»Na svetu ima tri vrste žena.

Dve su propast, a jedna je blago za dušu.

Prva je, kada je oženiš, potpuno tvoja.

Druga je polu-tvoja, a treća nije tvoja uopšte.

A sada briši odavde, dok te ovaj konj ne šutne u glavu! Ej, ti, smiri se više!«

Šeik je odjahao među dečurliju.

Mladić uzviknu: »Pričaj mi još o vrstama žena!«

Šeik se, na svom konju-motki, opet približio:

»Devica tvoje prve zaljubljenosti je čitava tvoja.

Učiniće da se osećaš srećnim i slobodnim.

Udovica bez deteta je druga. Ta će biti dopola tvoja.

Treća, koja ti nije ništa, je udata žena sa detetom.

Sa prvim mužem dobila je dete, i sva se njena ljubav uliva u to dete. Ta s tobom neće imati nikakav odnos.

A sad se čuvaj.

Odstupi.

Okrenuću ovog mangupa u drugom pravcu!«

Glasno je uzviknuo i pojahao natrag,
sazivajući decu oko sebe.

»Još jedno pitanje, Učitelju!«

Šeik je jahao u krug:

»Šta je sad? Brzo! Potreban sam onom tamo jahaču.

Čini mi se da sam zaljubljen.«

»Šta izigravaš?

Zašto na taj način kriješ svoju pamet?«

»Vidiš, ovdašnji svet

hoće da mi da zaduženje. Oni hoće da budem

sudija, zvaničnik, i tumač svih tekstova.

Znanje koje posedujem to ne želi. Ono hoće da uživa

u samom sebi. Ja sam plantaža šećerne trske,

a u isti mah se i hranim slatkoćom.«

Znanje koje je stečeno

nije poput ovog. Oni koji ga imaju brinu da li će se ono
dopasti publici.

To je iskušenje slave.

Polemičko znanje ima potrebu za mušterijama.

Ono nema dušu.

Stameno i energično

pred svojom publikom, srozava se kada nikog nema.

Jedina prava mušterija je Bog.

Spokojno žvaći

tu ukusnu šećernu trsku Pobožne Ljubavi, i ostani

nestašno detinji.

Lice će ti se

zarumeneti od prosvetljenja

poput crvenih cvetnih pupoljaka.

ČOVEK I ŽENA SE PREPIRU

Jedne noći u pustinji

uboga Beduinka imala je ovo da kaže

svom mužu: »Svi su srećni

i uspešni, osim nas! Mi nemamo hleba.

Nemamo začina. Nemamo bokal za vodu.

Jedva da imamo ikakvu odeću. Nema čebadi

za noć. Fantaziramo da je pun mesec

torta. Pružamo ruke za njom! Od nas se zbune

čak i prosjaci. Svi nas se klone.

Od Arapa se očekuje da budu plemenite delije,

a pogledaj sebe, posrćeš naokolo! Kad bi se ovde

pojavio neki posetilac, mi bi mu ukrali rite

kad ga savlada san. Ko je tvoj vodič

koji te na ovo navodi? Pa mi nismo u stanju da nabavimo

ni šaku sočiva! Deset apsolutno bezvrednih godina,
eto šta smo mi!«

Pričala je i pričala.

»Ako je Bog prebogat, mi onda mora da sledimo
nekakvog šarlatana. Ko to nas vodi? Neki prevarant,
koji stalno govori: *Sutra, prosvetljenje*
će vam doneti bogatstvo, sutra.

Kao što svi znaju, to nikad ne dođe.

Mada pretpostavljam da se veoma retko ipak dogodi i to
da sledbenik koji se ugleda na šarlatana može nekako
da prevaziđe tobožnjeg znalca. Svejedno, ja hoću da znam
šta ovo lišavanje govori o nama.«

Muž je, konačno, odgovorio:

»Dokle ćeš se žaliti

što nemamo para i što nemamo odakle da im se nadamo?
Veći deo našeg života minuo je. Ne brini
o prolaznim stvarima. Pomisli na to kako životinje žive.

Na goluba na grani koji se zahvaljuje.

Na divno pevanje slavuja.

Na mušicu. Na slona. Svaki živi stvor
uzda se u Boga za svoju hranu.

Te patnje koje trpiš su glasnici.

Slušaj ih i postaće ti slatke. Noć je
skoro prošla. Nekad si bila mlada, i zadovoljna.
Sada sve vreme razmišljaš o novcu.

Nekada si *ti bila* taj novac. Bila si jedri čokot.

Sada si trula voćka. Trebalo bi da si
sve slađa i slađa, ali si se pokvarila.

Kao moja žena, trebalo bi da si mi ravna.

To ti je isto kao sa parom cipela - ako je jedna pretesna,
par je neupotrebljiv.

Slično dvokrilnim vratima, i mi moramo biti usklađeni!

Lav se ne pari sa vučicom.«

Tako je ovaj čovek koji beše srećno siromašan

do zore grdio svoju ženu,

kad ona uzvрати:

»Ne govori mi samo

o svom uzvišenom gledištu! Vidi kako se ponašaš!

Duhovna nadmenost je nešto najružnije što postoji.

Ona je kao leden i snežan dan,

po kojem ti je i odeća skroz mokra!

To je već previše da se istrpi!

I ne nazivaj me svojim parom, ti varalice!

Pa ti se sa psima otimaš za ostatke kostiju.

Nisi ti tako zadovoljan kao što se praviš!

Ti si i zmija i krotitelj zmija
istovremeno, samo što toga nisi svestan.
Začaravaš zmiju radi para, a zmija začarava tebe.

Previše govoriš o Bogu, i teraš me da se osećam krivom
koristeći tu reč. Bolje ti je da se pripaziš!
Ta reč će te otrovati, budeš li je koristio
da stekneš vlast nada mnom.«

Tako se osorna bujica njenog govora
sručila na muža, i on se odupro:
»Ženo, ova nemaština je moja najdublja radost.
Ovaj ogoljeni način života je čestit i lep.
Ništa ne možemo da sakrijemo jer ništa nemamo.
Ti kažeš da sam u stvari naduven i gramziv,
da sam i krotitelj zmija i sama zmija,
ali ti nadimci se odnose na tebe.

U svome gnevu i želji za posedovanjem
ti te osobine vidiš u meni.
Ja ne želim ništa od ovog sveta.

Ti si kao dete koje se vrtelo i vrtelo,
pa sad misliš da se kuća vrti.

Tvoje oči su te koje pogrešno vide. Budi strpljiva,
i prepoznaćeš blagodat i svetlost Gospodnju
u načinu na koji živimo.«
Ova prepirka se nastavila do kraja noći, pa i duže.

POLNI NAGON, ŠTA MOŽE DA URADI ŽENSKI SMEH, I SUŠTINA PRAVE MUŽEVNOSTI

Neko u razgovoru uzgred pomenu egipatskom kalifu:
»Mosulski kralj ima konkubinu kojoj nema ravne,
lepšu no što sam u stanju da opišem.
Ona izgleda *ovako*.«
On na papiru nacрта njen portret.

Kalif ispusti svoju šolju.
Smesta je poslao svog kapetana u Mosul
sa više hiljada vojnika. Opsada grada je trajala nedelju dana,
uz velike gubitke u ljudstvu. Bedemi i kule klimavi
i neotporni - kao od voska. Mosulski kralj šalje glasnika.
»Čemu ovo ubijanje? Ako hoćete grad,
napustiću ga i biće vaš!
Ako želite još blaga, to ćemo srediti još lakše!«

Kapetan vadi komad hartije
sa slikom devojke na njemu. Ovo.
Silni kralj od Mosula je brz na odgovoru.

»Izvedite je. Neka idol pripadne idolopokloniku.«

Kad je ugleda, kapetan se smesta zaljubljuje,
baš kao i kalif. Ne smejte se tome.
I takva ljubav je deo beskrajne ljubavi,
bez koje se svet ne razvija.
Predmeti ljubavi napreduju od neorganskih preko vegetacije
do bića obdarenih duhom, zbog preke potrebe
svake ljubavi koja želi da dopre do savršenstva.

Ovaj kapetan zaključuje da tlo izgleda plodno,
pa seje svoje seme. Kad zaspi, ta devojka mu dolazi
u san. Vodi ljubav sa njom,
i semena tečnost štrca napolje.

Uskoro počinje da se budi.
Polako shvata da devojka nije tu.
»Uzalud sam prosuo svoje seme.
Staviću tu opsenarku na probu.«

Vođa koji nije kapetan svoga tela ne zaslužuje
poštovanje, sa semenom tako prosutim u pustinju.
Sada je potpuno izgubio prisebnost. Više ne mari
za kalifa, a bogme ni za smrt.
»Zaljubljen sam«, priznaje sebi.

Ne delaj u takvoj uspaljenosti.
Posavetuj se sa učiteljem.
Ali kapetan to nije mogao.

Njegova zaslepljenost je grozničavi talas koji ga odnosi.
Nešto što ne postoji čini da se u pomrčini bunara
pojavi priviđenje, i samo to priviđenje postaje
dovoljno snažno da povuče prave lavove na dno bunara.

Još malo saveta: opasno je pustiti druge muškarce
da imaju intimne odnose sa ženama pod tvojim nadzorom.
To je kao da si stavio jedno uz drugo pamuk i žar.
Teško je, gotovo nemoguće, ohladiti ih i obuzdati.

Kapetan se ne vraća pravo kalifu,
već umesto toga logoruje na izdvojenoj livadi.
U izlivu strasti ne razlikuje zemlju od neba.
Razum mu se gubi u bučnom dobovanju,
ništavna rotkva i njen sinak.
Za njega je i sam kalif postao mušica, tričarija.

Ali baš dok ovaj zemljoradnik cepa ženine gaće
i uglavljuje joj se među noge, a ud mu napreduje
pravo ka meti, nastupa silan metež
i logorom se razleže vika vojnika.
On skače na noge dok mu se golo dupe cakli
i istrčava napolje s krivom sabljom u ruci.

Crni lav iz obližnje močvare
uvukao se među konje. Džumbus.
Lav odskoče šest metara u vazduh,
šatori se talasaju kao pučina.

Kapetan hitro prilazi lavu,
jednim udarcem mu otkida glavu,
i već juri natrag u ženin šator.
Kada ponovo razastre njenu divotu,
ud mu se uspravlja još više.

Sama stvar odvija se isto kao i sa lavom.
Ud mu do kraja ostaje uzdignut,
i ne rasipa semenu tečnost tek tako.
Lepotica je zadivljena njegovom muževnošću.
Bez dvoumljenja i sa ogromnom energijom sjedinjuje se
sa njegovom energijom, i njihova dva duha
izlaze iz njih kao jedan.

Uvek kad se dvoje spoje na taj način, još jedno
biće pristiže iz nevidljivog sveta. Svrha toga može
da bude rađanje, ako ništa ne spreči začće,
ali neko treći u svakom slučaju dolazi kad se dvoje sjedine
u ljubavi, ili u mržnji. Moćna svojstva koja proizvodi
takvo ujedinjenje objavljuju se u duhovnom svetu.

Prepoznaćete ih kad odete tamo.
Vaša spajanja donose potomstvo.
I zato, budite obazrivi. Čekajte, i budite promišljeni,
pre no što krenete da zadovoljite nekog.
Setite se da valja voditi računa o deci!

O deci sa kojom treba živeti i služiti im,
deci nastaloj iz vaših osećanja prema nekome, bićima
sa oblikom i govorom i mestom za život.
Ona čak i sada vape za vama.
Zaboravili ste nas. Vratite se.
Budite svesni toga. Čovek i žena zajedno
uvek imaju duhovni plod.

Kapetan nije bio baš toliko svestan. Posrnuo je,
i zaglibio se kao mušica u loncu sa skorupom,
potpuno obuzet svojom ljubavnom avanturom. A onda,
isto tako naglo, postaje ravnodušan. I kaže ženi:
»O ovome ni reči pred kalifom.«

Odvodi je tamo, i kalif je očaran, poražen.
Ona je sto puta lepša no što je zamišljao.

Neki čovek pitao je jednog rečitog učitelja:
»Šta je pravilno, a šta pogrešno?« »Pogrešno je misliti:
šišmiš se krije od sunca, a ne od ideje o suncu.
Ali baš je ideja to što u šišmišu izaziva strah i nagoni ga
još dublje u špilju. Ti imaš ideju o neprijatelju

koja te povezuje sa izvesnim saučesnicima.

Mojsije, unutarnja svetlost otkrovenja,
obasjao je vrh Sinajske gore, ali gora
nije mogla da zadrži tu svetlost.

Ne obmanjuj sebe na taj način!
Imati ideju nije isto što i
živeti stvarnost bilo čega.

U ideji bitke nema junaštva.
Zid javnog kupatila pokriven je slikama
i brojnim izrekama o junaštvu. Probaj da premestiš ideju
od uha do oka. Tada dlake iz tvojih ušiju
postaju prefinjene kao svetlosna vlakna.

Čitavo tvoje telo postaje ogledalo,
i celo se pretvara u oko i duhovno disanje.
Neka te tvoje uho odvede do tvog ljubljenog.«

I tako je kalif silno zaljubljen u tu devojkicu.
Njegovo kraljevstvo nestaje poput munje.
Ako je tvoja ljubav obamrla, znaj ovo: ukoliko ono što
imaš može da nestane, onda je to samo snoviđenje,
uobraženje, dah kroz brkove. I moglo je da te ubije.

Ima onih koji kažu: »Sve ima svoj kraj.«
Greše. Svakog trena oni govore:
»Da postoji neka drugačija stvarnost,
video bih je. Znao bih za nju.«

Dete ne razume lanac uzročnosti, ali treba li
odrasli da zbog toga prestanu da budu razboriti?
Ako ljudi razumom ne opažaju postojanje ljubavi
u vasioni, to ne znači da je nema.

Josifova braća nisu primećivala Josifovu lepotu,
ali Jakov je nikada nije gubio iz vida. Mojsije je isprva
video samo drveni štap, ali na drugi pogled
to beše otrovnica i uzrok panike.
Čulo vida je u neskladu sa znanjem duše.
Mojsijeva ruka je i ruka i izvor svetlosti.

Ovi događaji su stvarni kao što je stvarna beskrajnost,
mada nekima deluju kao religiozne fantazije,
onima koji veruju isključivo u stvarnost
polnih organa i probavnog trakta.

Ne spominji Prijatelja takvima.
Za druge, seks i glad su prolazne opsenarije,
dok je Prijatelj trajnije, ubedljivije prisutan.
Neka oni prvi idu u svoj hram, a mi ćemo u svoj.
Ne razgovaraj nadugačko sa skepticima ni sa onima
koji se izjašnjavaju kao ateisti.

Dakle, kalif je naumio da prodre
u tu prelepu ženu i dolazi joj da zadovolji potrebu.
Pamćenje mu podiže penis, istežući ga u mislima
da se gura unutra i izlazi napolje, usled čega se
to parče tela raskrupnjava od zadovoljstva.

Međutim, dok zaista leže sa ženom,
do njega dopire naredba od Boga
da prekine te bludne radnje. Jedva čujan zvuk,
onakav kakav bi proizveo miš. Penis se oklembesi,
i strast klisne.

On pomišlja da taj šaptavi zvuk potiče od zmije
koja se uspravlja na slamnoj asuri. Devojka primećuje
njegovo klonuće i obuzima je napad smeha zbog te
neobične okolnosti. Seća se kako je kapetan ubio lava
dok mu je penis sve vreme bio uspravljen.

Dugo traje i glasan je njen smeh.
Na šta god da pomisli samo ga pojačava,
poput smeha onih koji jedu hašiš.
Sve je komično.

Svako čuvstvo ima svoj uzrok i šifru koja ga aktivira.
Kalif je razjaren. Poteže mač.
»Šta je to tako zabavno? Reci mi sve što misliš.
Ništa ne prećutkuj. U ovom trenutku sam vidovit.
Ako slažeš odrubiću ti glavu.
Ako kažeš istinu, daću ti slobodu.«

On stavlja sedam Kurana jedan na drugi
i zaklinje se da će učiniti to što je rekao.
Kada je konačno zavlada sobom,
devojka mu ispriča sve, krajnje podrobno. O logoru
na livadi, o ubijanju lava,
o kapetanovom povratku u šator sa penisom
još uvek tvrdim kao nosorogov rog.

I o razlici u odnosu na kalifov ud
koji se skljkao zbog jednog mišjeg šapata.
Skrivene stvari uvek izađu na videlo.
Nemoj da seješ rđavo seme. Budi siguran da će nići.
Kiša i sunčeva toplota nagone ga da izbije na površinu.
Proleće nastupa nakon što opadne lišće,
što je dovoljan dokaz istinitosti vaskrsnuća.
Tajne se otkrivaju u Proleće, sa usana zemlje dospevaju
u lišće. Bojazni postaju vinske glavobolje.
Ali odakle je vino pristiglo? Razmisli.

Rascvetala grana ne liči na seme.
Čovek ne podseća na semenu tečnost. Isus je nastao
iz Gavrilovog daha, ali nije u tom obliku.
Grožđe ne izgleda kao vino.

Ljubavne radnje su seme nečega
potpuno različitog, dom života.
Nijedno ishodište ne liči na ono ka čemu vodi.
Ne možemo znati odakle potiče naš bol.
Ne znamo šta smo sve činili.
Biće da je jako dobro što to ne znamo.
Ali svejedno patimo zbog toga.

Kalifu se konačno pribra. »Ponosan na svoju moć,
ja sam ovu ženu uzeo od drugog,
tako da je sasvim prirodno što je neko došao
da mi pokuca na vrata. Ko god počini preljubu
time postaje svodnik svoje vlastite žene.

Ako nekome naneseš štetu, istu tu štetu
navlačiš na sebe. Moje izdajstvo učinilo je
mog pristalicu mojim izdajnikom. To ponavljanje
negde mora da se prekine. Ovde, u činu milosrđa.

Šaljem te natrag kapetanu,
uz obrazloženje da je moja druga žena ljubomorna,
pa pošto je kapetan bio dovoljno odvažan
da te dovede iz Mosula, neka se venča sa tobom.«

To je muževnost proroka.
Kalif jeste bio polno nemoćan,
ali njegovo čojstvo beše bez premca.

Srž istinske muževnosti leži u sposobnosti
da se napuste čulna udovoljavanja. Snaga
kapetanove muškosti ništavna je u poređenju
sa kalifovom plemenitošću ispoljenom
u načinu na koji je okončao ciklus sejanja požude
i žetve potaje i osvetoljubivosti.

TETOVIRANJE U KACVINU

U Kacvinu imaju običaj da se tetoviraju jer veruju
da to donosi sreću. To rade plavim mastilom,
na nadlatici, na ramenu, bilo gde.

Neki čovek je otišao svom berberinu
i zatražio moćnog, herojskog plavog lava
na lopatici. »I uradi mi to sa žarom i darom!
Lav mi dominira u horoskopu. Hoću mnogo plave boje!«

Ali čim je igla počela da bode,
zaurao je:

»Šta to radiš?«

»Lava.«

»Od kojeg dela tela si počeo?«

»Od repa.«

»E pa, izostavi rep. Lavlja trtica je
na lošem mestu po mene. Oduzima mi dah.«
Berberin je nastavio da radi, i čovek je
odmah dreknuo:

»Oooooooo! Na kojem si delu?«

»Na uvetu.«

»Šefe, uradimo ovog puta lava bez ušiju.«
Berberin zatrese glavom; i opet igla,
i opet kuknjava:

»Gde si sada?«

»Kod stomaka.«

»Sviđa mi se lav bez stomaka.«

Majstor lavotvorac

dugo je stajao sa prstima među zubima.
Naposletku je bacio iglu.

»Ni od koga nikada nije bilo

traženo tako nešto! Napraviti lava
bez repa i glave i stomaka.
To ne bi uspelo ni Bogu lično!«

Brate, izdrži bol.

Umakni otrovu svojih poriva.

Nebo će se pokloniti tvojoj lepoti uspeš li u tome.

Ne spavaj u toj pećini. Nauči da zapališ sveću.

Ustaj sa suncem.

To je način da trn procveta u ružu.

Sve pojedinačno sija od sveopšteg.

Šta zaslužuje veličanje?

Učinite sebe česticama.

Šta znači znati nešto o Bogu?

Izgaraj u tom prisustvu. Izgori.

Bakar se topi u lekovitom eliksiru.

Tako se i ti istopi u mešavini

kojom se krepí život.

Ruke su ti vazda vezane jer si odlučio
da ne prestaneš da govoriš "ja" i "mi".

Ta vezanost te sputava.

MUHAMED I ŽDERONJA

Husam traži da započnemo Petu Knjigu.

O, Zija-Hak, zračenje istine,

Husamudine,

učitelju bezgrešnih učitelja,

da moja čovečja guša nije tako uzana,

veličao bih te kao što te treba veličati,

na nekom jeziku drugačijem od ovog govornog,
ali domaća živina nije isto što i soko.
Moramo da promešamo sjajni lak kojim raspolažemo
i da ga pažljivo nanosimo četkom.

Ne obraćam se materijalistima. Kad spominjem Husama,
govorim isključivo upućenicima u duhovne tajne.
Veličanje je samo razmicanje zavesa
da bi njegove vrline prodrle unutra.

Sunce,

razume se, ostaje nezavisno
od onoga što kažem.

Ono što slavopojac zaista slavi
jeste on sam, time što prećutno izjavljuje:
»Moj pogled je bistar.«

Isto tako, onaj ko kritikuje
sebe kritikuje, prećutno govoreći:
»Ne mogu baš dobro da vidim sa ovako upaljenim očima.«

Nikada ne sažaljevaj nekog
ko hoće da bude sunce, ono drugo sunce,
onog ko trule stvari čini svežim.

I nikada nemoj da zavidiš nekome
ko želi da ima ovaj svet.

Husam je sunce na koje mislim.
On ne može da bude shvaćen umom, ni iskazan,
ali ipak ćemo se spoticati i posrtati pokušavajući to.
To što ne možeš da popiješ sve što pada
ipak ne znači da ćeš odustati da uzimaš gutljaje
kišnice. Ako ne može da se
dopre do jezgra misterije,
bar ću ljusku da opipam.

Husame, okrepi moje reči, tvoje reči.
Moje reči su samo mrvice tvog znanja,
Zemljin vazdušni omotač prema tvojim ogromnim prostorima.

Ono što govorim služi samo da ukaže na tebe,
tako da niko ko ikada čuje ove reči ne tuguje
što nije bio u prilici da te vidi.

Tvoje me prisustvo izbavlja od sujete,
maštanja i gledišta.

Strahopoštovanje je melem
koji će nam isceliti oči.

I revnosno, istrajno slušanje.
Ostani napolju na otvorenom poput urmine palme
što podiže grane. Ne buši mišje rupe

u zemlji da bi se raspravljao po nekakvim
lavirintima dogmi.

Ta intelektualna osnova i potka drži te obavijenog
slepilom. A četiri druge osobine
ometaju te da voliš. Kuran ih zove četiri ptice.
Reci *Bismilah*, »U ime Boga«,
i odseci glave tim đavoljim pticama.

Petao pohote, paun slavoљjublja,
vrana posedovanja i patka žurnosti,
ubij ih pa ih oživi u drugom obliku,
izmenjene i neškodljive.

U tebi se nalazi jedna patka.
Njen kljun nikad ne miruje, premećući i po suvom
i po mokrom, poput lopova u praznoj kući
koji trpa predmete u svoju torbu, bisere, leblebiju,
bilo šta. I uvek misli: »Nema vremena!
Neću imati drugu priliku!«

Velika duša staloženija je i odmerenija.
On ili ona ne brine o smetnjama.

Ali ta patka je toliko uplašena da će nešto propustiti
da zbog toga gubi svaku plemenitost, a uvećava
sposobnost unošenja hrane.

Jednom je velika grupa nevernika
došla u posetu Muhamedu,
znajući da će ih on nahraniti.

Muhamed reče svojim pristalicama:
»Podelite ove goste između sebe i poslužite ih.
Pošto sam u vašim srcima,
to će biti isto kao da sam im ja domaćin.«

Svaki od Muhamedovih pristalica odabra jednog gosta,
ali jedna divovska osoba osta pozadi.
Taj čovek zasede pred ulazom u džamiju
poput debelog taloga u čaši.

Njega Muhamed pozva u svoj dom,
u kojem taj gorostasni sin Guza Turka sve izjede,
poloka mleko od sedam koza i poždra hranu
koja bi zasitila osamnaest ljudi!

Ostali u kući bili su gnevni.
Kad je grmalj otišao na spavanje, kivna i pakosna služavka tresnu vratima za njim i namerno
ih zaključa.
Okolo ponoći, on oseti da mora da obavi nuždu,
i veliku i malu.

Ali vrata! Bakće se oko njih,

protura nož kroz pukotinu. Ništa.
Potreba da se olakša se pojačava. Soba se skuplja.
On pada natrag u zbrkan san i sanja neko
napušteno mesto, pošto je i on sam
takvo jedno napušteno mesto.

I tako, sanjajući da je sam,
on istiskuje ogromnu količinu,
pa još jednu ogromnu količinu.

Međutim, uskoro postaje dovoljno budan
da shvati da je ćebad koju je skupio oko sebe
puna govana. Spopadaju ga grčevi od sramote
koja obično sprečava ljude da rade takve stvari.

Razmišlja: »Moj san je gori od moje jave.
Java je prepuna hrane.
A moj san je sve *ovo*.«

Sada jeca, sasvim izbezumljen,
iščekujući svanuće i zvuk otvaranja vrata,
i nadajući se da ima načina da se izvuče
a da ga niko ne primeti u takvom stanju.

Da skratim. Vrata se otvaraju. Spašen je.
Muhamed dolazi zorom. Otvara vrata
i postaje nevidljiv da se čovek ne bi osećao postićeno,
te ovaj može da se izvuče i opere se
a da se ne suoči sa onim ko otvara vrata.

Neko poput Muhameda, potpuno zadubljen u Alaha,
može to da uradi. Muhamed je predvideo sve
što se događalo te noći, ali se uzdržao da pusti čoveka
napolje, dok se sve nije odigralo
onako kako je trebalo da se odigra.

Mnogi postupci koji izgledaju okrutno
potiču od dubokog prijateljstva.
Mnoga rasturanja su u stvari obnavljanja.

Nametljiva sluškinja kasnije je
Muhamedu donela posteljinu.
»Pogledaj šta je tvoj gost uradio!«

Muhamed se samo nasmešio - sušta milost podarena
svim bićima: »Donesi mi kofu sa vodom.«

Svi skočiše na noge: »Ne! Pusti da mi to obavimo.
Mi živimo da bi ti služili, a ovo je vrsta ručnog rada
koju umemo da uradimo. Za tebe je duhovni posao srca.«

»Znam to, ali ovo je izvanredno retka prilika.«
Glas iz njegove nutrine govori mu: »Uzvišena mudrost
nalazi se u pranju ove posteljine. Operi je.«

U međuvremenu, čovek koji je nađubrio ćebad i pobegao
vraća se u Muhamedovu kuću. Zaboravio je
amajliju koju uvek nosi.

On ulazi i vidi Božje ruke
kako peru njegovo neverovatno prljavo rublje.

Zaboravlja na amajliju. Iznenada ga obuzima ogromna ljubav.
Cepa svoju košulju. Udara glavom
o zid i o vrata. Krv mu lije iz nosa.

Ljudi dolaze iz drugih delova kuće.
On urla: »Ne prilazite!«
Udara se u glavu: »Ja sam nerazuman!«
Pada ničice pred Muhameda.

»Ti si celina. Ja sam dostojan prezira, sitan,
beznačajna trunka. Ne smem da ti pogledam u oči.«
Stišava se i drhti od kajanja.

Muhamed se saginje, privlači ga k sebi i grli
i otkriva mu duševno znanje.

Oblak lije suze, a bašta zatim tera izdanke.
Beba plače, i nadolazi majčino mleko.
Dojilja sveta reče: *Neka mnogo plaču.*

To kišno plakanje i sunčano žarenje upredaju se zajedno
da bi nas podstakli na rast. Održi inteligenciju
belousijanom a bol blistavim, pa će ti život ostati svež.
Zaplači lako kao malo dete.

Neka oslabe potrebe tela, a ojačaju odluke duše.
Smanji ono što daješ svom fizičkom biću,
i tvoje duhovno oko počće da se otvara.

Kada se telo isprazni i ostane prazno,
Bog ga ispunjava mošusom i sedefom.
Na taj način čovek predaje svoj gnoj i stiče čistotu.

Slušaj proroke, a ne nekog balavca.
Temelj i zidovi duhovnog života
napravljeni su od samoodricanja i poslušnosti.

Živi sa prijateljima koji te u tome podržavaju.
Razgovaraj sa njima o svetim spisima,
i o tome šta ti činiš, i šta oni čine,
i zajedno upražnjavajte svoje prakse.

POST

U praznini stomaka postoji jedna tajna slast.
Mi smo laute, ni više, ni manje. Ako je u zvučnu kutiju
natrpano koješta, nema muzike.
Ako mozak i želudac imaju čist plamen zbog pošćenja,
svakog časa iz vatre izbija nova pesma.
Razilazi se magla, i nova energija te podstiče
da trčiš uz stepenice pred sobom.
Budi prazniji i ridaj kao što ridaju svirale od trske.
Prazniji, ispevaj tajne trščanom pisaljkom.
Kada si napunjen jelom i pićem, ružan metalni kip
sedi na mestu tvog duha. Kada postiš,
valjane sklonosti se okupljaju poput prijatelja voljnih
da pomognu. Post je Solomonov prsten. Ne ustupaj ga
nekoj obmani da ne bi izgubio moć,
ali čak i ako si to već učinio, ako si izgubio svu volju i
prisebnost, one ti se vraćaju kad postiš, poput ratnika
koji se pomaljaju iz zemlje, a nad njima se vijore barjaci.
Trpeza se spušta do tvojih šatora,
Isusova trpeza.
Znaj da ćeš je ugledati ako postiš, tu trpezu
sa drugačijom hranom, daleko boljom od kupusne čorbe.

ODUČI SE OD SISANJA

Malo - pomalo, odbij se od sise.
To je suština onog što imam da kažem.

Od zametka, koji hranu dobija kroz krv,
razvij se u dojenče koje pije mleko,
u dete koje jede čvrstu hranu,
u tragaoca za mudrošću,
u lovca na još neopipljiviju lovinu.

Zamisli kako bi tekao razgovor sa zametkom.
Ti bi možda rekao: »Spoljni svet je ogroman i zamršen.
Postoje pšenična polja i planinski klanci,
i rascvetali voćnjaci.

Noću se vide milioni galaksija, a pri sunčevoj svetlosti
lepota drugova koji igraju na venčanju.«

Pitaš zametak zbog čega ostaje stešnjen
u mraku, zatvorenih očiju.
Poslušaj odgovor.

*Ne postoji "drugi svet".
Poznato mi je samo ono što sam iskusio.
Mora da ti se pričinjava.*

POSLE MEDITACIJE

Sada u svojim slušaocima uviđam nešto
što mi neće dozvoliti da nastavim na ovaj način.

Okean teče natraške
i podiže branu od pene,
a zatim se povlači.

Kroz neko vreme
ponovo doći.

Ova publika želi da čuje više
o odlasku sufija u meditaciju i njegovim
tamošnjim prijateljima. Ali budite razboriti.

Ne zamišljajte da je to uobičajena ličnost
u svakidašnjoj priči.

Ushićena meditacija se okončala.
Izneto je posuđe sa jelom.

Sufi se setio svog magarca
koji ga je celog dana nosio.

Pozvao je tamošnjeg služitelja: »Molim te,
otiđi do štale i smešaj podosta ječma i nešto slame
za moju životinju. Molim te.«

»Ništa vi ne brinite.
Sve je to već obavljeno.«

»Ali moram da znam da li ste prvo nakvasili ječam.
Moj magarac je već star, i zubi su mu klimavi.«

»Nema potrebe da me podsećate.
Već sam izdao takva uputstva.«

»Ali, da li ste sedlo nežno skinuli,
i stavili mu melem na rane?«

»Dvorio sam na hiljade gostiju
sa sličnim potrebama, i svi su oni otišli
zadovoljni. Mi vas ovde smatramo za člana porodice.
Samo se vi opustite i uživajte.«

»Ali, da li ste mu bar malko zagrejali vodu,
i potom dodali malo slame u ječam?«
»Gospodine, sad mi je već stvarno neprijatno.«

»I molim vas još, očistite štalu

od kamenja i balege, pa onda razbacajte malo suve zemlje.«
»Za ime Boga, gospodine, hoćete li prepustiti moj posao *meni!*«

»A jeste li mu istimarili leđa?

On to jako voli.«

»Gospodine! Ja sam *lično*
odgovoran za sve te poslove!«

Služitelj se okrenuo i udaljio žustrim korakom...
da se pridruži drugovima na ulici.

Sufi je potom legao da spava
i imao je jezive snove o svom magarcu,
kako ga je raskomadao vuk,
ili kako bespomoćno leži u jarku.

A te vizije iz sna bile su opravdane!
Njegov magarac bio je potpuno zanemaren, malaksao
i zadihan, ostavljen celu noć bez hrane i vode.
Služitelj nije uradio ništa od onoga što je obećao.

Ima takvih pokvarenih i neiskrenih hvalisavaca
u tvom životu. Sam se pozabavi savesnim
negovanjem magarca.

Ne poveravaj to nikome drugom.
Postoje licemeri koji će te veličati,
ali oni ne mare za zdravlje
tvog srca-magarca.

Budi usredsređen, kao lav
u lovu, na ono što je tvoja prava hrana.
Nek ti ne odvрати pažnju napadno laskanje
bilo koje vrste.

PAS NA VRATIMA

Evo šta biva kad tvoje životinjske energije,
nafs, zagospodare tvojom dušom:

Imaš jedan komad izvrsnog lanenog platna
od kojeg hoćeš da napraviš kaput
i pokloniš ga prijatelju, ali neko drugi ga upotrebi
da napravi pantalone. Platno ne može da bira.
Ono mora da se pokori. Ili se, pak, to može uporediti
sa time da ti neko provali u kuću
i ode u tvoju baštu i zasadi trnovito grmlje.
Taj prostor postaje nakaradno unižen.

Ili, spazio si čergarevog psa
kako leži na ulazu u šator, sa glavom
na pragu i sklopljenim očima.

Deca ga vuku za rep i diraju po licu,
ali on se ne mrda. Voli dečju pažnju
i sve vreme ostaje krotak.

Ali ako stranac tuda prođe, razjareno će
kidisati. I onda, šta ako vlasnik psa
nije u stanju da ga obuzda?

Možda se pojavi siroti derviš: pas pojuri na njega.
Derviš kaže: »U Bogu nalazim utočište
kada pas drskosti napada.«
A vlasnik mora da kaže: »I ja isto!
Bespomoćan sam protiv ovog stvora
čak i u svom vlastitom domu!

Isto kao što ti ne možeš da priđeš,
tako ni ja ne mogu da izađem!«

Eto kako životinjska energija postaje čudovišna
i razara svežinu i lepotu tvog života.

Zamisli da povedeš tog psa u lov!
Ti bi bio lovina.

STARANJE O DVA DUĆANA

Ne povlači se tamo-amo po svetu
u potrazi za rupom u koju bi se skrio.

U *svakoj* pećini ima divljih zveri!
Ako živiš sa miševima,
mačje kandže će ti presuditi.

Jedini stvarni mir dolazi
kada si sam sa Bogom.

Boravi u nigdini iz koje si došao,
bez obzira na to što ovde imaš adresu.

Suviše držiš do nje, pa dvojako doživljavaš stvari.
Ponekad se zagledaš u čoveka
i vidiš ciničnu guju.

Neko drugi u njemu vidi radosnog dragana,
i oboje ste u pravu!

Svako ima dve polovine,
poput crno-belog bika.

Josifa su njegova braća smatrala ružnim,

a njegov otac neuporedivo lepim.

Ti imaš oči koje gledaju iz te nigdine,
i oči koje procenjuju razdaljine,
koliko visoko i koliko nisko.

Poseduješ dva dućana,
i trčećim korakom ideš napred-nazad.

Potruđi se da zatvoriš onaj koji je stravična,
sve tešnija klopka. Šah-mat
ovako. Šah-mat onako.

Ostavi otvoren onaj dućan
u kojem više ne prodaješ udice.
Ti si riba koja slobodno pliva.

GDE SVE JE MUZIKA

~ ~ ~

Doviknuo sam ti kroz vrata:
»Mistici se okupljaju
na ulici. Izlazi!«

»Ostavi me na miru.
Bolestan sam.«

»Ne tiče me se i da si mrtav!
Isus je ovde, i hoće
nekog da vaskrsne!«

~ ~ ~

Posegnem za komadom drveta. Pretvori se u leut.
Učinim neku podlost. Ispadne korisna.
Izjavim da čovek ne sme da putuje tokom svetog meseca.
Zatim odem od kuće i dogode se neverovatne stvari.

~ ~ ~

Imamo ogromno bure vina, ali ne i čaše.
Što se nas tiče, to je sjajno.
Svakog jutra se zažarimo,
pa uveče ponovimo.

Kažu da nema budućnosti za nas. U pravu su.

I to je, što se nas tiče, sjajno.

~ ~ ~

U glavi mi caruje čudna mahnitost
ptica u letu,
svaki atom samostalno se kreće.
Zar je onaj kojeg ljubim *svugde*?

~ ~ ~

Nestalo je, i unutarne i spoljašnje,
nema meseca ni zemlje ni neba.

Ne dajte mi u ruku još jednu čašu vina.
Sipajte mi je u usta.
Izgubio sam put do svojih usta.

~ ~ ~

Vino koje u stvari pijemo je naša sopstvena krv.
Tela nam previru u tim buradima.
Dajemo sve za jednu čašu toga.
Kompletan razum dajemo za gutljaj.

~ ~ ~

Ovo koje je izmučeno i jako umorno,
izmrcvareno sputavanjima poput ludaka,
ovo srce.

Pa ipak i dalje razbijaš ljusku
da bi okusio jezgro koje skriva!

~ ~ ~

Kasno je, sam sam, u čamcu svog bića,
nigde ni svetla ni kopna,
debela navlaka oblaka. Trudim se da ostanem
tik iznad površine, a već sam pod njom
i živim u unutrašnjosti okeana.

~ ~ ~

Da li zalazak sunca katkada liči na njegov izlazak?
Znaš li kako izgleda verna ljubav?

Plačeš. Kažeš da si spalio samog sebe.
Ali, možeš li da se setiš ikoga ko nije

prekriven dimom?

~ ~ ~

Unutra se nalazi maleno šuplje zrno žita.
Ne ispuniš li ga sobom, umire.

Zahvaćen sam ovom ustalasanom energijom! Tvoja kosa!
Umobolan je svako ko ostaje miran i razuman!

~ ~ ~

Misliš li ti da ja znam šta radim?
Da makar pri jednom udahu, ili pola, pripadam sebi?
Isto koliko i olovka zna šta piše,
ili koliko lopta može da pogodi gde će otići idućeg trena.

~ ~ ~

Danas, kao i svakog drugog dana, budimo se prazni
i zaplašeni. Ne otvaraj vrata učenju,
ne počinji sa čitanjem. Zgrabi muzički instrument.

Neka lepota za kojom žudimo bude ono što radimo.
Postoji hiljadu načina da se klekne i poljubi zemlja.

~ ~ ~

Hteo bih da te poljubim.
Cena poljupca je tvoj život.

Moj nežni odmah hita ka mom životu kličući:
Kakva bagatela, hajde da trgujemo!

NIKAKVOG BARJAKA

KO MOJIM USTIMA KAZUJE REČI?

Čitav dan mislim na to, pa noću i kažem.
Odakle sam došao, i šta bi trebalo da radim?
Pojma nemam.
Moja duša je iz nekog drugog mesta, siguran sam u to,
i nameravam da tamo završim.

Ovo pijanstvo počelo je u nekoj drugoj krčmi.
Kad prođem okolo i vratim se na to mesto
biću potpuno trezan. A dotle,
kao ptica sam s drugog kontinenta,
u ovoj ogromni krletki.
Bliži se dan kad ću prhnuti,
ali ko mi je to sad u uhu, ko sluša moj glas?
Ko mojim ustima kazuje reči?

Ko mojim očima posmatra svet? Šta je duša?
Ne mogu da prestanem sa pitanjima.
Kada bih okusio srk odgovora
mogao bih uteći iz ovog zatvora za pijance.
Ne dođoh ovde svojom voljom, i ne mogu tako da odem.
Ko god da me je doveo ovamo, moraće da me odvede kući.

Ovo pesništvo. Nikada ne znam šta ću reći.
Ne smišljam. Kada me prođe,
postajem gotovo nečujan i retko išta kažem.

ZAJEDNICA DUHA

Postoji jedna zajednica duha.
Prikluči joj se, i oseti ushićenje
hodanja bučnom ulicom
i *bivanja* bukom.

Ispij *svu* svoju strast,
i budi ljaga.

Zatvori oba oka
da bi video onim trećim.

Pruži ruke
ako hoćeš da budeš podignut.

Sedni u ovo društvo;
sedni u ovaj krug.

Prestani da se ponašaš kao vuk, i oseti
kako te ispunjava ljubav pastira.

Tvoj voljeni noću luta.
Ne pristaj na utehe.

Zatvori usta za hranu.
Oseti njegove usne na tvojim.

Cviliš: »Ostavila me je«,»Napustio me je«.
Dvadeset drugih će doći.

Isprazni se od briga.
Misli na to ko je stvorio misao!

Zašto ostaješ u zatvoru
kad je kapija širom otvorena?

Izađi iz te zbrke plašljivog razmišljanja.
Živi u tišini.

Teci naniže i naniže
u sve širim krugovima postojanja.

MNOGA VINA

Bog nam je podario tamno vino toliko jako da,
kad ga pijemo, napuštamo dva sveta.

Bog je u obliku hašiša pružio moć
koja uživaoca izbavlja od svesti o sebi.

Bog je stvorio spavanje takvim
da briše svaku misao.

Bog je učinio da se Mađnun toliko zaljubi u Lejlu
da ga je čak i njen pas dovodio u pometnju.

Postoje hiljade vrsta vina
koja mogu da nam zagospodare umovima.

Nemoj da misliš da su svi zanosi isti!

Isus je bio izgubljen u ljubavi prema Bogu.
Njegov magarac bio je pijan od ječma.

Napij se od prisustva svetaca,
ne pij iz drugih krčaga.

Svaka stvar, svako biće je

krčag ispunjen nasladom.

Budi znalac, i kušaj sa pažnjom.

Svako će te vino poneti.
Presudi kao kralj, i odaberi ona najčistija,

nerazblažena strahom
ili nekom prekom, a umišljenom, nuždom.

Pij vino koje te pokreće
kao što se kamila pokreće kada je odvežu
i ležerno kaska naokolo.

POSEBNE ZDELE

Vidi kako se svaka čestica pokreće.
Vidi kako je svako ovde upravo prispeo
sa putovanja.
Vidi kako svako želi drugačiju hranu.
Vidi kako zvezde iščezavaju dok sunce izlazi,
i kako svi tokovi teku ka okeanu.

Posmatraj glavne kuvare kako spremaju posebne zdele
za svakoga, u skladu sa onim što traži.
Posmatraj ovaj pehar u koji okean može da stane.
Posmatraj one koji vide lik.
Posmatraj Šemsovim očima
vodu koja je
sami dragulji.

NOVO PRAVILO

Staro je pravilo da pijanice moraju da se prepiru
i zapodevaju kavge.
I ljubavnik je jednako loš. On upada u jamu.
Ali dole u toj jami nalazi nešto blistavo,
vrednije od ma kakvih para ili moći.

Sinoć je mesec došao razbacujući svoju odeću ulicom.
Shvatio sam to kao znak da počnem da pevam,
padajući uvis u činiju neba.
Činija se razbila. Sve pada posvuda.
Nema šta drugo da se radi.

Ovo je novo pravilo: razbij vinsku čašu,
i sruči se u izdisaj duvača stakla.

PREGORELI RAŽNJIC

Lane sam obožavao vina. Ove godine
lutam po crvenom svetu.

Lane sam zurio u vatru.
Ove godine sam pregoreli ražnjić.

Žeđ me je bila naterala da siđem do vode
na kojoj sam ispio mesečev odraz.

Sada sam lav koji blene uvis
potpuno izgubljen u ljubavi prema samoj stvari.

Ne postavljalj pitanja o čežnji.
Pogledaj u moje lice.

Duša pijana, telo propalo, to dvoje
bespomoćno sede u slomljenim taljigama.
Nijedno ne zna kako da ih popravi.

A moje srce, rekao bih da ponajviše
liči na magarca zaglibljenog u kaljugu,
koji se batrga i upada još dublje.

Pa ipak, poslušaj me: na trenutak
prestani da tuguješ. Čuj blagoslove
kako prosipaju svoje cvetove
oko tebe. Bog.

IMAM DA KAŽEM PET STVARI

Probuđeni ljubavnik slobodno govori voljenom biću:
»Ti si nebo po kojem kruži moj duh,
ljubav unutar ljubavi, mesto vaskrsnuća.

Neka ti ovaj prozor bude uvo.
Mnogo puta sam izgubio svest
od čežnje za tvojim ćutanjem koje osluškuje,
i za osmehom koji podstiče život.

Ti ukazuješ pažnju najmanjim stvarima,
mojim sumnjama i nedoumicama, isto kao i najvećim.

Znaš da su moji novčići krivotvoreni,
ali svejedno ih prihvataš,
prihvataš moju bestidnost i lažno predstavljanje!

Imam da kažem pet stvari,
pet prstiju da predam tebi na milost.

Prvo, dok sam bio odvojen od tebe
ovaj svet nije postojao,
niti bilo koji drugi.

Drugo, šta god da sam tražio
sve si to uvek bio ti.

Treće, zašto sam uopšte naučio da brojim do tri?

Četvrto, moje polje pod kukuruzom gori!

Peto, ovaj prst predstavlja Rabiju,
a ovaj nekog drugog.
Ima li ikakve razlike?

Jesu li ovo reči ili suze?
Je li plakanje govor?
Šta da radim, ljubavi?«

Tako je govorio, i svi oko njega
počeše da plaču sa njim, mahnito se smejući,
jaučući od sve potpunijeg sjedinjavanja
ljubavnika i ljubljenog.

To je istinska religija. Sve ostale su
odbačeni zavoji kraj nje.

To je *sema* robovanja i gospodarenja
koji strasno plešu. To je ne-bivanje.

Ni reči, ni bilo koja prirodna činjenica
ne mogu to da izraze.

Poznajem te plesače.
Danju i noću pevam njihove pesme
u ovom kavezu od tela.

Dušo moja, ne pokušavaj da odgovoriš sada!
Nađi prijatelja, i sakrij se.

Samo, šta može da ostane sakriveno?
Tajna ljubavi uvek podiže glavu
i uklanja sve pokrivače:
»Evo me!«

DELA BESPOMOĆNOSTI

Evo ih čudesni znaci koje priželjkuješ: to
što plačeš cele noći i ustaješ u zoru, moleći,
to što ti se u odsustvu onog za šta moliš dan mračni,
vrat ti je tanak kao čekrk, to što je ono što daješ
sve što imaš, to što žrtvuješ svu imovinu,
san, zdravlje, svoju glavu, to što često
seđaš u vatru kao alojevo drvo, i često izlaziš
da dočekaš sečivo kao ulubljeni šlem.

Kada dela bespomoćnosti postanu uobičajena,
to su *znaci*.

Ali ti jurcaš tamo-amo da ne bi propustio čudnovate događaje,
i zagledaš se putnicima u lice.
»Zašto me tako ludački gledaš?«
Izgubio sam prijatelja. Oprosti, molim te.

Takvo traganje ne omanjuje.
Doći će jahač kojem si blizak.
Malaksavaš i mrljaš. Neupućeni kažu: »Pretvara se.«
Šta oni znaju!
Voda nadolazi i spašava ribu sa obale, voda
tih znakova koje sam naveo.

Oprostite mi na bulažnjenju.
Kako da čovek bude staložen pored sveg ovog?
To je nalik brojanju lišća u bašti,
zajedno sa notama pesme jarebica
i kukurikanjima.
Ponekad organizacija
i računica postaju besmislene.

SALADINOV ČANAK ZA PROŠNJU

Među ove dve hiljade "ja" i "mi" ljudi,
koji sam ja?

Ne pokušavaj da me sprečiš da pitam!
Bolje me slušaj me kad sam ovako van sebe;
i ne stavljaj mi ništa lomljivo na put!

U meni se nalazi original.
Ovo ovde je ogledalo za njega, za tebe.

Ako si ti radostan, i ja sam.
Ako tuguješ, ili si ogorčen, ili otmen,

ja preuzimam te osobine.

Kao senka čempresa na livadi,
kao senka ruže, živim
tik uz ružu.

Da sam se razdvojio od tebe,
čitav bih postao trnje.

Svake sekunde ispijam još jednu čašu svoje krvi-vina.
 Svakog trena razbijam praznu čašu o tvoja vrata.

Ispružam se u želji da me zgrabiš i rascepiš.

Saladinova velikodušnost zapalila mi je sveću u grudima.
Ko *sam* onda ja?
Njegov prazan čanak za prošnju.

BUDI OTAPAJUĆI SNEG

Potpuno svesno, a bez povoda, dolaziš da me vidiš.
Ima li tu koga?, pitam.
Mesec. Pun mesec ti je u kući.

Moji prijatelji i ja istrčavamo na ulicu.
Ja sam ovde unutra, dopire glas iz kuće, a mi ne slušamo.
Blenemo gore u nebo.
Moj omiljeni slavuj jeca u vrtu kao pijan.
Divlji golubovi razilaze se s tihim gukanjem *gde, gde*.
Ponoć je. Ceo komšiluk je na nogama, i napolju
na ulici pomišlja: *Mačak provalnik se vratio*.
Tu je i pravi lopov, i glasno viče:
Jeste, mačak provalnik je negde u gomili.
Niko ne obraća pažnju.

Gle, Ja sam uvek sa tobom – to znači da kada tražiš Boga,
Bog je u pogledu tvojih očiju,
u nameri traganja, bliži tebi nego ti sam,
ili stvari koje su ti se dogodile.
Nema potrebe da se izlazi napolje.

Budi otapajući sneg.
Operi se od sebe.

Beli cvet raste u tišini.
Neka ti jezik postane taj cvet.

LOMLJIVO STAKALCE

Trebaju mi usta široka kao nebo
da iskažu narav jedine Istinske Osobe, i jezik
ogroman kao čežnja.

Lomljivo stakalce u meni često se razbije.
Nije čudo što ludim i nestajem na tri dana
svakog meseca s Mesecom.

Za svakog ko je u tebe zaljubljen
postoje ti nevidljivi dani.

Izgubio sam nit priče koju sam pričao.
Moj slon opet tumara po svom snu o Hindustanu.
Pripovest, poetika, razoren, moje telo,
rastvaranje, povratak.

Prijatelju, postao sam manji od makovog zrna
trudeći se da ispričam tvoju priču.
Hoćeš li ti reći moju?
Izmislio sam mnoštvo ljubavnih priča.
Sad se ja osećam izmaštanim.
Saopšti *mene!*
Istina je, ti govoriš, ne ja.
Ja sam Sinaj, a ti Mojsije koji tuda hoda.
Ova pesma je odjek onog što govoriš.
Komad zemlje ne može da govori, ni da išta zna!
A ako i može - jedino u svojim granicama.

Telo je uređaj za izračunavanje
astronomije duha.
Pogledaj kroz taj astrolab
i postani okeanski.

Čemu ovaj rastrojeni govor?
Nije moja krivica što buncam.
Ti si mi to uradio.
Odobravaš li moje ljubavno ludilo?

Kaži da.
Na kojem ćeš jeziku to reći, na arapskom ili persijskom,
ili na kojem? Još jednom moram da budem čvrsto vezan.
Daj vijugavu užad tvoje kose.

Sada se sećam priče.
Istinski Čovek zuri u svoje stare cipele
i kožuh. Svakog dana odlazi u potkrovlje
da posmatra te radne cipele i pohabani kaput.
To je njegova razboritost, to podsećanje na prvobitnu glinu
da se ne bi opio egom i ohološću.

Obilazak tih cipela i kaputa
je njegov način slavljenja.

Apsolut radi sa ničim.
Radionica i materijal
su ono čega nema.

Potrudi se i budi prazan list hartije.
Budi predeo u kojem ništa ne raste,
u kojem bi nešto moglo da se posadi,
po mogućstvu seme Apsoluta.

JA VIŠE NE ZNAM

Šta da se radi, muslimani? Jer, ja više ne znam ko sam.
Nisam ni hrišćanin, ni Jevrej, a ni musliman.
Nisam sa istoka, ni sa zapada, ni sa kopna, ni s mora;
Moje poreklo nije u prirodi, niti u nebu što kruži.
Nisam od zemlje, nisam od vode, ni od vazduha ni od vatre;
Nisam od neba, ni od zemnog praha, od postojanja ili stvarnosti.
Nisam iz Indije, ni iz Kine, ni iz Bugarske, ni iz Saksonije.
Nisam iz Iračkog kraljevstva, ni iz zemlje korasanske.
Nisam od ovoga sveta, ni od onoga, ni iz Raja, ni iz Pakla.
Ne potičem od Adama, ni od Eve, ni iz Edena nisam ni iz Rizvana.
Moj grad je Bezgrad, moj trag je u Bestragiji;
Ne treba mi ni telo ni duša, jer pripadam duši Voljenog.
Uklonio sam dvojnost, uvideo da su dva sveta jedno;
Jednoga tražim, Jednoga znam, Jednoga vidim, Jednog dozivam.
On je prvi, On je poslednji, On je spolja, On je unutra;
Ne znam ni za kog drugog sem za "Ja Hu" i "Ja man Hu".
Opio me je pehar Ljubavi, dva sveta nestaše iz mog vidokruga;
Ostalo mi je samo da bančim i lumpujem.

Ako sam ikad u svom životu proveo jedan trenutak bez tebe,
Od toga doba i od tog časa kajem se zbog svog života.
Ako sam ijednom na ovom svetu osvojio trenutak sa tobom,
Pregaziću oba sveta, pobedonosno plesati doveka.
O, Šemse Tabriski, tako sam napit u ovom svetu
Da osim o pijanstvu i terevenki nemam o čemu da pričam.

GDE SMO TO?

Nevidljiva ptica nas nadleće,
ali baca hitru senku.

Šta je telo? Ta senka senke
tvoje ljubavi, što na neki način sadrži
čitavu vasionu.

Čovek tvrdo spava,
mada nešto u njemu bukti poput sunca,
poput predivnih resa prišivenih za porub.

Vrpolji se pod ćebadima.
Svaki prizor je laž:

Bistar crveni kamen slatkog je ukusa.

Ljubiš predivna usta, i ključ se
okreće u bravi tvog straha.

Izgovorena rečenica izoštrava se u fino sečivo.

Majka golubica traži svoje gnezdo,
pitajući gde, *ku?* Gde, *ku?*

Tamo gde lav na zemlju leže.
Gde bilo koji čovek ili žena odlazi da plače.
Gde bolesni odlaze kad se nadaju oporavku.

Gde se vetar podiže i pomaže u vejanju žita
i, u isti mah, šalje lađu na put.

Gde ma ko kaže *Samo Bog je istinit.*
Ja Hu! Gde s one strane *gde.*

Sjajni tkačev čunak seva napred-nazad,
istok-zapad, *Gde-smo-to? Ma-ku? Maku.*
Kao što sunce kaže *Gde smo to?*,
dok tim pitanjem tka.

PESMA SVIRALE OD TRSKE

Počuj priču koju trska priča,
priču o razdvojenosti.

»Otkada sam u trščaku odsečena
stalno stvaram ovaj plačni zvuk.

Svako ko je odvojen od onog koga voli
shvata o čemu govorim.

Svako otrgnut iz svoje postojbine
čezne za povratkom.

Prisutna sam na svakom skupu,
učestvujem u smehu i u jadikovki,

prijatelj svakom, ali retki će čuti

tajne u notama skrivene.

Nema ušiju za to.
Telo ističe iz duha,

duh iz tela buja; ništa ne prikriva
tu smešu. Ali nije nam dato

da *vidimo* dušu. Svirala od trske
je vatra, a ne vetar. Budi tako šupalj.«

Slušaj ljubavni ogranj zapleten
u trščane note, dok se pometnja

rastapa u vino. Ta svirala je prijatelj svima
koji žele da se tkanje razdere

i spadne. Ona je sjedinjenje
rane i melema. Prisnost

i čežnja za prisnošću, jedna
pesma. Kobna kapitulacija

i otmena ljubav, ujedno. Onaj ko to
krišom sluša biva obeznanjen.

Jezik ima jednu mušteriju, uvo.
Trščana svirala ima takvo dejstvo

zato što je bila nadarena da stvara šećer
u trščaku. Zvuk koji proizvodi

svakome je namenjen. Pusti prazne dane
da prolaze i ne brini.

Ostani tu gde si,
unutar tog čistog, šupljeg tona.

Svaka žeđ biva ugašena izuzev
žeđi tih riba, mistika,

koji plivaju beskrajnim okeanom milosti
još uvek nekako žudeći za njom!

Niko u tome ne prebiva a da nije
svakog dana nahranjen i napojen.

No, ukoliko neko ne želi da čuje
pesmu svirale od trske

najbolje je prekinuti razgovor,
poželeti zbogom, i poći dalje.

ŽEDNA RIBA

Ne umaram se od tebe. Neka ni tebi ne dosadi
da budeš samilostan prema meni!

Sva ova oprema za žeđ
sigurno je već *umorna* od mene,
i ovaj krčag za vodu, i vodonoša.

U meni se nalazi žedna riba
koja nikada ne može da nađe dovoljno
onoga čega je žedna!

Pokažite mi put do okeana!
Razbijte ove polovične mere,
ove male posude.

Svu ovu maštariju
i jad.

Neka mi kuću potopi talas
koji se sinoć podigao iz avlije
skriveno usred mojih grudi.

Josif je poput meseca upao u moj bunar.
Žetvu koju sam iščekivao odnela je voda.
Ali nije važno.

Plamen je suknuo nad mojim nadgrobni^m šeširom.
Ne trebaju mi ni znanje ni visoko zvanje
ni uvaženost.

Hoću ovu muziku i ovu zoru
i toplinu tvog obraza uz moj.

Okupljaju se vojske tuge,
ali ja neću sa njima.

Uvek ovako biva
kada završim pesmu.

Obuzima me moćna tišina
i pitam se kako mi je uopšte palo na pamet
da se služim jezikom.

DOVOLJNO REČI?

Kako to deo sveta napušta svet?
Kako može vlaga da napusti vodu?

Ne pokušavaj da ugasiš vatru
bacajući na nju još vatre!
Ne peri ranu krvlju!

Ma koliko brzo da trčiš,
tvoja te senka sa lakoćom prati.
Ponekad je čak i ispred tebe!

Samo izdašno sunce u zenitu
ukida ti senku.

Ali, ta senka ti je služila!
Ono što ti nanosi bol, blagosilja te.
Pomrčina je tvoja sveća.
Tvoje granice su tvoja potraga.

Mogu to da objasnim, ali razbio bi se
stakleni poklopac na tvom srcu,
a tu nema popravke.

Moraš imati i senku i izvor svetla.
Slušaj, i spusti glavu pod stablo strahopoštovanja.

Kad od tog drveta dobiješ perje
i krila, budi tiši od golubice.
Ne otvaraj usta čak ni za jedno *kuuuuuuuuu*.

Kada žaba klizne u vodu, zmija ne može
da je se dočepa. Potom se žaba popne natrag na obalu
i zakrekeće, i zmija ponovo krene ka njoj.

Čak i kad bi žaba naučila da sikće, zmija bi ipak
u tom siktanju prepoznala sve
što je zanima - glas žabe u osnovi.

Ali ako bi žaba mogla da ostane sasvim nečujna,
zmija bi se vratila na spavanje,
i žaba bi mogla da se domogne ječma.

Duša obitava tu u bešumnom dahu.

A to zrno ječma je takvo da,
kada ga staviš u zemlju,
ono raste.

Je li sada dovoljno reči,
ili treba da iscedim još soka iz ovog?
A ko sam ja, prijatelju moj?

OVAJ SVET NAČINJEN OD NAŠE LJUBAVI PREMA PRAZNINI

Slava praznini koja izbeljuje naše bitisanje
- ovo mesto načinjeno od naše ljubavi prema praznini!
Pa ipak, praznina nekako pride,
ovo bitisanje prestaje.
Slava tom događanju, opet i opet!

Godinama sam svoj rođeni život izvlačio iz praznine.
A onda jedan prepad, jedan zamah ruke,
s tim poslom je gotovo.
Slobodan od onog koji sam bio, lišen prisustva, lišen
pretećeg straha, nade,
lišen džinovske manjkavosti.

Planina ovde-i-sada je sićušni delić delića
slamke oduvane u prazninu.

Ove reči koje toliko kazujem gube značenje:
bitisanje, praznina, planina, slamka: reči
i ono što hoće da saopšte, sve je metlom izbačeno
kroz prozor, i kotrlja se niz krov.

TIHOST

Unutar ove nepoznate ljubavi, umri.
Tvoj put počinje na drugoj strani.
Postani nebo.
Kreni sa sekirom na zatvorski zid.
Spasi se.
Izađi kao neko ko se iznenada rodio u boji.
Učini to sada.
Pokriven si crnim oblakom.
Klizni postrance. Umri,
i budi tih. Tihost je najsigurniji znak
da si umro.
Tvoj stari život bio je mahnito bežanje
od tišine.

Ćutljivi pun mesec
pojavljuje se sad.

SANAI

Neko objavljuje: *Sanai je mrtav*.
Nije mala stvar reći tako nešto.

Nije on bio nekakva trica,
ni barica što mrzne preko noći,
ni češalj koji se lomi pri upotrebi,
ni mahuna što puca kad je tresneš o zemlju.

Bio je fini prašak u gruboj zemljanoj činiji.
Znao je koliko vrede oba sveta:
jedno zno ječma.

Jedan svet je bacio dole, drugi hitnuo uvis.

Skrivenu dušu, o kojoj većina ništa ne zna,
o kojoj pesnici tako nejasno govore,
nju je on venčao s voljenim.

Njegovo prečisto vino zlatne boje
izliva se na debeo vinski talog.
Mešaju se i nadolaze i opet se razdvajaju
da bi se sastali na putu. Dragi prijatelj iz Margaza,
koji je živio u Raju, u Rumu, Kurd sa planina,
svako od nas se vraća kući.

Svila se ne sme porediti sa grubim prugastim platnom.

Budi sad smiren i jasan
kao završni potezi kaligrafije.

Tvoje ime izbrisano je
iz bučne mase govora.

UPRAVO DOGOREVAJUĆA SVEĆA

Sveća je stvorena da bi cela postala plamen.
U tom poništavajućem trenutku
ostaje bez senke.

I samo je jezičak svetlosti
koji ocrtava pribežište.

Gledaj u taj ostatak dogorevajuće sveće
poput nekoga konačno bezbednog
od vrline i poroka,

od ponosa i srama
koje zbog njih sebi pripisujemo.

NIKAKVOG BARJAKA

Nekada sam želeo kupce za svoje reči.
Sad žudim za nekim ko bi me otkupio od reči.

Stvorio sam mnoštvo čarobno smišljenih slika,
prizora sa Avramom, i Avramovim ocem, Azarom,
koji je i sam bio čuven po ikonama.

Tako sam umoran od onog što sam radio.

Onda je došla jedna slika bez oblika,
i prekinuo sam.

Nađite nekog drugog da pazi na dućan.
Napuštam posao pravljenja slika.

Najzad sam upoznao
slobodu ludila.

Zalutala slika pristize. Vrištim:
»Izlazi napolje!« Raspada se.

Jedino ljubav.
Jedino držalo podesno za barjak,
i vetar. Nikakav barjak.

TORBA ZA HRANU

Jednoga dana jedan sufi, ugledavši praznu torbu za hranu
okačenu o klin, počinje da prevrće i cepa
svoju košulju, vičući:
Hrana za ono čemu ne treba hrana!
Lek protiv gladi!

Njegova raspaljenost toliko narasta da mu se svi priključuju,
vičući i jaučući u ljubavnoj vatri.

Dokoni prolaznik primećuje: »To je samo prazna torba.«

Sufi mu kaže: *Odlazi. Ti želiš ono što mi ne želimo.*
Ti nisi ljubavnik.

Hrana zaljubljenog je ljubav prema hlebu,
a ne hleb. Niko ko stvarno voli

ne voli opstanak.

Ljubavnici nemaju ništa zajedničko sa opstankom.
Oni ubiraju kamatu bez glavnice.

Nemaju krila, a ipak lete svuda po svetu.
Nemaju ruke, a nose loptu za polo s terena.

Derviš je namirisao stvarnost.
Sada plete korpe od čiste vizije.

Ljubavnici razapinju šatore na polju nigdine.
Svi su iste boje kao polje.

Beba koja sisa ne zna ukus pečenog mesa.
Sam miris je hrana za duh.

Egipćaninu Nil izgleda krvav.
Izraelcu bistar.
Što je za jednog magistrala za drugog je katastrofa.

PROLEĆE

Ponovo se ljubičica ljiljanu klanja.
Ponovo ruža svoj ogrtač kida!

Zelenila su stigla sa drugog sveta,
nakresana poput lahora koji je nameračio
da izvede neku novu ludost.

Ponovo nadomak planinskog vrhunca
iskrsavaju nežni obrisi zvezdaste anemone.

Zumbul se jasminu svečano obraća:
»Mir s tobom.« »Mir i sa tobom, bato!
Prošetaj sa mnom ovom livadom.«

Ponovo su na sve strane sufiji!

Stidljiv je pupoljak, ali vetar mu naglo
uklanja veo: »Prijatelju moj!«

Ovde je Prijatelj poput vode u potoku,
poput lotosa na vodi.

Narcis namiguje rascvetanoj puzavici:
»Kad god ti kažeš.«

A karanfilić vrbi: »Ti si ona
kojoj se nadam.« Vrba odgovara: »Smatraj
ove moje šupljine svojima. Dobrodošao!«

Jabuka: »Narandžo, čemu to mrgođenje?«
»Da oni sa lošim namerama
ne bi uočili moju lepotu.«

Doleće divlji golub sa pitanjem: »Gde je,
gde je Prijatelj?«

Slavuj kratkim cvrkutom
upućuje na ružu.

Ponovo je stiglo vreme Proleća
i prolećni izvor izbija ispod svega,
mesec klizi iz senki.

Mnoge stvari moraju ostati nekazane, jer je već kasno,
ali sve ono što nismo spomenuli večeras
svakako će doći na red sutra.

GDE SVE JE MUZIKA

Ne zamaraj se čuvanjem ovih pesama!
I ako se poneki od naših instrumenata razbije,
ništa za to.

Nabasali smo na mesto
u kojem sve je muzika.

Prebiranje po strunama i zvuci flaute
razležu se okolinom,
pa čak i kada bi harfa celoga sveta
kojim slučajem izgorela, još uvek bi bilo
svirke skrivenih instrumenata.

Tako i sveća treperi i gasi se,
no mi imamo parče kременa i varnicu.

Ovo umeće sviranja je morska pena.
Graciozni taktovi dopiru od bisera
negde sa dna okeana.

Pesme se penju uvis u vidu vodene prašine
i okrajaka debala nanetih na žalost, okrnjene!

One potiču iz potajnog i moćnog izvora
koji ne možemo videti.

Batali sad reči.
Raskrili prozor u sredini svojih grudi,
neka duhovi uleću i izleću.

PREKRASNE TALJIGE

Kad ti ugledam lice, kamenje počinje da se kotrlja!
Pojaviš se i svi se uče čudima.
Gubim svoje sedište, stan, grad.

Voda postaje biserna.
Požar jenjava i ne razara.

U tvom prisustvu ne želim ono što sam mislio
da želim, te tri beznačajne viseće lampe.

Unutar tvoga lika drevni manuskripti
liče na zarđala ogledala.

Dišeš; pojavljuju se nepoznata obličja,
a muzika žarke želje prostrane
kao Proleće počinje da se kreće
poput prekrasnih taljiga.

Vozi lagano.

Među nama koji hodamo uz tebe
ima i šepavih!

PROLEĆE JE HRISTOS

Svi su se najeli i pozaspali. Kuća je opustela.
Izlazimo u baštu da pomognemo da se jabuka sa breskvom sretne,
da prenosimo poruke između ruže i jasmína.

Proleće je Hristos,
podize mučeničke biljke ispod mrtvačkih pokrova.
Usta im se zahvalno otvaraju, želeći da budu poljubljena.
Rumenilo ruže i lale znači da je lučonoša
unutra. List podrhtava. Ja drhtim
u čaroliji vetra kao svila iz Turkestana.
Ova kadionica raspiruje se u plamen.

Ovaj vetar je Sveti Duh.
Stabla su Marija.
Gledaj kako muž i žena izvode tanane igre rukama.
Tamni biseri iz Jemena bačeni su na ljubavni par,
kao što nalaže svadbeni običaj.

Miris Josifove košulje dopire do Jakova.
Crveni kornelion jemenskog smeha stiže
do Muhamedovog uha u Meki.

Razgovaramo o raznim stvarima. Ovi razgranati trenuci
su nam jedino uporište.

TRAGOVI ISPARENJA

Ponovo svetlost, i onaj koji svetlost daje!
Menjaj način na koji živiš!

Iz okeanske kace, vinsko nadahnuće u svaki pehar!
Dvojica-trojica odavno mrtvih bude se.
Dve-tri pijanice postaju lovci na lavove.

Sunčeva svetlost umiva mračno lice.
Cvet istine otvara se na njemu.
Na livadsku travu i baštensku zemlju opet se spušta rosa.
Jako svetlo nam poput prstiju masira glave.
Nema razdvajanja ovih prstiju od onih.

Povuci nazad rezu.
Jedna se ravan u drugu uliva.
Toplina u sve prodire.
Strasni kotlovi ključaju.
Odeća se u vazduhu kida.
Iz pesnika, nikada tako srećnih kao napolju
na svetlu, podižu se tragovi isparenja!

AMAM

Para ispunjava kupatilo, i zamrznute figure na zidu
otvaraju oči - okrugle i vlažne, oči Narcisa
koje vide ogromna rastojanja - i nove uši
načuljene za pojedinosti bilo koje priče. Figure klize
kao drugovi koji rone, izranjaju i ponovo rone.

Para što kulja u dvorište donosi glasine
o uskrsnuću! Idu od jednog ugla
do drugog, smejući se. Niko ne primećuje
da para otvara ružu svačijeg uma,
činiju svakog prosjaka zasipa novčićima.
Pruži svoju korpu. Toliko će se napuniti
da će praznina postati ono što želiš.

Sudija i optuženik zaboravljaju na presudu.
Neko ustaje da govori, i drvo stola
postaje sveto. Mehana je tog trenutka stvarno
načinjena od vina. Mrtvi ga ispijaju.

Isparenje zatim hlapi.

Figure se sležu natrag u zid, praznih očiju,
uši su samo crtež.

Sad se to ponovo događa, napolju.

Vrt se ispunjava zvucima ptica i lišća.

Krećemo tragom cvrkutanja i postajemo vazdušasti.
Kako bi iko od nas mogao da iskaže šta se događa,
pa makar sto miliona puta
umakao pero u mastilo?

ZEMLJA PROGLAŠAVA

Osećam se kao zemlja, zapanjena
onim što joj je atmosfera uradila. Ono čega sam svestan
je rasteње iznutra. Kiša čini
svaki molekul bremenitim misterijom.
Stenjemo sa ženama u porođajnim mukama.
Zemlja proglašava: *Ja sam Istina* i *Ovde je Slava*,
otvara se, i iz nje se rađa kamila.
Sa stabla pada grana, i eto je zmija.

Muhamed je rekao: *Istinski vernik je poslušna kamila,*
koja uvek gleda u gospodara koji silno brine o njoj.
On joj udara žig u slabinu.
Snabdeva je senom.
Vezuje joj kolena razumnim propisima,
a onda određuje sve veze i pušta je da igra,
kidajući uzde i cepajući pokrivače.

Polje samo od sebe tera izdanke novih pojava,
dok kamila igra nad njima, izmišljenim biljkama
o kojima niko nije imao pojma,
ali svo to nepoznato semenje, koliko god da se trudi,
ne obelodanjuje drukčije sunce.
Prikriva ga.
Pa ipak, taj trud je zadovoljstvo,
koje jednog za drugim razotkriva bisere
u rasklopljenim školjkama.

OTKRIJ SOPSTVENI MIT

Ko rano ustaje da dočeka trenutak kad svetlost nastaje?
Ko nas ovde zatiče kako zbunjeni kružimo poput atoma?
Ko žedan dolazi na bunar
i vidi odraz meseca u njemu?
Ko, poput Jakova oslepelog od žalosti i starosti,
miriše košulju svog nestalog sina
i od toga progleda?
Ko spušta vedro i izvlači tečnog proroka?
Ili poput Mojsija odlazi po vatru
i otkriva šta to gori u rađanju sunca?

Isus hitro nestaje u kući da umakne dušmanima,
i otvara vrata u drugi svet.

Solomon raseca ribu, i ukazuje se zlatan prsten.
Omar pomamno uleće da ubije proroka
i odlazi sa blagoslovima.

Pojuri jelena i završi svugde!

Školjka otvara usta da proguta jednu kap.

Biser se smesta stvara.

Skitnica lunja opustelim ruševinama.

Najedanput je imućan.

Samo, ne zadovoljavaj se pričama o tome šta se
drugima događalo. Otkrij
svoj sopstveni mit, bez zamršenog objašnjavanja,
tako da svako razume odlomak
Otvorili smo te.

Počni da pešačiš prema Šemsu. Noge će ti otežati
i zamoriti se. Tada nastupa trenutak
osećanja svojih izraslih krila, trenutak uzdizanja.

GDE SVE JE MUZIKA

~ ~ ~

Dnevna svetlosti, ispunjena sitnim plešućim česticama
i jednim ogromnim obrtanjem, naše duše
sa tobom plešu, bez nogu, plešu.
Možeš li uopšte da ih vidiš dok ti šapućem na uvo?

~ ~ ~

Neka ljubavnik bude sramotan, bezuman,
duhom odsutan. Neko trezven
pobrinuće se da stvari ne pođu po zlu.
Neka ljubavnik bude.

~ ~ ~

Lahor bi neke tajne zorom da ti oda.
Ne vraćaj se na spavanje.
Moraš da zatražiš ono što stvarno želiš.
Ne vraćaj se na spavanje.
Ljudi idu tamo-amo preko praga
na kojem se dodiruju dva sveta.
Vrata su kružna i otvorena.
Ne vraćaj se na spavanje.

~ ~ ~

Dođi u voćnjak u proleće.
Tu su svetlost i vino, i ljubavnici
u cvetovima nara.

Ako ne dođeš, sve to nije važno.
A ako dođeš, sve to nije važno.

~ ~ ~

S one strane dobra i zla
nalazi se jedno polje. Tamo ću te dočekati.

Kada duša legne u tu travu,
svet je prebogat i preširok da bi se o njemu govorilo.
Ideje, jezik, uključujući čak i reč *uzajamno*,
nemaju nikakvo značenje.

~ ~ ~

Pokušavaju da kažu kakav si, duhovan ili puten.
Začudeni su Solomonom i svim njegovim ženama.

U telu sveta, kažu oni, nalazi se duša
i ta duša si ti.

Ali mi imamo prolaze jedan unutar drugog
koje nikada niko da spomene.

~ ~ ~

Noć ispunjena razgovorom koji boli,
mojim najgorim prećutkivanim tajnama. Sve
mora da se tiče voljenja i nevoljenja.
Proći će ova noć.
A onda nam predstoji posao.

~ ~ ~

Tajna se ne razjašnjava ponavljanjem pitanja,
niti se plaća odlaskom na zadržavajuća mesta.

Bez pedeset godina obustavljanja
nemira svojih očiju i osećaja da ti nešto nedostaje,
nema stvarnog udaljavanja od haosa.

~ ~ ~

Bleda sunčeva svetlost,
bled zid.

Ljubav se seli.
Osvetljenje se menja.

Treba mi više milosti
no što sam mislio.

~ ~ ~

Svetlost koju zračiš
ne potiče od karlice.

Tvoja svojstva ne potiču od semene tečnosti.
Ne trudi se da besom skriješ isijavanje
koje se ne može sakriti.

~ ~ ~

Neko ko sa pola vekne hleba odlazi
do malog mesta koje ga okruži poput gnezda,
neko kome ne treba ništa više, neko za kime
niko drugi ne žudi,

On je pismo za svakoga. Otvaraš ga.
Ono ti kaže: *Živi.*

~ ~ ~

Zamisli da se otiskuješ sa litice i lebdiš
kao orao. Zamisli da se krećeš
kao što se tigar sam kreće kroz šumu.
Najlepši si u potrazi za hranom.

Manje vremena provodi sa slavujima i paunima.
Jedni su samo zvuk, drugi samo boja.

AKO JE VOLJENI SVUGDE

MIŠ I ŽABA

Jedan miš i jedna žaba svakog se jutra sastaju
na obali reke. Sednu na zabačeno mesto i pričaju.

Svakog jutra, istog časa kad se ugledaju,
razgovor glatko poteče, razne priče i snovi i tajne,
bez ikakve bojazni ili podozrivog suzdržavanja.

Gledajući i slušajući to dvoje
postaje jasno kako, kao što je zapisano,
ponekad kad se dva stvorenja zbliže
Hristos postaje očevidan.

Miš počinje da se smeje pričajući nešto na šta nije
pomislio već pet godina, a i priča može da potraje
pet godina! Nema zapreke tom poletu bujice-govora-
-toka-reke-što-sve-nosi, jer to je sušta prisnost.

Ogorčenje nema šanse
protiv ovo dvoje.

Božji izaslanik, Kidr, dodiruje pečenu ribu.
Ona sa roštilja skače natrag u vodu.

Prijatelj sedne do Prijatelja, i pojavljuju se trpeze.
Jedan drugom čitaju tajne sa čela.

Ali, jednoga dana miš se požali: »Dešava se ponekad
da žudim za *sohbetom*, a ti si tada u vodi,
skakućeš naokolo i ne možeš da me čuješ.

Sastajemo se u ovo ugovoreno vreme,
ali u spisu stoji: *Zaljubljenici se neprekidno mole*.

Jednom dnevno, jednom nedeljno, pet puta na sat,
to nije dovoljno. Ribama kao što smo mi
treba okean svuda oko nas!«

Kažu li kamilja zvona: *Nadimo se ponovo ovde u četvrtak
uveče?* Koješta. Ona bez prekida
složno zveckaju,
razgovarajući dok kamila hoda.

Da li redovno odlaziš u posetu *sebi*?
Ne rezonuj i ne odgovaraj racionalno.

Umrimo,
i umirući odgovorimo.

DUGAČKA UZICA

Miš pita voljenu žabu:

»Znaš li ti

šta mi značiš? Preko dana,
ti si moja pokretačka snaga. A noću si
moj najdublji san.

No, možemo li da budemo zajedno
i van vremena isto kao i u njemu?

Fizički, mi se srećemo samo na doručku.

To tvoje odsustvo tokom ostatka dana
uzrok je svih mojih žudnji!

Pijem petsto puta više nego što je normalno.

Jedem

kao da se trudim da me jelo uguši.

Pomagaj!

Znam da to ne zavređujem,
ali tvoja velikodušnost je beskrajna!

Daj da svetlost tvog sunca padne na ovaj komad balege,
i osuši ga, da mogu da budem iskorišćen kao gorivo
koje zagreva i osvetljava javno kupatilo.

Pogledaj sve užasne i glupe stvari koje počinih,
i učini da iz njih izrastu lekovite trave i divlja ruža.

Sunce upravo to čini sa zemljištem.

Pomisli kakve sve divote Bog može da stvori
sa đubrivom grešnosti!«

Miš nastavlja da preklinje: »Prijateljice,
znam koliko sam ti ružan!

Ružan sam i sebi!

Ja sam savršeno ružan!

Ali vidi, biće ti žao

kada umrem, zar ne? Sešćeš pokraj mog groba
i otplakati malko?

Sve što te molim je

da provedeš sa mnom ovo malo vremena
dok sam još živ!

Sada. Trebaš mi *SADA!*«

Jedan bogataš imao je običaj da sufiju iskaže poštovanje
dajući mu komad srebra.

»Želiš li *jedan* komad srebra sada,

Gospodaru mog Duha, ili *tri* na sutrašnjem doručku?«

Sufi odgovori: »Više volim polovinu dinara koju od juče
držim u ruci nego obećanje celog dinara danas,

ili obećanje sto dinara sutra.
Sufi je dete *ovog trenutka*.«

Vratimo se mišu, koji kaže:
»Današnji šamar
drži gotovinu u ruci. Išamaraj me,
po vratu, gde bilo!«

Dušo moje duše, duše stotinu univerzuma,
budi voda u ovoj reci sadašnjice, pa će cvetovi jasmina
nići uz obalu, tako da svako izdaleka
može da opazi cvetne boje i sazna
da je ovde voda.

»Na licu je znak.« Možeš da baciš pogled na voćnjak
i da oceniš da li je sinoć padala kiša. Ta svežina je
znak.

I opet miš:
»Prijatelju, ja sam načinjen od zemlje,
i za zemlju. Ti si od vode.

Ja stalno stojim na obali i dozivam te.
Imaj milosti. Ne mogu da te pratim u vodu.
Zar ne postoji način da budemo u vezi?
Glasnik? Neki podsetnik?«

Dva prijatelja odlučiše da se rešenje nalazi
u dugačkoj uzici, sa jednim krajem vezanim
za nogu miša, a drugim za žablji krak,
tako da njenim cimanjem mogu da se podsete
na svoju tajnu vezu i da se sastanu,
kao što to duša radi sa telom.

Žabolika duša često šmugne iz tela
i uživa u srećnoj vodi. Tada mišje telo
povlači uzicu, i duša pomišlja:

*Dovraga.
Moram da se vratim na obalu i divanim
sa tim vetropirastim mišem!*

Saznaćeš više o ovome
kada se stvarno probudiš, na Dan Uskrsnuća!

I tako miš i žaba vezaše uzicu,
mada je žaba slutila da će je to
uvući u neku nezgodu.

Nikada ne odbacuj takve intuicije.
Kada osetiš neko nezatno neslaganje povodom neke
radnje, poslušaj ga. Ta predosećanja dolaze od Boga.

Podsetite se priče o bornom slonu
koji nije hteo da ide u pravcu Kabe. Paralisan
u tom pravcu, a ipak hitar kad ga okrenu prema Jemenu.
Posedovao je neko unutrašnje znanje iz nevidljivog sveta.

Tako je i proroka Jakova, kada su ostali njegovi sinovi hteli da povedu Josifa u okolinu na dva dana, obuzela silna utučenost pred njihov polazak, i to s razlogom, mada je Božji usud pobedio uprkos njegovoj zloj slutnji, kao što i mora da bude.

Nije uvek slepac taj
koji upada u jamu. Katkada je to onaj koji može da vidi.

Dešava se da i sveta osoba posrne,
ali zahvaljujući tom stradanju on ili ona se uzdiže,
izbegava mnoge varke, izmiče
religiji obične vrste, spasava se
od tolikog robovanja pojavnosti.

Razmisli o tome kako POJAVE defilujući dolaze
iz pustinje nepostojanja
u ovu materijalnost.

Izjutra i noću,
pojave pristižu u dugačkom nizu i smenjuju
jedna drugu: »Ja sam sad na redu. Sklanjaj se!«

Sin stasa, i otac se pakuje.
Ovo mesto za pojave predstavlja opštu razmenu
magistrala, u kojoj se sve kreće u svim mogućim pravcima.

Izgleda kao da mirno sedimo,
a zapravo se krećemo, dok prividi
pojava klize kroz nas
kao misli kroz zavese.

Dolaze na zdenac
duboke ljubavi u svakome od nas.
Tu pune svoje krčage, i odlaze.

Postoji iskon iz kojeg dolaze,
i kladenac ovde unutra.

Budi darežljiv.
Budi prijatan. Priznaj kada to nisi.

Mi ne možemo znati
šta je božanska inteligencija
naumila!

Ko sam ja,
koji stojim usred ovog
saobraćaja misli?

MOĆ PRIJATELJSTVA

Morska krava, dagong, nalazi poseban biser
i noću ga iznosi na kopno. Pri njegovom sjaju
dagong može da pase ljiljane i zumbule.

Dagongov izmet je plemenita ambra
zato što jede takvu divotu. Svako ko se hrani
uzvišenošću postaje rečit. Pčela pomoću mističnog
nadahnuća medom ispunjava svoju odaju.

Tako dagong pase noću pri sjaju bisera.
Uto dolazi trgovac i spušta crnu ilovaču
preko bisera, pa se sakriva iza drveta da posmatra.

Dagong se povlači po livadi poput slepog bika.
Dvadeset puta se zaleće u prazno, prolazeći pored humke
pod kojom je biser.

Tako ni Satana nije mogao da vidi
jezgro duha u Adamu.

Bog kaže: *Spusti se,*
i veliki biser iz Jemena biva pokriven blatom.
Trgovac je upućen,

ali dagong nije.

Svaka gomilica gline sa biserom u sebi želi
da bude u blizini neke druge gomilice gline sa biserom,
ali oni bez bisera ne mogu da podnesu blizinu
tajnog prijateljstva.

Sećate se miša na obali reke?
Postoji uzica ljubavi koja se pruža u vodu
u iščekivanju žabe.

Neočekivano, gavran grabi miša
i odleće. Za njima se sa rečnog dna diže i žaba,
pošto joj je jedan krak zakačen za nevidljivu uzicu,
i lebdi kroz vazduh.

Zabezeknuti likovi pitaju:
»Zar je moguće da gavran roni pod vodom
i hvata žabu?«

Žaba odgovara:

Ovo je moć Prijateljstva.

Ono što prijatelje uzajamno privlači
ne povinuje se zakonima prirode.
Propis i poredak ne poznaju duhovnu bliskost.
Ako ječmeno zrno prilazi pšeničnom,
biće da ga nosi mrav. Crni mrav na crnoj klobučini.
Ne možeš ga videti, ali ako se zrna miču jedno ka drugom
onda je tu i on.

Jedna ruka premešta naše krletke uokolo.
Neke se primiču jedna drugoj. Neke se razdvajaju.
Ne trudi se da dokučiš razloge. Budi svestan
ko te privlači a ko ne.

Gabrijel je uvek bio sa Isusom, podižući ga iznad
modrog svoda, sveta noćne tvrđave,
isto kao što gavran čežnje odnosi žabu u letu.

DVA PRIJATELJA

Izvesna osoba dođe na Prijateljeva vrata
i pokuca.

»Ko je to tamo?«

»Ja sam.«

Prijatelj odgovori: »Odlazi. Na ovoj trpezi
nema mesta za sirovo meso.«

Osoba je otišla i lutala godinu dana.
Ništa sem vatre odvojenosti
ne može da dokrajči dvoličnost i ego. Onda se vratila
potpuno smekšana,
hodala tamo-amo pred kućom Prijatelja,
pa blago pokucala.

»Ko je to?«

»Ti.«

»Izvoli uđi, moje ja,
u ovoj kući nema mesta za dvoje.
Dvostruki kraj konca ne može da prođe
kroz ušicu igle.
To uspeva zašiljenom, savršeno uperenom kraju niti,
ali ne i nadmenom ego-živinčetu sa prtljagom.«

Ali, kako kamila može da se stanji do niti?
Neprestanim odsecanjem, vežbanjem, *vršenjem* dela.

A takođe i uz pomoć onoga ko postiže da se dešavaju
nemoguće stvari, ko umiruje samovolju,
ko daje moć viđenja slepom od rođenja.

Svakoga dana taj nešto uspe.
Uzmi ovo za svoju temu.

Svakoga dana Bog od sebe odaje tri moćne energije:
Jedna prelazi sa spermom oca u majku,
da bi razvitak mogao da počne.
Druga je rađanje iz utrobe zemlje,
da bi muško i žensko mogli da uskoče u život.
I treće, dešava se silovito izdizanje sa površine
u ono što nadživljava smrt, da bi prava lepota
stvaranja mogla da se sagleda.

Nema načina da se to ikada iskaže.

Vratimo se dvojici prijatelja
čija je nit postala jednostruka,
i koji sa svoja dva sloga čine
suštastvenu reč

BITI.

BI i *TI* priljubljuju se oko subjekata i objekata
tako da jedan čvor može da ih obuhvati.
Dve oštrice makaza prave jedan rez.
Pogledajte kako dva čoveka peru rublje.
Jedan kvasi suvo rublje. Drugi mokro rublje
čini suvim. Čini se kao da jedan drugom mrse račune,
ali njihov rad je savršeno usklađen.

Reklo bi se da svaka sveta osoba ima drugačije učenje
i delovanje, a zapravo postoji samo jedan posao.

Neko zaspi slušajući vodenični kamen.
Nije važno. Kamen nastavlja da se okreće.

Voda s planine
daleko iznad vodenice nastavlja da teče naniže.
Spavači će dobiti svoj hleb.

Ona se podzemno kreće, bez zvuka, i bez
ponavljanja. Pokaži nam gde je taj izvor govora
koji nema azbuku. Ta prostranost.

Ovo gde smo sada je skućena fantazija
koja odande dolazi, a konkretan, spoljni svet
još je skućeniji. Skućenost je bol,
a uzrok skućenosti je privid mnoštva.

Kreacija beše ispoljena jednim jekom, *BITI*.
Dva pisana sloga, *BI* i *TI*,
nastaše kasnije.

Značenje zvuka
i njegova zvučnost
jedno su.

Nema načina da se to ikada iskaže
sa tako mnogo reči! I nema mesta
da se prestane kazivati.

U međuvremenu, sukobiše se lav i vuk...

SLUGA KOJI JE VOLEO SVOJE MOLITVE

Neki bogataš u svitanje je pozeleo
da ode u parno kupatilo.
Probudio je svog slugu, Sunkura:
»Ho! Miči se!

Uzmi lavor i peškire i glinu za pranje
pa da krenemo na kupalište.«

Sunkur je smesta prikupio što je od njega zatraženo,
pa pođoše putem jedan uz drugog.

Dok su prolazili pored džamije, razleže se poziv
na molitvu. Sunkur je držao do svojih pet molitvi dnevno.
»Molim te, gospodar, predahni malo na ovoj klupi
kako bih mogao da odrecitujem suru 98,
koja počinje sa:

"Ti koji se prema svom robu sa blagošću ophodiš."«

Gospodar je seo na klupu napolju, a Sunkur je ušao.
Kad su se molitve okončale, i hodža i vernici se razišli,
Sunkur je jedini ostao unutra. Gazda je čekao
i čekao. Najzad je viknuo u pravcu džamije:

»Sunkure,

zašto ne izlaziš?«

»Ne mogu. Ovaj prepredenjak
neće da me pusti. Strpi se još malo.
Čujem te ja tu napolju.«

Sedam puta je gospodar čekao,
i potom dozivao. Sunkurov odgovor bio je uvek isti:
»Ne još. Još neće da me pusti napolje.«
»Ali unutra nema nikoga osim tebe. Svi ostali su otišli.
Čime se to još jedino ti tu zanimaš?«

»Onaj koji me zadržava ovde unutra je isti onaj
koji tebe zadržava tu napolju.
Isti koji tebe neće da pusti amo ne pušta ni mene tamo.«

Okean neće pustiti svoje ribe da izađu iz njega.
Niti će pustiti kopnene životinje unutra
gde se tajanstvene i tanane ribe kreću.

Kopnena stvorenja zajedno bučno koračaju po tlu.
Nikakva promućurnost ne može to da promeni.
Postoji samo jedan otvarač za bravu tih stvari.

Zaboravi svoje računice. Zaboravi svoju ličnost.
Slušaj svog Prijatelja. Kada mu postaneš apsolutno
poslušan, bićeš slobodan.

IMRA'U 'L-KAJS

Imra'u 'l-Kajs, kralj Arabljana,
beše veoma naočit, i pesnik ljubavnim pesmama ispunjen.

Žene su ga očajnički volele.
Svi su ga voleli, ali jedne noći je doživeo
nešto što ga je potpuno promenilo.
Ostavio je svoje kraljevstvo i porodicu.
Navukao je dervišku odoru i lutao
od jednog podneblja, jednog krajolika, do drugog.

Ljubav je rastočila njegovu kraljevsku ličnost
i odvela ga u Tabuk, gde je neko vreme radio
na pečenju cigala. Neko je obavestio kralja Tabuka
o Imra'u 'l-Kajsu, i taj je kralj otišao noću da ga poseti.
»Kralju Arabljana, krasni Josife ove epohe,
vladaru dva kraljevstva, jednog sastavljenog od teritorija,
i drugog od lepote žena,
ako bi pristao da ostaneš sa mnom
bio bih počašćen. Odrekao si se kraljevstava,
jer si želeo više od njih.«

Kralj Tabuka nastavio je u tom stilu,
veličajući Imra'u 'l-Kajsa, i govoreći o teologiji
i filozofiji. Kajs ne reče ništa.
A onda se iznenada nagnuo i nešto šapnuo
na uvo drugom kralju, i tog trenutka taj
drugi kralj i sam postade lualica.

Napustiše grad ruku pod ruku.
Bez kraljevskih lenti, bez prestola.

Eto šta ljubav čini i nastavlja da čini.

Za odrasle ima ukus meda, a za decu mleka.
Ljubav je poslednja bala od petnaest kila.
Kada je utovariš, lađa se iskrene.

Tako su skitali po Kini poput ptica
koje ključnu poneko zno. Retko su govorili
zbog opasne važnosti
tajne u koju su bili upućeni.

Ta ljubavna tajna saopštena sa osećajem, ili pak razdraženo,
jednim zamahom odrubljuje sto hiljada glava.
Lav ljubavi napasa se na pašnjaku duše,
dok se sablja te tajne bliži.
To ubijanje je bolje od svakog življenja.

Sve što svetska moć zaista želi
jeste ta nemoć.

Stoga su ovi kraljevi razgovarali ispotiha,
i smotreno. Sam Bog zna šta su govorili.

Služili su se neizrecivim rečima. Ptičjim jezikom.
Ali neki ljudi su ih oponašali, naučili nekoliko
ptičjih doziva, i postali uticajni.

IZMEĐU PRIČA

Okrenimo se sad od okeana
prema kopnu.

Kad si sa decom, pričaj o igračkama.
Malo-pomalo, ona od drangulija stižu
do dublje mudrosti i bistrine. Vremenom
gube interesovanje za svoje igračke.

Ona već imaju osećaj celovitosti u sebi.
Kada bi bila sasvim bezumna,
nikako se ne bi ni igrala.

Jesi li čuo ovo?

Radi se o čoveku koji je tražio blago.
On hoće da dovršim njegovu priču.

Nisi ga čuo?

Onda mora da je u meni i uzvikuje: »Ovamo!
Dođi ovamo!«

Pa ipak, ne smatraj ga tragaocem.

Za čime god da traga, on sam je to.

Kako bi zaljubljeni mogao da bude išta drugo izuzev ljubljenog?

On se svakog časa pred ogledalom klanja.
Kad bi samo na tren mogao da vidi jedan molekul
onog što je tamo bez fantaziranja o tome,
eksplodirao bi.

Njegovo zamišljanje, i on lično,
nestali bi zajedno sa svim njegovim znanjem, izbrisani
u novom rođenju, savršeno jasnom pogledu,
glasu koji kaže: *Ja sam Bog*.

Isti taj glas naredio je anđelima da se poklone Adamu,
zato što su bili sa Adamom istovetni.

To je glas koji je prvi rekao:

Nema Stvarnosti osim Boga.

Jedino Bog jeste.

Husam me sada cima za uvo:

»Isperi usta! Pokušavajući da saopštiš te stvari,
prećutkuješ ih. Jednostavno završi priču
o dervišu koji je tragao za blagom.

Tvoji slušaoci hoće prepreke, a ne sjedinjenje!

Pričaj im o svetskim brigama i nevoljama.

Ne deli vodu sa vrela.

Oni to ne žele.

U stvari, uprti su na leđa grudve zemlje
da zapuše izvor. Voleli bi da ga zaustave!«

Mi smo slušaoci isto koliko i kazivači

ove misterije, mi obojica,
ali ko će se još priključiti
ovom čudnovatom drugarstvu?

Eto šta Husam hoće da zna!

SAN KOJI MORA DA BUDE PROTUMAČEN

Ovo mesto je san.
Samo ga spavač smatra stvarnim.

Smrt nastupa poput zore,
i budiš se smejući se
onome što si smatrao svojom nesrećom.

Međutim, u slučaju *ovog* sna postoji razlika.
Sve ono svirepo i besvesno
što je počinjeno u opseni prikazanog sveta,
sve to ne iščezava pri samrtnom buđenju.
Ostaje,
i mora da bude *protumačeno*.

Svako zlorado ismevanje,
svaka nagla, polna žudnja,
ona poderana odeća Josifova,
sve to postaju opaki vukovi
sa kojima se moraš suočiti.

Odmazda koja te katkada snađe,
hitar povratni udarac,
predstavlja dečju igru
u poređenju sa onim što te čeka.

Ovde ti je poznato obrezivanje.
Tamo se vrši potpuna kastracija!

A ovo nepouzdana vreme u kojem obitavamo,
evo na šta ono liči:
Čovek odlazi na spavanje u gradu
u kojem je proveo ceo život, i sanja da živi
u drugom gradu.

U snu, on se ne seća
grada u kojem spava u svom krevetu. Uveren je
u realnost sanjanog grada.

Svet je takva vrsta sna.

Prah mnogih srušenih gradova
pada po nama poput dremeža zaborava,
no mi smo stariji od tih gradova.

Počeli smo

kao mineral. Izdigli smo se u biljni svet
pa u životinjsko stanje, a onda smo postali čovek,
i stalno smo zaboravljali svoja prethodna stanja,
izuzev u rano proleće kad se pomalo opominjemo
da smo ponovo ozeleneli.

Tako mlada osoba oseti potrebu
za učiteljem. Tako se beba prislanja uz dojku,
bez posvećenosti u tajnu svoje želje,
pa ipak se spontano usmerava i menja položaj.

Ljudski rod vođen je putem evolucije
kroz tu seobu moći uvida,
i mada se čini da smo usnuli,
postoji stanovita unutarnja budnost
koja usmerava san,

i ona će nas naposletku trgnuti natrag
ka istini o tome ko smo.

PIJUK

Malo razjašnjenja uz *Bejah skriveno blago*,
i poželeh da budem znan: sruši

ovu kuću. Stotinu hiljada novih kuća
može da se izgradi od prozirnog žutog korneliona

zakopanog pod njom, a jedini način da se do njega dopre
jeste da se obavi posao rušenja a onda

kopanja ispod temelja. Sa tim bogatstvom
u šaci celokupna nova izgradnja odvijaće se

bez napora. A ova kuća će se ionako, pre ili kasnije,
sama od sebe srušiti. Riznica dragocenosti biće

razotkrivena, samo što tada neće biti tvoja. Zakopano
blago je tvoja plata za posao rušenja,

za rad sa pijukom i lopatom. Da si čekao i prosto
pustio da se to samo desi, ujeo bi se za ruku i rekao:

»Nisam uradio ono što sam znao da treba.« Ovo je
iznajmljena kuća. Nemaš tapiju na nju.

Imaš zakupno vreme, i otvorio si mali dućan
od kojeg jedva preživljavaš prišivajući zakrpe

na iscepanu odeću. Međutim, samo metar-dva ispod,
nalaze se dve žile, fini crveni i providni zlatni kornelion.

Brzo! Dohvati pijuk i rasturi temelj.
Moraš da ostaviš taj posao švalje.

Šta *znači* prišivanje zakrpa, pitaš. Jedenje
i pijenje. Teški ogrtač tela

stalno se cepa i haba. Krpiš ga hranom,
i drugim stalnim ugađanjima egu. Otkini

jednu dasku patosa dućana i pogledaj
u podrum. Spazićeš dve snažne svetlosti u zemlji.

SRŽ MUŠKOSTI

Srž muškosti ne proističe
iz činjenice da si muškarac, kao što ni
srž prijateljskog osećanja ne dolazi od onih koji teše.

Tvoja stara baka kaže: »Možda ne bi trebalo
da ideš u školu. Nešto si mi ubledeo.«

Beži od takvih izjava.
Bolji su očevi jaki šamari.

Tvoje telesno biće vapi za tešenjem.
Strogi otac zahteva duhovnu jasnoću.

On grdi, ali te na kraju
izvodi na otvoreno polje.

Moli se za tvrdog vaspitača,
da te oslušne, poduči i ostane u tebi.

Zamajavali smo se sakupljanjem uteha.
Učini da se uplašimo toga kakvi smo bili!

DERVIŠ PRED VRATIMA

Derviš je pokucao na vrata
i zatražio parče suvog hleba,
ili nakvašenog, nebitno.

»Ovo nije pekara«, reče gazda.

»A da nemate malo hrskavice?«

»Liči li tebi ovo na mesaru?«

»A malko brašna?«

»Čuješ li ti negde mlinski kamen?«

»Malo vode?«

»Nije ti ovo bunar.«

Za šta god da je derviš zamolio,
čovjek bi napravio neku otrcanu šalu
i odbijao da mu išta da.

Na kraju je derviš uleteo u kuću,
zadigao svoju mantiju i čučnuo
kao da će da obavi nuždu.

»Hej, hej!«

»Ćut, bedni čoveče. Opustela kuća
je odlično mesto da se čovek olakša,
pa pošto ovde nema ničeg živog,
a ni sredstava za život, đubrenje nije naodmet.«

Derviš je započeo svoju listu
pitanja i odgovora.

»Kakva si ti to vrsta ptice? Nisi soko,
izvežban za kraljevsku ruku. Nisi paun,
obojen svačijim očima. Nisi papagaj,
koji brblja zbog kocki šećera. Nisi slavuj,
koji peva poput nekog zaljubljenog.

Ni pupavac koji Solomonu donosi poruke,
ni roda koja pravi gnezdo na litici.

Šta ti zapravo radiš?
Nisi ni od jedne poznate sorte.

Prepireš se i šegačiš
kako bi sve što imaš zadržao za sebe.

Zaboravio si na Onog
koji ne mari za vlasništvo,
koji se ne trudi da izvuče korist
iz svake međuljudske razmene.«

OMAR I STARI PESNIK

Svirač harfe beše ostario. Glas mu posta prigušen
i hrapav, a poneka od žica harfe beše pukla.

Otišao je na groblje u Medini i zavapio: »Gospode,

uvek si od mene prihvatao lažne novčiće!
Odazovi se još jednom na ove molitve, i daj mi dovoljno
da kupim nove svilene strune za moju harfu.«

Spustio je harfu da mu zameni jastuk i legao da spava.
Ptica njegove duše polete! Lišena tela
i tugovanja, letela je kroz beskrajni čisti predeo koji
beše ona sama, i u kojem je mogla da peva svoju istinu.

»Sviđa mi se ovo nemanje glave, ovo kušanje bez usta,
ovo sećanje bez žaljenja, to kako bez ruku berem
ružu i bosiljak u dolini što se u beskraj prostire i mojom
radošću odiše.« I ta vodena ptica zaroni u svoj okean,

Jovov zdenac gde Jov beše isceljen od svih patnji,
sušti sunčev izlazak. Da ovaj *Matnavi* iznenada postane nebo,
ono ne bi moglo da obuhvati ni pola misterije
u kojoj je ovaj ostareli pesnik uživao u snu.
Kada bi postojao neometan put koji vodi u to,
niko se ne bi ovde zadržavao!

Dotle je kalif Omar dremao u blizini,
i glas mu dođe: »Daj sedamsto zlatnika
čovjeku koji spava na groblju.«

Svako razume taj glas kad dopre do njega.
On se sa istim autoritetom obraća Turčinu i Kurdu,
Persijancu, Arapinu, Etiopljaninu - jedinstveni jezik!

Omar pođe na rečeno mesto i sede pored usnulog.
Onda kinu, a pesnik skoči na noge pomislivši
da je taj slavni čovek došao da ga okrivi za nešto.

»Ne boj se. Sedi ovde do mene. Saopštiću ti jednu tajnu.
U ovoj vreći ima dovoljno zlata da kupiš nove svilene
strune za svoj instrument. Uzmi vreću,
kupi ih, i vrati se ovamo.«

Stari pesnik je slušao pa, shvativši velikodušnost
koja ga snađe, baci harfu na zemlju
i razbi je. »Te su me pesme terale
da neprekidno vodim računa o tonalitetima Iraka
i ritmovima Persije. Molski *zirafgand*,
tečna svežina dvadeset četiri melodije,

sve mi je to skretalo pažnju dok je karavan za karavanom
odlazio! Moje pesme držale su me u mojem "ja",
koje za me beše najveći dar, a sada ga vraćam natrag.«

Dok ti neko odbrojava pare, ne gledaj
ni u svoje ruke ni u novac. Posmatraj darodavca.

»Ali čak i to vatreno samooptuživanje«, reče Omar,
»samo je novi oblik ograđivanja, još jedan članak

na trščanoj svirali. Sve ih probuši i ostani šupalj,
perforiranih zidova, da bi muzika mogla da se desi.

Ne budi tragač obuzet važnošću svoje potrage.
Pokaj se za svoje kajanje!« Starčevo srce prenelo se,
odljubljeno od visokih i niskih tonova, van plača

ili smeha. Iskreno zbunjene duše, zaputio se
izvan svakog traganja, s one strane reči i
pričanja, potopljen u lepotu,
poplavljen s one strane spasenja.

Talasi prekriše starca.

Ništa se više o njemu ne može reći.

Istresao je svoju nošnju,
i u njoj ništa ne ostade.

Postoji takav lov u kojem se soko obrušava u šumu
i ne izlazi natrag iz nje. Svakog trenutka,
sunčeva svetlost je apsolutno prazna
i apsolutno bogata.

KINESKA UMETNOST I GRČKA UMETNOST

Prorok je izjavio: »Ima nekih koji me vide
u istoj svetlosti u kojoj ja vidim njih.
Naše prirode su istovetne.

Bez pozivanja na bilo kakva
rodoslovlja, bez pozivanja na tekstove i tradicije,
zajedno pijemo ovu vodu života.«

Evo jedne priče

o toj skrivenoj misteriji:

Kinezi i Grci
raspravljali su o tome koji su od njih bolji umetnici.
Kralj reče:

»Rešićemo to pitanje putem polemike.«

Kinezi počеше da govore,
no Grci na to ništa ne rekoše.
Istupiše iz debate.

Kinezi tada predložiše
da i jednima i drugima bude dodeljena po soba u kojoj će
demonstrirati svoje umeće, dve sobe okrenute jedna
prema drugoj i odvojene zavesom.

Kinezi zatražiše od kralja
stotinu boja, sve moguće nijanse,
i svakog su jutra dolazili tamo
gde su boje bile čuvane i sve ih uzimali.
Grci nisu uzimali nikakve boje.
»One nisu deo našeg načina rada.«

Oni odoše u svoju odaju
i počeše da čiste i poliraju zidove. Svakog dana su se
po čitav dan trudili da zidovi postanu čisti i prozračni
poput vedrog neba.

Postoji put koji vodi od krajnje
obojenosti do neobojenosti. Znaj da raskošna raznolikost
oblaka i vremenskih prilika potiče od
apsolutne jednostavnosti sunca i meseca.

Kinezi su završili, i bili su jako zadovoljni.
Udarali su u bubnjeve radujući se ostvarenju.

Kralj uđe u njihovu odaju,
zapanjen veličanstvom boja i prefinjenošću detalja.

A onda Grci razmakoše zavesu koja je odvajala odaje.
Kineski prikazi i čarolije blistavo su se odražavali
na zacakljenim grčkim zidovima. Zaživeli su na njima,
i to još zanosnije, i stalno su se
preobražavali na svetlu.

Grčka umetnost je zanimanje sufija.
Oni ne izučavaju knjige o filozofskom mišljenju.

Svoju ljubav čine sve svetlijom.
Nema želja, nema srdžbe. Sa tom čistotom
oni prihvataju i odražavaju slike svakog trenutka,
odavde, od zvezda, iz praznine.

I razgledaju ih kao da posmatraju
sa istom ozarenom bistrinom
koja posmatra njih.

KOMARCI NA VETRU

Neki komarci izlaze iz trave da razgovaraju
sa Solomonom: »O, Solomone, ti si zaštitnik ugnjetenih.
Dodeljuješ pravdu malim ljudima, a oni nisu ništa
manji od nas! Mi smo sićušne metafore uništivosti.
Možeš li i nas da zaštitiš?«

»Ko vas je maltretirao?«

»Podnosimo ti tužbu protiv vetra.«

»E, pa«, odgovara im Solomon, »vi imate mile glasiće,
komarci, ali imajte na umu da sudija ne može da sluša
samo jednu stranu. Moram da saslušam oba parničara.«

»Pa naravno«, slažu se komarci.

»Pozovite Istočni vetar«, uzvikuje Solomon,
i skoro istog trenutka vetar se pojavljuje.

Šta se dogodilo sa komarcima tužiteljima? Izgubiše se.

Isti je slučaj sa svakim tragaocem koji dolazi da se žali
Vrhovnom sudu. Kada se obelodani Božje prisustvo,
gde su tragaoci? Prvo dolazi do umiranja,
pa tek onda do sjedinjenja, kao u slučaju komaraca na vetru.

AJAZ I KRALJEV BISER

Jednoga dana kralj je sazvaio svoje dvorane.

Pružio je ministru jedan sjajni biser.

»Šta misliš koliko ovo vredi?«

»Više zlata

nego što bi stotinu magaraca moglo da ponese.«

»Razbij ga!«

»Gospodine, otkud smem da arčim vaše bogatstvo
na takav način?« Kralj mu je poklonio
počasnu odoru zbog tog odgovora
i uzeo biser natrag. Neko vreme je razgovarao
sa okupljenima o raznim temama.

Zatim je položio biser u ruku
dvorskog komornika. »Pošto bi mogao da se proda?«

»Za pola kraljevstva, neka ga Bog čuva!«

»Razbij ga!«

»Ruka ne bi mogla da mi se pokrene da učini tako nešto.«

Kralj ga je nagradio počasnom odorom
i povišicom plate, i tako je to išlo
sa svakim od pedeset ili šezdeset dvorana.

Jedan po jedan, oponašali su ministra
i komornika i dobili novo bogatstvo.

Zatim je biser bio pružen Ajazu.

»Možeš li da kažeš u kojoj meri je to nešto izuzetno?«

»Više nego što mogu da izrazim.«

»Onda ga razbij,

ovog časa, u paramparčad.«

Ajaz je jednom imao san
o ovome, pa je u rukavu sakrio dva kamena.
Pomoću njih je smrvio biser u prah.

Kao što je Josif sa dna bunara pažljivo saslušao
kraj povesti o sebi, tako ovakvi slušaoci
shvataju uspeh i neuspeh kao jednu te istu stvar.

Ne zamajavaj se formama.

Ukoliko neko poželi tvog konja,

prepusti mu ga. Konji služe
da pohitaš ispred drugih.

Dvorska svita dreknu zbog Ajazove bezobzirnosti:
»Kako si mogao to da uradiš?«
»Ono što kralj kaže vrednije je od ma kakvog bisera.
Ja duboko poštujem kralja, a ne nekakav obojeni kamen.«

Uglednici su istog časa pali na kolena
i spustili čela na zemlju.

Uzdasi su im se dizali poput dimnog oblaka,
moleći oproštaj. Kralj je mahnuo
svom dželatuu kao da mu kaže:
»Dokrajči ovaj ološ.«

Ajaz je istupio napred.

»Tvoja milosrdnost navela ih je da se ovako sagnu.
Pokloni im živote! Dopusti im da se nadaju
sjedinenju sa tobom. Sada uviđaju svoju nemarnost,
kao što se dogodilo pijanom čoveku kada je rekao:
"Nisam bio svestan šta radim", na šta mu je
neko rekao: "Pa ti si sam prizvao
tu nesvesnost u sebe. Popio si je.
Mogao si da biraš!"

Oni su sada duboko svesni kako ih je oponašanje
uljuljkalo u san. Ne razdvajaj sebe
od njih. Pogledaj sve te glave pognute do zemlje.

Podigni im lica prema svome licu. Dopusti im da ih operu
svežem vodom u tvom umivaoniku.«

Ajaz i njegov govor uvek stižu do ove tačke,
a onda se pero za pisanje lomi. Zdelica ne može
da sadrži okean u sebi. Pijanice razbijaju svoje čaše,
ali ti si im sipao to vino!

Ajaz reče: »Ti si me izabrao
da smrvim biser. Ne kažnjavaj ostale
zbog moje pijane poslušnosti!
Kazni ih kada sam trezan,
jer ja više nikada neću biti trezan.

Ko god se klanja do zemlje kao što se oni klanjaju,
neće se ponovo podići sa svojom dotadašnjom naravi.

Poput mušice u tvom skorupu,
i oni postaju tvoj skorup.

Planine se tresu. Njihova mapa i kompas
su linije na tvome dlanu.«

Husame,
treba mi sto usta da ovo iskažem,
a imam samo ova jedna!

Sto hiljada impresija iz duha
hoće da se probiju ovamo.
Zaprepašćen sam
tolikim preobiljem, smožden i mrtav.

LEBLEBIJA ZA KUVANJE

Leblebija gotovo da preskače preko ivice lonca
u kojem se kuva.

»Zašto mi ovo radiš?«

Kuvar je lupne varjačom i obori natrag.

»Ne pokušavaj da iskočiš.
Misliš da te ja mučim?
Samo ti dajem ukus,
kako bi mogla da se izmešaš sa začinima i pirinčem
i daš vitalnost ljudskom biću.

Seti se kako si pila kišu u povrtnjaku.
To je bilo radi ovoga.«

Prvo prijaznost. Polna naslada,
a onda počinje kipući novi život,
i Prijatelj ima nešto lepo da pojede.

Na kraju će leblebija reći kuvaru:
»Kuvaj me još malo. Odalami me kutlačom
kojom skidaš penu, kad ne mogu sama.

Nalik sam slonu koji sanja o vrtovima
rodnog Hindustana i ne obraća pažnju
na svog goniča. Ti si moj kuvar, moj gonič,
moj put u postojanje. Uživam dok me kuvaš.«

Kuvar kaže: »Nekad sam bio poput tebe,
presan na zemlji. Potom sam ključao u vremenu,
i ključao u telu; dva grozna ključanja.

Ono životinjsko u meni bilo je sve silnije.
Obuzdavao sam ga duhovnim praksama,
i kuvao još malo, i kuvao
još jednom povrh toga,
i postao tvoj učitelj.«

PRIJATELJI IZ DETINJSTVA

Možda si i ti čuo, običaj je da kraljevi postavljaju
ratnike sa svoje leve strane, strane srca
i hrabrosti. Zdesna im stoji kancelar,
kao i razni sekretari, pošto praksa
knjigovodstva i zapisivanja obično pripada
desnoj ruci. U centru,
sufiji,
budući da u meditaciji postaju ogledala.
Kralj može da im se zagleda u lica
i da vidi svoje iskonsko stanje.

Lepima ogledala daj,
i pusti ih da se zaljube u sebe.

Na taj način oni poliraju svoje duše
i bude podsećanje u drugima.

Blizak prijatelj iz detinjstva dođe jednom da obiđe Josifa.
Delili su tajne koje, ležeći na jastucima,
deca kazuju jedno drugom
pre spavanja. Ova dvojica
bili su potpuno iskreni jedan prema drugom.

Prijatelj zapita: »Kako ti je bilo kada si shvatio
da su tvoja braća ljubomorna i šta nameravaju?«

»Osećao sam se poput lava sa lancem oko vrata.
Ne ponižen zbog lanca, ne negodujući,
čekao sam da moja snaga bude primećena.«

»A kako ti je bilo dole u bunaru, i u tamnici?
Kako si se tada osećao?«

»Kao mesec koji opada,
svestan da rast i ponoća slede.
Kao zrno bisera izmrvljeno u avanu da se spravi lek,
koje zna da će uskoro biti svetlost u ljudskom oku.

Kao pšenično zrno koje se u zemlji otvara,
pa raste, pa biva požnjeveno, pa samleveno u mlinu da se
dobije brašno, pa pečeno, pa opet smrvljeno između zuba
da bi postalo čovekovo najdublje razumevanje.
Izgubljen u ljubavi, poput pesama koje plantažeri pevaju
u noći pred sejanje semena.«

Nema kraja
ničemu od toga.

Vratimo se još nečemu o čemu su
taj dobri čovek i Josif razgovarali.

»O, prijatelju, a šta si mi
doneo? Ti znaš da putnik ne bi trebalo da dođe
praznih ruku na vrata prijatelja poput mene.

To je kao da odeš u mlin a ne poneseš žito.
Bog će me u času uskrsnuća pitati: "Jesi li Mi doneo nešto na dar? Zar si zaboravio? Zar si mislio da me nećeš videti?"«

Josif je nastavljao sa zadirkivanjem:
»Daj mi ga. Hoću svoj poklon!«

Gost počeo: »Ne možeš ni da pretpostaviš koliko sam tražio nešto za tebe. Ništa mi nije izgledalo prikladno.
Zlato se ne nosi u rudnik zlata,
ni kap vode u Omansko more!
Sve na šta bih pomislio bilo je kao da nosim zrna kima u Kirmanšah iz kojeg kim potiče.

Ti u svom ambaru imaš sva zrnavlja. Imaš i moje srce i moju dušu, tako da čak ni njih nisam mogao da donesem.

Doneo sam ti ogledalo. Posmatraj sebe,
i seti se mene.«

Izvadio je ogledalo iz nošnje
u kojoj ga je krio.

Šta je ogledalo bića?
Ne-biće. Uvek donesi ogledalo nepostojanja
na dar. Svaki drugi poklon je besmislen.

Neka se siromah zagleda duboko u obilje.
Neka hleb vidi gladnog čoveka.
Nek potpala ugleda iskru iz kremenca.

Kada se prazno ogledalo i tvoje najpogubnije navike
postave jedno prema drugom,
tada započinje prava izrada.
Eto šta su umetnost i veština.

Krojaču treba iscepana odeća da primeni svoju veštinu.
Debla moraju da budu sečena i ponovo sečena
da bi mogao da ih upotrebi vrstan drvodelja.

Tvom lekaru treba nečija slomljena noga za lečenje.
Tvoje mane su načini na koje se slava ispoljava.
Svako ko jasno vidi šta je u njemu bolesno
počinje brzo da napreduje na svom putu.

Nema ničeg goreg
od mišljenja da si dovoljno zdrav.
Više od ičega, samozadovoljstvo
sprečava izradu i umeće.

Pogledaj se ništavan u ogledalu i plači.
Neka to samozadovoljstvo iscure iz tebe!
Satana je pomislio: »Ja vredim više od Adama«,
i to *vredeti više* još uvek je čvrsto u nama.

Voda u tvom potoku možda izgleda čista,

ali na dnu se nalazi nešto ustajalo.
Tvoj šeik u stanju je da prokopa bočni kanal
kroz koji će ti otpaci biti odstranjeni.

Poveri svoju ranu učiteljevoj hirurgiji.
Na ranu se skupljaju muve i prekrivaju je.
To su muve tvoje naklonosti prema onome
što zamišljaš da je tvoje.

Dopusti da učitelj rastera muve
i stavi ti melem na ranu.

Ne okreći glavu. Nastavi da posmatraš
previjeno mesto. Kroz njega
svetlost uvire u tebe.
I ni za trenutak nemoj da pomisliš
da ti sam sebe isceljuješ.

MIŠ I KAMILA

Miš je dohvatio povodac kamile
svojim prednjim nožicama i nastavio da hoda sa njim,
oponašajući goniče kamila.

Kamila je i dalje kaskala,
pustivši da se miš oseća junački.

»Samo ti uživaj«,
mislila je. »Uskoro ću imati čemu da te naučim.«

Stigoše na obalu velike reke.

Miš je bio zabezeknut.

»Šta čekaš?

Kreni u reku. Ti si moj predvodnik.

Ne zaustavljaj se ovde.«

»Bojim se da se ne udavim.«

Kamila uđe u vodu. »Vidiš, jedva mi
prelazi kolena.«

»Tvoja kolena! Tvoja kolena su
stoput viša od moje glave!«

»Pa, možda ne bi trebalo
da predvodiš kamilu. Ostani sa sebi sličnima.
Miš zbilja nema šta da kaže kamili.«

»A bi li mi pomogla da pređem preko?«

»Popni mi se na grbu. Ja sam stvorena da prenesem
stotinu takvih kao što si ti.«

Nisi prorok, ali smerno hodaj putem proroka,
pa možeš dospeti tamo gde su oni. Ne pokušavaj da
upravljaš lađom. Ne otvaraj dućan samciti.

Slušaj. Ćuti. Ti nisi BoŹji glasnogovornik.
Probaj da budeš uho, a ako i kaŹeš neŹto,
traŹi objašnjenja.

Uzrok tvoje gordosti i ljutnje je poŹuda
koja je ukorenjena u tvojim navikama.

Neko ko je stekao naviku da jede zemlju
poludeće ako pokušaš da ga sprečiš u tome.
I poloŹaj voće moŹe da bude otrovna navika,
tako da, kad neko dovodi u pitanje tvoj autoritet,
smesta pomišljaš: »Ovaj hoće da zauzme moje mesto.«
MoŹeš ućtivo da odreaguješ, ali u sebi besniš.

Stalno proveravaj svoje unutrašnje stanje
uz pomoć Gospoda svoga srca.
Bakar ne zna da je bakar
sve dok se ne stopi sa zlatom.

Tvoja ljubav ne uviđa svoju veliĉanstvenost
dok ne spozna svoju bespomoćnost.

PRAOTAC RAZUM

Vasiona je izraz boŹanskog zakona,
tvog razboritog Tvorca.

Kada mu nisi zahvalan,
obliĉja sveta deluju ti beznaĉajno i ruŹno.

Sklopi mir s tim praocem, majstorom oblikovanja,
i svaki tvoj doŹivljaj biće proŹet neposrednošću.

Zato Źto volim to, nikad mi nije dosadno.
Lepota izvire bez prestanka, Źum izvorske vode
u mome uhu i u unutarnjem biću.

Grane drveta podiŹu se i spuŹtaju poput ushićenih ruku
onih koji su se predali mistiĉnom Źivotu.
Źumovi liŹća razgovaraju izmeću sebe poput pesnika
koji stvaraju nove metafore. Zelena filcana navlaka
spada, i hvatamo blesak ogledala pod njom.

Pomisli samo kako će izgledati kada cela navlaka
bude spala! Kazujem tek hiljaditi deo
onog Źto vidim, jer svuda vlada silna sumnjiĉavost.

Uobiĉajeno je miŹljenje da ova poezija
ispoljava veliki optimizam u pogledu budućnosti.

Ali Praotac Razum kaŹe:

Nema potrebe da se najavljuje budućnost!
Ovo sada je ona. *Ovo*. Tvoja najdublja potreba i čežnja
zadovoljena je energijom *trenutka*
tu u tvojoj šaci.

MLAD MESEC, HILAL

Čuli ste za vrline Bilala.
Sad poslušajte o slabosti Hilala,
koji je napredniji od Bilala.

On se odupirao svome čulnom biću više nego neki od vas
koji se kreću unazad, od bivanja obasjanim globusom
ka ponovnom bivanju običnim kamenom.

Setite se priče o mladom posetiocu
koji je stupio pred izvesnog kralja. »A koliko ti je godina,
momčiću? Budi iskren. Reci mi istinu.«

»Osamnaest, u stvari sedamnaest. Šesnaest.
Zapravo, uh, petnaest.«

»Samo nastavi! Završićeš u majčinoj utrobi.«

Ili o čoveku koji je pošao da pozajmi konja.

»Uzmi sivca.«

»Ne, ne tog.«

»Zbog čega?«

»On ide u suprotnom pravcu, unatraške.«

»Pa onda mu okreni rep prema svojoj kući.«

Životinja koju jašeš su tvoje brojne sklonosti.
Promeni svoja htenja. Kada potkrešeš
suve grane, ostali plodovi
postaju ukusniji. Žudnja može da se preusmeri,
tako da se, čak i kada te vuče unazad,
kreće ka utočištu.

Snažna volja postiže da "širina dva okeana"
bude veličine ćebeta, ili da "sedamsto godina"
prođe dok stigneš do nekog koga voliš.

Istinski tragaoci nastavljaju da jašu pravo napred,
dok hvalisavi, lenji, samoveličajući ćurani
skidaju tovar sa svojih životinja još u dvorištu,
govoreći: »Stigli smo dovoljno daleko.«

Znate li priču o putnicima
koji stigoše u jedno selo rano s proleća?
Tu beše jedna napuštena kuća otvorenih vrata.

»Zašto ne bismo sačekali da prođe ovo hladno vreme,
ovaj *bapski mraz*, štono kažu.
Unesimo prtljag unutra i odmorimo se.«

Začu se duboki glas iznutra: »Ne. Napolju ostavite tovar,
pa onda uđite. Ovo je dvorana za sastanke
visokih dostojanstvenika!«
Postoje takva zabačena svetišta.

Premda je radio u štali kao konjušar,
Hilal je bio prosvetljeni učitelj.

Njegov poslodavac nije shvatao Hilalovu uzvišenost.
Bio je upućen u gore i dole, sever-jug-istok-zapad,
čulne očiglednosti, ali ni u šta drugo.

Boja tla je pred nama,
ali proročanska svetlost je skrivena.

Jedan čovek vidi minaret, ali ne i pticu na njemu.
Drugi vidi pticu, ali ne i dlaku koju ona nosi.
Treći vidi i minaret, i pticu, i dlaku.

Sve dok ne uspeš da vidiš nit dlake,
čvor svesnosti neće biti razvezan.

Telo je minaret. Pokornost je ptica.
Ili tristo ptica, ili dve, kako hoćete.
Drugi čovek vidi pticu, i samo pticu.

Dlaka je tajna koja pripada ptici.

Nijedno gnezdo napravljeno od takve građe
neće biti neiskorišćeno. Nit pesme neprekidno
izlazi iz ptice.

Pokušaj da vidiš tu pticu na njenom glinenom tornju,
kao i dlaku koja lebdi u njenom kljunu.

Hilal se razboleo. Devet dana je bolestan ležao
u štali. Niko to nije primetio,
izuzev proroka Muhameda, mir
i blagoslov nek su sa njim.
Došao je da ga obiđe.

Hilalov poslodavac je izvan sebe.
Sa preteranom ceremonijalnošću izlazi
iz svoje odaje na spratu i celiva zemlju
pred Prorokom. »Za ime Boga,
budi tako milostiv da počastvuješ ovaj dom.«

»Nisam ovde da bih tebe posetio.«
»A koga onda?«

»Tu blizu nalazi se mlad-mesec napredni-čovjek,
koji ponizno rasipa svoju svetlost
poput latica po tlu.
Gde je Hilal?«

»Već danima ga nisam video.
Mora da je u polju sa mazgama i konjima.«

Muhamed je pohitao ka štali. Mračno je,
i đubrivo se jako oseća,
ali sve to nestaje kad prijateljstvo uđe.

Čuda ne pobuđuju veru toliko kao
dašak srodnosti koja spaja ljude.

Čuda nadvladavaju bezverje.
Prava vera niče iz prijateljstva.

Hilala budi privlačni, bliski miris.
Kako jedno takvo biće može da živi u štali?

Između konjskih nogu on opaža
Muhamedovo ruho! Puzeći izlazi
iz mračnog ćoška i spušta obraz
na Muhamedova stopala. Muhamed spušta svoj obraz
na Hilalov i ljubi mu glavu i lice.

»Kako čovek može biti skriven!
Jesi li bolje? Kako si?«

KAKO!

Kako li se oseća čovek koji jede glinu da bi došao do vlage,
kada ga bujica nastala od
svežeg proročkog pljuska sa sobom ponese?

Kako li je kada se slepi, prljavi pas probudi,
i otkrije da je zapravo lav, i to ne
lav koji bi mogao da bude ubijen,
već duhovni lav koji lomi mač
i koplje samim svojim prisustvom?

Kakav bi to osećaj bio? Čovek godinama puzi
na stomaku zatvorenih očiju.
Onda u jednom trenutku otvara oči,
i nalazi se u vrtu. Proleće je.

Kako je to biti slobodan od KAKO,
rasterećen od svakog načina?

Drekavci sede oko tvoje trpeze i čekaju.
Baci im kost!

Jedan savet: operi se pre nego pođeš do rezervoara.
Njegova voda ima dovoljno milosti da te očisti

i pruži ti spokoj, ali operi se
od svih *kako* pre no što podeš.

Speri sva pitanja-zašto
i izračunavanja-svih-"međutim".
Ne nosi ih sa sobom na veliki rezervoar.

Husame! Husamudina ne uznemiravaju šišmiši.
On je stručnjak za sunčevu svetlost!

On je ispisan svuda po mladom mesecu, Hilalu.
Sada će pisati o punom mesecu, šeiku.
Mlad mesec i pun mesec su jedno te isto.

Mlad mesec se uči postupnosti
i promišljenosti i tome kako sebe
polako poroditi. Strpljenje u sitnim pojedinostima
čini savršenim veliko delo, ravno vasioni.

Ono što devet meseci brige čine za zametak,
četrdeset ranih jutara učiniće
za tvoju sve izraženiju celovitost.

SVEST TELA

Tvoja svest uvek je sa tobom
i nadgleda ti telo, čak i ako
nisi svestan njenog delovanja.

Ako počneš da činiš nešto protiv svog zdravlja,
tvoja će te svest na kraju izgrditi.

Da ti nije bila tako bliska i odana,
i neprestano te nadgledala,
kako bi mogla da te ukori?

Ti i tvoja svest ste
poput lepote i preciznosti
jednog astrolaba.

Zajedno proračunavate koliko je
bitisanje blizu sunca!

Tvoja svest je čudesno duboko usađena.
Nije ni ispred ni iza tebe,
ni levo ni desno.

A sada, prijatelju, pokušaj da opišeš koliko je blizu
tvorac tvoje misli!

Misaono traganje neće pronaći
put do tog kralja!

Kretnja tvog prsta
nije odvojena od tvog prsta.

Odlaziš na spavanje, ili umireš,
i više nema svesnog pokreta.

Zatim se budiš,
i prsti ti se pune značenjima.

A sad pomisli na dragoceni sjaj
u svojim očima. Kako li *one* rade?

Ovaj vidljivi svet krasi mnoge vremenske prilike
i promene.

Ali čiko, čiko,
svet nastao rečju,
tu božansku zapovest da se *Bude*, taj svemir
svojtava je nemoguće pokazati.

Svesniji je od razuma,
i duhovniji od duha.

Svako biće je povezano
sa tom stvarnošću, a ta se povezanost
ne može iskazati. *Tu* ne postoje
ni rastanak ni povratak.

Postoje vodiči koji mogu da ti pokažu put.
Iskoristi ih. No oni ti neće ugasiti žed.

Nastavi da želiš i tražiš to spajanje
pulsirajući svom svojom energijom.

Ta tvoja pulsirajuća žila odvešće te
mnogo dalje od svakog razmišljanja.

Muhamed je rekao: »Ne raspravljaj
o suštini!« Sva mozganja su
samo dodatni slojevi zavese.
Ljudska bića vole zavese i omotače!

Ljudi veruju da šare na zavesama
predstavljaju ono što ove prikrivaju.

Posmatraj čuda dok se zbivaju oko tebe.
Ne svojataj ih. Oseti kako se Umešnost
sprovodi kroz njih, i čuti.

Ili kaži: »Nisam u stanju da te slavim
onako kako bi trebalo da budeš slavjen.

Takve su reči beskrajno
iznad moje moći razumevanja.«

PSI LJUBAVI

Jedne noći jedan čovek je molio i dozivao:

Alah! Alah!

Usne mu postaše slatke od hvaljenja,
dok mu neki cinik ne reče:

»Elem! Slušao sam te
kako dozivaš, ali da li si ikada
dobio bilo kakav odgovor?«

Čovek nije imao odgovor na to.
Prestao je da se moli i pao u zbrkan san.

U snu je video Kidra, vodiča duša,
u gustom zelenilu.

»Zašto si prekinuo svoj slavopoj?«
»Jer nikada ne začuh nikakav odziv.«
»Ali sama ta čežnja
koju izražavaš je povratna poruka.«

Jad koji objavljuješ
vodi te k sjedinjenju.

Tvoja čista tuga
koja vapi za pomoći
predstavlja tajni pehar.

Slušaj cviljenje psa za svojim gospodarem.
To zavijanje je opštenje.

Ima ljubavnih pasa kojima niko ne zna ime.
Daj život da bi postao jedan od njih.

VIČI U SVOJOJ NEMOĆI

Aždaja je uvlačila medveda u svoje užasno ždrelo.

Naišao je jedan hrabar čovek i spasao medveda.
Postoje takvi pomagači u svetu, koji hitaju da izbave
svakog ko zapomaže. Poput same Milosti,
oni jure prema onome ko vrišti.

I ne mogu da budu potkupljeni.
Kada bi zapitali nekog od njih: »Zbog čega si stigao
tako brzo?«, on ili ona bi rekli: »Zato što sam začuo
tvoju bespomoćnost.«

Tamo gde je nizija,

tamo se voda sliva. Sve što lek traži je nevolja
koju će otkloniti.

I nemoj da moliš za samo jedno milosrđe.
Neka te preplave. Neka se nebo pod tvojim nogama otvori.
Izvadi vatu iz ušiju, vatu uteha,
i slušaj muziku sfera.

Skloni kosu sa očiju.
Izduvaj sluz iz nosa,
a i iz mozga.

Neka vetar začarolja kroz njih.
Ne daj da se u tebi zadrži išta od te ljute vrućice.
Uzmi lek protiv impotencije,
da bi tvoja muževnost mogla da sevne i navali,
i da stotinu novih bića nastane od tvog dolaska.

Raskini lance sa gležnja svoje duše,
i pusti je da trči po stazi
pred gomilom. Olabavi čvor lakomosti
koji ti steže vrat. Prihvati svoju novu sreću.

Predaj svoju nemoć
onome koji pomaže.

Glasno zapomaganje i plakanje su moćna sredstva.
Sve što majka koja doji čini
jeste čekanje da čuje svoje čedo.

Tek što ono zakmeči,
ona je već tu.

Bog je stvorio dete, to jest tvoju potrebu,
da bi moglo da se oglasi, kako bi mleko moglo da poteče.

Viči! Ne budi tup i nem
od bola. Nariči! I dopusti da mleko
ljubavi u tebe poteče.

Pljusak i vetar
su načini na koje oblak
brine o nama.

Budi strpljiv.
Odazovi se na svaki poziv
koji pobuđuje tvoj duh.

Ne osvrći se na one koji te plaše
i žaloste, koji te ponovo srozavaju
ka bolesti i smrti.

ZADUŽENI ŠEIK

Šeik Ahmed uvek je bio u dugu.
Pozajmljivao je velike svote od imućnih
i delio ih siromašnim dervišima ovog sveta.
Od pozajmica je izgradio i sufijski manastir,
a Bog je uvek isplaćivao njegove dugove, pretvarajući
pesak u brašno za svog plemenitog pristalicu.

Prorok je rekao da su vazda postojala dva anđela
koja su se molila na pijaci. Jedan je govorio: »Gospode,
pruži pomoć ubogom skitnici.« A drugi: »Gospode,
otruj ciciju.« Prva molitva je naročito glasna
kada je skitnica darežljiv poput Šeika Ahmeda,
zaduženog šeika.

Godinama, sve do svoje smrti, izdašno je sejao semenje.
Čak i kad je bio na samrti, sa jasnim predznacima kraja,
bio je okružen poveriocima. Oni u krugu oko njega,
a uzvišeni šeik u centru blago se topio
u sebe poput sveće.

Poverioci su imali tako kisela lica od zabrinutosti
da su jedva uspevali da dišu.

»Vidi te očajne ljude«, mislio je šeik.
»Zar oni misle da Bog nema četiristo dukata?«
Upravo tog trenutka začuo se neki dečko sa ulice:
»Halva, šestina direma za parče! Sveža halva!«
Šeik Ahmed klimanjem glave uputi služitelja
da izađe i kupi ceo poslužavnik halve.

»Ako ovi zajmodavci pojedu malo slatkog,
možda me neće tako ogorčeno gledati.«

Sluga je prišao dečku: »Koliko košta sva ta halva?«
»Polu dukata, i još malo siće.«

»Ne traži previše od sufija, sinko.
Polu dukata je dovoljno.«

Dečko mu je predao poslužavnik, a sluga ga odnese
šeiku, koji ga dodade svojim gostima poveriocima.
»Jedite, molim vas, i budite srećni.«

Poslužavnik se brzo ispraznio, i dečko je od šeika zatražio
svojih pola dukata.

»A gde da nađem novac? Ovi ljudi mogu da ti kažu
u kolikom sam dugu, a osim toga, veoma sam odmakao
na putu u nepostojanje.«

Dečko je bacio tacnu na zemlju
i počeo glasno da plače i zapomaže:

»Bolje bi bilo
da sam polomio noge pre nego što sam ušao ovamo!
Bolje bi bilo da sam danas ostao u javnom kupatilu.
Vi proždrljivi sufiji što ližete tanjire, i perete svoja lica
kao mačke!«

Skupila se svetina. Dečko je nastavio: »Šeiče,
gazda će me prebiti ako se bez ičega vratim.«

Poverioci se pridružiše: »Kako si mogao to da učiniš?
Uništio si naše imetke, a sad si još pridodao ovaj
poslednji dug pred svoju smrt.

Zbog čega, čoveče?«

Šeik je sklopio oči i nije odgovorio.
Dečko je plakao sve do popodnevni molitvi. Šeik
se povukao pod svoj pokrivač,
zadovoljan svime,
zadovoljan večnošću, zadovoljan smrću,
i potpuno nezainteresovan za sve grdnje i optužbe.

Mislite li da mesec, u noći svoje punoće,
ploveći kroz desetu kuću, može da čuje pse koji laju
ovde dole?

Ali psi rade ono što treba da rade.

Voda ne gubi na svojoj čistoći zbog malo travuljine
na površini.

Onaj kralj pije vino na obali reke
sve do zore, slušajući muziku vode, i ne čuje
brbljanje žaba.

Pare koje je dečko tražio iznosile bi
svega nekoliko novčića od svakog poverioca, ali šaikova
duhovna moć sprečava da se to dogodi.

Niko dečaku ništa ne daje.

Pred popodnevnu molitvu dolazi sluga sa tacnom
od Hatima, Ahmedovog prijatelja i čoveka
znatnog imetka. Tacna je pokrivena.

Šeik otkriva površinu tacne, i na njoj se nalazi
četiri stotine zlatnih dukata, i u jednom uglu
još pola dukata umotanog u hartiju.

Poverioci zagrajaše: »O, kralju svih šeika,
gospodaru svih gospodara misterije! Oprosti nam.
Lupetali smo u svom bezumlju. Prevrnuli sve lampe.
Mi smo...«

»U redu je. Nećete biti smatrani
odgovornima za ono što ste rekli i učinili. Tajna je u tome
što sam zamolio Boga, i pokazalo se da se,
sve dok dečko nije zaplakao, Božja milosrdna darežljivost
nije ispoljila.

Neka vam ovaj dečko bude poput zenice oka.
Ako hoćete da nosite mantiju duhovne suverenosti,
nek vaše oči liju suze lišenosti.«

GDE SVE JE MUZIKA

~ ~ ~

Ko spolja vidi unutrašnjost?
Ko otkriva stotine misterija
čak i tamo gde su umovi poremećeni?

Pogledaj kroz njegove oči to što on vidi.
Ko tada gleda iz njih?

~ ~ ~

Prijatelju, naša bliskost je ovo:
gde god da spustiš nogu, oseti me
u čvrstini pod sobom.

Zašto je sa ovom ljubavlju tako
da vidim tvoj svet a tebe ne?

~ ~ ~

Kada sam s tobom, ostajemo na nogama cele noći.
Kad nisi ovde, ne mogu da zaspim.

Slava Bogu zbog te dve nesanice!
I zbog razlike među njima.

~ ~ ~

Onog minuta kada sam prvi put čuo ljubavnu priču
počeo sam da tragam za tobom, ne znajući
koliko je to nerazumno.

Ljubavnici se ne susreću ni na kojem mestu naposljetku.
Sve vreme su jedno u drugom.

~ ~ ~

Mi smo ogledalo isto kao i lik u njemu.
Probamo ukus ovog trenutka
večnosti. Mi smo i bol i ono
što ga uklanja. Mi smo
sveža voda i krčag koji se izliva.

~ ~ ~

Želim da te držim prisno poput lutnje,
da možemo da jaučemo od ljubavi.

Ti bi radije bacala kamenje na ogledalo?
Ja sam tvoje ogledalo, a evo ga i kamen.

~ ~ ~

Duboko poštujem one koji se trude
da se otarase svake laži,
koji prazne svoju ličnost
i ostaje im samo čisto, prozirno biće.

~ ~ ~

Od tvoje svetlosti učim kako da volim.
Od tvoje lepote, kako da stvaram pesme.

Igraš mi u grudima,
tu gde te niko drugi ne vidi,

samo te ja ponekad nazrem.
Taj pogled postaje ova umetnost.

~ ~ ~

Zvuk bubnja razleže se vazduhom,
njegovo udaranje - moje srce.

Ritmom mi govori: »Znam da si iscrpljen,
ali dođi. Ovo je put.«

~ ~ ~

Zavidiš li okeanu na njegovoj darežljivosti?
Što bi odbijao da podeliš
tu radost s bilo kime?

Ribe ne drže svetu tečnost u šoljama!
One klize ogromnom tečnom slobodom.

RUBIN SUNČEVOG IZLASKA

DAN KOJEG NEMA NI U JEDNOM KALENDARU

Proleće je, napolju sve raste,
čak i visoki čempres.
Ne smemo napustiti ovo mesto.
Okolice pehara koji delimo ove su reči:

Moj život nije moj.

Da je neko zaspavao muziku, morala bi biti vrlo prijatna.
Pijemo vino, ali ne pomoću usana.
Uspavljujemo se, ali ne u krevetu.
Protrljaj peharom celo čelo.
Ovaj dan je van življenja i umiranja.

Prestani da želiš ono što drugi poseduju,
pa ćeš biti bezbedan.
»Gde, gde mogu da budem bezbedan?«, pitaš ti.

Ovo nije dan za postavljanje pitanja,
nije dan ni iz kakvog kalendara.
Ovaj dan je svestan samo sebe.
Ovaj dan je ljubavnik, hleb i blagost,
očigledniji no što govor može da iskaže.

Misli se uobličavaju putem reči,
ali svetlost ovog dana je iznad i ispred
mišljenja i zamišljanja. Dok su ovo dvoje
tako silno žedni, ona vodu čini glatkom.
Ovima se usta osušiše, te klonuše.

Ostatak ove pesme suviše im je nejasan
da bi ga pročitali.

FRULE ZA PLES

Velika je sreća čuti frule za ples
kako dolaze putem. Zemlja je zasijala.
Sto u dvorištu postavljen.

Noćas ćemo popiti sve ovo vino
jer Proleće je. Jeste.
Ono je rastuće more. Mi smo oblaci

nad pučinom,
ili sjajne čestice okeana
zbog kojih okean izgleda kao da je iznutra osvetljen.
Znam da sam pijan kad počnem ovaj okeanski govor.

Da li bi želeo da vidiš mesec rascepljen
nadvoje jednim jedinim hicem?

IZGLED MOG JEZIKA

Ovo ogledalo u meni pokazuje...
Ne mogu reći šta, ali ne mogu da ne znam!

Bežim od tela. Bežim od duha.
Nigde ne pripadam, nigde prikladan.

Ja nisam živ!
Njušiš li trulež?

Govoriš o mom bezumlju.
Bolje slušaj ovu nečuvenu razboritost.

Sa ovom glavudžom kao tikvom navrh derviške nošnje,
ličim li ti na nekog koga znaš?

Ovaj krčag od tikve pun tečnosti
postavljen je naopačke a nijedna kap se ne prosipa!

Ili ako se i prospe, kapi padaju u Boga
i zaokrugljuju se u bisere.

Obrazujem oblak nad okeanom
i sakupljam što je prosuto.

Kada je Šems tu,
pljuštım.

Kad prođe dan ili dva, zumbuli pupe
poput mog jezika.

TRAVKE

Isti vetar koji iz korena čupa drveće
čini da travke zablistaju.

Gospodstveni vetar naklonjen je
nejakosti i malenkosti travki.
Nikad se ne hvališu da su snažne.

Sekiru ne brine koliko su debele grane.
Seče ih na komadiće. Ali ne i lišće.
Lišće ostavlja na miru.

Oganj se ne obazire na veličinu gomile drva.
Kasapin se ne povlači pred stadom ovaca.

Kakav je oblik u prisustvu zbilje?
Sasvim bespomoćan. Zbilja drži nebo prevrnuto
poput kupe koja se obrće nad nama. Ko okreće
nebeski točak? Sveobuhvatna svest.

A kretanje tela potiče
od duha kao turbina smeštena u reci.

I udisanje-izdisanje potiče od duha,
čas razdraženo, čas mirno.

Vetar uništava, i vetar štiti.

Nema druge stvarnosti do Boga,
kaže potpuno predani šeik,
koji je okean što prima sva stvorenja.

Ravni tvorevine su slamke u tom okeanu.
Kretanje slamki potiče od uzburkanosti
vode. Kada okean hoće da se slamke primire,
u blizinu obale ih šalje. Kada hoće da ih vrati
u velike talase, čini sa njima isto što i vetar
s travkama.

I tome nikad nema kraja.

PONEKAD SASVIM ZABORAVLJAM

Ponekad sasvim zaboravljam
šta je drugarstvo.
Besvestan i rastrojen, svuda rasipam
nezdravu energiju. Moja povest
iskazuje se na razne načine: bajka,
prljava šala, ratovanje, duševna praznina.

Podelite moju zaboravnost sa bilo kojim brojem,
ostaće velika.
Ti nejasni, mračni nagoveštaji koje sledim,
jesu li deo nekakvog plana?
Prijatelji, budite oprezni. Ne prilazite mi
iz radoznalosti, ili saosećanja.

CRVENA KOŠULJA

Da li je iko video dečaka koji je često navraćao ovamo?
Smutljivca okruglog lica, hitrog u zbijanju šale, sporog
za ozbiljnost. U crvenoj košulji,
savršeno skladnih kretnji, prepreden,
snažnih mišica, uvek sa koječim u džepu: frulom,
prstenom od slonovače za udaranje u žice,
uglačanim i spremnim za majstora.
Ma sigurno ga znate.
Jeste li čuli priče o njemu?
Faraon i cela egipatska zemlja
propali su zbog takvog jednog Josifa.
Rado bih potrošio godine da čujem neku reč
o njemu, makar iz treće ili četvrte ruke.

ŠUPALJ BELI LUK

Ne primećuješ vrt,
jer želiš sićušnu smokvu sa slučajno izabranog drveta.
Ne upoznaješ predivnu ženu.
Šališ se sa matorom vešticom.
Dođe mi da zaplačem koliko te ona zadržava,
smrdljive gubice, sa stotinu kandži,
izbacujući glavu preko ivice krova da podvikne,
ta bljutava smokva, bora preko bore, šuplja
kao sasušen truli češnjak.

Ima te čvrsto vezanog na kaišu,
premda nema ni cveća ni mleka
u njenom telu.
Smrt će ti otvoriti oči
za ono što je njeno lice: kožnati hrbat
crnog guštera. Dosta je saveta.

Dopusti da te nečujno sebi privuče
moćna sila onoga što zaista voliš.

NAPUŠTENA ODEĆA RONIOCA

Sediš ovde sa nama, ali si takođe i napolju
i šetaš livadom u zoru. Ti sam si
zver koju lovimo kada pođeš sa nama u lov.
U svom si telu kao što je biljka čvrsto u tlu,
pa ipak si vetar. Ti si odeća ronioca
ostavljena na morskoj obali. Ti si riba.

U okeanu je mnoštvo svetlih predela
i mnoštvo tamnih predela, poput vena koje se vide
kad se podigne krilo.
Tvoje tajno biće je krv u njima, tim venama
koje su strune lutnje što proizvode okeansku muziku,
ne umiranje razbijajućih talasa, već zvuk bez obala.

MOJA NAJGORA OSOBINA

Moja najgora osobina je to da postajem toliko
iscrpljen zimom da kinjim sve oko sebe.

Ako ti nisi ovde, ništavilo raste.
Nedostaje mi jasnoća. Reči mi se
zapliću i vezuju u čvor.

Kako izlečiti pokvarenu vodu? Vrati je u reku.
Kako izlečiti loše navike? Tebi me vrati.

Kad voda biva uhvaćena u naviknute vrtloge
prokopaj kroz dno izlaz ka okeanu.
Postoji jedan tajni lek koji se daje
samo onima koji nanose tako jak bol
da ne mogu ničemu da se nadaju.

Oni koji se nadaju osetili bi se zapostavljenima kad bi to znali.

Što duže možeš posmatraj prijatelja kojeg voliš,
bez obzira na to da li se on udaljava od tebe
ili ti se vraća.

RASTVARAČ ŠEĆERA

Rastvaraču šećera, rastvori me,
ako je došlo vreme.
Učini to nežno, dodirom ruke ili pogledom.
Svakog jutra čekam te u osvit, jer to se obično
tada događa. Ili uradi to naglo
poput pogubljenja. Kako uostalom
mogu da se priprelim za smrt?

Bez tela dišeš, kao žiška.
Rastužiš se, i meni počne da biva lakše.
Zadržavaš me rukom na odstojanju,
ali i tim zadržavanjem me uvlačiš.

SREDIŠTE VATRE

Za mene je gotovo sa vinom!
Prošla je naslada u gustom crvenom
i bistrom belom.

Žedan sam svoje sopstvene krvi
koja prodire u oblast akcije.

Potegni najoštrije sečivo koje imaš
i ošini, sve dok glava ne počne
da kruži oko tela.

Ošini i napravi brdo od lobanja.
Rascepi me.

Ne zaustavljaj se pred ustima!
Ne slušaj ništa što govorim.
Moram da prodrem u središte vatre.

Vatra je moje dete,
ali ipak moram da budem rastočen
i postanem vatra.

Otkud pucketanje i dim?
Otud što drvo za loženje i plamen
još uvek razgovaraju:
»Suviše si zbijeno. Odlazi!«
»Suviše si kolebljiv. Ja sam čvrsta građa.«

Ta dva prijana nastavljaju da se prepiru u mraku.
Kao lualica bez lica.
Kao da najmoćnija ptica koja postoji
sedi na svojoj pritki i odbija da se pokrene.

Šta mogu reći nekome tako sklupčanom od osećaja oskudice,
tako stisnutom u njegovoj ljubavi?

Razbij svoj krčag o stenu.
Nema više potrebe
da teglimo naokolo deliće okeana.

Moramo da potonemo, daleko od junaštva
i opisivanja junaštva.

Kao kada sušti duh legne, navukavši
svoje telo na sebe, kao kad nevesta privuče
muža na sebe da je kao pokrivač utopli.

RAZGOVOR U NOĆI

Usred noći uzviknuh:

»Ko živi u ovoj mojoj ljubavi?«

Ti reče: »Živim ja, ali nisam ovde sam. Zašto su ove različite ikone pored mene?«

Rekoh: »One su tvoji odrazi, baš kao što prelepi žitelji Čigila u Turkestanu liče jedni na druge.«

Ti reče: »Ali ko je ovo drugo živo biće?«

»To je moja ranjava duša.«
Onda sam priveo tu dušu kao kažnjenika.

»Opasna je«, rekoh. »Ne oslobađaj je tek tako.«

Ti namignu i dodade mi jedan kraj fine niti.

»Čvrsto je zategni, ali pazi da je ne prekineš.«

Pružih ruku da te dodirnem. Ti je udari i odbi.

»Zašto si tako grub prema meni?«

»Iz najbolje namere. Svakako ne da bih te držao na odstojanju! Svako ko uđe ovamo rekavši *Evo me*, mora da bude udaren.

Ovo nije tor za ovce.

Ovde rastojanja ne razdvajaju.
Ovo je svetilište ljubavi.

Saladin je primer kako izgleda duša. Protrljaj oči, i s ljubavlju ponovo pogledaj ljubljenog.«

RAZGOVOR KROZ VRATA

Ti reče: »Ko je pred vratima?«

Rekoh: »Tvoj rob.«

Ti reče: »Šta hoćeš?«

»Da te vidim i poklonim ti se.«

»Koliko dugo ćeš čekati?«
»Dok me ne pozoveš.«

»Koliko dugo ćeš se peći?«
»Do Uskrsnuća.«

Razgovarali smo kroz vrata. Tvrдио sam da je moja ljubav ogromna i da sam se odrekao svega što svet nudi da bih živeo u toj ljubavi.

Ti reče: »Takvim tvrdnjama potreban je svedok.«
Rekoh: »Ova čežnja, ove suze.«

Ti reče: »Sumnjivi svedoci.«
Rekoh: »Naravno da nisu!«

Ti reče: »S kim si došao?«
»Sa veličanstvenom moći zamišljanja koju mi ti podari.«

»Zašto si došao?«
»Miris tvog vina beše u vazduhu.«

»Šta ti je cilj?«
»Priateljstvo.«

»Šta želiš od mene?«
»Milost.«

Tad si upitao: »Gde ti je bilo najugodnije?«
»U palati.«

»Šta si video tamo?«
»Zapanjujuće stvari.«

»Zbog čega je onda sad tako pusta?«
»Zato što je sve to uklonjeno u trenu.«

»Ko je to mogao da uradi?«
»Ova čista pronicljivost.«

»Pa gde onda možeš bezbedno da živiš?«
»U predanosti.«

»Šta je to predavanje?«
»Mir koji nas spašava.«

»Zar ne postoji pretnja propasti?«
»Postoji samo ono što uđe u tvoju ulicu, unutar tvoje ljubavi.«

»Kako se krećeš tamo?«
»Naprosto savršeno.«

A sad tišina. Ako bih još nešto rekao o ovom razgovoru,

oni koji slušaju napustili bi sebe.

I ne bi bilo vrata,
a ni krova ni prozora!

B DENJE

Jedne noći nemoj otići na spavanje.
Tada će ti doći ono što najviše želiš.
Zagrejan unutrašnjim suncem, videćeš čuda.

Noćas ne spuštaj glavu.
Budi istrajan, i pojaviće se snaga.
Ono što obožavanje obožava
pokazuje se noću. Oni koji su zaspali
mogu to da propuste. Jedne noći Mojsije je ostao budan
i iskao, i ugledao je svetlost u stablu.

Zatim je sledećih deset godina hodao noću,
sve dok konačno nije video celo drvo
osvetljeno. Muhamed je jahao svog konja
noćnim nebom. Dan je namenjen za rad.
Noć za ljubav. Ne dozvoli da te neko
omami. Neki ljudi spavaju noću.

Ali ne zaljubljenici. Oni sede u mraku
i razgovaraju sa Bogom, koji Davidu reče:
*Oni koji svake noći celu noć prespavaju
a tvrde da su povezani sa nama – lažu.*

Zaljubljeni ne mogu da spavaju kada osećaju prisnost
voljenog svuda oko sebe. Neko ko je žedan
može da zaspi na kratko, ali će sanjati vodu,
pun bokal pored potoka, ili duhovnu vodu
koja se dobija od druge osobe. Cele noći osluškuj
njihov razgovor. Ne leži.
Ovaj trenutak je sve što postoji.

Smrt će ga bez sumnje ubrzo odneti.
Nestaćeš sa lica zemlje, i ova zemlja će ostati
bez svoga dragog, sa samim korovom
što raste u trnjaku.

Završio sam. Ostatak ove pesme pročitaj
noćas u mraku.

Imam li ja glavu? A noge?

Šemse, toliko voljen od Tabrižana, zatvaram usta.
Čekam na tebe da dođeš i otvoriš ih.

SVE REKE ODJEDNOM

Ne olabavljuj luk.
Ja sam tvoja četvoropera strela,
još nekorišćena.

Ja sam silovita reč sa oštrice noža,
ne neko *ako* ili *možda*
koje se gubi u vazduhu.

Ja sam sunčeva svetlost koja reže mrak.
Ko je napravio ovu noć?
Kovačnica skrivena duboko u zemaljskom kalu.

Šta je telo?
Izdržljivost.

Šta je ljubav?
Zahvalnost.

Šta je skriveno
u našim grudima?
Smeh.

Šta još?
Saosećanje.

Neka Voljeni bude šešir čvrsto natučan na moju glavu.
Ili remenje za vuču zategnuto preko mojih grudi.

Neko pita: Kako to ljubav ima ruke i noge?
Ljubav je proključala leja u kojoj se gaje ruke i noge!

Tvoji otac i majka igrali su se ljubavnih igara.
Spojili su se, i ti si se pojavio!

Ne zapitkuj šta ljubav može da uradi!
Obrati pažnju na boje sveta.

Na rečnu vodu koja se kreće u svim rekama odjednom.
Na istinu koja boravi na Šemsovom licu.

BLOKIRANI DRUM

Voleo bih da sam znao šta si hteo.
Blokirao si drum i nisi mi davao mira.
Vukao si moj povodac čas ovamo, čas onamo.
Bezosećajno postupaš, dragi moj!
Čuješ li šta ti govorim?

Hoće li se ova noć mog brbljanja ikad završiti?
Zbog čega sam i dalje smeten i bojažljiv u pogledu tebe?
Ti si hiljade. Ti si jedan.
Nečujan, ali krajnje razgovetan.

Tvoje ime je Proleće.
Tvoje ime je vino.
Tvoje ime je mučnina
koju vino izaziva!

Ti si moje podozrenje
i svetle tačke
u mojim očima.

Ti si sve što vidim, pa ipak osećam
čežnju za tobom.

Mogu li stići tamo?
Tamo gde jelen nasrće na lava,
gde mi je onaj čiji trag pratim
za petama?

Ovaj bubanj i ove reči i dalje odzvanjaju!
Neka; nek razbiju svoje omotače
i prodru u tišinu.

DETE KOJE TEPA

Ako moje reči ne kazuju ono što bi ti rekao,
udari mi šamar. Kazni me kao što majka s puno ljubavi
udari svoga mališu uhvaćenog u kakvoj budalaštini.

Žedan čovek trči u more, a more mu
prislanja mač na grkljan.
Krin posmatra obalu s ružama,
vene i ne kaže ništa.

Ja sam daire. Ne ostavljajte me po strani
kad počne luda igranka.
Nek neko po meni sve vreme udara.
Pomoći ćete mi tim reskim zvucima.

Josif je najlepší kada je potpuno obnažen,
ali njegova košulja daje ti sliku,
kao što ti telo dopušta da načas spaziš
svetlucanje na vodi duše.

Čak i kada mi perać leševa zatvori i pritegne vilicu,
i dalje ćeš slušati ovu pesmu
kako izbija iz te gluve tišine.

NEPRESTANI RAZGOVOR

Ko je najsrećniji u celom orkestru? Svirala od trske.
Njen pisak dotiče ti usne da bi upoznala muziku.
Sve trske, a naročito šećerna, samo o toj prilici
snuju. Njišu se u trščaku,
na mnogo načina dokone plešu.

Bez tebe, instrumenti bi umrli.
Jedan sedi tik uz tebe. Drugi prima dug poljubac.
Tamburin moli: *Dodirni mi kožu da osetim da postojim.*
Daj da osetim kako ulaziš u svaki moj deo, kost po kost,
da ono što je sinoć umrlo danas može da se preporodi.

Čemu živeti na neki trezveniji način i osećati
kako se odlivaš iz mene? Ja neću tako.
Ili mi daj dovoljno vina ili me ostavi na miru,
sad kada znam kako je to
biti u stalnom dodiru sa tobom.

PONOĆNA VATRA POD VEDRIM NEBOM

Uzvik se začuo iz sobe
u kojoj sam bio držan pod ključem.
Posle sveg mog bluda i jalovog življenja ipak mogu da živim
sa tobom, jer ti to želiš.
Pripremaš mi i donosiš jelo.
Zanemaruješ kakav sam bio.

Okean se pokreće i talasa u podnevnoj jari,
u ovoj usijanoj misli.
Kako to da svi ljudski otpori ne sagore od ove misli?

To je bubanj i mahanje ruku.
To je ponoćna slavljenička vatra na samom vrhu brda,
ovaj ponovni susret s tobom.

PITANJE

Jedan derviš drugome: *Kako si ti video*

Božju pojavu?

Ja nisam video ništa.

Ali, zarad razgovora ispričaću vam jednu priču.

Božja pojava je ovde preda mnom, vatra s leve strane,
čaroban potok s desne.

Jedni idu prema vatri, u vatru, drugi
prema slatkoj tekućoj vodi.

Niko ne zna koji su blagosloveni a koji nisu.

Svako ko stupi u vatru iznenada se pojavi u potoku.

Glava tone ispod površine vode, ta glava
džaranjem izvučena iz vatre.

Većina ljudi čuva se odlaženja u vatru,
i stoga završava u njoj.

Oni koji vole vodu prijatnosti i postaju njeni poklonici,
obmanuti su ovim preokretom.

Podvala se nastavlja.

Glas vatre *istinu* govori kad kaže: *Ja nisam vatra. Ja sam
vrelo, prazvor. Uđi u mene i ne obaziri se na varnice.*

Ako si Božji pristalica, vatra je tvoja voda.

Treba da poželiš da imaš sto hiljada pari krila
noćnog leptira, kako bi sve mogao da ih spržiš,
svake noći po jedan par.

Noćni leptir ugleda svetlost i navali na vatru.

Ti treba da spaziš vatru i podeš prema svetlosti.

Vatra je ono od Boga što proždire svet.

Voda, ono što ga čuva i obezbeđuje.

Na neki način svaka od njih odaje izgled one druge.

Za oči koje sada imaš, ono što izgleda kao voda spaljuje.

Biti unutar onog što liči na vatru
predstavlja neizmerno olakšanje.

Video si kako mađioničar postiže da kugla od pirinča
deluje kao jelo puno sićušnih, živih crva.

On je pred publikom začas stvorio utisak da pod
vrvi od crva kojih tu nije bilo.

Koliko više zapanjuju Božje opsenarije.

Pokolenje za pokolenjem leže i upokojava se, misleći
da je poraženo, a zapravo su poput žene pod čovekom,
koja ga zaokružuje.

Jedan delić-trun-tren razmišljanja o tome kako Bog
ugodnost pretvara u bol, i obratno, više vredi
od prisustvovanja bilo kakvom verskom obredu.

Taj iverak uvida je srž.

Vatra i voda kao takve:

uzgredne, nastale pomoću ogledala.

ZA DOMAĆINA

Svih ovih šezdeset godina bio sam nemaran,
svakog minuta, ali nijednog sekunda
ovo što se uliva u mene nije se prekinulo ni usporilo.
Ni za šta nisam zaslužan. Danas otkrivam
da sam gost o kojem mistici govore.
Sviram ovu živu muziku za svog domaćina.
Danas je sve za domaćina.

ŠATOR

Napolju je ledena pustinjska noć.
Ova druga noć unutra rasplamsala se, i sve je toplija.
Neka čitav predeo slobodno prekrije bodljikava krasta
- ovde unutra imamo raspevanu baštu.
Kontinenti razoreni,
gradovi i mestašca, sve
postaje spaljena, pocrnela kugla.
Novosti koje slušamo pune su tuge zbog takve budućnosti,
ali istinska novost ovde unutra
jeste to da novosti uopšte nema.

RUBIN SUNČEVOG IZLASKA

U rani jutarnji čas,
pred samo svanuće, dvoje zaljubljenih se bude
i piju čašu vode.

Ona pita: »Voliš li više mene ili sebe?
Hajde, reci čistu istinu.«

On kaže: »Od *mene* nije ostalo ništa.
Ja sam kao rubin podignut ka izlazećem suncu.
Je li on još uvek kamen, ili čitav svet
načinjen od crvenila? Ne pruža nikakav otpor
sunčevoj svetlosti.«

Tako je i Haladž objavio: *Ja sam Bog*,
i rekao je istinu!

Rubin i sunčev izlazak su jedno.
Budi odvažan i saberi se.

Sav se pretvori u sluh i uho,
pa nosi taj sunčani rubin kao mindušu.

Radi. Nastavi da kopaš svoj bunar.
Ne pomišljaj na izvlačenje od posla.
Voda je tu negde.

Podvrgni se svakodnevnom naporu.
Tvoja istrajnost je zvekir na vratima.

Nastavi da kucaš, i radost će iznutra
u svoje vreme otvoriti prozor
i izviriti napolje da vidi ko je.

VODA SA TVOGA IZVORA

Šta beše u svetlosti te sveće
što me za tili čas otvori i prože?

Vrati se, prijatelju! Lik naše ljubavi
nije stvoreni lik.

Ništa mi ne može pomoći sem te lepote.
Beše jedna zora, sećam se,

kad moja duša začu glas
tvoje. Popih vode

sa tvoga izvora i osetih
kako me bujica odnosi.

TI BRIŠEŠ PATOS

Gospodar lepote kroči u dušu
kao što čovek ušeta u voćnjak
u Proleće.

Uđi u mene
ponovo na taj način!

Upali svetlo
u oku Josifovom. Izleči Jakovljevu
tugu. Mada nikada nisi otišao,
dođi, sedi ovde i pitaj me:
»Zbog čega si tako pometen?«

Poput nove ideje u umu umetnika,
ti oblikuješ stvari pre no što nastanu.

Ti brišeš patos kao čuvar ulaza.
Sve što znalački uglančaš
postaje ono što zaista jeste.

Ne daš da ti išta ugrozi tišinu,
poput kese iz koje voda ne curi.

Ti prebivaš tamo gde Šems živi,
pošto je magariac tvoga srca bio dovoljno izdržljiv
da te tamo odvede.

SVAKA NOTA

Zaljubljenima ne pomaže savet!
Oni nisu ona vrsta planinskog brzaka
koju možeš da zajaziš.

Intelektualac ne zna šta pijanac oseća!
Ne pokušavaj da proceniš
šta će obeznanjeni od ljubavi
sledeće učiniti!

Neko sa velikim ovlašćenjima odrekao bi se
svih svojih prava kad bi ga zapahnuo
mirisni dašak pijanke iz odaje u kojoj
ljubavnici rade ko-zna-šta!

Jedno od njih nastoji da prokopa rupu kroz planinu.
Drugo se bekstvom spasava od akademskih počasti.
Treće ismeva glasovite brkove!

Život se koči ako ne pribavi ukus
tog kolača s bademima.
Zvezde svake noći izlaze

čigrajući, sluđene od zaljubljenosti.
Da nje nije, malaksale bi od tog obrtanja.

Rekle bi:

»Koliko dugo moramo da *radimo* ovo?«

Bog uzima svet kao sviralu od trske, i duva.
Svaka nota je jedna potreba koja izbija iz jednog od nas,
jedan žar, jedan čežnjivi nespokoj.

Priseti se usana

s kojih je vijugavi mirisni dah potekao,
da bi ti nota ostala čista.

Ne pokušavaj da je okončaš.

Budi svoja nota.

Pokazaću ti da je to savršeno dovoljno.

Popni se noću na krov
u ovom gradu duše.

Neka se *svi* popnu na svoje krovove
i pevaju svoje note!

Pevajte gromko!

GRANIT I VINSKA ČAŠA

Ti si granit.
Ja sam prazna vinska čaša.

Znaš šta se događa kad se dotaknemo!
Smeješ se kao što se izlazeće sunce smeje
zvezdi koja nestaje u njemu.

Ljubav mi otvara grudi, a misao se
vraća u svoje granice.

Strpljenje i utvrđena shvatanja i obziri napuštaju me.
Samo strast opstaje, cvileća i grozničava.

Neki se ljudi skljojaju na drumu poput bačenih otpadaka.
A onda, krajnje nepromišljeni, sledećeg jutra

banu u javnost sa novim naumima. Ljubav
je ostvarenje, a poezija je bubanj

koji nas poziva na njega. Nemoj više da se žališ
na usamljenost! Neka se strašljivi govor o njoj

raspadne i otpluta. Neka mujezin siđe
sa svoga tornja, i nek se ne vraća gore!

MOĆ ODRŽAVANJA

Ljubav me je lišila ustaljenih navika
i prožela me poezijom.

Pokušao sam da ostanem miran ponavljajući:
Nema moći mimo tvoje moći,
ali nisam uspeo.

Morao sam da tapšem i pevam.
Nekad sam bio cenjen i primeran i postojan,
ali ko može da opstane na ovom jakom vetru

a da ne zaboravi takve stvari?

Planina zadržava odjek duboko u sebi.
Tako i ja primam i zadržavam tvoj glas.

Ja sam iver bačen u tvoju vatru
i začas pretvoren u dim.

Video sam te i postao prazan.
Ta ispražnjenost, lepša od života,
ona ništi život, a ipak, kada se desi,
život buja i stvara još života!

Nebo je plavo. Svet je slepac
ščućuren na putu.

Međutim, ko god vidi tvoju prazninu
vidi iza plavog i iza slepca.

Uzvišena duša se krije poput Muhameda ili Isusa,
krećući se kroz svetinu u gradu
u kojoj je niko ne poznaje.

Uznositi znači uznositi
način na koji se
čovjek predaje praznini.

Veličati sunce isto je što i veličati svoje rođene oči.
Veličanje – okean. Ono što kažemo – čamčić.

Dakle, putovanje morem se nastavlja, i ko zna kuda!
Održavanje na okeanu je samo po sebi najveća sreća
koju možemo da doživimo. To je apsolutno buđenje!

Zašto bismo žalili što smo toliko spavali?
Nevažno je koliko smo dugo bili besvesni.

Teturamo se, ali nek krivice nestane.
Oseti blagost kretnji
svud oko tebe, moć održavanja.

UČITELJ MUZIKE

Ti koji ljubiš zaljubljene,
ovo je tvoj dom. Dobrodošao!

Usred stvaranja oblika, ljubav
stvari ovaj oblik koji rastvara oblike,
s ljubavlju kao kapijom,
s dušom k'o predvorjem.

Posmatrajte trunke prašine kako se kreću
u svetlosti kraj prozora.
Njihov ples je naš ples.

Retko čujemo muziku u nutrini,
pa i pored toga svi plešemo po njoj,

pod vođstvom onoga koji nas podučava,
sušte radosti sunca,
našeg učitelja muzike.

NEKO PREKOPAVA ZEMLJU

Oko postoji da gleda stvari.
Duša je ovde radi svog sopstvenog zadovoljstva.
Samo je jedna vajda od glave: da hoće pravu ljubav.
A od nogu: da trče za njom.

Ljubav služi za nestajanje u nebu. Um
za saznavanje šta su ljudi činili i pokušavali da učine.
Misterije ne postoje da bi bile odgonetnute. Oko oslepi
kada jedino što hoće da vidi postane *zašto*.

Ljubavnik je uvek okrivljen za nešto.
Ali kad pronade svoju ljubav, sve što je napustio
pri traženju vraća se sasvim izmenjeno.
Na putu za Meku brojne su opasnosti: lopovi,
uskovitlani pesak, a za piće samo kamilje mleko.
Pa ipak, svaki hodočasnik tamo ljubi crnu stenu
sa nesmanjenom žudnjom, osećajući na njenoj površini
ukus usana za kojima vapi.

Ovaj način govora je nalik kovanju novih novčića.
Dok se oni gomilaju,
pravi posao biva obavljen napolju
od strane nekog ko prekopava zemlju.

NAČIN IZRAŽAVANJA MORA DA SE MENJA

Uči o svome duhovnom biću od onih koji znaju te stvari,
ali ne ponavljaj doslovno ono što oni kažu.
Zulejka je pustila da sve bude ime Josifovo, od semena
celera do alojevog drveta. Toliko ga je volela da mu je
ime skrivala u mnoštvu različitih izraza, čiji je dublji smisao
samo njoj bio poznat. Kada je rekla: *Vosak omekšava
u blizini vatre*, mislila je: Moj dragi me želi.
Ili, ako je rekla: *Gle, mesec raste ili Vrba dobija novo
lišće ili Grane podrhtavaju ili Semenje korijandera*

*zahvatila je vatra ili Ruže se rascvetavaju ili Kralj je
danas dobro raspoložen ili Zar to ne donosi sreću?
ili Pokućstvo zahteva brisanje prašine ili
Vodonaša je stigao ili Skoro je svanulo ili
Ovo povrće je bez ikakve falinke ili Hlebu fali još malo soli
ili Izgleda kao da se oblaci kreću nasuprot vetru
ili Boli me glava ili Glavobolja mi popušta,
kad je bilo šta veličala mislila je pod tim na Josifov dodir,
svaka tužbalica ukazivala je na njegovo odsustvo.
Kada je gladna, njega je gladna. Žedna - njegovo ime je
šerbet. Kad joj je hladno, on je krzno. Eto šta Prijatelj
može da uradi kada je neko tako silno zaljubljen.
Požudni ljudi često upotrebljavaju sveta imena, ali
ne rade radi njih. Čudo koje je Isus ostvario tako što je
bio ime Božje, Zulejka je iskusila u imenu *Josif*.*

Kada je neko sa nekim do srži sjedinjen, govoriti o tome
isto je što i odisati imenom *Hu*, ispražnjen od sebe i
ispunjen ljubavlju. Kao što izreka kaže:
Niz pehar se sliva ono što je u njemu.
Šafranov privlačni miris sjedinjenosti – smeh.
Luk zaudara na razdvojenost – plakanje.
Ostali imaju mnogo stvari i ljudi koje vole.
To nije slučaj sa Prijateljem i prijateljem.

KUĆA ZA GOSTE

Biti čovek znači biti kuća za goste.
Svakog jutra neko nov dođe.

Radost, potištenost, podlost,
neka prolazna svesnost stiže
kao neočekivani posetilac.

Sve ih srdačno dočekaj i ugosti!
Čak i ako su gomila jada
koji ti nasilno odnose sav nameštaj iz kuće,
ipak svakog gosta čestito počasti.
Možda te pelješi do gole kože
radi nekog nepoznatog zadovoljstva.

Mračnu pomisao, poniženje, zlobu
- dočekaj ih na vratima sa smehom,
i pozovi ih unutra.

Budi zahvalan ma ko da dođe,
jer svako od njih je poslat
kao smernica s one strane.

KO PRAVI OVE PREOKRETE?

Ko pravi ove preokrete?
Odapinjem strelu udesno.
Ona pogađa levo.
Jašući gonim jelena i otkrivam
da me vepar juri.
Smišljam kako da dobijem ono što želim
a završavam na robiji.
Kopam jame da druge uhvatim u klopku
i padam u njih.

Trebalo bi da budem nepoverljiv
prema onome što želim.

ZAŠTO JE VINO ZABRANJENO

Kada je Prorokov zrak svesti
pogodio jednog priglutog čoveka sa kojim je bio,
ovaj je postao veoma srećan, i pričljiv.

Ubrzo je počeo neuljudno da bulazni.
To je problem sa nesebičnošću
koja se brzo dostiže,
kao uz pomoć vina.

Ukoliko vinopija
nosi u sebi skrivenu otmenost,
on će je ispoljiti
kada se napije.
Ali ukoliko gaji potajni bes i bahatost,
oni postaju očigledni,
pa pošto je većina ljudi takva,
vino je zabranjeno za sve.

NA DAN USKRSNUĆA

Na Dan Uskrsnuća tvoje telo svedoči protiv tebe.
Tvoja ruka izjavljuje: »Krala sam novac.«
Tvoje usne: »Kazivale smo podlosti.«
Tvoje noge: »Išle smo gde nije trebalo.«
Tvoj polni organ: »I ja.«

Oni će učiniti da tvoje molitve zazvuče licemerno.
Zato, neka ponašanje tvog tela sad otvoreno govori,
bez ijedne tvoje reči,
kao što učenik hoda iza učitelja
i zna: »Ovaj bolje od mene poznaje put.«

Z I K R

Goli čovek skače u reku, a stršljeni se roje
nad njim. Voda je *zikr*, opominjanje da
Nema stvarnosti osim Boga. Samo Bog postoji.

Stršljeni su njegove seksualne uspomene, ova žena,
ona žena. Ili ako je žena, ovaj muškarac, onaj.
Glava izranja na površinu. Oni ubadaju.

Šapući vodu. Postani reka od glave do pete.
Tad će te stršljeni ostaviti na miru. Čak i ako si daleko
od reke, ne obraćaju pažnju.

Niko ne pokušava da gleda zvezde kad sunce izađe.
Osoba izbrisana u Bogu ne nestaje. On, ili ona,
samo je cela uronjena u Božje vrednosti.
Trebali ti navod iz Kurana?

Svi će biti dovedeni u našu Blizinu.

Pridruži se tim putnicima. Svetiljke koje palimo gase se,
neke za tili čas. Neke potraju do svanuća.
Neke su mutne, neke jake, sve troše gorivo.

Ako se svetlo ugasi u jednoj kući, to ne utiče
na susednu kuću. To je povest životinjske duše,
ali ne i božanske. Sunce sija na svaku kuću.
Kada zalazi, sve kuće postaju mračne.

Svetlo je zamišljena slika tvog učitelja. Tvoji dušmani
vole tamu. Pauk tka mrežu preko svetla,
od samog sebe praveći koprenu.

Ne pokušavaj da obuzdaš divljeg konja hvatajući ga
za nogu. Uhvati vrat. Upotrebi uzdu. Budi razborit.
A onda jaši! Samoodricanje je neophodno.

Ne preziri podvižništva iz davnina. Pomažu.

GDE SVE JE MUZIKA

~ ~ ~

Ove darove od Prijatelja, ruho
od kože i vena, učitelja pod njima
- nosi ih i postani škola,
sa iskusnijim šeikom kraj sebe.

~ ~ ~

Majstor je iščupao trsku iz trščaka,
izdubio rupe u njoj, i nazvao je ljudskim bićem.

Otada, ona dirljivo oplakuje patnju
rastajanja, nikad ne pominjući umeće
koje joj je podarilo život svirale.

~ ~ ~

Ponizno življenje ne unižava. Ono ispunjava.
Povratak bezazlenijem biću donosi mudrost.

Kada čovek izmišlja bajku za svoje dete,
slušajući je on postaje i otac i dete
u isti mah.

~ ~ ~

Ti koji se rađaš i donosiš misterije,
tvoj gromki glas čini nas presrećnim.

Urlikni, lave srca,
i raspori me!

~ ~ ~

Delegacija ptica došla je Solomonu žaleći se:
»Zbog čega ti nikada ne kritikuješ slavu?«

»Zbog toga što je moja praksa«, objasni slavu
umesto Solomona, »drugačija. Ja pevam
od sredine marta do sredine juna. Ostalih

devet meseci, dok vi
nastavljate da cvrkućete,
ja ćutim.«

~ ~ ~

Ako želiš ono što vidljiva stvarnost
može da pruži, ti si osoblje.

Ako želiš nevidljivi svet,
ne živiš svoju istinu.

Obe želje su besmislene,
ali biće ti oprosteno što zaboravljaš
da je ono što istinski želiš
ošamućujuća radost ljubavi.

~ ~ ~

Sve na kocku zbog ljubavi stavi,
ako si pravo ljudsko biće.

Ako nisi, napusti
ovaj skup.

Polovična srčanost ne doseže
do uzvišenosti. Kreneš
da nađeš Boga, a onda se svako malo
zaustavljaš i tračiš vreme
u drumskim kafanama lišenim duha.

~ ~ ~

Dok se čamcem spuštamo niz brzi potok,
čini se kao da drveće na obali
juri pored nas. Ono što izgleda

da se oko nas menja
zapravo je odmicanje našeg čamca
koji napušta ovaj svet.

~ ~ ~

Čitavog života gledali smo
jedno drugo u lice.
I danas beše isti slučaj.

Kako čuvamo našu ljubavnu tajnu?
Govorimo obrvom obrvi,
a očima čujemo.

GRUBE METAFORE

NASUH

Živeo jednom čovek po imenu Nasuh.
Zarađivao je za život perući žene u javnom kupatilu.
Lice mu je ličilo na žensko, no nije bio ženstven,
mada je prikrivao svoju muževnost da bi sačuvao posao.

Voleo je da dodiruje žene dok im je prao kosu.
Bio je sve vreme polno spreman, u punoj snazi,
dok je masirao divne žene,
a posebno princezu i njene pratilje.

Ponekad je pomišljao da promeni posao,
da radi nešto
što ga ne bi činilo tako stalno požudnim,
ali nije mogao da prekine.

Otišao je kod jednog mistika-sveca i rekao:
»Molim te da me pomeneš u svojoj molitvi.«

Taj pobožni čovek bio je duhovno oslobođen,
i potpuno otvoren pred Bogom. Znao je Nasuhovu tajnu,
ali je sa božanskom otmenošću nije odavao.

Mudrac malo šta kaže, ali je iznutra prožet misterijama,
i prepun glasova. Ko god je poslužen
tim peharom postaje smiren i tih.

Sveti čovek se blago nasmejao i glasno pomolio:
»Neka ti Bog pomogne da promeniš svoj život
onako kako i sam znaš da bi trebalo.«

Molitva takvog šeika razlikuje se
od ostalih molitvi. On je tako potpuno rasturio
svoj ego i sebe poništio, da je ono što kaže
isto kao da se Bog obraća Bogu. Kako bi
takva molitva mogla da ne bude prihvaćena?

Pronađen je način kako da se Nasuh promeni.
Dok je sipao vodu u bazen
za jednu голу ženu, ona je primetila i obznanila
da u njenoj minđuši nedostaje jedan biser.

Smesta su zaključali vrata.
Pregledali su jastučice, peškire, ćebad
i odloženu odeću. Ništa.

Sada pregledaju
uši i usta i svaku pukotinu i otvor.

Svi su naterani da se svuku,
i kraljičina upraviteljica opipava
gole žene jednu po jednu.

Nasuh je dotle
otišao u svoju privatnu sobu, drhteći kao prut.

»Nisam ukrao biser,
ali ukoliko me svuku i pretraže,
videće koliko sam nadražen
zbog ovih nagih dama.

Bože, molim te,
pomozi mi!

Bio sam slab i pohotljiv,
ali sakrij moj greh ovog puta, MOLIM TE!
Ne daj da budem izložen sramoti što sam bio takav.
Pokajaću se!«

On plače i cvili i plače,
jer se strašni trenutak bliži.

»Nasuh!
Pregledali smo sve izuzev tebe. Izlazi!«

Tog časa njegov duh dobija krila i uzleće.
Ego mu se ruši poput razvaljenog zida.
Sjedinjuje se sa Bogom, živ,
ali ispražnjen od Nasuha.

Njegov brod tone, ostaju samo talasi okeana.
Stid njegovog tela je kao sokolov olabavljeni povež
koji spada sa sokolove noge.

Njegovo kamenje upija vodu.
Njegovo polje blista kao saten protkan zlatnim nitima.
Neko ko je sto godina mrtav istupa zdrav
i snažan i zgodan.

Slomljeni prut
postaje pupoljak.

Sve se ovo zbiva u Nasuhu,
nakon poziva koji mu je izazvao toliki strah.

Dugačka pauza.
Duga tišina puna iščekivanja.

A onda uzvik jedne žene: »Evo ga ovde!«
Kupatilo se ispunjava pljeskanjem.
Nasuh ugleda svoj novi život kako blista pred njim.

Žene prilaze da mole za izvinjenje: »Jako nam je žao
što ti nismo verovala. Bile smo ubeđene
da si ti uzeo biser.«

Nastavljaju da govore o tome kako su ga osumnjičile,
i preklinju ga za oproštaj.

On konačno odgovara:

»Ja sam mnogo više skrivio
no što je iko pomislio ili rekao. Ja sam najgora osoba
na svetu. To što ste vi rekle samo je jedan posto
onoga što sam stvarno počinio. Ne molite me za oprostaj!

Vi me ne poznajete. Niko me ne poznaje.
Bog priкри svoju podlost. Sotona me nauči trikovima,
ali oni mi ubrzo postaju previše laki, pa sam ja njega naučio
nekim novim varijantama. Bog vide šta činim, ali odluči
da ne otkrije javno moj greh.

A sada sam ponovo postao čist i celovit!
Šta god da sam činio,
sada nije bilo učinjeno.
Svaka poslušnost koju sam otkazivao
sad beše izvršena!
Čedan, uzvišen, nesputan, nalik kiparistu,
nalik ljiljanu,
eto kakav sam najedanput. Rekoh:
O, ne!

Pomozi mi!

I to *O, ne!* postade uže
spušteno u moj bunar. Popeh se napolje da stanem ovde
na suncu. Jednog trenutka bejah na dnu
memljive, strašne teskobe, a već sledećeg

ne može da me obuhvati ni cela vasiona.

Kada bi vršak svake moje vlasi mogao da progovori,
još uvek ne bih mogao da iskažem svu svoju zahvalnost.

Usred ovih ulica i vrtova stojim i kažem
i ponovo kažem, i to je sve što kažem:
*O, kako bih voleo da svako
zna ovo što ja znam.»*

MOJSIJE I PASTIR

Mojsije je čuo nekog pastira kako se moli na drumu:

»Bože,
gde si? Želim da ti pomažem, da ti opravljam cipele
i češljam kosu. Želim da ti perem odeću
i trebam vaške. Želim da ti donosim mleko
i da ti ljubim ručice i nožice kad dođe vreme
da pođeš na spavanje. Želim da ti čistim sobu
i održavam je urednom. Bože, moje ovce i koze
su tvoje. Sve što mogu da izustim kada na tebe mislim
je *ajjjj* i *ahhhhhhhhh*.«

Mojsije više nije mogao da izdrži:
»Kome se ti to obraćaš?«

»Onome koji nas je stvorio,
i koji je stvorio zemlju i nebo.«

»Ne razgovaraj sa Bogom
o cipelama i čarapama! I šta ti znači to *tvoje ručice*
i nožice? Takva bogohulna familijarnost zvuči kao da
ćaskaš sa svojim tečama.

Samo onome ko raste
treba mleko. Samo nekome sa nogama trebaju čarape.
Ne Bogu! Čak i ako si mislio na Božje ljudske izaslanike,
kao kad Bog reče: "Bolovao sam, i niste me posetili",
čak i tada bi taj način govora bio budalast i nepristojan.

Koristi podesne izraze. *Fatima* je lepo ime za ženu,
ali ako muškarca nazoveš *Fatima*,
to je uvreda. Govorenje o telu i porodici
u redu je za nas s ove strane reke,
ali ne i za obraćanje ishodištu,
ne za Alaha.«

Pastir se pokajao i iscepao svoju odeću i uzdisao
i lutao pustinjom.

A onda Mojsiju dođe
neočekivano otkrovenje. Božji glas:

Razdvojio si me
od jednog od mojih ljubljenih. Jesi li došao kao Prorok
da sjedinjuješ ili da razdvajaš?

Svakom biću sam dao
poseban i jedinstven način viđenja i znanja i kazivanja
tog znanja.

Ono što tebi deluje pogrešno za njega je ispravno.
Što je za jednog otrov za nekog drugog je med.

Vrlina i grešnost, lenjost i marljivost u bogoslužjenju,
to meni ne znači ništa.

Ne obazirem se na sve to.
Ne treba smatrati da su neki načini bogoslužjenja bolji
ili lošiji od drugih.

Hindusi rade hinduističke radnje.
Dravidski muslimani u Indiji rade šta već rade.
Sve je to slavljenje, i sve je u redu.

U činovima bogoslužjenja vernici ne slave mene,
već sami sebe! Ja ne čujem reči koje
oni izgovaraju. Ja posmatram poniznost u srcu.

Ta iskrena smernost je stvarnost,
a ne jezik! Zanemari način izražavanja.
Ja tražim izgaranje, izgaranje.

Budite prijatelji
svoga izgaranja. Spalite umovanje
i forme izražavanja!

Mojsije,
oni koji obraćaju pažnju na načine ponašanja

i govorenja su jedna sorta.

Zaljubljenici koji izgaraju

su druga.

Nemoj spaljenom selu da namećeš
porez na imovinu. Ne prigovaraj Zaljubljeniku.
"Pogrešan" način na koji on govori bolji je od stotinu
"pravilnih" načina ostalih.

Kada se nalaziš u Kabi,
nije bitno u kojem pravcu širiš
svoj molitveni ćilim!

Roniocu u okeanu ne trebaju krpље!
Religija ljubavi nema pravilnik ni doktrinu.

Samo Boga.

Tako ni rubin nema ništa uklesano na sebi!
Ne trebaju mu oznake.

Bog počе da odaje
dublje tajne Mojsiju. Vizija i reči,
koje se ovde ne mogu zapisati, potekoše u
i kroz njega. Napustio je sebe i vratio se.
Odlazio je u večnost i vraćao se ovamo.
Mnogo puta se to dogodilo.

Nerazumno je od mene
što pokušavam to da izrazim. Da mi je kojim slučajem uspelo,
to bi iz korena išćupalo naše umove.
Smrvilo bi sva pera za pisanje.

Mojsije je pojurio za pastirom.
Sledio je smetene otiske stopala koji se
na jednom mestu kreću pravo kao top
preko šahovske table, a na drugom postrance,
poput lovca.

Ćas se podižu kao grive talasa,
ćas klize poput riba,
pri ćemu mu stopala neprestano
oblikuju zagonetne simbole u pesku,
verno beležeći njegovo lutajuće stanje.

Mojsije ga konaćno sustiže.

»Bio sam u zabludi. Bog mi je otkrio
da ne postoje pravila bogosluženja i obožavanja.

Govori ma šta

i ma kako ti tvoja ljubav naloži. Tvoje umilno huljenje
je najistinskija pobožnost. Preko tebe je ceo svet
oslobođen.

Odreši svoj jezik i ne brini šta izlazi.
Sve je to svetlost duha.«

Pastir odgovori:

»Mojsije, Mojsije,

ja sam otišao i od toga dalje.
Upotrebio si bić i moj konj se trže i iskoći
iz sebe. Božanska priroda i moja ljudska priroda
postadoše jedno. Blagoslovi svoju ruku što me ukorila.
Ne mogu da kažem šta se dogodilo.

Ovo šta sada govorim
nije moje pravo stanje. Ono se ne može doćarati.«

Pastir je začutao.

Kada pogledaš u ogledalo,
vidiš sebe, a ne oblik ni sastav ogledala.
Frulaš unosi dah u frulu,
i ko proizvodi muziku? Ne frula.
Frulaš!

Kad god slaviš Boga
ili mu zahvaljuješ, to uvek liči na
ovu milu pastirovu bezazlenost.

Kad najzad budeš video
kroz zavese pravo stanje stvari,
samo ćeš ponavljati:

»Ovo nimalo ne liči
na ono što sam očekivao!«

RADOST PRI NENADANOM RAZOČARANJU

Sve što se zbije, zbije se iz nužde,
iz ljute muke, bolne lišenosti.

Marijina patnja stvori novorođenče Isusa.
Njena utroba otvorila je usta
i izgovorila Reč.

Svaki tvoj deo poseduje tajni jezik.
Tvoje šake i stopala kazuju šta si učinio.

I svaka potreba donosi ono što je potrebno.
Bol rađa svoj lek kao dete.

Sama nemaština proizvodi sredstva.
Postaviš teško pitanje,
i pojavi se čudesan odgovor.

Sagradi brod, i biće vode
da ga drži i nosi. Dete nežnog grla
zaplače i mleko samo počne da kaplje
iz majčinih grudi.

Ako žudiš za prvobitnom vodom,
odmah se spremi za ono što će
sa izvora poteći.

Neka seljanka je jednom pešačila pored Muhameda.
Mislila je da je on prost, nepismen čovek.
Nije verovala da je prorok.

Nosila je dvomesečnu bebu.
Kad se približila Muhamedu, beba se okrenula
i rekla: »Mir s tobom, Izaslaniče Božji.«

Mati viknu, iznenađena i ljuta:
»Šta to govoriš,
i otkud to odjednom možeš da govoriš?!«

Dete odgovori: »Prvo me je Bog naučio,
a potom Gavriilo.«

»Ko je taj Gavriilo?

Ja ovde nikog ne vidim.«

»On ti je iznad glave,
Majko. Podigni pogled. On mi je objasnio
mnogo toga.«

»Da li ga zaista vidiš?«

»Da.

On me neprestano prenosi iz ovog
uniženog u uzvišeno stanje.«

Muhamed tada zapita dete:

»Kako ti je ime?«

»Abdul Aziz, sluga Božji, ali ova porodica
misli da me zanimaju ovozemaljske stvari.
A ja nisam uslovljen njima
ništa više no istinitost tvog proroštva.«

Tako je govorio mališan, i majku
ispuni miomiris priče i omogući joj da se približi
sinovljevom stanju.

Kada Bog podari ovo znanje,
beživotno kamenje, bilje, životinje, sve se
ispunjava neporecivim značenjem.

Ribe i ptice postaju zaštitnici.
Seti se događaja sa Muhamedom i orlom.

Dok je tako slušao
nadahnuto detence, Muhamed začu glas
koji ga poziva na molitvu. Zatražio je vodu
za obredno pranje. Oprao je šake
i stopala, a kad je posegnuo za izuvenom cipelom,

jedan orao je dograbi! Cipela se izokrenu,
i zmija otrovnica ispade iz nje.

Orao je napravio krug i doneo natrag cipelu.

»Ovaj zbunjujući izraz odanosti tebi, reče,
»bio je neophodan. Svako ko postupa
drsko kao ta zmija mora u ime zakona
da bude kažnjen!«

Muhamed se zahvalio orlu,
i rekao: »Mislio sam da je neotesanost
ono što zapravo beše ljubav. Spasao si me jada,
a ja se osetih ojađenim! Bog mi je sve pokazao,
ali sam tog trenutka bio zaokupljen svojim mislima.«

Orao:

»Ali, izabraniče, kakvu god bistrinu da posedujem,
ona potiče od tebe!«

Prostiranje takvog zračenja
Istinskog Ljudskog Bića ima ogroman značaj.

Pažljivo pogledaj oko sebe i videćeš
blistanje duša. Sedi kraj onih
koji te privlače.

Nauči iz ove orlovske priče
da čim nesreća dođe, moraš odmah da je slaviš i hvališ.

Ostali mogu da govore: *O, ne*, ali ti
ćeš se otvoriti i raširiti poput ruže
s koje latica za laticom otpada.

Jednom je neko upitao jednog čuvenog šeika
šta je sufizam.

»Osećanje radosti
kad iznenada nastupi nevolja.«

Orao odnosi Muhamedovu cipelu
i spašava ga od zmijskog ujeda.

Ne jadikuj zbog onog što ne biva.
Neke stvari koje se ne dogode
sprečavaju da se dogode nesreće.

PRIČA VODA

Priča je nalik vodi
koju zagrevaš da se okupaš.

Ona prenosi poruke između vatre
i tvoje kože. Omogućava im da se sretnu,
i čini te čistim!

Vrlo su retki oni koji mogu da sednu
usred same vatre
kao daždevnjak ili Avram.
Potrebni su nam posrednici.

Da bi se javio osećaj sitosti,
obično mu treba i nešto hleba
da ga donese.

Lepota nas okružuje,
ali obično moramo da prošetamo
baštom da bismo to uvideli.

Samo telo je paravan

koji zaklanja i delimično otkriva
svetlost koja plamti
unutar tvoje pojave.

Voda, priče, telo,
sve što činimo, sve su to prenosnici
koji skrivaju i pokazuju ono skriveno.

Proučavaj ih,
i uživaj u toj okupanosti
tajnom u koju smo katkada posvećeni,
a onda opet nismo.

GRUBE METAFORE

Neko reče: »Derviš ne postoji, a ukoliko i postoji
- nije tu.«

Pogledaj plamen sveće na blistavom podnevnom svetlu.
Ako staviš pamuk kraj njega, izgoreće,
ali njegov sjaj potpuno će se pomešati
sa sunčevim.

Svetlo sveće koje ne primećuješ je
ono što osta od derviša.

Ako sa decilitrom sirćeta poprskáš
dvesta tona šećera,
niko neće osetiti ukus sirćeta.

Jelen malaksava i gubi svest u lavljim šapama.
Jelen postaje još jedan staklasti izraz na lavljem licu.

Ovo su grube metafore za ono što se događa ljubavniku.

Niko nije tako otvoreno neuljudan kao ljubavnik. On, ili ona,
skače uvis na kantar nasuprot večnosti
polažući pravo da ga drži u ravnoteži.

I niko nije više od njega potajno ponizan.

Lekcija iz gramatike: »Ljubavnik je umro.«
"Ljubavnik" je i subjekt i činilac, mada to nije moguće!
"Ljubavnik" je prestao da postoji.

Jedino u gramatici je derviš-ljubavnik vršilac radnje.

U stvarnosti, sa njim tako savladanim,
tako izgubljenim u ljubavi,
nestaju i sva svojstva delanja.

DOLAZIM PRED ZORU

Muhamed kaže:

»Dolazim pred zoru
da te vežem u lance i odvučem.«
Zapanjujuće je, i nastrano, to da moraš biti odvučen
od sopstvenih muka i silom doveden
u ovu prolećnu baštu,
ali upravo tako stoje stvari.

Gotovo svako mora da bude i okovan i dovučen ovamo.
Tek nekolicina njih dođe svojom voljom.

Decu u početku treba terati da idu u školu.
A onda neka od njih počnu da je vole.
Trče u školu.

Razvijaju se zahvaljujući učenju.
Kasnije, dobijaju novac
zbog ponečeg što su naučila u školi,
i postaju zaista zainteresovana. Cele noći ostaju budna
i pažljiva poput lopova!

Ne zaboravljaj na nagradu koju dobijaš kad si poslušan!

Dve je vrste onih koji su na stazi. Jedni dolaze
protiv svoje volje, slepo religiozni ljudi,
dok se drugi pokoravaju iz ljubavi.
Oni prvi imaju zadnje misli. Žele dadilju uz sebe
zato što im ona daje mleko.
Drugi vole dadiljinu lepotu.

Prvi napamet nauče oprobane citate o povinovanju
i ponavljaju ih. Drugi se izgube
u bilo čemu što ih približava Bogu.

I jedne i druge izvor privlači k sebi.
Sve kretnje dolaze od pokretača.
Svaka ljubav potiče od voljenog.

ŠAH-MAT

Pozajmi oči voljenog.
Pogledaj kroz njih i videćeš njegovo lice
svugde. Nema oguglalih pogleda, nigde zamorne dosade.
»Biću tvoje oko i tvoja ruka i tvoj osećaj ljubavi.«
Pusti da se to dogodi, i stvari
koje si mrzeo postaće ti pomagači.

Izvesni propovednik uvek se dugo i usrdno molio
za lopove i pljačkaše koji napadaju ljude
na ulici. »Neka tvoja milost, Gospode,
obuhvati njihovu obest.«

Nije se molio za dobre i verne,
već samo za one najsurevije.
Zbog čega to radiš?, zapitaše vernici.

»Zbog toga što su mi oni učinili jako velike usluge.
Neprestano me privlače stvari koje i oni žele.
Uletim među njih, oni me prebiju i ostave polumrtvog
na drumu, i ja ponovo shvatam da to što oni žele
nije ono što ja želim. Time me održavaju na putu duhovnosti.
Eto zašto ih poštujem i zašto se molim za njih.«

Budi zahvalan onima koji te, iz ma kojeg razloga,
primoraju da se vratiš bogomdanoj samoći.
Zabrine se zbog svih onih koji ti pružaju
previše ugodnosti i tako te sprečavaju da se moliš.
Prijatelji su ponekad neprijatelji,
a neprijatelji prijatelji.

Postoji jedna životinja zvana *ušgur*, dikobraz.
Ako je udariš štapom, bodlje joj se produžavaju
i ona se povećava. Duša je dikobraz,
i biva ojačana udarcima štapa.

Tako je i duša proroka naročito ojačana
zato što mora da postane tako moćna.

Koža životinje se potapa u tečnost za štavljenje i postaje
odevni materijal. Da je kožar nije stavio u kiselinu,
dobila bi odvratan miris i istrulila.

Duša je nedavno odrana koža, krvava i gruba.
Savesno je obrađuj,
upotrebi jetku kiselinu za štavljenje od jada,
pa ćeš postati i divan i *vrlo* snažan.

Ako ne možeš sam da obaviš taj posao, ne brini.
Ne moraš čak ni da doneseš bilo kakvu odluku.
Prijatelj, koji zna mnogo više od tebe,
doneće ti teškoće, i bol, i bolest,
kao lek, kao sreću,
kao srž trenutka u kom si potučen.
Začućeš *Šah-mat* i konačno moći da kažeš
Haladžovim glasom:

Poveravam ti da me usmrtiš.

NEZGRAPNO POREĐENJE

U ovom materijalnom svetu ne postoje dve iste stvari.
Svako poređenje je nezgrapno i grubo.

Možeš da postaviš lava pored čoveka,
ali to je za obojicu opasno.

Uzmimo da je telo poput ove lampe.
Ona mora da ima fitilj i petrolej.
Ako ih ne obnavlja ugasiće se,
a neprestano ih troši, nastojeći da se ugasi.

Ali, gde je u ovom poređenju sunce?
Ono se rađa, i svetlost lampe
meša se sa danom.

Ono Jedino,
koje je istina, ne može se shvatiti
pomoću predstava lampe i sunca. Pogrešno je
zamagljivati mnoštvo ne bi li se pretvorilo to Jedino.

Nijedna slika ne može da nam predstavi
šta od naših očeva i majki,
dedova i staramajki ostaje.

Jezik ne dopire do onoga
koji živi u svakome od nas.

DVE VRSTE PAMETI

Postoje dve vrste pameti: jedna je naučena,
kao što dete u školi pamti činjenice i pojmove
iz knjiga i iz onoga što učitelj kaže,
skupljajući podatke iz klasičnih nauka
kao i iz novih.

Sa takvom pameću napreduješ u svetu.
Svrstavaš se ispred ili iza drugih
s obzirom na svoju sposobnost zadržavanja
podataka. Sa tom pameću švrljaš
po oblastima znanja i izvan njih, dodajući sve više
recki u svoju beležnicu.

Postoji i druga vrsta zapisa, ona
koja je uveliko završena i sačuvana u tebi.
Opruga koja upravo iskače iz kutije. Čilost
u središtu grudi. Ta druga pamet
ne žuti i ne zaustavlja se. Pokretljiva je,
ali se ne kreće spolja ka unutra
kroz vodovodne cevi obrazovanja.

Ovo drugo znanje je izvor
unutar tebe, koji izbija napolje.

DVA NAČINA TRČANJA

Neki čovek je imao ljubomornu ženu
i vrlo, vrlo privlačnu služavku.

Žena je pazila da ih nikada ne ostavi nasamo.
Tokom šest godina nikada nisu ostali
sami u sobi.

Ali onda, jednog dana,
žena se u javnom kupatilu iznenada seti
da je zaboravila kod kuće srebrni lavor.

»Molim te, idi donesi mi lavor«, reče svojoj služavki.
Devojka skoči da je poslušna, jer je shvatila
da konačno dobija priliku da bude nasamo
sa svojim gospodarem. Radosno je potrčala.

Prosto je letela,

i strast ih je tako brzo obuzela
da čak ni vrata nisu zaključali.

U velikoj žurbi su se spojili.
Kada se tela spoje u snošaju,
i duhovi se stapaju.

Žena za to vreme, perući kosu
u kupatilu, pomisli: »Šta sam ja to uradila!
Vatu sam u vatru stavila!
Ovcu sam nabila na ovna!«

Brzo je isprala kosu i pojurila,
u hodu privijajući ogrtač uz telo.

Služavka je trčala iz ljubavi. Žena je trčala iz straha
i ljubomore. Razlika je ogromna.

Mistik leti od trenutka do trenutka.
Bojažljivi asketa vuče se iz meseca u mesec.

Osim toga, dužina jednog "dana" za zaljubljenog
može da iznosi pedeset hiljada godina!

Svojim umom to ne možeš shvatiti.
Moraš da se rasprsneš!

Za ljubavnika strah je tričarija, zanemarljiva smetnja.
Ljubav je svojstvo Boga. Strah je osobina
onih koji misle da služe Bogu, a zapravo su
zaokupljeni mislima o penisu i vagini.

Čitali ste spis u kojem se *Vole ga*
meša sa *Voli ih*.

Obe te dopunjujuće ljubavi su
svojstva Boga. A strah nije.

Koje su odlike zajedničke Bogu i ljudima?
Kakva je povezanost između
onoga što živi u vremenu i onog što živi u večnosti?

Ako bih nastavio da govorim o ljubavi,
došlo bi do stotinu novih spojeva,
ali ni tada ne bih iskazao tu misteriju.

Bojažljivi asketa peške hodi po zemlji.
Ljubavnici se kreću poput munje i vihora.
Nema takmičenja.

Teolozi gundaju, klepeću i toroću
o nužnosti i slobodnoj volji,
dok ljubavnik i voljena osoba poniru jedno u drugo.

Zabrinuta supruga stiže do vrata
i otvara ih.
Služavka raščupana, smetena, zajapurena,
nesposobna da progovori.
Muž počinje da se moli.

Žena stupa na tu pozornicu strasti.
Kao da isprobava odeću,
muž podiže i zagleda nekakve krpice i porube.

Ona vidi da su mu muda i penis ovlaženi, da sperma
još curi, a mlazevi vaginalnih sokova
kvase služavkine butine.

Žena tresne muža po glavi:
»Ovako li se čovek moli? Mudima?
Zar jedino tvoj penis žudi za sjedinjenjem?
Jesu li joj noge zato time isprskane?«

Na mestu su ta pitanja
koja ona postavlja svom mužu "asketi"!

Ljudi koji poriču želje i strasti
često naprečac postanu licemeri!

VAŽNOST OBRADJE TIKVE

Bila jedna služavka
koja je vešto izvežbala magarca
da joj obavlja usluge muškarca.

Od tikve je oblikovala spravu
podesnu da se stavi na magarčev penis,
tako da ga spreči da prodre preduboko u nju.

Podesila ju je tačno do tačke
svog užitka, i služila se tom napravom
što je češće mogla!

Išlo joj je to od ruke, samo je magarac
malo smršao i delovao iscrpljeno.

Gazdarica je rešila da ispita u čemu je stvar.
Jednog dana je zavirila kroz pukotinu u vratima
i ugledala životinjin moćni ud i služavku
kako se naslađuje opružena pod magarcem.

Ništa nije rekla. Kasnije je pokucala na vrata
i pozvala služavku da uradi neki dugotrajan
i zamršen posao. Neću ulaziti u pojedinosti.

Služavka je, međutim, znala šta se zbiva.
»E, moja gazdarice«, pomislila je u sebi,
»ne bi trebalo da se lišavaš stručnjaka.

Kada počneš nešto da radiš bez dovoljne upućenosti,
stavljaš život na kocku. Stid ti ne dozvoljava
da me pitaš za tikvu, koju obavezno moraš
da imaš da bi se parila sa ovim magarcem.
Ima tu jedan štos za koji ti ne znaš!«

No žena je bila isuviše zaneta svojom namerom
da bi vodila računa o bilo kakvoj opasnosti. Uvela je magarca
i zatvorila vrata, misleći: »Pošto nema nikog u blizini,
mogu slobodno da se prepustim užitku.«

U glavi joj se vrtelo
od iščekivanja, vagina joj se užarila
i pevušila poput slavuja.

Pod magarca je namestila stolicu,
kao što je videla da devojka radi. Zadigla je noge
i privukla ga među njih.

Još više se raspalila,
a magarac je učtivo prodirao kad ga je već gonila na to,
i tako joj je dopro i do utrobe,
te jadnica, bez ijedne reči, izdahnu.

Stolica pade na jednu stranu,
a ona na drugu.

Soba beše zamazana krvlju.
Čitaoče,
jesi li ikada video nekog mučenički ubijenog od magarca?
Seti se šta Kuran kaže
o mukama usled sramoćenja sebe.

Ne prinosi svoj život na žrtvenik čulima!

Ako umreš od onoga na čega te ono navodi,
onda si isti kao i ta žena na patosu.
Ona je oličenje neumerenosti.

Seti je se, i ostani staložen.

Služavka se vraća i zaključuje: »Da, bila si svedok
mog uživanja, ali nisi videla tikvu
koja mu je postavila granicu. Otvorila si
svoj dućan pre no što te je majstor
naučio zanatu.«

PRAVLJENJE HLEBA

Beše to velika gozba i veselje. Kralj
je zdušno praznio pehare.

Onda primeti jednog vrlo učenog čoveka kako prolazi.
»Dovedite ga i dajte mu
da proba ovo izvrsno vino.«

Sluge izjuriše i dovedoše čoveka
za kraljevu trpezu, ali ovaj nije bio
nimalo predusretljiv: »Radije bih popio otrov!
U životu nisam okusio vino, niti ću!
Sklanjajte to od mene!«

Bučno je nastavio da negoduje,
kvareći veselu atmosferu.

Tako to ponekad biva i za Božjom trpezom.

Neko ko je *slušao* o ushićenoj ljubavi,
ali je nikada nije iskusio, ometa gozbu.

Da je postojao neki tajni prolaz
od njegovog uha do grla, sve bi se
u njemu promenilo. Došlo bi do posvećenja u tajnu.

A ovako, on je sav vatra a nigde svetla,
sav je ljuska a nigde jezgra.

Kralj je izdao naređenje: »Peharniče,
učini što moraš!«

Ovako postupa tvoj nevidljivi vodič,
šahovski šampion preko puta tebe
koji uvek pobeđuje. Mlatnuo je učenjaka

po glavi i kazao mu: »Pij!«

Pa: »Još!«

Pehar beše iskapljen
i naš pametnjaković poče da peva
i govori duhovite dosetke.

Stupio je u baštu, pucketajući prstima
i ljuljajući se. Ubrzo je, naravno,
morao da mokri.

Pođe da se olakša, ali tamo se, pored nužnika, nalazila
jedna prelepa žena iz kraljevog harema.

Usta mu se obesiše. Poželeo ju je!
Istog časa ju je poželeo!
A ni ona nije bila protivna.

Latiše se posla, tu na zemlji.
Videli ste kako pekar razvija testo.
Prvo ga blago mesi,
a zatim grublje.

Lupa ga o dasku.
Ono tiho uzdiše pod njegovim dlanovima.
Onda ga istanjuje i poravnava.

Zatim ga skuplja u loptu,
pa ga ponovo razvija
i tanji. Potom doda malo vode,
i sve to temeljito izmeša.

Zatim soli,
i još malo soli.

Onda ga fino oblikuje
u njegov konačni izgled
i gurne ga u furunu,
koja je već vruća.

Zapamti kako se pravi hleb!
Tako se i tvoja žudnja
upliće sa žuđenim.

I to nije samo metafora
za muškarca i ženu koji vode ljubav.

I ratnici to rade u boju.
Stalno dolazi do snažnog uzajamnog zagrljaja
između večnog i onoga što umire,
između suštine i slučajnosti.

Igra ima različita pravila
za svaki pojedini slučaj, ali se u osnovi
ne menja, i zato zapamti:

način na koji vodiš ljubav je način
na koji će Bog biti sa tobom.

Tako se ovo dvoje izgubiše u carstvu požude.
Više nisu marili ni za gozbu
ni za vino. Oči im behu sklopljene poput
besprekorno usklađenih kaligrafskih linija.

Kralj je krenuo da traži učenjaka,
a kada ih je zatekao spojene, reče:

»Pa, kao što se kaže, dobar kralj
mora da posluži svoje podanike sa vlastite trpeze!«

Postoji radost, sloboda nalik vinu
koja rastvara um i obnavlja duh,
i postoji muževna duhovna snaga
poput kraljeve, razboritost
koja dopušta i krajnju obeznanjenost.

A sada meditiraj na postojanost
i bistrinu, i nek ti to budu krila
koja te podižu visoko u nebeske sfere.

SABINI DAROVI SOLOMONU

Kraljica Saba natovarila je četrdeset mazgi zlatnim
polugama kao dar Solomonu. Kad su njen izaslanik i
njegova družina stigli do prostrane ravnice koja je vodila
do Solomonovog dvora, videli su da je cela ravnica
prekrivena čistim zlatom. Četrdeset dana su putovali
po zlatu!

Kakva je besmislica nositi zlato
Solomonu, kad je i *prašina* u njegovoj zemlji
zlatna. Vi koji nameravate da ponudite
svoju visprenost, razmislite još jednom. Um je
beznačajniji od drumske prašine.

Zbunjeni besmisлом dara koji su teglili, sporo su
napredovali. Raspravljali se, pomišljali da se vrate,
no ipak produžiše, izvršavajući tako naloge svoje kraljice.

Solomon se smejao kad ih je video kako istovaruju
zlatne šipke.

»Kad sam vam ja tražio parče hleba
da ga umočim u svoju čorbu? Ne želim poklone
od vas. Želim da budete pripravnici
za darove koje ja dajem.

Vi obožavate planetu koja proizvodi zlato.
Umesto toga, obožavajte onog koji je stvorio vasionu.
Klanjate se suncu. Sunce je samo kuvar.
Pomislite na sunčevo pomračenje. Šta ako vas napadnu
u ponoć? Ko će vam onda pomoći?«

Sva astronomska pitanja blede.
Nastupa jedna drukčija prisnost,

ponoćno sunce,
bez istoka, bez noći ili dana.

I najbistriji umovi onemoćaju
kad vide kako sunčev sistem treperi,
tako sićušan u toj nedoglednoj svetlosti.

Kapi se pretvaraju u paru, a para se diže
u galaksiju. Pola svetlosnog zraka pali zastor tame.
Novo sunce izlazi.

Jedan lagan, alhemijski pokret,
i olovna, hladna svojstva već se formiraju unutar
planete Saturn.

Čulnom oku potrebna je sunčeva svetlost da bi videlo.
Upotrebi drukčije oko.

Sam vid je blistav.
Pogled je vatren, a svetlost sunčevog ognja sasvim mračna.

SOLOMON PORUČUJE SABI

Solomon reče Sabinim glasnicima:
»Šaljem vas natrag njoj kao glasnike.

Recite joj da je ovo odbijanje njenog poklona
u zlatu bolje od prihvatanja,

jer na osnovu njega može da dozna šta *mi* cenimo.
Ona voli svoj presto, ali on je zapravo sprečava

da prođe kroz vrata
koja vode u istinsko veličanstvo.

Recite joj da je jedno pokorno klanjanje veće
od stotinu carstava – ono samo je carevina.

Budite zbunjeni i zalutali poput Ibrahima,
koji je odjednom sve ostavio.

U tesnom bunaru stvari izgledaju suprotne
od onog što zaista jesu. Kamenje i metalni predmeti

liče nam na blago, kao slomljena grnčarija
deci koja se igraju kupovine i prodaje.

Recite joj da se Josif nalazio u takvom bunaru,
a onda je posegnuo za užetom koje je vodilo uvis

u novo razumevanje. *Alhemija*
preobražavanja predstavlja jedinu istinu.«

SABINO OKLEVANJE

Zaljubljenici u Boga, vrata se ponekad otvore,
pa ljudsko biće postane put
kojim dolazi milost.

Posmatram razno bilje u povrtnjaku,
svako od njih u svojoj leji, češnjak, mirođiju, šafran
i bosiljak, drugačije zalivane da bi što bolje rasli.

One osetljivije držimo odvojeno od repe,
ali ima mesta za sve u ovom neotkrivenom svetu, tako
ogromnom da se Arapska pustinja u njemu gubi kao vlas

u okeanu. Zamisli da si Saba
koja se premišlja da li da ode do Solomona!
Cenjkaš se naokolo koliko ćeš platiti

za potkivanje magarca, a mogao bi da budeš posađen
do onoga koji je uvek sjedinjen sa Bogom,
i koji u sebi gaji čudesan vrt.

Mogao bi da kružiš naokolo bez krila,
nahrانjen bez jela, suveren bez prestola.
Ne zaviseći više od sudbine, mogao bi da budeš sama *sreća*,

kada bi se probudio iz sna, ostavio
sve prepirke na pijaci, i spoznao da je
tvoja suština tvoje jedino bogatstvo.

SABIN PRESTO

Kada je kraljica od Sabe došla Solomonu,
ostavila je za sobom svoje kraljevstvo i blago
isto onako kao što ljubavnici napuštaju svoj ugled.

Njene joj sluge nisu ništa značile,
ni koliko truli luk.
Njene palate i voćnjaci -
silne hrpe balege.

Doznala je skriveno značenje reči *LA!* Ne!
Došla je Solomonu bez ičega, izuzev
svoga prestola! Kao što piščevo pero postaje

prijatelj, kao što radniku alat koji iz dana u dan
koristi postaje jako blizak, tako je
njen filigranski presto bio njena jedina pasija.

Želeo bih iscrpnije da objasnim ovaj fenomen,
ali bi to predugo trajalo.

Bio je to glomazan presto, nezgodan za prevoz
pošto nije mogao da se rasklopi, budući da je bio
tako vešto sastavljen kao ljudsko telo.

Solomon je shvatio da je njeno srce spremno za njega
i da će joj taj presto uskoro biti mrzak.
»Neka ga donese«, rekao je. »On će joj

postati opomena kao što su to stare cipele
i kaput za Ajaza. Može da posmatra
taj presto i da uvidi dokle je stigla.«

Na isti način, Bog neprekidno pred našim očima drži
proces stvaranja potomstva:

glatku kožu i semenu tečnost
i zametak koji raste.

Kada spaziš biser na dnu,
probijaš se kroz penu i slomljeno pruće
na površini. Kad sunce izlazi, zaboravljaš
na određivanje položaja sazvežđa Škorpiona.

Kada doživiš veličanstvenost jedinstva,
draži dvojnosti deluju ti dirljivo
i ljupko, ali mnogo manje zanimljivo.

SOLOMONOVA NAKRIVLJENA KRUNA

Solomon je bio zauzet suđenjem drugima,
a zapravo su njegove zadnje misli bile
ono što je izazivalo neredu u narodu.

Kruna mu je skliznula i nakrivila se na glavi.
Ispravio ju je, ali ona se ponovo
nakrivila. To se desilo osam puta.

Na kraju joj se obratio:
»Zbog čega mi uporno padaš na oči?«

»Moram. Kad tvoja vlast izgubi samilost,
ja moram da pokažem kako to izgleda.«

Solomon je smesta sagledao istinu.
Pao je na kolena i zamolio za oprostaj.
Kruna mu se smestila navrh glave.

Kada nešto krene naopako, prvo sebe optuži.
Čak i mudrost Platona ili Solomona
može da posrne i da oslepi.

Slušaj kada te tvoja kruna opominje:
dokuči šta te to čini neosetljivim prema drugima
dok ugadaš nezasitoj energiji u sebi.

UDALJENA DŽAMIJA

Zgrada koju je Solomon izgradio da se u njoj moli,
nazvana Udaljena Džamija, nije napravljena od zemlje
i vode i kamena, nego od svrhe i mudrosti,
od mističnog opštenja i samilosnog postupanja.

Svaki njen deo je inteligencija i reaguje
na svaki drugi. Sag se klanja metli.
Zvekir i vrata zajedno se klata
poput muzičara. Ovo svetilište srca *stvarno*
postoji, ali se ne može opisati. Čemu naprezanje!

Solomon tamo odlazi svakog jutra i pruža uputstvo
rečima, muzičkim harmonijama, a i delima,
koja su najdublje upućivanje. Vladar je naprosto
uobraženko sve dok ne *učini* nešto plemenito.

TRI RIBE

Ovo je priča o jezeru i tri velike ribe
koje su živele u njemu, jedna pametna,
druga polupametna,
a treća glupava.

Neki ribari dođoše na ivicu jezera s mrežama.
Tri ribe ih primetiše.

Pametna smesta reši da ode,
da se lati dugog, napornog putovanja do okeana.

Mislila je:
»Neću to da razmatram sa ostale dve.

One bi me samo pokolebale, jer su privržene ovom mestu. Zovu ga *dom*. Njihovo će ih neznanje zadržati ovde.«

Kada putuješ, zamoli putnika za savet, ne nekog koga tromost zadržava na jednom mestu.

Muhamed kaže:

»Ljubav prema svojoj domovini predstavlja deo vere.«

Ali ne shvataj to bukvalno!

Tvoja prava "domovina" je tamo gde si se uputio, a ne gde *jesi*.

Ne tumači pogrešno taj *hadis*.

Pri ritualnim pranjima, u skladu sa tradicijom, postoji posebna molitva za svaki deo tela. Kada ušmrkneš vodu u nos da ga iščistiš, moli za miris duha. Pravilna molitva glasi: »Gospode, operi me. Moja je ruka oprala ovaj deo mene, ali moja ruka ne može da opere moj duh. Ja mogu da operem ovu kožu, ali ti moraš da opereš *mene*.«

Jedan čovek je običavao da izgovara pogrešnu molitvu za pogrešnu rupu. Govorio bi molitvu za nos dok bi zapirao zadnjicu. Može li se miomir nebesa širiti iz našeg dupeta? Ne budi ponizan pred glupacima. I ne gordi se u prisustvu učitelja.

Ispravno je voleti mesto gde ti je dom, ali prvo se zapitaj: »A gde je to, stvarno?«

Razborita riba vide ljude i njihove mreže i reče: »Ja odlazim.«

Aliju je Muhamed saopštio tajno učenje i rekao mu da ga ne kazuje, te ga ovaj prošapta u otvor bunara. Ponekad nema nikog za razgovor. Sam se moraš latiti poduhvata.

Tako je pametna riba celu dužinu svog tela učinila otiskom noge u pokretu i, kao jelen kojeg psi gone, mnogo toga pretrpela na putu, no konačno stiže do beskrajne bezbednosti mora.

Polupametna riba mislila je:

»Moj putovođa je otišao. Trebala sam da pođem s njim, ali nisam, i tako sam propustila priliku da umaknem.

Volela bih da sam otišla sa njim.«

Ne žali za onim što se dogodilo. Ako je u prošlosti, mani se toga. Nemoj čak ni da *pamtiš!*

Neki čovek je uhvatio pticu u zamku.
Ptica reče: »Gospodine, ti si u svom životu pojeo mnogo krava i ovaca, a i dalje si gladan. Ni ovo malo mesa na mojim kostima neće ti utoliti glad.
Ako me pustiš, daću ti tri komadića mudrosti.
Jedan ću ti reći stojeći ti na ruci. Jedan na tvome krovu.
A jedan ću saopštiti sa grane onog drveta.«

Čovek se zainteresovao. Oslobodio je pticu i pustio je da mu stane na ruku.

»Broj Jedan: Ne veruj u besmislice, ma ko da ih izgovori.«

Ptica polete i vinu se na čovekov krov. »Broj Dva: Ne tuguj nad onim što je prošlo. To je svršeno. Nikada ne žali zbog onog što se zbilo.«

»Uzged rečeno«, nastavi ptica, »u mom se telu nalazi ogroman biser težak kao deset bakrenjaka. Trebalo je da bude ostavština tvoja i tvoje dece, ali sada si ga izgubio. Mogao si da budeš vlasnik najvećeg bisera na svetu, ali očito ti to nije bilo suđeno.«

Čovek poče da kuka poput žene na porođaju.
Ptica će: »Nisam li upravo rekla: *Ne tuguj za onim što je prošlo?* A takođe i: *Ne veruj u besmislice?*
Ni celo moje telo ne teži kao deset bakrenjaka.
Otkud bih onda mogla da imam u sebi toliki biser?«

Čovek se malo pribrao. »U redu. Kaži mi Broj Tri.«

»Kako da ne. Odlično si upotrebio prva dva!«

Ne pružaj savet nekome ko se tetura
i pada u san. Ne bacaj semenje u pesak.
Neke poderotine ne mogu se zakrpiti.

Vratimo se drugoj ribi,
onoj polupametnoj.
Ona neko vreme žali zbog odsustva svog vodiča,
a zatim razmišlja: »Šta mogu da uradim da se izbavim od ovih ljudi i njihovih mreža? Možda da se pretvaram da sam već mrtva!

Izbaciću trbuh na površinu
i plutati poput travuljine, puštajući da me voda nosi.
Umreti pre no što umrem, kao što je govorio Muhamed.«
I učini tako.

Ljuljuškala se gore-dole, bespomoćno,
nadohvat ruke pecaroša.

»Vidi ovo! Najbolja i najveća riba
je uginula.«

Jedan od ljudi uhvati je za rep i podiže,
pljunu na nju i baci je na zemlju.

Ona se uporno bacakala i krišom prišla do vode,
pa se bacila u nju.

U međuvremenu je
treća riba, ona tupava, uzrujano skakala
naokolo, trudeći se da se spase žustrinom
i snalazljivošću.

Mreža se, naravno, na kraju zatvorila
oko nje, i dok je ležala na jezivom
ležaju tiganja, mislila je:

»Ako se izvučem odavde,
nikada više neću živeti u granicama jezera.

Sledeći put – okean! Učiniću

beskraj svojim domom.«

DAR VODE

Neko ko ne zna da reka Tigris postoji
donosi kalifu koji živi pokraj reke
ćup sveže vode. Kalif prihvata, zahvaljuje mu,
i zauzvrat mu daje ćup pun zlatnika.

»Budući da je ovaj čovek došao kroz pustinju,
treba da se vrati po vodi.« Izveden kroz druga vrata,
čovek zakoračuje u čamac koji čeka
i vidi široku slatku vodu Tigrisa.
Saginje glavu: »S kakvim je samo obzirom
primio moj dar.«

Svako stvorenje u vasioni
je ćup prepun mudrosti i lepote,
kap Tigrisa koja ne može da bude sadržana
ni u kakvoj koži. Svaki se ćup preliva i čini zemlju
sjajnijom, kao da je pokrivena satenom.
Da je čovek video makar i jednu pritoku
ogromne reke, ne bi doneo
svoj prostodušni dar.

Oni koji ostanu da žive pored Tigrisa
postaju toliko ushićeni da bacaju kamenje na ćupove,
i ćupovi postaju savršeni! Razbijaju se.
Krhotine plešu, a voda... Vidiš li?
Ni ćupa, ni vode, ni kamena,
ničega.

Kucaš na vrata stvarnosti,
otresaš svoje misli-krila, opuštaš
ramena,
i otvaraš.

ISUS NA MRŠAVOM MAGARETU

Isus na mršavom magaretu,
to je simbol kako bi razum
trebalo da upravlja čulnim bićem.

Neka tvoj duh

bude jak poput Isusa.

Ukoliko on postane slab,
isluženi magarac postaje aždaja.

Budi zahvalan kad ti prividna bezobzirnost
dođe od strane mudre osobe.

Jednom je jedan svetac,
jašući magarca, spazio kako zmija ulazi
u usta usnulog čoveka! Požurio je, ali nije uspeo
da je spreči. Moćugom je više puta tresnuo čoveka.

Čovek se prestravljen probudio i pojurio pod drvo jabuke
sa mnoštvom trulih jabuka na tlu.

»Jedi!

Ti bedna huljo! Jedi.«

»Zašto mi to radiš?«

»Još jedi, budalo.«

»Nikada ranije te nisam video!

Ko si ti? Jesi li u nekoj tajnoj svađi sa mojom dušom?«

Mudri čovek ga je i dalje terao da jede,
a onda ga je naterao da trči.
Satima ga je bićem gonio da trči.
Ovaj konačno, u sumrak, zasićen trulim jabukama,
iznemogao, krvareći, pade

i sve ispo vrati,

i dobro i loše, i jabuke i zmiju.

Kada je video kako ta opaka zmija
iz njega izlazi, pao je na kolena
pred svog napadača.

»Jesi li ti Gavriilo? Jesi li ti Bog?

Neka je blagosloven čas kad si me primetio. Bejah mrtav
a da to nisam znao. Ti si mi poklonio novi život.
Sve što sam ti govorio bilo je blesavo!
Ništa nisam znao.«

»Da sam ti objasnio šta radim,

ti bi se možda uspaničio i umro od straha.

Muhamed je rekao:

"Da sam opisao neprijatelja koji živi
u ljudima, čak i najhrabriji bi se paralisali. Niko ne bi
izlazio napolje, niti išta radio. Niko ne bi molio ni postio,
i sva volja za promenom iščezla bi iz ljudi",
i zato sam i ja ćutao dok sam te tukao, da bih poput Davida
mogao da oblikujem gvožđe kako bih postigao nemoguće,
i vratio pera natrag u ptičje krilo.

Božje ćutanje je neophodno, usled malodušnosti
ljudskog roda. Da sam ti rekao za zmiju,
ti ne bi bio u stanju da jedeš, a da nisi jeo,
ne bi ni povraćao.

Shvatio sam tvoj položaj i svom snagom poterao magarca
ka tebi, stalno šapućući: "Gospode, olakšaj mu."
Nije mi bilo dopušteno da ti objasnim, a nisam smeo
da prestanem da te bijem!«

Oporavljeni čovek, i dalje klečeći:
»Nema načina da ti zahvalim na tolikoj oštroumnosti
i odlučnosti.

Bog će ti zahvaliti.«

OD ČEGA ISUS BEŽI

Marijin sin, Isus, trčao je uzbrdo
kao da ga goni divlja zver.
Čovek koji ga je pratio upita: »Kuda ćeš?
Iza tebe nema nikoga.« Ništa ne rekavši,
Isus produži i pređe još dve poljane. »Jesi li ti
onaj koji je izgovorio reči nad mrtvacem,
te se ovaj probudio?« *Jesam.* »Nisi li ti učinio
da glinene ptice polete?« *Jesam.* »Pa ko onda
može ovako da te natera u beg?«
Isus uspori korak.

*Ja izgovaram Uzvišeno Ime nad gluvima i slepima, i oni su
isceljeni. Izgovaram ga nad kamenitom padinom planine,
i ona kida svoj plašt do pupka.*

*Nad nepostojanjem, i ono počinje da postoji.
Ali kada satima, i danima, ljubazno razgovaram
sa onima koji uzmu ljudsku toplinu
pa je ismeju, kada njima kažem Ime, ništa se ne dogodi.*

*Oni ostanu kamen, ili postanu pesak u kojem
nijedna biljka ne može da raste. Ostale bolesti su putevi
za dolazak milosti, ali to njihovo neodazivanje
dovodi do svetogrđa i hladnoće prema Bogu.*

Od toga se bekstvom spasavam.

*Kao što vazduh malo-pomalo potkrada vodu, tako i slavopoj
hlapi i presušuje u društvu sa budalama koje
odbijaju da se menjaju. Poput hladnog kamena na kojem
sediš, cinik ti krade toplinu tela. On ne oseća
sunce. Isus nije bežao od konkretnih ljudi.*

On je podučavao na novi način.

**U BAGDADU, SANJAJUĆI O KAIRU:
U KAIRU, SANJAJUĆI O BAGDADU**

Dosta je bilo prigušenih bubnjeva!
Udri iz sve snage!

Pobodi svoju zastavu na otvorenom!
Dosta je bilo plašljivog virenja!

Ili ugledaj svoga voljenog,
ili izgubi glavu!

Ako ti grlo nije spremno za to vino, prereži ga!
Ako ti oči ne žude za savršenim sjedinjenjem,
neka pobele od bolesti.

Ili će predmet ove moje duboke žudnje
biti pronađen na ovom putovanju,
ili kada se vratim kući!

Možda zadovoljenje koje tražim
zavisi od čina mog odlaženja, pa ću ga,
kad se na kraju puta vratim, pronaći kod kuće.

Tragaću za Prijateljem sa svom svojom strašću
i energijom, sve dok ne spoznam
da nema potrebe da tragam.

Prava istina ostaje zapečaćena
dok se ne prođu mnoge okuke i skretanja na putu.

Kao u algebarskom metodi "dve greške",
tačan odgovor dolazi tek nakon dve zamene,
nakon dve zablude. Tada tragalac kaže:

»Da sam samo znao pravo stanje stvari,
prestao bih sa svim tim zveranjem naokolo.«

Ali to znanje zavisi
upravo od tog vremena provedenog u zveranju!

Baš kao što šeikov dug nije mogao da bude isplaćen
pre dečakovog plakanja, u priči koju smo ranije ispričali.

Bojiš se da ćeš izgubiti neki istaknut položaj.
Nadaš se da ćeš učariti nešto iz njega, ali to nešto
dolazi s druge strane. Život voli te lukave preokrete,
pruža ti nadu iz jednog izvora, a onda
zadovoljenje iz drugog. Drži te zbunjenim
i začuđenim, i tera te da poveruješ u nevidljivi razvoj stvari.

Naumiš da zarađuješ za život od krojenja,

a onda ti novac nekako stigne od zlatarstva,
koje ti nije bilo ni na kraj pameti.

Ne znam da li će sjedinjenje koje želim doći
pomoću mog napora, ili odustajanja od napora,
ili od nečeg potpuno različitog
od svega što radim ili ne radim.

Čekam i vrpeljim se i lupam krilima
poput pileta odsečene glave, znajući da
duh života mora da napusti ovo telo
u svoje vreme, nekako!

Ova žudnja će pronaći pukotinu!

Bio jednom jedan čovek
koji je nasledio mnogo para i zemlje,
ali je veoma brzo sve to proćerdao. Oni koji naslede
bogatstvo ne znaju koliko je rada trebalo da se ono stekne.

Isto tako, ni mi ne znamo vrednost naših duša,
koje su nam bile date za džabe!

Tako je taj čovek bio prepušten sam sebi, bez namirnica,
buljina u pustinji.

Prorok je rekao
da istinski tragalac mora da bude potpuno šupalj poput
laute da bi proizveo umilnu muziku *Gospode, Gospode*.

Kada ta praznina počne da se puni koječim,
onaj ko svira na lauti odlaže je
i uzima drugu.

Ne postoji ništa tananije i zanosnije
od stvaranja te muzike.

Ostani prazan
među tim prstima, tu gde se *gde*
opija od nigde.

Taj čovek bio je ispražnjen,
i suze potekoše. Njegova uobičajena svojeglavost
rastopila se u njima. To je slučaj sa mnogim tragaocima.
Jecaju dok se mole, a mirisni dim te jadikovke
diže se u nebo, te anđeli kažu: »Odazovi se
na ovu molitvu. Ovaj obožavalac ima samo tebe
i ništa drugo u šta bi se uzdao. Zašto prvo
odgovaraš na molitve onih manje odanih?«

Bog kaže:

»Odlajući dobročinstvo ja mu pomažem.
Nevolja ga je uhvatila za kosu i dovukla do mene.
Ako uklonim tu nevolju, on će se vratiti
nekom zaludnom provodu. Slušajte samo kako je vatren!
Taj razdirući krik je način na koji bi trebalo da živi.«

Slavuji stavljamo u krletke
jer uživamo u njihovim pesmama.

Ko je ikada čuo za držanje vrane?

Kada dva čoveka, jedan star i oronuo
i drugi mlad i lep, uđu u pekaru u kojoj je pekar
mladićev obožavalac, i obojica zatraže hleb,
pekar će smesta dati ono što ima u starčeve ruke.

Ali onom drugom će reći: »Sedi i sačekaj malo.
Upravo se peče svež hleb. Skoro je gotov!«

A kada stigne vruć hleb, pekar će reći:
»Ne odlazi. Biće i halve!«

Tako on nalazi načina da zadrži mladića sa:
»O, imam nešto važno o čemu bih da popričam sa tobom.
Ostani. Odmah se vraćam. Nešto jako važno!«

To se događa i kada istinski posvećenici
trpe razočarenje u pogledu
dobra koje žele da učine
ili zla koje bi da izbegnu.

Tako je ovaj čovek bez ičega, koji je sve nasledio
i proćerdao, nastavio da jadikuje: *Gospode, Gospode!*

Najzad je u snu začuo glas: »Tvoje blago se nalazi
u Kairu. Otiđi tamo na to i to mesto
i kopaj, i naći ćeš ono što ti treba.«

I tako je on krenuo na dugo putovanje,
a kada je ugledao tornjeve Kaira
osetio je kako ga obuzima nova smelost.

Ali Kairo je ogroman grad,
i pre no što je mogao da nađe naznačeno mesto
morao je da luta naokolo.

Nije imao para, naravno, pa je prozio
među građanstvom, ali se zastide što to radi
i odluči: »Izaći ću na ulice noću
i vikati poput noćnih prosjaka da bi mi ljudi
bacili novčiće na ulicu.«

Stid i dostojanstvo i glad
gurali su ga napred i nazad i u stranu!

Iznenada, uhapsila ga je noćna patrola.
Mnogo ljudi je u poslednje vreme
bilo noću opljačkano u Kairu, pa je kalif naložio policiji
da svakog ko lunja kad padne mrak tretira kao lopova.
Ne sme se dozvoliti da izgređnici prođu nekažnjeno.
U suprotnom će zatrovati celo telo društva.
Odseci prst koji je ujela zmija! Ne budi saosećajan
prema lupežima. Umesto toga pomisli
na stradanje naroda. U to doba

pljačkaši su bili vešti i brojni!

Tako je noćna patrola šćepala ćoveka.

»Ćekajte!

Objasniću!«

»Govori.«

»Ja nisam kriminalac.

Ja sam novi u Kairu. Źivim u Bagdadu.« Isprićao im je o svom snu i o zakopanom blagu, i prićao je toliko uverljivo da je noćni policajac zaplakao. Miris istine uvek tako deluje. Ćežnja moŹe da obnovi isceliteljsku moć, i da orezivanjem pruŹi novi Źivot osušenim granama. Energija ćežnje je svemoćna!

Ima zadovoljstava koja obmanjuju i izdaju se za ćežnju. Hladnog su i divnog ukusa, ali te samo ošamućuju i ometaju u traganju. Ona kaŹu:

»UblaŹiću ti patnju.

Uzmi me. Uzmi me!«

BeŹi od laŹnih lekova

koji ti umanjaju snagu. Oćuvaj je obilnom i mirišljivom.

Noćni policajac reće: »Jasno mi je da ti nisi lupeŹ.

Dobar si ćovek, ali pomalo i budala.

I ja sam jednom sanjao isto.

Rećeno mi je u snu

da me blago oćekuje u Bagdadu, zakopano u odrećenoj gradskoj ćetvrti u toj i toj ulici.«

Naziv ulice

koji je rekao beše naziv ulice u kojoj je ovaj ćovek Źiveo!

»I glas u snu mi reće: "I nalazi se u toj i toj kući.

Poći tamo i uzmi ga!"«

Ništa ne sluteći,

precizno je opisao kuću

i naveo ime ovog ćoveka!

»Ali ja nisam uradio ono

što mi je san rekao da uraćim, a pogledaj sebe,

koji jesi, kako se potućaš po svetu, iznemogao,

i prosjaćiš po ulicama!«

I tako je tragaocu sinulo,

mada to nije glasno rekao:

»Ono za ćime Źudim nalazi se u mojoj kući u Bagdadu!«

Obuzela ga je radost. Neprekidno je tiho slavio Boga.

Najzad reće: »Voda Źivota je tu.

Ja je ispijam. Ali morao sam da prećem

ovako dugaćak put da bih to doznao!«

GDE SVE JE MUZIKA

~ ~ ~

Nekada sam bio stidljiv.
Ti si me naveo da pevam.

Nekada sam odbijao stvari sa trpeze.
Sad glasno tražim još vina.

Nekada sam sa krutim dostojanstvom
sedeo na svojoj asuri i molio se.

Sad tuda trčkaraju deca
i krevelje mi se.

~ ~ ~

Poj ptica donosi olakšanje
mojoj čežnji.

Ushićen sam isto koliko i one,
ali nemam šta da kažem!

Molim te, sveopšta dušo, izvedi
neku pesmu ili šta god, kroz mene!

~ ~ ~

Neka pesma iz tvog grla
bude dovoljno čista i moćna

da natera i samog cara da se prostre po zemlji
i da preklinje pred vratima.

~ ~ ~

Put do ljubavi nije vešta rasprava.
Do nje se stiže kroz opustošenost.

Ptice prave velike krugove
leteći po nebu svoje slobode.
Kako to nauče?

Padaju, i dok propadaju
dobijaju krila.

~ ~ ~

Znam napamet fraze i čitave stranice,
ali o ljubavi se ništa ne može reći.

Moraš da sačekaš sve dok ti i ja
ne budemo živeli zajedno.

U razgovoru koji ćemo voditi
tada... budi strpljiv... tada.

~ ~ ~

Potpuno si me izludeo,
čak i tvoje odsustvo razbuktava mi ljubav.
Ne pitaj kako.

A onda mi prilaziš.
»Nemoj...«, kažem, i
»Nemoj...«, odgovaraš ti.
Ne pitaj zašto me to ushićuje.

~ ~ ~

Mi smo noćni okean pun
odblesaka svetlosti. Mi smo prostranstvo
između riba i meseca,
dok ovako zajedno sedimo.

~ ~ ~

Šta više vredi, hiljade zbijene u gomilu
ili tvoja čista, izvorna samoća?
Sloboda, ili vlast nad celom nacijom?

Malo vremena koje provedeš sam u svojoj sobi
pokazaće se dragocenijim od bilo čega drugog
što ti je ikada moglo biti dato.

~ ~ ~

Jutarnji vetar donosi svež miris.
Trebalo da ustanemo i pustimo ga unutra,
taj vetar nam omogućuje da živimo.
Udišimo ga pre no što nestane.

~ ~ ~

Robe, znaj da je Gospodar čitavog Istoka ovde.
Svetlucavi olujni oblak predstavlja ti njegove munje!

Tvoje reči su nagađanje.
On govori iz iskustva.
Razlika je ogromna.

~ ~ ~

Imamo ovaj oblik govora, a imamo i jedan drukčiji.
Nezavisno od onoga što želimo i od čega se plašimo,

prožeti smo drugačijim životom, kao što čisto kamenje
svoj oblik stiče u planini.

~ ~ ~

Parče drveta ne može se pojesti,
niti se ova čestica mudrosti može pronaći traženjem.
U svakome postoji tajanstvena srž koju
ni sam Gavriilo ne može doznati
ako se trudi da je dozna.

~ ~ ~

U klanici ljubavi ubijaju
one najbolje, nikog od slabunjavih ili unakaženih.
Nemoj bežati od tog umiranja.
Svako ko nije zaklan radi ljubavi je besvesno meso.

UVRSTI OVU MUSTRU U SVOJ ĆILIM

EGIPAT KOJI NE POSTOJI

Hoću da kažem reči koje će plamteti
dok ih izgovaram, ali ostajem tih i ne pokušavam
da oba sveta smestim u jedan zalogaj.

Držim u tajnosti u sebi jedan Egipat
koji ne postoji.
Je li to dobro ili loše? Ne znam.

Godinama sam putem svojih očiju izražavao polnu naklonost.
Više ne.
Nisam ni na kojem mestu. Ne umem da imenujem

ono što dajem. Sve što Šems
dade, to možete od mene dobiti.

LIVADSKI ZVUCI

Ponovo stigismo do tog savijutka morske obale
do kojeg nikakvo more ne može dopreti.

Povežite sve ljudske umove zajedno.
Neće se dovde prostreti.

Nebo tako divno obnažuje svoj vrat,
ali ne dobija poljubac. Samo nagoveštaj.

Ovo je hrana koju svako želi,
tumarajući kroz pustoš: »Molimo te, daj nam
svoju manu i ustukni.«

Ponovo smo ovde sa voljenim.
Ova atmosfera - usklik. Ovi livadski zvuci
- čudnovata bajka.

Stigosmo u blizinu onoga
koji nikad i ne beše odvojen od nas.

Kada se meh sa vodom puni, znaš
da je i vodonoša tu!

Meh ti se nežno prislanja uz rame.
»Bez tebe sam bez ikakvog znanja,
i bez načina da ikog dodirnem.«

Ako čovek žvaće šećernu trsku,
to znači da ima potrebu za takvom slasti.

Na ovoj zemaljskoj kugli duša se prolama s grmljavinom.
A onda ćutanje, moj strogi staratelj.

Neću pokušati da govorim o Šemsu.
Jezik ne može ni da priviri u tu prisutnost.

UVRSTI OVU MSTRU U SVOJ ČILIM

Duhovno iskustvo je čedna žena
koja zaljubljeno gleda u samo jednog čoveka.

Ono je golema reka u kojoj patke
srećno žive, a vrane se dave.

Ova činija vidljivog sveta sadrži jelo
koje ujedno i hrani i izaziva žgaravicu.

Postoji nevidljivo prisustvo koje proslavljamo
jer nam pruža darove.

Ti si voda. Mi smo mlinski kamen.
Ti si vetar. Mi smo prašina uskovitlana u figure.
Ti si duh. Mi samo otvorimo i zatvorimo
šake. Ti si jasnoća.
Mi smo ovaj jezik koji pokušava da je izrazi.
Ti si radost. Mi smo svi različite vrste smeha.

Svaki pokret ili zvuk je ispovedanje vere,
kao što mlinski kamen meljući objašnjava kako veruje
u reku! Nema metafore koja to može da izrazi,
ali ipak ne mogu da prestanem da ukazujem
na lepotu.

Svaki trenutak i mesto govore:
»Uvrsti ovu mstru u svoj ćilim!«

Poput pastira u Knjizi II,
koji je hteo da otrebi vašku sa Božje odore,
i da pokrpi Božje cipele, ja želim da budem
obuzet tako strasnim obožavanjem
da mi šator bude razapet na nebu!

Neka voljeni dođe
i sedne kao pas čuvar
ispred šatora.

Kad se okean uzburka
ne ostavljaj me da ga samo slušam.
Neka zapljuskuje u mojim grudima!

HALADŽ

Haladž reče ono što reče, pa krenu ka ishodištu
kroz rupu na gubilištu.

Ja odsekoh komadić tkanine sa njegovog ogrtača,
i on me prekri od glave do pete.

Pre više godina, odlomih kitu ruža
sa vrha njegovog zida. Trn što mi se tada zabi
još mi je u dlanu, i evo prodire sve dublje.

Od Haladža naučih da lovim lavove,
ali postadoh nešto još gladnije od lava.

Bio sam razuzdani ždrebac. Ukrotio me je
blagom rukom na mom obrazu.

Jedna osoba dolazi mu gola. Hladno je.
Jedna bunda pluta u reci.

»Skoči i uzmi je«, kaže on.
Skačeš u vodu. Posežeš za bundom.
Ona poseže za tobom.

Ona je živi medved koji je uzvodno upao u reku,
i sad ga nosi matica.

»Kako dugo to traje!«, dovikuje Haladž sa obale.
»Ne čekaj na mene!«, odgovaraš. "Ova bunda
rešila je da me ponese kući!"

Kratko poglavlje priče, nagoveštaj.
Zar su ti potrebne duge besede o Haladžu!?

NAS TROJE

Moja ljubav bludi po odajama, melodični
tonovi frule, trzajuće žice,
sve pijano od vina koje mudraci sa Istoka ispiše
na putu za Vitlejem.

Troje nas je. Mesec izlazi
iz svoga tihog kutka i spušta krčag sa vodom
pravo između nas. Stvara se kolo
površinskih plamenova.

Jedno od nas klekne da poljubi prag.

Jedno pije dok mu vinski plamenovi poigravaju na licu.

Jedno bdi nad tim skupom,
i kaže nekom ravnodušnom posmatraču:

Ovaj ples je radost postojanja.

JA IMAM TAKVOG UČITELJA

Noćas mi je učitelj dao lekciju o siromaštvu,
o nemanju ničega i nemanju potrebe za ničim.

Ja sam goli čovek u rudniku rubina,
odeven u crvenu svilu.
Upijam sjaj i onda vidim okean
sa milijardama istovremenih kretnji
koje se u meni dešavaju.
Kružok divnih, spokojnih ljudi
postaje prsten na mom prstu.

Zatim vetar i grmljavina sa pljuskom na putu.
Ja imam takvog učitelja.

SAMA VELIKODUŠNOST

Bio sam mrtav, pa oživljen.
Jecao, pa se smejao.

Snaga ljubavi u mene uđe,
te postadoh goropadan kao lav,
a zatim blag kao večernjača.

On reče: »Nisi dovoljno lud.
Nije ti mesto u ovom domu.«

Podivljah i moradoše da me svežu.
Reče: »Još uvek nisi dovoljno divalj
da ostaneš sa nama!«

Probih se kroz još jedan omotač
u veselost.

Reče: »To nije dovoljno.«
Umreh.

Reče: »Ti si jedan mali pametnjaković
prepun mašte i sumnji.«

Počupah sve svoje perje i postadoh budala.
Reče: »E, sada si sveća
za ovaj skup.«

Ali ja nisam nikakva sveća. Pogledaj!
Ja sam razvejani dim.

Reče: »Ti si šaik, putovođa.«
Ali ja nisam učitelj. Nemam moć.

Reče: »Krila već imaš.
Krila ti ne mogu dati.«

Ali ja sam hteo *njegova* krila.
Osećao sam se kao kakva kokoš.

Onda mi novi događaji rekoše:
»Ne mrdaj! Sama velikodušnost
ti prilazi.«

A stara ljubav reče: »Ostani sa mnom.«

Ja rekoh: »Hoću.«

Ti si fontana sunčane svetlosti.
Ja sam senka vrbe na tlu.
Moje odrpano biće odevaš u svilu.

Duša je u osvit kao potamnela voda
koja polako progovara: *Hvala ti, hvala ti.*

Zatim, u suton, Venera se iznova lagano
pretvara u mesec, pa u celo noćno nebo.

Sve to proističe iz uzvraćenog
osmeha tebi.

Majstor šaha ništa ne govori,
samo pomera nemu šahovsku figuru.

To što sam deo manevara
ove partije čini me
čudesno srećnim.

OVAKO

Ako te iko zapita
kako će potpuno zadovoljenje
naše polne žudnje
izgledati, podigni glavu i reci:
Ovako.

Kad neko spomene čar
noćnog neba, uspentraj se na krov
pa zaigraj i reci:
Ovako?

Ako iko poželi da zna šta je to "duh",
ili šta znači "Božja mirišljavost",
nagni glavu ka njemu ili njoj.

Zadrži lice blizu tog lica.

Ovako.

Kad neko citira staru pesničku sliku
oblaka koji lagano raskrivaju mesec,
polako odreši gajtane na svojoj nošnji.

Ovako?

Ako se neko pita kako je Isus podizao mrtve,
ne trudi se da objasniš čudo.
Poljubi me u usta.

Ovako. Ovako.

Kad neko upita šta znači
"dati život za ljubav", prstom pokaži

ovamo.

Ako neko zapita koliko sam visok, namršti obrve
i prstima izmeri prostor
između bora na svome čelu.

Ovoliko visok.

Duša ponekad napusti telo, pa se vrati.
Ako ti ne poveruju da je tako,
vrati se u moju kuću.

Ovako.

Kad ljubavnici jauču,
našu priču kazuju.

Ovako.

Ja sam nebo na kojem duhovi borave.
Zuri u ovu sve dublju plavet,
nek ti lahor oda tajnu.

Ovako.

Kad neko upita šta ima da se radi,
zapali sveću u njegovoj ruci.

Ovako.

Kako je Josifov miris dopro do Jakova?

Huuuuuu.

Kako se Jakovljevi vid povratio?

Huuuuuu.

Dašak vetra razbistri oči.

Ovako.

Kada se Šems vrati iz Tabriza,
samo će prisloniti glavu uz dovratak
da nas iznenadi.

Ovako.

ČINIJA

Zamisli trenutak kada se trunka koja si ti
vraća tamo odakle potiče!

Porodični miljenik dolazi kući. Vino se,
bez presipanja u čaše,
dodaje u krug.

Crveno svetlućanje pokazuje se u granitnoj rudi,
i čitava stena odjednom se pretvara u rubin.

U zoru sam hodao sa jednim monahom
koji se nalazio na putu za manastir.

»Mi se bavimo istim poslom«,
rekoh mu. »Isto patimo.«

Dade mi činiju.

I videh:

duša ima *ovaj* oblik.

Šems,

ti koji nas učiš, ti istinska svetlosti sunca,
pomozi mi sada,

stvari se usred mog bivanja delom pri sebi,
delom van sebe.

VOSAK

Kada te vidim takvog kakav si,
za ostalo zatvaram oči.
Čitavim svojim telom postajem vosak
za tvoj Solomonov pečat. Čekam da postanem lagan.
Odbacujem mišljenja o bilo čemu.
Postajem svirala od trske za tvoj dah.

Bio si mi na dlanu, a ja sam
i dalje pipao naokolo.
Bio sam u tvojoj ruci, ali sam i dalje postavljao pitanja
kao oni koji jedva da išta znaju.

Mora da sam bio neverovatno glup ili pijan ili mahnit
kad sam se šunjabo po vlastitoj kući i krao novac,
verao se preko ograde i otimao svoje vlastito povrće.
Ali neću više. Oslobodio sam se te neuke šake
koja je stezala i uvrtala moje tajno biće.

Vasiona i svetlost zvezda kroz mene prolaze.

Ja sam polumesec postavljen gore
nad ulazom u mesto svetkovine.

NEMA MESTA ZA OBLIK

One noći kada budeš prelazio ulicu
iz svog dućana i svoje kuće
u pravcu groblja,

čućeš me kako te pozdravljam
iz otvorene rake, i shvatićeš
da smo uvek bili zajedno.

Ja sam fino jezgro svesti
tvoga bića, jednako
kad si ushićen kao i kad prezreš sebe i kloneš.

Te noći, kad se oslobodiš straha od zmijskog ujeda
i razdraženosti zbog mrava, začućeš
moj prisni glas, videćeš da je sveća zapaljena,
omirisati kađenje, jelo iznenađenja koje ti je pripremio
ljubavnik koji je unutar svih tvojih ljubavnika.

Ta halabuka srca je moj znak
tebi koji se pali u grobu.

Stoga se ne baki mrtvačkim pokrovom
i ne obaziri na prašinu na grobljanskoj stazi.

Oni se paraju i spiraju
u muzici našeg poslednjeg sastanka.

I ne traži me u ljudskom obliku.
Ja sam u tvome traženju. Nema mesta
za oblik kraj ljubavi ovako silne.

Udaraj u bubanj i daj da pesnici progovore.
Ovo je dan pročišćenja za one koji su
dorasli ljubavi i njoj posvećeni.

Nema potrebe da čekamo da umremo!
Ovde ima još za čime da se žudi sem novca
i slave i zalogaja pečenke.

Dakle, kako da nazovemo ovaj novi tip kuće za zurenje
koja je otvorena u našoj varoši, u kojoj ljudi ćutke sede
i odašilju brze poglede
poput svetlosti, poput odgovora?

HROMA KOZA

Posmatrao si stado koza
dok se spušta na vodu.

Na začelju je jedna
hroma i sanjalačka koza.

Ima ljudi koji su inače zabrinuti zbog nje,
a sada se smeju,

jer pogledaj – dok se vraćaju,
ta koza je vodeća!

Mnogo je različitih vrsta znanja.
Vrsta kojoj pripada hroma koza je ogranak
čiji tragovi sežu unazad do korena postojanja.

Uči od hrome koze,
i povedi stado kući.

PIJACA SEMENJA

Možeš li naći pijacu nalik ovoj?

Na kojoj sa jednom svojom ružom
možeš da kupiš stotine ružičnjaka?

Na kojoj za jedno seme
dobijaš celu divlju baštu?

Za jedan malaksali dah
božanski vetar?

Plašio si se da te zemlja ne proguta,
da te vazduh ne odvuče uvis.

A sad se tvoj vodeni mehur prepušta
i pada u okean iz kojeg nastade.

Izgubio je svoj raniji oblik,
ali je i dalje voda.
Suština je nepromenjena.

Ta predaja nije pokajanje,
već duboko uvažavanje sebe.

Kad ti okean kao ljubavnik pride,
venčaj se smesta, hitro,

za ime Boga!

Nipošto to ne odlaži!
Život ne raspolaže vrednijim darom.

Nikakvim upornim traganjem
nećeš ga pronaći.

Savršeni soko ti je, bez ikakvog razloga,
sleteo na rame,
i postao tvoj.

OTERAJ PRATILJE

Stotinu bića u meni
stavljaju prste na usne i govore:
»To je za sada dovoljno. Šššš.« Ćutanje
je okean. Govor je reka.

Kada okean za tobom traga, ne odlazi
na reku jezika. Slušaj okean,
i privedi svoju priču kraju.

Uobičajene reči su samo mrmljanje
u tom prisustvu, a mrmljanje je loša zamena
za viđenje. Kad sedneš pored voljenog bića,
oteraј pratilje, starice
koje su vas dovele u vezu.

Kad si stasio i nalaziš se u društvu voljene osobe,
ljubavna pisma i provodadžije
samo te razdražuju.

Možeš pročitati ta pisma,
ali samo da bi početnike poučio ljubavi. Onaj ko vidi
postaje ćutljiv. Kad si sa jednim od takvih,
budi miran i tih, sem ukoliko on ne zatraži
da govoriš. A tada iznedri reči
kao ja ovu pesmu sa Husamom,
blistavilom Božjim.

Trudim se da prestanem da govorim,
ali on me goni da nastavim. Husame, ako si ti
u viziji, zbog čega hoćeš da kazujem *reči*?

Možda to liči na pesnika Abu Nuvasa,
koji na arapskom reče:

*Sipaj mi malo vina,
i pričaj mi o vinu.*

Čaša mi je na usnama,
ali moje se uvo isprećuje:

»Hoću i ja malo toga.«

Uvo, ono što ti dobijaš je zažarenost.

Crveniš od ovog vina.

Ali uvo kaže:

»Hoću više od toga!«

NEMA NIČEGA ISPRED

Ljubavnici misle da traže jedno drugo,
ali postoji samo jedna potraga: skitanje
ovim svetom je skitanje onim, jer oba su u istom
otvorenom nebu. U njemu
nema dogme ni jeresi.

Isusovo čudo je on sam, ne ono što je rekao ili uradio
u pogledu budućnosti. Zaboravi budućnost.
Poklonio bih se onome ko bi to mogao.

Na putu možeš poželeti da pogledaš unazad, i ne moraš,
ali ako možeš da kažeš: *Nema ničega ispred*,
tamo ničega neće biti.

Čvrsto se drži zubima za vazduh.
Lek za nevolju je u nevolji.
Dobro i loše su izmešani. Ako nemaš oboje,
ne spadaš među nas.

Kada se jedan od nas izgubi, mora da je
tu u nama. Nigde na svetu nema mesta poput ovog.

UMIRANJE, SMEJUĆI SE

Ljubavnik je kazivao svojoj ljubljenoj
koliko je voli, koliko joj je veran,
koliko požrtvovan, kako svakog jutra
ustaje u zoru, posti, odriče se
bogatstva, moći i ugleda,
sve zbog nje.

Vatra je u njemu gorela.
Nije znao odakle potiče,
ali ga je terala da plače i da se topi kao sveća.

»Dobro si činio«, reče mu ona, »ali čuj i ti mene.
Sve je to samo ukras ljubavi, granje,
lišće i cveće. Moraš živeti
u korenu da bi bio istinski ljubavnik.«

»Gde je to!

Reci mi!«

»Sve je to bilo tek grebanje po površini,
ali još nisi umro. Moraš da umreš.«

Kada je to čuo, legao je na zemlju
smejući se, i umro. Otvorio se poput ruže
koja pada na zemlju i umro sa osmehom.

Taj smeh je bio njegova sloboda,
i njegov dar večitom.

Kao što mesečina sija natrag ka suncu,
tako je i on čuo poziv da dođe kući, i otišao je.

Kada se svetlost vraća svom izvoru,
ne nosi ništa od onoga
što je osvetljavala.

Možda je sijala na gradsko đubrište, ili na baštu,
ili u zenicu ljudskog oka. Svejedno.

Ona odlazi, i kad to učini,
široko polje ostaje pusto i neutešno,
želeći da mu se ona vrati.

NE KAZUJEM OVO NA PRAVI NAČIN

Gnevno kidam spone kojima si me vezao
ne bih li se probio na otvoreno, u zaokružen sjaj, na vrh sveće,
sav-smisao, sav-ljubav.

Ova zbunjujuća radost je tvoje delo,
ovaj mamurluk - tvoj nežni trn.

Okrećeš se da pogledaš - ja se okrećem.
Ne kazujem ovo na pravi način.

Ja sam suludi robijaš što vezuje za sebe žene duha.
Ja sam Solomon.

Ono što odlazi vraća se. Vrati se.
Nikada nismo ni napuštali jedno drugo.

Nevernik krije svoju nevericu,
no ja ću objaviti njegovu tajnu.

Sve budniji i budniji, ustajući noću,
obrtaću se i padati od ljubavi prema Šemsu.

NAJMANJA ŠARA

Pokušavao sam da smislim neki način
da pustim da moje lice postane tvoje.

»Mogu li da ti šapnem na uvo
san koji sam sanjao? Ti si jedini
kojem ću ovo reći.«

Naginješ glavu, smejući se,
kao da kažeš: »Poznat mi je taj trik koji izvodiš,
ali neka, samo nastavi.«

Ja sam sličica koju zlatnim koncem prišivaš
na tapiseriju, majušna šara,
zabavni dodatak.

Ali sve na čemu ti radiš je čudesno.
I ja sam parčence lepote.

VODENIČNO KOLO

Ostanimo zajedno, prijatelji.
Ne razilazite se i ne spavajte.
Naše prijateljstvo sazdano je od budnosti.

Vodenično kolo prihvata vodu
i okreće se i predaje je dalje, cvileći.

Na taj način ono ostaje u zelenoj bašti.
U isto vreme nešto drugo kotrlja se
presahlim rečnim koritom u potrazi
za nečim što umišlja da mu treba.

Ostanite ovde. Drhtite svakog trena
kao živine kapi.

ŽUĐENA PESMA

Ti si pesma,
žuđena pesma.

Prođi kroz uvo i uđi u centar
gde je nebo, gde vetar,
gde je nemo znanje.

Položi semenje i pokrij ga.
Izdanci će nići svuda
gde seže tvoje delo.

KAD SE MOLIMO SAMI

Donose nam obilje poslastica, a mi ih retko odbijamo.
Kada smo s drugima, satima sedimo i strasno bogoslužimo,
ali kada se molimo sami, naglo ustajemo već posle pet minuta.
Žurimo niz ždrelo svojih žudnji.

Ali te osobine mogu da se promene,
kao što minerali iz zemlje dospevaju u stabla
i postaju drveće, kao što se bilje sreće
sa životinjom i prelazi u nju, tako i čovek
može da spusti teški prtljag tela
i ostane lak.

OVO ŠTO SADA IMAMO

Ovo što sada imamo nije maštarija.

Ovo nije ni žalost ni radost.

Nije ni procenjivanje,
ni likovanje ni jad.

Te stvari dolaze i odlaze.
Ovo je postojanje koje nije takvo.

Zora je, Husame,
ovde u raskošnom blistanju korala,
unutar Prijatelja, čista potvrda
onog što je Haladž objavio.

Šta bi još ljudi mogli da požele?

Kada se grožđe pretvori u vino,
ono želi ovo.

Kada pljušti sa noćnog neba,
to je u stvari gomila prosjaka,
i svi oni žele malo ovoga!

Ovo što smo mi sada
stvorilo je telo, ćeliju po ćeliju,
kao što pčele grade saće.

Ljudsko telo i vasiona
nastali su iz ovoga, a ne ovo
iz vasioni i ljudskog tela.

BUĐENJE CRVA

Evo kako čovek može da se promeni:

postoji crv naviknut da jede
vinovu lozu.

Iznenada, on se budi,
nazovite to milošću, ili bilo kako, nešto
ga dakle budi, i on više nije crv.
On je ceo vinograd,
a i voćnjak takođe, voće, stabla,
mudrost koja raste i radost
kojoj nije potrebno
da proždire.

SVEŽINA

Kada je hladno i pada kiša,
još si lepša.

A sneg me dovodi
još bliže tvojim usnama.

Ti si prisna tajna, ono što nikad nije bilo rođeno,
ti si svežina, a ja sam sa tobom.

Ne umem da objasnim te odlaske
ni dolaske. Naglo uđeš

i ja sam ponovo izgubljen
u veličanstvenosti.

OCENI LEPTIRICU PO LEPOTI NJENE SVEĆE

Ti si kraljev sin.
Zbog čega se onda zatvaraš?
Postani ljubavnik.

Ne teži da budeš general ili ministar.
Jedno je za tebe gnjavaža, a drugo sramota.

Dovoljno dugo si bio crtež na zidu javnog kupatila.
Niko te tu ne ceni i ne prepoznaje, zar ne?

Božji lav prerušen u ljudsko biće!
Shvatio sam to i spustio knjigu
koju sam proučavao, Haririjev *Makamat*.

Za nas ne postoji prerano i prekasno.
Jedina mogućnost da proceniš ljubavnika je
na osnovu veličanstvenosti njegove voljene osobe.

Oceni leptiricu po lepoti njene sveće.

Šems je nevidljiv zato što je unutar vida.
On je svesna srž
onoga što je svuda u isti mah - viđenje samo.

GOLUBICA POD STREHOM

Kad položim ruku na svoje grudi,
to su tvoje grudi.

A sad mi češeš glavu!

Ponekad me smestiš u krdo
sa ostalim svojim kamilama.

Ponekad me postaviš na čelo svojih trupa
kao komandanta. Ponekad me okvasiš
usnama kao da utiskuješ pečat sa svog prstena
neposredno pre no mi udahneš i moć.

Ponekad me zaobliš u prost zvekir.

Uzimaš krv i proizvodiš spermu.
Uzimaš spermu i stvaraš životinju.
Koristiš životinju da razviješ svest.
Život stalno vodi ka više života.

Nežno me teraš kao što
melodija frule tera golubicu ispod strehe.
I istom melodijom me zoveš natrag.

Podbadaš me na mnoga putovanja;
zatim me usidriš bez ijednog pokreta.

Ja sam voda. Ja sam trn
koji se kači za odeću.

Briga me za veličanstvene prizore!
Sve što želim je da budem u tvojoj blizini.

Nema u šta da se *veruje*.
Tek kada sam prestao da verujem u sebe
dospeo sam u ovu lepotu.

Ugledavši oštricu tvog mača, spalio sam štit!
Leteo sa šesto pari krila poput Gavrila.
Ali sada kad sam stigao, šta će mi više krila?

I danju i noću čuvao sam biser svoje duše.
Sad se u ovom okeanu bisernih struja
izgubio svaki trag onog što beše moje.

Nema načina da te opišem.
Objavi kraj ovoga tako moćno
da me izdigne iznad mog meteža.

U ZAMAHU TVOG MALJA

Ne idi nigde bez mene.
Neka se ništa na nebu ne dogodi odvojeno od mene,
ni na zemlji, na ovom ili na onom svetu,
ništa bez mog učešća u tom dešavanju.
Vide, ne gledaj ništa što ja ne vidim.
Jeziče, ništa ne reci.
Kao što noć sebe upoznaje pomoću meseca,
neka i sa mnom bude tako. Budi ruža
najbliža trnu koji jesam.

Hoću da osetim da sam u tebi dok uživaš u jelu,
hoću da sam u zamahu tvog malja dok radiš,
dok obilaziš prijatelje,
dok se noću sam penješ na krov.

Nema ništa gore nego poći u šetnju ulicom
bez tebe. Ne znam kud bih.
Ti si put i poznavalac puteva,
bolji nego mape, više nego ljubav.

NEOBELEŽENE ŠKRINJE

Ne tuguj. Sve što izgubiš vraća se zaobilaznim putem
u drugom obliku. Dete odbijeno od majčinog mleka
sada pije vino i med pomešane.

Božja radost ide od jedne do druge neobeležene škrinje,
od ćelije do ćelije, kao kišnica niz cvetnu leju.
Kao ruže, uvis iz tla.
Čas izgleda kao tanjir pirinča i ribe,

čas kao litica pokrivena puzavicama,
čas kao osedlan konj.
Krije se u tim škrinjama,
sve dok ih jednog dana ne otvori uz prasak.

Jedan deo bića napušta telo dok spavamo
i menja oblik. Možeš reći: »Noćas sam bio
čempres, malecka leja lala,
zemljište pod vinovom lozom.« Zatim opsena prođe
i ponovo si u sobi.
Ne želim nikog da plašim.
Čuj šta je u pozadini ovog što govorim.

Tatatumtum tatum tatadum.
Postoji sjajno zlato pšenice na suncu
i zlato hleba napravljenog od nje.
Ja nemam nijedno. Samo govorim o njima,

kao što cela varoš u pustinji podiže pogled
ka zvezdama u vedroj noći.

MLEKO MILENIJUMA

Ja sam deo loše raspoređenog tovara.
Dešava se da ispadnem u travu,
kao nekada spavači iz pećina,
i da brstim ma gde pao.

Stotinama hiljada godina bejah čestice prašine
koje se kovitlahu po volji vetra,
i mada često zaboravljam da sam ikada bio
u tom stanju, u snu mu se
opet vraćam. Iskačem iz ovog
četvorodelnog, prostorno-vremenskog krsta,
iz ove čekaonice.

Upadam u ogromni pašnjak.
Sisam mleko milenijuma.

Svako to radi na drukčiji način.
Znajući da su svesne odluke i lično pamćenje
suviše tesno mesto za život,
svako ljudsko biće se noću, ili u toku dana,
zaneseno nekim poslom, izliva
u ljubljenu nigdinu.

PTIČJI POJ IZ JAJETA

Katkada zaljubljeni u Boga može da se onesvesti
u njegovom prisustvu. Tad se voljeni saginje
i šapuće mu na uvo: »Prosjače, prostri
svoje ruho. Napuniću ga zlatom.

Ja sam došao da ti štitim svest,
al od nje ni traga! Osvesti se!«

Ta nesvestica nastupa zato što
zaljubljenici žele *tako mnogo*.

Pile pozove kamilu u svoj kokošarnik,
i cela građevina se sruši.

Zec se sklopljenih očiju
udobno smešta u naručje lava.

U duhovnoj potrazi postoji *prekoračenje*
koje je dalekovidno neznanje.

Nek to neznanje bude naš učitelj!
Prijatelj izdiše u onoga
koji je bez daha.

Duboka tišina podstiče slušanje
i razgovor ono dvoje
koji se sastaju na obali reke.

Kao što zemlja ozeleni na prolećnom vetru.
Kao što ptičji poj započne u jajetu.

Kao što nastaje ova vasiona,
zaljubljenik se budi i vrti u radosti plesa,

a onda pada na kolena, i slavi.

RECI DA SAM TI

Ja sam čestice prašine u svetlosti sunca.
Ja sam okruglo sunce.

Česticama prašine kažem: *Zaustavite se.*
Suncu: *Nastavi da se krećeš.*

Ja sam jutarnja izmaglica,
i disanje večeri.

Ja sam vikor u najvišim granama luga,
i udaranje talasa o hrid.

Jarbol, krma, kormilar, i kobilica,
ja sam uz to i koralni greben na koji oni tonu.

Ja sam drvo sa dresiranim papagajem u krošnji.
Ćutanje, misao, i glas.

Melodični vazduh što izlazi iz flaute,
varnica iz kamena, svetlucanje

metala. U isti mah i sveća
i leptirica što mahnito oko nje obleće.

Ruža, i slavuj
izgubljen u mirisu.

Ja sam svi stepeni postojanja, kružeća galaksija,
svesnosc u razvoju, uzdizanje

i otpadanje. Ono što jeste,
i ono što nije. Ti koji poznaješ

Dželaludina, Ti jedno
u svima i svemu, reci ko

sam ja. Reci da
sam Ti.

GDE SVE JE MUZIKA

~ ~ ~

Rekao si šta si.
Ja sam ono što jesam.
Tvoja dela u mojoj glavi,
moja glava ovde u mojim šakama
sa nečim što kruži u njoj.
Ne znam kako da nazovem
to što kruži tako savršeno.

~ ~ ~

Tajno okretanje u nama
navodi vasionu da se okreće.
Glava nesvesna nogu,
a noge glave. Nijedno ne haje.
Nastavljaju da se okreću.

~ ~ ~

Ovog trenutka ova ljubav dolazi da počine u meni,
mnoštvo bića u jednom biću.
U jednom zrnu žita hiljadu naslaganih snopova.
U ušici igle obrće se zvezdana noć.

~ ~ ~

Nastavi da hodaš, mada nema mesta na koje bi stigao.
Ne pokušavaj pogledom da prodreš u krajnje daljine.
To nije za ljudska bića. Kreći se u granicama,
ali ne onim na koje te prisiljava strah.

~ ~ ~

Hodaj ka izvoru.
Obrći se kao što se zemlja i mesec
obrću oko onog što vole.
Svemu što kruži poreklo je u središtu.

~ ~ ~

Kružio sam oko tvog gnezda noćas,
okolo i okolo sve do zore
kad povetarac šapnu *Sad*,
i Prijatelj podiže neku bezimenu
lobanju kao pehar.

~ ~ ~

Nema potpunije ljubavi od one bez objekta,
nema rada koji više ispunjava od onog bez svrhe.

Kad bi se mogao manuti podvala i dovitljivosti,
bila bi to najdovitljivija podvala!

~ ~ ~

Nekih noći ostani budan do zore,
kao što Mesec to čini radi Sunca.
Budi puna kofa koja se podiže kroz tminu bunara,
napolje - u svetlost.

~ ~ ~

Tako sam sitan da me se jedva može videti.
Kako ova ogromna ljubav može da stane u mene?

*Pogledaj svoje oči. Male su,
ali vide izvanredno velike stvari.*

~ ~ ~

Nešto nam širi krila. Nešto
čini da nestanu čamotinja i bol.
Neko puni pehar ispred nas.
Osećamo ukus same svetosti.

~ ~ ~

Ustajem, i ovo moje ja
pretvara se u stotinu mene.
Kažu da kružim oko tebe.
Koješta. Kružim oko sebe.

~ ~ ~

Živeo sam na ivici ludila
želeći da saznam razloge,
stalno kucao na vrata. A kad se otvoriše,
ispostavi se da sam kucao iznutra!

~ ~ ~

Istinska veličina dolazi s mahnitošću,
dole svetac u zanosu, odozgo naučnik.

Svako ko otkrije ljubav
ispod bola i nesreće

iščezava u praznini
sa hiljadu novih maski.

~ ~ ~

Igraj, kad si načisto razbijen.
Igraj, ako si poderao zavoj.
Igraj usred bitke.
Igraj u svojoj krvi.
Igraj, kad si savršeno slobodan.

POLIRANJE OGLEDALA

O ISKRENOSTI

Jedan licemer i njegov prijatelj, gradonačelnik,
proveli su jednu noć izvan naselja,
glumeći "duhovno stanje".

Bila je ponoć, i padala je kiša.
Na rubu brda pojavio se vuk.
Gradonačelnik je odapeo strelu koja je oborila vuka,
i ovaj je zacvileo, zaprdeo
i skapao.

Licemer povika: »Ubio si mog magarca!
Raspoznajem prdež svog magarca isto tako dobro
kao što razlikujem vodu od vina.«

»Ne baš. Ubio sam vuka.

Idi i uveri se. Suviše je mračno da bi odavde moglo
išta da se tvrdi.«

»Među dvadeset prdeža dvadeset životinja,

znao bih koji izlazi iz dupeta mog mladog magareta.
Neke stvari savršeno znam.«

»Ti, varalice!

Po kiši, u ponoć, na daljini od pedeset metara
možeš da razlikuješ prdeže!
Pa ni mene danas nisi prepoznao,
a poznajemo se deset godina!

A i ta tvoja opijenost Bogom je puko pretvaranje,
pa će ti valjda uz nju biti oproštena i sva ostala zaboravnost,
kao zaigranom detetu ili nekome stvarno izgubljenom u radosti.
Ali ti to nisi. Suviše si ponosan na svoje "dervišstvo"
i svoje tirade o "nesebičnom predavanju".

"O, oba sveta
su ovde! Ne mogu da razlikujem koji je koji!
Prdeži moga magarca dokazuju osetljivost mog stanja!"«

Na taj način licemerje biva razgolićeno.
Svakog ko tvrdi: »Ja sam čuvar ulaza«,
znalci će staviti na probu,
kao kad neki čova tvrdi
da je krojač, no kada mu kralj dobaci
komad satena i kaže:

»Napravi mi prsluk«,
on nema pojma šta da radi.
Vino koje Bog ljubi je
čovekova iskrenost.

Taj licemer je pio
surutku. Govorio je: »Ostavite me nasamo
u ovoj pometnji. Ne razlikujem sekiru
od ključa. Ja sam Đunaid. Ja sam Bestami!«
Duhovna lenjost i duhovna lakomost
neće ostati skrivene.

Ako se predstavljáš kao Haladž
i sa tom lažnom paljevinom
raspaljuješ svoje drugove,
ne umišljaj da si zaljubljenik.

Samo si sumanut i neosetljiv.
I piješ nam krv,
jer nemaš nikakvo iskustvo bliskosti.

DALKAKOVO SAOPŠTENJE

Tirmidski kralj ima
neka neodložna posla u Samarkandu.

Potreban mu je kurir da ode tamo i vrati se
u roku od pet dana. On nudi silne nagrade bilo kome
ko bi se latio tog putovanja – konje, sluge, zlato

i počasne odore.

Dalkak, dvorska budala,
nalazi se na selu kad doznaje za to.
Hitro skače na konja i jaše prema gradu.
Pomamno jaše. Dva konja padaju mrtva
od iznemoglosti pod njegovim bičem.
Stiže pokriven prašinom, u gluvo doba noći,
i smesta zahteva prijem kod kralja.
Ceo grad obuzima panika. Kakva to strahota
preti kada je Dalkak, lakrdijaš,
tako izbezumljen? Svi se skupljaju
pred palatom.

»Kobna slutnja se nadvila nad nas!«

»Nešto se sigurno prolilo na ćilim
ovog puta!«

I sam kralj je uznemiren.

»O čemu se radi, Dalkak?«

Kad god neko Dalkaka zapita
o pojedinostima bilo čega, on prvo stavi prst
na usta,

Šššš...

Svi postanu jako tihi.

Dalkak pravi drugi gest kao da kaže
da mu treba vremena da dođe do daha.

Još jedna duga pauza. Niko nikada nije video Dalkaka
ovakvog. Obično iz njega sipa neprestana bujica
novih šala. Kralj bi se često toliko smejao
da bi pao na zemlju držeći se za stomak.
Ova tišina je jako čudnovata i zloslutna.
Svačiji najernji strahovi izlaze na površinu.
»Tiranin iz Kvarizma dolazi da nas pobije!«
»Dalkak! Govori, čoveče, šta je!?«

»Nalazio sam se daleko od dvora kada sam čuo
da ti treba kurir, neko ko bi mogao da ode
do Samarkanda i vrati se u roku od pet dana.«

»Tačno!«

»Požurio sam ovamo da ti kažem
da neću biti u stanju da to izvedem.«

»Šta!?«

»Znaš, nemam ti ja ni tu izdržljivost ni hitrinu.
Ne možeš od mene da očekuješ da se upustim u to.«

»I samo zbog toga

si izazvao ovoliki metež, zato što
nećeš to uraditi?«

Dalkak je poput onih koji se prave
da su na junačkoj duhovnoj stazi.

U mladoženjinoj kući
je silna vrevica od priprema, užurbano je ukrašavaju
za doček neveste,

samo što devojčina porodica
ništa ne zna o tome. Je l' stigla kakva poruka?

»Nije.«

Bilo kakav znak?

»Jok.«

Pisma su bila napisana i poslata,
no je li ijedno od njih stiglo do Prijatelja?
Da li ih je tvoj voljeni pročitao?

MAČKA I MESO

Bila jednom jedna žena sklona ruganju,
koja bi pojela sve što njen muž donese kući
i onda to poricala.

Jednoga dana imali su nešto jagnjetine za gosta
kojeg su očekivali. Čovek je dvesta dana radio
da bi mogao da kupi to meso.

Dok je bio odsutan, žena je ispekla ražnjiće
i sve ih pojela, uz vino.

Muš se vraća sa gostom.
»Mačka je pojela meso«, kaže ona.
»Kupi još, ako ti je ostalo para!«

On zatraži od sluge da donese vagu
i mačku. Mačka teži tri funte.
»Bilo je tri funte mesa, i još malo pride.
Ako je ovo mačka, gde je meso?
A ako je ovo meso, gde je onda mačka?
Gledaj da nađeš ili jedno ili drugo!«

Ako imaš telo, gde je duh?
Ako si ti duh, šta je onda telo?

Nije naš posao da brinemo zbog toga.
Oboje je oboje. Kukuruz je i zrno i stabljika kukuruza.
Božanski kasapin seče nam parče buta i parče vrata.

Nevidljivo, vidljivo - svet
ne funkcioniše bez oboje.

Ako nekome baciš prašinu na glavu,
ništa se neće dogoditi.

Ako baciš vodu, ništa.
Ali, sjedini ih u grudvu.
Taj savez
vode i zemlje razbija glavu,
a zatim nastaju i drugi savezi.

ŠEIK KARAKANI I NJEGOVA ROSPIJA

Ne gledaj u mene.
Baci se pod Božju zaštitu.
Ja sam već potopljen.
Imam li bradu?
Ne mogu da se setim.

Spasi tog čoveka od njegovih brkova,
koje tako ponosno uvija, dok iznutra
čupa kose. Venčan sa Bogom, moliću lepo,
venčan sa Bogom, ali bez pretvaranja!

Jasno vidimo do čega će to obmanjivanje
dovesti kroz sto godina. Jedan šeik
gleda u komad gvožđa kao da je ogledalo.
Ono što taj bradonja ne nalazi u svojoj kući
neki dečak bi sa lakoćom pronašao.

Zaroni u okean.
Zapleo si se u sopstvenu dičnu bradu
kao u nešto što nisi pojeo.
Ti nisi smeće! Biseri žele da budu
poput tebe. Trebalo bi da budeš sa njima
tamo gde su talasi i ribe i biseri i alge i vetar
posve istovetni. Nema povezivanja, ni hijerarhije,
ni razlika, ni zgranutog čuđenja, ni govora.
Izvan opisa.

Ili ostani ovde i govori, ili pođi tamo i ćuti.
Ili oboje, na smenu.
Sa onima koji vide duplo, govori besmislice.
Stvaraj buku, udaraj u doboš, misli u metaforama!
Sa prijateljima, kazuj jedino misteriju.
U blizini ruža, pevaj.

Kad si sa lukavcima, zaklopi ćup i zaštititi ga.
Ali budi blag sa onima koji su u zabludi dvojnosti.
Pričaj umilno i razborito.
Strpljenje doteruje i pročišćava.

Evo priče o čoveku koji je tragao za Šeikom Karakanijem.

Neki mladi derviš putuje iz Kalakana, preko planina
i kroz dugu dolinu. Ozlede i muke koje je pretrpeo
vredne su pomena, ali ja ću da skratim. Mladić
stiže pred šeikovu kuću i kuca.
Šeikova žena pomalja glavu: »Šta hoćeš?«

»Želim da razgovaram sa šeikom.«

»Oho«, cereka se žena, »vidi ti Njegovo Preosveštenstvo!
Zar nemaš baš ništa da radiš tamo odakle dolaziš
pa si se latio tako dangubnog putovanja?
Mrziš li svoje rodno mesto? Ili te je možda Sotona
doveo ovamo vukući te za nos?« Neću vam reći
šta je sve rekla.

»Ja bih ipak želeo da vidim šeika.«

»Bolje bi ti bilo da se okreneš i pođeš kući.
Stotine takvih kao ti dolaze poput Čivuta
da protrljaju ruke o to naduto zlatno tele,
gotovana, lizača-tanjira-na-podu,
tvrdo-zaspalu-ništariju.

Onda kažu: "Ej, pa ovo je blaženstvo, oho-ho!"

I zaboravljaju na sve postojeće verske obrede
i ritualna pranja.«

Mladić to više nije mogao da podnese.

»Šta je ovo? Usred bela dana zaskočila me je
noćna patrola! Trućanjem nastojiš da me udaljiš
od svetog čoveka,
ali ja znam da je svetlost koja me je dovela ovamo
ista ona koja je zlatno tele pretvorila u reči iz predanja.
Svetac je pozornica na kojoj se mogu videti Božje vrline.

Ne pokušavaj da me zadržiš napolju. Duneš li u ovu sveću
lice će ti biti spaljeno! Radije pokušaj da ugasiš sunce!
Stari šišmiši poput tebe zamišljaju da je tama
njihove špilje posvuda, ali nije.

Moja rešenost da mu se približim jaka je
i postojana. Nećeš me ni zadržati ni usporiti.
Onaj koji otkriva tajnu i ono što je otkriveno
isto su. Seme, sejanje, rast, žetva - jedno postojanje.
Ljuska, stara veštica džangrizavog sveta,
treba tome da se pokloni.

Haladž je rekao: *Ja sam Bog*,
i tako je i živeo. Šta biva kada "ja" nestane?
Šta preostaje posle *ne*?

Svakome ko ismeva ova pitanja i duhovna iskustva na koja
ona upućuju, njegovo pljuvanje vraća se u lice.
Na putu kojim se mi krećemo nema ispljuvaka.
I sama kiša postaje pljuvačka i pada na one koji se rugaju
i olako pokazuju nepoštovanje prema svecima.«

S tim rečima se udaljio i krenuo da se raspituje po gradu.
Najzad mu neko reče: »*Kutb* je u šumi, skuplja drva.«
Mladi derviš potrča prema šumi, ali sa senkom sumnje:

»Kako to da jedan takav šeik ima onakvu ženu
za suprugu, takvu suprotnost, pravu neandertalku!
Neka mi Bog oprost na osporavanju. Ko sam ja
da sudim?« Ali pitanje je ostalo.
Kako učitelj može da legne sa tom ženom!

Može li vodič da živi u slozi sa lopužom?

Iznenada se pojavljuje Šeik Karakani, jašući lava, sa kamarom drva za ogrev iza sebe. Njegov bič je živa zmija. Svaki šeik jaše jarosnog lava, video ti to ili ne. Osmotri to drukčijim očima: Na hiljade lavova je pod učiteljevim bedrima i svaki vuče po gomilu naslaganih drva!

Karakani je razumeo pitanje i odmah odgovorio: »Pa, svakako da ne živim sa njom zbog strasti! Budi siguran u to. Ni zbog njenog parfema, a ni zbog haljina jarkih boja. To što me javno ponižava učinilo me je jakim i strpljivim. Život sa njom je najbolja moguća vežba. Ništa ne biva očigledno bez prisustva potpune suprotnosti. Između dva barjaka, jednog crnog a drugog belog, nešto se ustali, baš kao Crveno more između faraona i Mojsija.

Ti razmatraš pitanja, ali nedovoljno duboko. Izvor ti je zamrznut. Vera je nešto tečno. Ne pokušavaj da kuješ hladno gvožđe. Proučavaj Davida, gvoždara, i plesača, i svirača. Premesti se u sunce. Obavijen si fantazijom i unutrašnjim mrmljanjem. Kada duh kroči unutra, čovek počinje slobodno da skita, i tako odbegao i neusiljen i zanet gazi baštenske biljke...«

A sada priča o čudu...

HVATAČ ZMIJA I SMRZNUTA ZMIJA

Poslušaj ovu priču, i prepoznaj misteriju u njoj: hvatač zmija otišao je u planine da nađe zmiju.

Trebao mu je ljubimac kojeg bi koristio da općini gledaoce, ali se dao u potragu za reptilom, nečim što ne zna za prijateljstvo.

Beše zima.

U dubokom snegu ugledao je užasno veliku beživotnu zmiju. Isprva se plašio da je dodirne, ali se onda ipak odvažio. Štaviše, odvukao je tog stvora u Bagdad, nadajući se da će ljudi platiti da ga vide.

Eto kakve budale

postajemo! Ljudsko biće je gorski venac! Zmije su općinjene nama, a mi plaćamo da bi videli jednu uginulu zmiju.

Nalik smo predivnom satenu upotrebljenom za krpljenje grubog platna.

»Dođite da vidite alu koju sam ubio, i da čujete avanture!«

Čim je to glasno najavio, masa ljudi se skupila,
ali ala nije bila mrtva, već samo uspavana!
Rešio je da predstavu izvede na raskrsnici.
Obruč od priglupih ljudi bio je sve deblji, svi na prstima,
muškarci i žene, plemići i seljaci, svi zbijeni zajedno,
nesvesni međusobnih razlika.

Ličilo je na Uskrsnuće!

Počeo je da odmotava debelu užad i da uklanja
čojane omotače u koje ju je tako dobro spakovao.

Jedva primetan pokret.

Jarko iračko sunce probudilo je
jezivo stvorenje. Oni koji su bili najbliže zavrištaše.
Panika! Ala se lako otrgnu i žudno pokrenu,
pa bez oklevanja poče da ubija sve redom.

Hvatač zmija je stajao
sleđen. »Šta sam ja ovo dovukao sa planine?« Zmija se
podigla uz stub, smoždila čoveka i proždrala ga.

Zmija je tvoje puteno biće. Kad ga izvedeš
na topao vazduh svoje silne žudnje, ono,
zagrejano njome i očekivanjem moći i bogatstva,
napravi golemu štetu.

Ostavi ga u snežnim planinama.

Ne nadaj se da ćeš mu se suprotstaviti krotkošću,
prijaznošću i molbama.

Niske strasti ne reaguju na to,
i ne mogu se ubiti. Potreban je jedan Mojsije da se ponese
sa takvom zveri, da je odvede natrag i natera je da legne
u sneg. Ali ovom prilikom ne beše Mojsija.
Stotine hiljada izginuše.

POLIRANJE OGLEDALA

Kada je upoznao Muhameda, Abu Bakr je rekao:
»Ovo nije lice koje laže.«

Abu Bakr beše onaj čiji je čanak
sa krova pao.

Istinski zanesenjak nikada ne prikriva
svoju mirišljivost. Uglučano ogledalo
ne može a da ne odražava.

Muhamed je jednom razgovarao sa skupinom
starešina, veoma uticajnih prinčeva,
kad mu u reč upade neki ubogi slepac.

Muhamed se namršti i reče čoveku:
»Pusti me da se pozabavim ovim posetiocima.

Ovo je retka prilika,
a ti si ionako moj prijatelj.
Nas dvojica ćemo imati vremena na pretek.«

Tada ga neko opomenu: »Taj slepac
možda vredi koliko stotinu kraljeva. Seti se
izreke: *Ljudska bića su rudnici.*«

Ovozemaljska moć ne znači ništa. Samo je neizrecivi,
neprocenjivi duševni život od značaja.

Muhamed odgovori: »Nemoj da misliš da je meni važno
da budem cenjen od ove vlastele.

Ako se buba kreće prema ružinoj vodici, to pokazuje
da je vodica previše razređena, jer bube
vole đubre i balegu, a ne miris ruže.

Lopov voli noć.
Ja sam dan. Otkrivam i pokazujem suštine.

Tele misli da je krava Bog.
Teologija magarca se menja
kada ga neko nepoznat pomazi
i da mu ono što želi.

Ja nisam krava, ni korov koji kamile
brste. Ljudi koji me vređaju
samo poliraju ogledalo.«

ALI U BOJU

Nauči od Alija kako da se boriš
bez samoljublja.

Božji Lav nije činio ništa
što nije poticalo
iz njegovog nedokučivog središta.

Jednom je u borbi nadvisio izvesnog viteza
i hitro isukao mač. Čovek,
bespomoćan na zemlji, pljunu
Aliju u lice. Ali ispusti mač,
opusti se, i pomože čoveku da se digne na noge.

»Zašto si me poštedeo?
Otkad se munja vraća u svoj oblak?
Govori, kneže, pokreni dušu u meni poput zametka.«

Ali je počutao, pa najzad odgovorio:
»Ja sam Božji Lav, a ne lav srdžbe.

Sunce je moj gospodar. Ne žudim ni za čim
osim za Jedinim.

Kada naiđu vetri pristrasnosti,
ja ne krećem u njihovom pravcu.

Mnogo je vetrova ispunjenih gnevom,
i požudom i pohlepom. Oni pomeraju otpatke
uokolo, ali čvrsta planina naše prave prirode
ostaje tamo gde je oduvek bila.

Sada nema ničega
izuzev božanskih svojstava.
Iskoristi ih i uđi u mene.

Tvoja bestidnost bila je bolja od svakog poštovanja,
jer ovog trenutka ja sam ti i ti si ja.

Pružam ti ovo otvoreno srce kao što Bog daje darove:
otrov tvoje pljuvačke postaje
med prijateljstva.«

KRALJ, SLUŽAVKA I LEKAR

Znaš li zbog čega ogledalo tvoje duše
ne daje tako jasan odraz kao što bi moglo?

Zato što je rđa počela da ga prekriva.
Trebalo mu čišćenje.

Evo priče
o unutrašnjem stanju koje nazivam *ogledalom duše*.

Nekada davno bio jedan kralj
koji beše moćan u oba svoja kraljevstva,
u vidljivom kao i u duhovnom.
Jednog dana dok je jahao u lovu, spazio je jednu devojk
čija ga je lepota zadivila.

Kao što beše običaj,
dao je njenoj porodici veliku svotu novca i zatražio
da devojka dođe i bude sluškinja u dvorcu. Zaljubio se u nju.

Grudi su mu podrhtavale od uzbuđenja
poput krila ptice tek gurnute u krletku.

No, čim je stigla ona se razbolela.
Kralj je bio nalik onom čoveku koji je imao magarca,
ali ne i sedlo za tovar. Onda je kupio sedlo,
ali vukovi su mu zaklali magarca.

Imao je krčag za vodu,
ali ne i vodu. Zatim je pronašao vodu, ali krčag je
pao i razbio se.

Sazvao je svoje lekare.

»U vašim su rukama oba naša života. Njen život je moj život. Ko god da je izleči dobiće ono najvrednije iz moje riznice, koral optočen biserima, sve što poželi!«

»Daćemo sve od sebe. Svaki od nas čini čuda u svom domenu.

Nema sumnje da smo u stanju da nađemo lek.«

Propustili su,

ponosni na svoje znanje, da kažu *Ako Bog da*.

Neću da kažem da bi samo *izgovaranje* tih reči pomoglo.

U osnovi tog propusta bile su hladnoća

i stegnutost duše. Mnogi ljudi

ne kažu *Inšalah*, a ipak celom njihovom dušom

sve vreme odjekuje ta reč!

I tako su se lekari dali na posao,

ali šta god da su pokušavali, devojka je bivala sve bleđa

i mršavija. Delovanje lekova bilo je

suprotno njihovim očekivanjima.

Kralj je shvatio

da su njegovi lekari bespomoćni i beskorisni. Bosonog je otrčao

do džamije. Klekao je na molitvenu prostirku

i natopio je suzama.

Izgubio se u tom stanju i zaboravio na sebe,

a kada je izašao iz njega izgovorio je ovu molitvu:

»Ti znaš šta se ovde krije. Ja ne znam šta da radim.

Rekao si: "I pored toga što znam sve tajne,

ipak ih ti objavi svojim delom."«

Iz sveg glasa je preklinjao za pomoć, i okean milosti

pojavi se nad njim. Usred plača je zaspao

na molitvenoj prostirci.

U snu mu se prikazao jedan starac.

»Dobri kralju,

imam vest za tebe. Sutra će ti doći jedan stranac.

Ja sam ga poslao. On je lekar kojem možeš verovati.

Poslušaj ga.«

U praskozorje, kralj je sedeo

na osmatračnici na krovu. Video je kako dolazi

neki čovek nalik osvitu. Potrčao mu je u susret.

Poput dva plivača koji vole vodu, duše im se spojiše

bez ušivanja i bez šavova.

Kralj reče:

»Ti si moj voljeni, a ne devojka! Ali u ovoj stvarnosti

dela proizilaze jedna iz drugih.

Šta treba da uradim?«

Trebalo bi da uvek tražimo disciplinu.

Čovek bez samokontrole ne može steći milost.

I, on ne nanosi štetu jedino sebi. Nedisciplinovani ljudi

pale požar svuda oko sebe!

Jednom se trpeza sa hranom
spustila sa neba da nahrani Mojsija
i njegov narod, kad se iznenada začuše glasovi
iz gomile: »A gde je beli luk?«
i: »Hoćemo i sočivo!«

Hleb i činije sa hranom milosti
najednom nestadoše, i svi su morali i dalje da kopaju
motikama i da kose dugačkim kosama.

Onda je Isus posredovao i poslao još tacni sa jelom.
Ali, ponovo su neki drski ljudi pokazali nepoštovanje.
Grabili su jelo kao da ga nema dovoljno,

mada im je Isus
stalno ponavljao: »Ove hrane neće ponestati.
Uvek će biti tu.«

Biti sumnjičav i alav
kad veličanstvo nastupi je najveća moguća drskost.
Kapije se zatvoriše.

Odbij da daš, i kišni oblaci
neće se pojaviti. Kada se svi sve vreme
odaju seksu, epidemija se širi
na sve strane. Kada se osećaš turobno,
to je zato što ne veličaš. Nepoštovanje i
odsustvo discipline lišavaju ti dušu svetlosti. Kralj je raširio
ruke i zagrlio pobožnog lekara. Poljubio ga je
u ruku i u čelo i upitao kako je putovao.
Pokazivao je iskreno interesovanje za tog čoveka
koji mu je bio najavljen u snu.
Poveo ga je do počasnog mesta za stolom.

»Konačno sam se uverio šta strpljenje može da donese:
ovoga čije lice pruža odgovor na svako pitanje, koji je
u stanju da samim pogledom odreši čvor
učenog razmatranja.

Ti prevodiš ono što je u nama.
Kada bi ti nestao, ova prostrana odaja za sastanke
smanjila bi se i postala klozet. Zaštiti nas.«

Razgovarali su i jeli duhovno jelo. Zatim kralj
uze lekara za ruku i povede ga tamo
gde je devojkica ležala, saopštavajući mu istoriju
njene bolesti.

Lekar joj je opipao puls,
ispitao boju kože i mokraću. »Vaši iscelitelji
nisu joj pomogli. Čak su i pogoršali stvar.
Oni ne razumeju unutrašnja stanja.«

Razjasnila mu se
tajna njene agonije, ali nije rekao kralju
šta je u pitanju. Tajna beše u ljubavi, naravno.

Ljubavne boljke razlikuju se od svih ostalih.
Ljubav je astrolab koji opaža Božje misterije.

Zemaljska ljubav, duhovna ljubav, svaka ljubav
u njih je zagledana, i šta god da pokušam da kažem
objašnjavanje ljubavi je mučno!

Komentari razjasne
ponešto, ali u slučaju ljubavi ćutanje je razgovetnije.
Pero sve može da nažvrlja, ali kad pokuša
da napiše *ljubav*, ono se lomi.

Želiš li da rastumačiš ljubav,
isključi intelekt i pusti ga nek leži
dole u blatu. Od njega nema vajde.

Želiš dokaz da sunce postoji, i zato cele noći
ostaješ budan govoreći o njemu. Na kraju zaspíš
dok sunce počinje da se rađa.

Gledaj ga! Ništa
na celom svetu nije čudsnije od sunca.
To još više važi za sunce duše. Ono nema jučerašnjicu!
Prirodno sunce je bez premca, ali moguće je
zamisliti nešto poput njega.

Sa duhovnim suncem
ništa se ne može porediti, ni unutrašnje ni spoljašnje.
Zamisao ne može da ga obuhvati. Lozinka za to sunce,
Šems, pojavila se,

i sve se sakrilo. Sada mi Husam
dodiruje ruku. Želi da opet govorim o Šemsu.

Ne sada, Husame. Ne znam kako da nateram reči
da imaju smisla, ili da veličaju. U domu Prijatelja ništa
suštinsko ne može se *reći*. Pusti da samo budem ovde.
Ali Husam preklinje: »Nahrani me! Požuri! Vreme je
strmi hod naniže. Sufi treba da bude dete trenutka.
Zar ti nisi sufi? Ne reci *sutra* ili *kasnije!*«

Odgovaram mu:

»Bolje je da osobenost Prijatelja bude uvijena
u priču. Neka se misterija pokaže putem onog što ljudi
govore u blizini zaljubljenih, a ne kroz ono što
ljubavnici govore jedno drugom.«

»Ne! Hoću da to bude
što je moguće ogoljenije i iskrenije. Ja ne nosim košulju
kad ležem u krevet sa voljenim bićem!«

»O, Husame.

Ako bi ti Prijatelj prišao potpuno nag, tvoje grudi to ne bi
izdržale. Ti više ne bi bio ovde, u svom telu. Zatraži
ono što želiš, ali u izvesnim granicama.

Jedan štapić ne može da podupre planinu.
Kad bi to unutarnje sunce kojim se održava postojanje
prišlo samo malo bliže, sve bi
bilo spaljeno. Ne traži to.
Zasad ne spominji više Šemsa Tabriskog.«

Ovome nema kraja.

Vratimo se na početak,
na kraj priče
o kralju i devojci bolesnoj od ljubavi

i svetom lekaru, koji reče:

»Ostavite me nasamo sa njom.«

A kad ih ostaviše, on tiho poče:

»Odakle si? Ko su tvoji rođaci tamo? Ko ti je još blizak u tom kraju?«

Nastavio je da se uljudno raspituje o njenom životu. Kada neko bosonog nagazi na trn, odmah podigne stopalo na koleno i iglom traži to mesto, a kada ne može da pronađe trn, on bolno mesto ovlaži pljuvačkom. Često je teško izvaditi trn. Koliko je još teže kad je trn u srcu! Kada bi svi mogli da pronađu taj trn u sebi, ovde bi bilo mnogo više mira!

Neko podmetne busen čička pod rep magarca. Magarac ne zna šta mu smeta. Naprosto počinje da skače i da se rita.

Da bi odstranio trn, pronicljiv lekar mora da dođe i da istražuje.

Zato se božanski lekar raspitivao o njenim prijateljima i držao je za ruku da joj oseti puls.

Mnogo toga je ispričala o svome domu, navela mnoga imena, a on bi za njom ponavljao ta imena da bi proverio reakciju pulsa.

Konačno ju je upitao:
»Kada ideš u druge gradove, gde odlaziš najradije?«
Ona kaza jedno mesto, pa drugo, gde je kupovala hleb a gde so, opisujući kuće, sve dok on u jednom trenutku ne izgovori reč *Samarkand!*

Dragi grad sladak kao bombona. Pocrvenela je. Zastade joj dah. O, pa ona voli jednog zlatara iz Samarkanda! Užasno joj nedostaje.

»Gde tačno on stanuje?«

»Prva kuća do mosta u ulici Gatafar.«
»Sad mogu da te izlečim. Ne boj se. Učiniću ti ono što kiša čini livadi. Ali nikome ne govori o ovome, a ponajmanje kralju. Kad jezgro ljubavi u tvojim grudima postane grob te tajne, onda će ono što želiš brzo postati tvoje.«

Seme mora da se sakrije u zemlju da bi se pokazalo sve što se u njemu nalazi. Devojka je počela da se oporavlja. Verovala mu je. Lekar je otišao kralju i ispričao mu deo priče.
»Uz neki izgovor moramo da dovedemo ovamo izvesnog zlatara iz Samarkanda. Primami ga obećanjem bogatstva i počasti.«

Kraljevi glasnici odoše sa otmenim odorama i parama i s lakoćom nagovoriše čoveka da napusti svoju porodicu i svoj grad.

Dojahao je na arapskom konju

pred kralja i lekara, koji kralju reče:

»Udaj devojku za ovog čoveka,
i ona će biti potpuno izlečena.«

Tako je i učinjeno,
i ovo dvoje su se pola godine voleli i vodili ljubav
i našli potpuno zadovoljenje jedno u drugom.
Devojka je ponovo bila savršeno zdrava.

A onda je lekar zlataru dao napitak od nekih trava,
te ovaj počeo da poboljšava.

Njegova lepota je venula,
a snaga opadala. Malo-pomalo on postade
upalih obraza, žutičav i ružan,
i devojka prestade
da ga voli. Ljubav koja se zasniva na fizičkoj lepoti
nije nikakva ljubav.

»Ovaj svet je planina. Ono što mi
radimo je vikanje. Vraća nam se njegov odjek.«
Zlatar to izgovori i izdahnu. Izaberi da voliš onoga
koji ne umire.

Ne reci: »Ali kako to mogu da *uradim?*«
Onog milosrdnog nije teško naći.

Nego, šta je sa
lekarevim trovanjem sirotog zlatara! To nije učinjeno
radi kraljeve koristi. Razlog toga je misterija
ravna Kidrovom presecanju dečakovog grla.

Sve što je
lekar učinio bilo je po Božjoj volji. Kidr je
potopio čamac, ali to ipak beše ispravno.

Kada nekoga
usmrti lekar poput ovoga, to je dobročinstvo,
premda ne mora tako da izgleda.

Dete plače
kada ga prvi put šišaju, ali ne i majka. Takav lekar je
organ jedne veće velikodušnosti. On oduzima jedno
a zauzvrat daje stotinu.

Ne procenjaj njegove postupke
po onome što bi ti učinio. Ti ne živiš
bez ostatka u istini kao on.

TRI BRATA I KINESKA PRINCEZA

Bio jednom jedan kralj koji je imao tri
podjednako otmena sina.

Sva trojica su bili plemeniti i razboriti,
i vatreno odlučni kad je to potrebno.

Stajali su poput tri sveće moćnog plamena
pred svojim ocem, spremni da pođu na putovanje
u daleka područja njegovog kraljevstva, da bi ustanovili

da li se njima upravlja pravično i umešno.

Svaki je poljubio kralja u ruku u znak
oproštaja i poslušnosti.

»Idite svuda gde poželite«, reče im kralj,
»i plešite putem.

Zaštićeni ste.

Jedino vas upozoravam da ne ulazite u jedan zamak
koji se zove *Tvrđava koja oduzima bistrinu*.

U tom se zamku nalazi galerija prelepih slika
koja kraljevskoj porodici donosi mnogo nevolja.
Nalik je dvorani koju je Zulejka ukrasila da uhvati
Josifa u klopku, tako da se njena slika nalazila svugde.
Nije mogao da izbegne da gleda u nju.
Jedino tom mestu nemojte prilaziti.«

Razume se, kao što to već biva, trojica prinčeva
bili su opsednuti viđenjem *tog* zamka, i uprkos
opomeni svoga oca ušli su u njega.
Zamak je imao pet kapija okrenutih prema kopnu i pet
prema okeanu, kao što pet spoljnih čula
unose boju i miris prirodnih pojava
a pet unutrašnjih čula se otvaraju za tajnu.

Tamo hiljade slika nisu prinčevima davale mira.
Opijeni, tumarali su hodnicima
dok ne dođoše, sva trojica u isti čas,
pred jedan naročit portret, pred jedno žensko lice.
Beznadežno su se zaljubili. »Ovo je ono na šta nas je
otac upozorio. Mislili smo da smo dovoljno jaki
da bilo čemu odolimo, kao što onaj ko ima sušicu misli
da je dovoljno zdrav da produži,
ali sad vidimo da nismo!

Ko je ovo?»

Jedan mudri šeik im je odao tajnu:
»Ona je kineska princeza, i to ona skrivena.
Kineski car ju je sakrio isto kao što je duh
obavijen zametkom. Niko ne sme da dođe
u njenu blizinu. Čak ni pticama nije dozvoljeno
da lete nad njenim krovom. Niko ne može da otkrije
kako se stiže do nje. Ona se ne može zadobiti dovijanjem.
Manite se toga!«

Prinčevi ipak počеше da se dogovaraju,
kao saučesnici u istoj neodoljivoj žudnji.

Najstariji reče: »Imali smo samopouzdanja na pretek
dok smo drugima delili savete, a pogledaj nas sad!
Govorili bismo: *Strpljenje je ključ rešenja*, ali pravila
koja za druge izmislismo sada ne pomažu.
Govorili smo: *Smejte se!* Zašto smo sada tako tihi?
Gde nam je snaga?»

U očajanju se
zaputiše u Kinu, ne sa bilo kakvom nadom u brak
sa princezom, već samo da bi joj bili bliže.

Sve su napustili i krenuli ka skrivenoj voljenoj.
Prerušeni su živeli u prestonici, pokušavajući
da smisle neki način da uđu u njenu palatu.

Na kraju najstariji reče: »Ne mogu više da čekam.
Ne želim da živim ako moram da budem razdvojen
od voljene. Ona je ta zbog koje sam
udarao u bubanj celog svog života.

Zar patka brine zbog brodoloma?
Same njene noge u vodi okeana dovoljan su brod.
Duša i telo su mi venčani s tim predmetom ponosa.
Sanjam ali ne spavam.
Hvalim se ali ne lažem.

Ja sam sveća.

Makar mi sto puta nožem proboli vrat,
goreću jednako blistavo. Plast mog života
s obe strane je zapaljen. Neka cele noći gori
dok ga ne nestane.

Dovoljna mi je svetlost koju mesec
prosipa na stazu. Idem da stanem pred cara
i iznesem mu svoj zahtev.«

Braća pokušашe da ga
odvrate od toga, ali ne mogoše. On skoči na noge
i posrćući dođe pred kineskog cara,
koji je znao šta se događa, mada je ćutao.
Taj car je bio *unutar* tri brata,
ali se pravio da ih ne poznaje.
Vatra pod kazanom je privid.
Kipuća voda je stvarnost.

Voljena osoba je
u tvojim venama, mada možda *izgleda*
da ima oblik izvan tebe.

Princ je klekao
i poljubio careva stopala, i ostao tako pognut.
»Ovaj mladić će imati sve za čim žudi,
i dvadeset puta više od onog što je ostavio iza sebe.
Kockao se i odbacio svoju odeću u zanosu.
Takva ljubav zavređuje hiljadu odela.
On je izaslanik te ljubavi,
i odlično obavlja svoj posao.«

Princ je to čuo
i nije mogao da progovori, ali njegova je duša neprestano
opštila sa tom dušom. Princ je mislio: »*Ovo* je
stvarnost, ovo buđenje, ovo rastapanje.«

Dugo vremena je ostao sa carem tako pognut, pekući se.
»Pogubljenje je jedna stvar,
ali nada mnom se presuda vrši
stalno iznova, svakog trenutka! Siromašan u imovini,

ali bogat u životima za žrtvovanje.

Niko ne može da igra
igru ljubavi sa samo jednom glavom!«

Ovo radosno čekanje
sasvim ga obuze. *Izgled* voljene
nesta iz njegovog uma i on stiže do sjedinjenja.

»Ruho ovoga tela beše ugodna svila,
ali ova nagost je ugodnija.«

O ovoj stvari više ne može
da se govori. Ono što sledi mora ostati skriveno.
Čovek stiže na konju do okeana, ali potom
drveni konj mistične tišine mora
dalje da ga nosi.

Kad čamac tone,
ti si riba, niti čutiš niti govoriš,
čudo bez imena.

Tako je najstariji brat umro,
i srednji brat je došao na sahranu.

»Šta je sad ovo?
Riba iz istog mora!«, mislio je car. Komornik
saopšti: »Sin od istoga oca, brat
sledeći po starosti do pokojnika.«

Car: »Da, poklon od
onoga meni za uspomenu.«

I uzvišena blagost
ponovo se spusti, a dvorište izgledaše rascepljeno
poput nasmejanog nara, i sve forme
vasione zalepršaše ivicama svojih šatora,
svake sekunde nastajaše nova kreacija.

On je čitao o takvim
otkrovenjima u knjigama. A ovo beše njegovo otkrovenje.
I samo je ponavljao: »Ima li još? Ima li još?«
Nahranjen carevim bičem, osetio je zadovoljstvo veće
od ijednog ranijeg, a onda se pojavila gordost.
»Pa zar nisam i ja kralj, kraljev sin?
Zbog čega ovaj vlada nada *mnom*?
Treba da otvorim vlastiti dućan, nezavisno od njega.«

Car pomisli: »Ja ti pružam čistu svetlost,
a ti mi bacaš blato u lice!«

Srednji brat iznenada
shvati šta je iznutra učinio,
ali beše prekasno. Sjaj i veličanstvenost
behu mu oduzeti. Ne beše više baštenski paun,
sad je leteo poput samotne buljine u pustari,
poput Adama koji ore sa volom daleko od Edena.
Pribrao se i zamolio za oprostaj, a sa kajanjem je
udružio još i duboki bol
proistekao iz gubitka jedinstva.

Ova povest mora
da se skrati. Kada je posle godinu dana car izašao
iz povučeniosti, ustanovio je da u njegovom tobolcu
fali jedna strela i da je srednji brat mrtav,

probodenog grla.

Car zaplaka, u isti mah i ubica i glavni ožalošćeni. Pa ipak, sve je bilo kako treba. Srednji brat je takođe otišao voljenoj kroz ubilačko oko koje je razorilo njegovu taštinu.

A treći brat, koji beše bolestan sve do tada, dobio je princezinu ruku.

Proveo je svoj vek u bračnoj zajednici forme i duha, a da nije učinio ama baš ništa čime bi to zaslužio.

ZELENI KLASOVI

Dugo potraja suša. Usevi propadoše.
Lišće vinove loze svo pocrne.

Ljudi su dahtali i skapavali kao ribe izbačene na obalu i ostavljene na njoj. Samo jedan čovek nije prestajao da se smeje.

Grupa ljudi mu je prišla i upitala ga:
»Zar ti nemaš saosećanja za postradale?«

On im odgovori: »Za vaše oči ovo je suša. Za mene, to je izraz Božjeg radovanja.

Svugde u ovoj pustinji ja vidim zeleno žito naraslo do struka, beskrajno prostranstvo prepuno mladih klasova zelenijih od praziluka.

Pružam ruku da ih dodirnem.
Kako ne bih?

Vi i vaši prijatelji ste nalik faraonu dok se tako davite u Crvenom moru vlastite krvi. Sprijateljite se sa Mojsijem i videćete drugačiju rečnu vodu.«

Kada mislite da je vaš otac kriv za neku nepravdu, lice mu izgleda okrutno. Josif je svojoj ljubomornoj braći izgledao opasno. Kad sklopiš mir sa svojim ocem, on će ti delovati pomirljivo i pristupačno. Ceo svet je kalup za istinu.

Kada se čovek ne oseća zahvalnim za to, likovi mu izgledaju onako *kako se on oseća*. Odražavaju njegovu ljutnju, pohlepu, i njegov strah. Sklopi mir sa vasionom. Raduj se s njom.

Ona će se pretvoriti u zlato. Uskrsnuće će odmah nastupiti. Svakog časa

nova lepota.

I nikad ni trunke dosade!
Umesto nje ovaj moćni, nadirući šum
nebrojenih izvora u tvojim ušima.

Grane drveća pomeraće se kao ljudi u plesu,
koji najednom znaju šta je to mistični život.

Lišće pucketa prstima kao da sluša muziku.
I sluša! Komadić ogledala blista
ispod filcanog prekrivača. Pomisli kako će ono izgledati
kada se čitavo pokaže na otvorenom, pri sunčevoj svetlosti!

Ima nekih tajni o kojima ti ne govorim
jer svuda vlada strašna sumnjičavost, i mnogo je onih
koji kažu: »To što ti oglašavaš možda je tačno
za budućnost, ali nije u ovom trenutku.«
Međutim, taj izraz univerzalne istine koji ja vidim
kaže: *Ovo nije predskazanje. Ovo je ovde
ovoga časa, gotovina u ruci!*

To me podseća na Uzairove sinove,
koji behu napolju na drumu u potrazi za ocem.
Ostarili su, a njihov se otac čudesno podmladio!
Sreli su ga i zapitali: »Oprostite, gospodine,
da li ste možda videli Uzaira? Čuli smo da se očekuje
da danas prođe ovim putem.«

»Da«, reče Uzair, »on je odmah iza mene.«
Jedan od sinova odvrati: »To je odlična vest!«

Drugi je pao na zemlju.
Prepoznao je oca.

»Šta ti znači to *vest*?! Mi se već nalazimo
u divoti njegovog prisustva.«

Za vaše umove postoji nešto kao *vest*,
dok se za duševno znanje to već
uveliko dešava.

Za sumnjičavce, to je muka.
Za vernike - jevanđelje.
Za ljubavnika i vizionara,
to se upravo živi, to se proživljava!

Pravila vernosti samo su
vrata i vratar.
Ona sprečavaju da prisustvo bude prekinuto.

Biti bez vere je kao spoljna strana ljuske voća.
Suva je i gorka zato što je okrenuta od središta.
Biti veran je kao unutrašnja strana ljuske,

vlažna i slatka. Ali ljuskama je mesto
u vatri. Prava unutrašnjost je s one strane "slatkog"
i "gorkog". Ona je poreklo prijatnosti i divote.

Ovo se ne može iskazati. Utapam se, uranjam!

Vraćaj se nazad! I pusti me da stvorim put kroz vodu
poput Mojsija. Još ovo ću reći,
a ostalo neka ostane neotkriveno:

Tvoje mišljenje je svo u fragmentima, poput parčića zlata
razbacanih po mnogim stvarima. Moraš da ih sastružeš
i sakupiš, da bi kraljevski žig mogao da bude
utisnut u tebe.

Sakupi se, i bićeš čaroban kao Samarkand
sa svojim glavnim trgom, ili Damask. Zrno po zrno,
prikupi svoje delove. Bićeš neuporedivo lepši
od običnog novčića. Bićeš pehar
sa kraljevim gravirama po celoj spoljašnjosti.

Za tebe će Prijatelj postati hleb i izvorska voda,
lučonoša i pomagač, tvoja omiljena poslastica
i čaša vina. Sjedinjenje sa Njime
je milost. Skupi komadiće,
da bih mogao da ti pokažem šta jeste.

To je ono čemu govor služi,
da nam pomogne da budemo Jedno. Mnogostrukost
znači imati šezdeset različitih osećanja,
a Jedno je mir, i tišina.

Znam da bih morao da budem nečujan,
ali uzbuđenje zbog toga stalno mi otvara
usta, baš kao i kijanje ili zevanje.

Muhamed kaže: *Molim oproštaj sedamdeset puta na dan,*
i ja to isto činim. Oprosti mi. Oprosti što toliko
govorim. Ali način na koji Bog čini misterije *očiglednim*
podstiče bujicu reči u meni i ne da joj da se zaustavi.

Spavač spava dok mu se posteljina natapa
rečnom vodom. Sanja kako trči naokolo
tražeći vodu i upirući prstom u fatamorgane:
»Voda! Tamo! Eno je!« I upravo to *Tamo!*
drži ga usnulim. *U budućnosti, u daljini,*
to su iluzije. Okusi Božje *ovde i sada.*

Ta žeđ je sada tvoj najverniji kompas;
dosta je bilo onog baktanja napred-nazad.
Opširnost skapava i biva položena u grob.

Ali ne i ova zadubljena radost.
Naučno znanje je vrtoglavica,

iznemogla glasovitost.
Slušanje je bolje.

Biti učitelj je oblik želje,
bljesak munje. Možeš li da se odvežeš do Vakša,
daleko uz reku Oksus, na tragu munje?

Munja nije orijentir.
Ona samo kaže oblacima da zaplaču.
Otplači malo. Bljesak munje javlja se u našim umovima
da bismo zaplakali i čeznuli za svojim zbiljskim životom.

Um deteta kaže: »Treba da idem u školu.«
Ali taj um nije sposoban samog sebe da poduči.

Bolesnikov um kaže: »Idi lekaru«,
ali pacijent od toga ne ozdravljuje.

Neki đavoli su se prišunjali nadomak raja
u nastojanju da doznaju tajne, kad se začu glas:
»Odlazite odavde. Idite u svet. Slušajte
proroke!« Uđi u kuću kroz vrata.
Put nije dugačak. Ti si šuplja trska,
ali ponovo možeš postati šećerna,
ukoliko budeš slušao putovođu.

Kada je malo blata bilo uzeto sa otiska kopita
Gavrilovog konja i ubačeno u zlatno tele,
tele je zamukalo! Eto šta putovođa može da učini
za tebe. On može da te *oživi*.

Putovođa će svući tvoju sokolsku kukuljicu.
Ljubav je sokolar, tvoj kralj.

Neka te on izdresira. Nikad ne reci, niti pomisli:
»Ja sam bolji od... bilo koga.«

To je ono što je Sotona pomislio.
Spavaj u spokojnoj, u mirnoj hladovini duhovnog drveta,
i nikad ne pomaljav glavu iz tog zelenila.

O PREPLETENOSTI

»Put je prepun istinskog žrtvovanja.

Šipražje koje zakrčuje stazu je bilo šta
što te sprečava u tome, svaki strah da možeš
da budeš razbijen u paramparčad kao boca.
Ovaj put iziskuje hrabrost i izdržljivost,
a ipak je prepun otisaka nogu! Ko su
ti saputnici? Oni su prečage

na tvojim merdevinama. Iskoristi ih!
U društvu ti se napredovanje ubrzava.

Možeš biti srećan što se uopšte krećeš,
ali sa drugima ćeš stići dalje, i brže.

Čovek koji sam bezbrižno odlazi
do carinarnice da plati carinu,
ići će još lakšeg srca
kad su prijatelji sa njim.

Svaki prorok tražio je sebi srodne.
Nema koristi od zida koji sam stoji,
ali sastavite tri ili četiri zida
i oni će podupirati krov i očuvati
žito suvim i zdravim.

Kada se mastilo udruži sa naliv-perom, dotad prazan papir
može nešto da saopšti. Rogozi i trske moraju da budu
upleteni da bi bili upotrebljivi kao asura. Da nisu
prepleteni, vetar bi ih oduvao.

Isto tako, Bog je udružio
stvorenja u parove, i dodelio im drugovanje.«

Ovako su ptičar i ptica rezonovali
o pustinjačkom življenju i islamu.

To je dugotrajna diskusija.
Husame, skрати njihovu raspravu.
Učini *Matnavi* hitrijim i manje glomaznim.
Žustri zvuci više gode srcu.

POD AMBARA

Jedan sufi putovao je po svetu.
Jedne noći stigao je u neku zajednicu sufija.
Vezao je svog magarca u štali,
posle čega ga dovedoše na čelo podijuma.
Uđoše u duboku meditaciju i mističnu prisnost,
on i ti drugari. Za takve ljude
više toga može da se nauči iz čovekovog prisustva
nego iz knjige. Knjiga sufija nije napisana
mastilom i alfabetom. Učeni ljudi vole tragove pera,
i žive od njih. Sufi voli otiske stopala!
Prati ih i prikrada se svojoj lovini. Isprva, on *gleda*
putokaze. Posle nekog vremena u stanju je da prati miris.
Kretati se vođen mirisom je sto puta bolje
od praćenja tragova. Osoba otvorena za božansko
sufiju je poput ulazne kapije. Ono što drugima
može da izgleda kao bezvredni kamen,
za njega je biser. Ti u ogledalu jasno vidiš

svoj lik. Šeik vidi više od toga
u odbačenju cigli. Sufijski majstori su oni
čiji su duhovi postojali pre nastanka sveta.
Pre tela, oni su proživeli mnoge živote.

Pre no što je seme otišlo u zemlju, požnjeli su pšenicu.
Još pre nastanka okeana oni su nizali bisere.
Dok se odigravalo veliko zasedanje o stvaranju
ljudskih bića, oni su stajali do brade uronjeni
u vodu mudrosti. Dok su se neki anđeli protivili
stvaranju sveta, sufijski šeici su se smejali i aplaudirali.
Pre materijalnosti su znali kako je to
biti uhvaćen u klopku materije.
Dok još nije bilo noćnog neba, posmatrali su Saturn.
Pre pšeničnog zrnavlja su probali hleb.
I rasuđivali su bez ikakvog uma.

Za njih je neposredna intuicija najprostiji postupak
svesti, dok bi za druge to predstavljalo Bogojavljenje.
Velik deo našeg mišljenja odnosi se na prošlost, ili na
budućnost. Oni su slobodni od njih. Pre no što je rudnik
iskopan, oni ispituju novčiće. Pre postojanja vinograda,
slute buduću opijenost. U julu osećaju decembar.
O žarkom podnevu pronalaze hlad. U *fani*,
stanju u kojem se sve stvari rastvaraju,
oni raspoznaju stvari. Otvoreno nebo pije
iz pehara koji kruži među njima. Sunce se oblači
u zlato njihove darežljivosti.

Kada se dvojica takvih sretnu, više nisu dvojica.
Oni su jedno i šestohiljada.
Talasi okeana su njihova najvernija kopija,
kada vetar od jednog stvori mnoštvo.
To se dogodilo i suncu, i ono se kroz prozor prelomilo
u zrake, u tela.
Sunčev disk zaista postoji, ali ako posmatraš
samo zrake-tela, možeš se naći u nedoumici.
Ljudsko-božanski savez je jedinstvo.
Množina je prividno razdvajanje na zrake.

Prijatelju, mi zajedno putujemo.
Odbaci svoj umor. Dozvoli da ti pokažem
jednu sićušnu tačku lepote koja se ne da iskazati.
Ja sam nalik mravu koji je dospao u ambar
pa, komično srećan, pokušava da izvuče napolje
zrno koje je za njega pregolemo.

PESMA O MAGARCU

Ovo što sledi govori ti o opasnostima
oponašanja drugih u tvom duhovnom životu.

Lično se upoznaj sa Prijateljem.
Potrudi se da umakneš samoljublju
i prodreš u stanje izvan tih ograničenja.

Jedan lutajući sufi stigao je na magarcu
u zajednicu sufija koji behu jako siromašni.
Nahratio je magarca i dao mu vode,
ostavio ga sa svojim slugom i ušao unutra.

Grupa domaćih sufija je smesta prodala magarca
i kupila hranu i sveće za gozbu.
Ceo manastir je obuzelo ushićenje!
Gotovo je sa strpljenjem i trodnevnom postom!

Ako si bogat i sit, ne podsmevaj se
takvim nepromišljenim postupcima sirotinje.
Njihov postupak nije potekao iz njihovih duša,
već je bio diktiran nuždom i oskudicom.

Putnik se pridružio proslavi.
Sve vreme su mu ukazivali pažnju,
grlili su ga i veličali.

Počela je *sema*.

Iz kuhinje se širio dim,
sa patosa o koji se udaralo nogama dizala se prašina,
a igra plesača odavala je ushićenost.

Mahali su rukama,
čelima doticali podijum.
Dugo se čekalo na ovakvu priliku.

Sufiji uvek moraju dugo da čekaju
na ispunjenje želje. Eto zašto su tako
velike žderonje!

Ali, Sufi koji se hrani svetlošću
je drugačiji, no takav je samo jedan
među njih hiljadu. Ostali žive pod njegovim okriljem.

Sema se odvijala svojim tokom i završila.
Pesnik počeo da peva veoma tužnu pesmu:
»Magarac je skončao, sinko. Tvog magarca nema više.«

Svi su se priključili, tapšali rukama i pevali
ponovo i ponovo: »Magarac je skončao, sinko.
Tvog magarca nema više.«

A gostujući sufi je pevao
vatrenije od svih ostalih. Najzad je i svanulo,

i oni se rastadoše dugo se opraštajući.
Ispraznila se prostorija za gozbu. Čovek je izneo
prtljag i pozvao svog slugu:
»Gde mi je magarac?«

»Svašta od vas!«

»Šta to znači?«

»Pa prodali su vašeg magarca! Inače ne bi ni bilo
sveg ovog slavlja!«

»Zašto mi nisi prišao i rekao mi to?«

»Više puta sam vam prilazio, ali vi ste sve vreme
glasno pevali: "Ode magarac, ode magarac",
pa sam zaključio da znate i sami.
Pomislio sam da vam se javilo, da ste osetili.«

»Jasno.

Moje oponašanje njihove radosti dovelo je do toga.«

Čak i plemeniti zanos tvojih prijatelja isprva je
samo odblesak u tebi. Ostani uz njih
dok te taj zanos celog ne ispuni.

U ovom slučaju oponašanje
je proisteklo iz čovekove želje da bude prihvaćen.
Ta želja ga je učinila gluvim za ono što je
neprekidno ponavljano.

Upamti da postoji samo jedan razlog
da se bilo šta čini: susret sa Prijateljem je
jedina istinska nagrada.

SLON U MRAKU

Neki Indusi dolaze da pokažu slona.
U ovom mestu niko nikada nije video slona.
Uvode ga noću u mračnu prostoriju.

Jedan po jedan, ulazimo u mrak, a onda izlazimo
i saopštavamo kako smo doživeli životinju.

Jedan od nas je u pomrčini napipao surlu.
»Taj stvor liči na vodovodnu cev.«

Drugi je opipao uvo. »Vrlo energična životinja,
stalno se mrda napred-nazad, neko lepezasto biće.«

Sledeći je naišao na nogu. »Naprotiv, ja tvrdim
da je nepokretan, kao stub u hramu.«

Neko drugi je rukama ispitao savijena leđa.
»To je jedan kožni presto.«

Sledeći, najbistriji, opipao je kljovu.
»Zaobljeni porcelanski mač.«

Ponosan je na svoj opis.

Svaki od nas dodirnuo je jedno mesto
i tako došao do svog zaključka o celini.

Dlan i prsti koji pipaju po mraku pokazuju
kako čula ispituju prirodu slona.

Da je svaki od nas držao po jednu sveću,
i da smo ušli zajedno,
mogli smo da ga vidimo.

KORPA SVEŽEG HLEBA

Prorok Muhamed je rekao:

»Na ovoj stazi ne postoji
bolji saputnik od tvojih dela. To što radiš
biće tvoj najbolji prijatelj; ako si pak bezdušan i sebičan,
tvoja će dela biti zmija otrovnica
koja živi u tvom grobu.«

Međutim, reci mi
jesi li u stanju da valjano postupaš bez učitelja?
Možeš li uopšte da znaš šta je dobro bez prisustva
Gospodara? Zapazi kako su i za održanje najprostijeg života
potrebne određene poduke.

Prvo dolazi znanje,
a zatim obavljanje posla. A mnogo kasnije,
možda tek nakon smrti, bude neke koristi od onoga
što si uradio.

Potraži pomoć i vođstvo
u bilo kojoj veštini kojom želiš da ovladaš. Potraži
plodnog učitelja, koji je prožet tradicijom kojoj pripada.

Traži bisere u školjkama.
Preuzmi zanat od pravog majstora.

Kada god naiđeš na prave duhovne učitelje,
budi pristojan i ljubazan i čestit prema njima.
Postavljaj im pitanja, i pažljivo slušaj
odgovore. Nikada ne budi nadmen.

Ako majstor štavilac kože nosi staro, pohabano
radno odelo, to ne umanjuje njegovo majstorstvo.

Ako vrstan kovač radi na mehovima
sa zakrpljenom pregačom, to ne utiče na njegovo umeće
u savijanju gvožđa.

Svuci svoju gordost,
i obuci skromnu odeću.

Ako hoćeš da naučiš teoriju,
pričaj sa teoretičarima. Taj metod je verbalan.

Kada izučavaš zanat, praktikuj ga.
Tu se znanje stiče putem *ruku*.

Ako si sklon derviškom životu, duhovnom siromaštvu
i praznini, moraš se sprijateljiti sa šaikom.

Razgovori o tome, čitanje knjiga i izvođenje vežbi
ne pomažu. Duša to znanje preuzima od druge duše.

Tajna duhovne praznine
može da živi u srcu hodočasnika,
a da on uopšte nije upućen u nju.

Čekaj na prosvetljenje,
da ti se grudi napune svetlošću,
kao kada Bog reče:

Zar vas Mi nismo nadahnuli?

(Kuran 94:1)

Ne tragaj za time izvan sebe.
Od tebe potiče mleko. Ne muzi druge!

U tebi se nalazi mlečni izvor.
Ne hodaj naokolo sa praznom kofom.

Imaš kanal koji vodi do okeana, a ipak
moliš za vodu iz barice.

Moli za to nadahnuće ljubavi. Meditiraj isključivo
na TO. Kuran kaže:

I On je sa tobom (57:4).

Na glavi ti je korpa puna svežeg hleba,
a ti ipak ideš od vrata do vrata moleći za okrajke.

Kucaj na svoja unutrašnja vrata. Ni na koja druga.
Do kolena si u reci sveže vode,
a i dalje bi da piješ iz tuđih posuda.

Voda je svuda oko tebe, ali ti vidiš samo
prepreke koje te odvajaju od nje.

Konj je pod jahačevim bedrima, a ovaj
i dalje pita: »Gde mi je konj?«

Ma ne može ti biti bliže!

»Ovo jeste konj, ali ipak, gde je konj?«

Zar ne vidiš!

»Da, vidim, ali ko je još video takvog konja?«

Izbezumljen od žeđi, on ne može da pije iz potoka
koji teče tik do njegovih usta. Poput bisera je
na dubokom dnu, koji se u svojoj školjci pita:
Gde je okean?

Njegova sumnja
stvara prepreku. Njegov očinji vid

zaklanja mu znanje. Svest o svojoj ličnosti
začepљуje mu uši.

Ostani zbunjen u Bogu,
i jedino to.

Oni koji su raspršeni
neka pojednostave svoje brižne živote. Samo je *jedno*
ispravno: zalivaj voćke,
i ne zalivaj trnje. Budi darežljiv prema onome
što hrani duh i sjajnu Božju svetlost razuma.
Ne pokazuj poštovanje za ono što izaziva
dizenteriju i čvornovate tumore.

Ne hrani obe strane svog bića podjednako.
Duh i telo nose različite terete
i traže različitu negu. Prečesto stavljamo
bisage na Isusa a magarca puštamo
da razuzdano juri po pašnjaku.

Ne daj da telo radi
ono što duh najbolje ume, i ne meći na duh
težak tovar koji bi telo s lakoćom nosilo.

ONAJ KOJI SE PRIKRIVA

Bog je proroka Muhameda nazvao *Muzamil*,
"Onaj Koji Se Prikriva", i rekao:
»Izađi ispod tog plašta, ti koji toliko voliš
da bežiš i da se kriješ. Ne pokrивaj lice.
Ovaj svet je posrnulo, pijano telo, a ti
njegova bistra glava. Ne sakrivaj sveću
svoje bistrine. Uspravi se i gori
kroz noć, moj prinče. Bez tvoje svetlosti
snažni lav ostaje u zečjem zarobljeništvu!

Budi kapetan broda,
Mustafa, moj izabrani,
moj vešti putovođa.

Pogledaj kako je karavan civilizacije
napadnut iz zasede.

Svugde su glupaci na vodećim položajima.
Ne priklanjaj se samoći poput Isusa. Budi *sa* ljudima,
i preuzmi odgovornost za njih.

Kao što bradati grifon,
Humaj, živi na Kaf planini zato što je njen starosedelac,
tako i ti treba najnormalnije da boraviš napolju u javnosti
i da budeš učitelj duša svoje zajednice.«

PROMIŠLJANJE

Jedan se prijatelj obratio Proroku: »Zbog čega ja uvek nadrljam u poslovnim pogodbama? To je kao nekakva mađija. Ošamute me ti razgovori o poslu i donosim pogrešne odluke.«

Muhamed odgovori: »Kod svake pogodbe postavi uslov da ti je potrebno tri dana da definitivno odlučiš.«

Promišljanje je jedno od svojstava Boga.
Kad psu baciš neki zalogaj,
onjušiće - da utvrdi da li ga želi.

Tako i ti budi oprezan.
Onjuši nosom svoje razboritosti.
Pojasni situaciju, a zatim odluči.

Svet je nastao postepeno
u toku šest dana. Bog je mogao naprosto da zapovedi:
Budi!

Malo-pomalo čovek stiže do četrdesete i do pedesete i do šezdesete godine, i oseća se celovitijim.
Bog je mogao da udesi da proroci u punom cvetu prolete kroz kosmos u trenutku.

Isus je rekao jednu reč i mrtvac se uspravio,
ali delo se obično razvija i širi
poput mirnih talasa.

Stalno, polagano kretanje uči nas da nastavimo da se probijamo kao potok koji ostaje bistar, koji ne stoji u mestu, već pronalazi prolaz kroz mnogobrojne detalje, promišljeno.

Razboritost se rađa iz radosti,
kao ptica iz jajeta.

Ptice ne liče na jaja!
Pomisli kako se legla razlikuju.

Belo smežurano zmijsko jaje, vrapčje jaje,
dunjino seme, jabukovo seme; vrlo različite stvari izgledaju slično u jednoj fazi.

Ovi listovi, naša telesna obeležja, čine se gotovo istovetnim, ali svaki zaobljeni plod duše koji u nama sazreva je jedinstveno doteran.

PRIVATNI BANKET

Muhamed reče u prisustvu Gavriila: »Prijatelju, daj da te vidim onakvog kakav si u stvari. Daj da gledam očima koristoljupca dok merka svoj ćar.«

»Ti to ne bi mogao da podneseš. Čulo vida je suviše slabo da pogledom obuhvati tu stvarnost.«
»Pokaži se pa šta bude, kako bih shvatio ono što se ne može spoznati čulima.«

Telesna čula su kolebljiva i pomućena, ali unutra je čisti oganj, plamen nalik Avramu, koji je Alfa i Omega. Reklo bi se da ljudi potiču od ove planete i da se na njoj razvijaju, a zapravo je čovečanstvo ishodište sveta. Zapamti to! Spoljni izraz malene mušice leti kružeći u mucu i oskudici, dok njeno unutrašnje biće obuhvata celokupno galaktičko kruženje vasiona!

Muhamed beše uporan u svom zahtevu, i Gavriilo mu pokaza jedno jedino pero koje se prostiralo od istoka do zapada, kratak blesak koji bi trenutno smrvio u prah čitav planinski venac.

Muhamed je zapanjeno gledao, obeznanjen. Gavriilo priđe i privi ga u zagrljaj. Strahopoštovanje je podesno za neznance. Ova prisnost, ovaj zagrljaj namenjen je prijateljima. Kraljevi imaju oko sebe impresivnu stražu sa isukanim mačevima, javnu demonstraciju moći koja održava red i onemogućava drskost i pakost i druge nevolje. Ali, kada kralj dođe na neslužbeni banket sa svojim prijateljima, čuje se muzika harfi i flauta. Nema talambasa. I ne svode se računi, ne kritikuje se ponašanje, nema ni šlemova ni oklopa.

Samo svila i muzika i predivne žene donose putire. Znao već kako je to, ali ko bi to mogao iskazati!

Završi ovo poglavlje, prijatelju, i povedi nas putem koji nam sleduje.

DAKAKIJEVE VIZIJE

Husame, pričaj mi o vizijama Dakakija,
koji reče: »Proputovao sam Istok i Zapad ne znajući
u kojem pravcu idem, prateći mesec,
izgubljen u Bogu.«

Neko ga je pitao: »Zašto hodaš
bosonog po trnju i kamenju?«

»Šta«, odgovorio je.
»Šta.« Smeteni ljubavnik ne hoda na stopalima.
On ili ona hoda na ljubavi. Za takve ne postoje
"dugačka" i "kratka" putovanja. Nema vremena.

Telo je od duha naučilo kako da putuje.
Telo sveca kreće se na neuslovljen način,
mada se čini da podleže uslovljenosti.

Dakaki je rekao: »Jednog dana sam hodao
sa namerom da u ljudima primetim sjaj Prijatelja,
kako bih sagledao okean u jednoj kapi,
sunce u blistavoj pegi.

Stigoh na obalu
u suton i ugledah sedam sveća. Žurno krenuh
plažom prema njima. Svetlost svake od njih
dizaše se u nebo. Zapanjih se, i moja zapanjenost
beše zapanjena. Talasi pometenosti
razbijahu se nad mojom glavom.

Kakve su to sveće koje kao da niko ne vidi?
U prisustvu takvog osvetljenja ljudi su se bavili
nabavkom fenjera!

Onda njih sedam postade jedna,
posred nebeskog obruča. A zatim se ta jedna ponovo
raširi na sedam. Između sveća su postojale
veze koje se ne mogu iskazati.
Videh, ali ne mogu reći.

Pohitah bliže. Padoh. Ležah neko vreme.
Ustadoh i ponovo pojurih. Nemadoh glave ni nogu.

One postadoše sedam ljudi, pa sedam stabala,
sa toliko lišća i voća
da se nijedna grana nije videla. Bleskovi svetla
izbijali su iz svakog ploda poput soka!

A najčudesnije od svega beše to što su stotine
hiljada ljudi prolazile pored drveća,
rizikujući svoje živote, žrtvujući sve
da nađu kakav-takav hlad. Pravili su čudne suncobrane
od parčadi vune. Svašta su pokušavali.
I niko nije video stabla sa njihovom ogromnom senkom!

Karavani nisu imali hrane, mada je hrana padala svuda oko njih. Da je neko rekao: "Gledajte! Ovamo!", pomislili bi da je lud ili pijan.

Kako je to moguće? Ili ja sanjam?
Penjem se na drveće. Jedem voće.
Dakle mogu da verujem. A ipak vidim ljude kako očajnički tragaju za nezrelim grožđem, dok ih okružuju ovi vinogradi što obiluju savršenim grozdovima.

Onda sedam stabala postadoše jedno, pa opet sedam. Svakog trena behu i sedam i jedno.

Obavljala su obrednu molitvu, klečala i klanjala, bez kolena i strukova!
A onda to beše sedmoro ljudi koji sede u meditaciji radi jedine istine.

Priđoh i mahnuh im. Osloviše me: "Dakaki, slavo i kruno!"
"Kako znaju moje ime?", pomislih.
"Nikada ranije me nisu videli."

Odmah im je bilo jasno šta mislim, pa razmeniše osmehe među sobom. "Visoko poštovani, zar je to još uvek od tebe skriveno? Kako bilo šta može da bude skriveno od nekog tako rastočenog u Bogu?"

"Ako je ovo duhovna stvarnost", rekoh sebi, "kako to da izgovaramo reči i kazujemo imena?"

Jedan od sedmorice odgovori: "Imena, ponekad se imena omaknu, ali to nije nemarnost. To je zato što smo tako zadubljeni."

A onda mi svi zajedno rekoše: "Da li bi nas vodio u molitvi?"
"Bih. Ali sačekajte malo.
Još uvek osećam nekakvu smetenost koja će nestati kroz druženje sa vama.

Uz pomoć druženja sa tлом vinova loza raste. Razvija se i širi u zemljinu tminu i leprša. Gubi sebičnost i samoljublje u prisustvu svog ishodišta i saznaje šta ona stvarno jeste."

Klimnuše glavama, kao da kažu: "Kada god budeš spreman." To klimanje beše plamen u mom srcu. Oslobodih se terora vremena, sleda i zavisnosti."

Svako ima staju i krotitelja koji mu je određen. Ako se otimaš, on prilazi i hvata te.

Smatraš da si ti taj koji bira,
a zapravo te krotitelj vodi kud on hoće.
Sklon si da poričeš da imaš čuvara,
i kažeš: »To su moji snažni životinjski nagoni.«

SVEDOK, MILJENIK

Muhamed je bio u stanju da posreduje
u slučaju bilo čijeg padanja u nemilost,
zato što je tako nepokolebljivo gledao
u Boga. Njegovo lečenje pogledom poticalo je
od njegovog neprekidnog krčenja puta ka Bogu.

Svako siroče premazano tim melemom
ozdraviće. On je mogao da uvidi sva
dostignuća onih koji se kreću stazom.
Zato ga je Bog i nazvao "svedok".

Oruđa svedoka su istinoljubivost,
prodoran uvid i noćno bdenje.

To je svedok kojeg sudija sluša
sa najvećom pažnjom. Lažni svedok
ima neki lični interes koji njegov iskaz
čini samo prividno ubedljivim.

On nije u stanju da sagleda celinu. Zato Bog
hoće da se odrekneš svojih želja, jer ćeš
tako naučiti kako da odustaneš od lične koristi.

Ljubav prema pojavnom svetu je ono
što te čini nepouzdanim svedokom.

Postoji drugačiji način viđenja
koji prodire *kroz* tvoju ljubav prema ovom mestu,
kroz zanosno pijanstvo koje završava glavoboljom.
Svedok može da otkloni te bolove.

Bog je pravedan sudija,
koji poziva istinitog svedoka,
te oči čiste ljubavi,
svog miljenika,
tu igru, to milovanje,
taj razum nastao sred razigranosti
koja stvori sve prirodne pojave.

NAPOMENE

»Dečja igra«: *Hu* je zamenica za božansko prisustvo.

»Posebne zdele«: Reč "Šems" znači "sunce", i skoro svako spominjanje sunčeve svetlosti u Rumijevoj poeziji predstavlja uspomenu na Šemsa od Tabriza, lutajućeg mistika. Kada ga je upoznao, Rumi je imao 37 godina, a Šems između 50 i 60. Njihovo Prijateljstvo je jedna od glavnih ikona misticizma. Udružili su se u duet bića koji je postao jedna melodija. Učitelj i učenik, zaljubljenik i voljeni, postojanje i nepostojanje, svetlost i izvor svetlosti, prisustvo i odsustvo, sve razlike bile su poništene u njihovom mističnom opštenju (*sohbet*). Rumijev sin, Sultan Velad, piše da je Šems prošao kroz sve niže stepene ushićenih zaljubljenika u Boga i da je postao *kutb-i hama ma šugan*, stožer voljenog. I Husam Čelebi, Rumijev pisar, bio je Šemsov učenik, i takođe je blisko povezan sa sunčevim svetlom ("isijavanje istine, Husamudin").

»Imam da kažem pet stvari«: Rabija (umrla 801. godine), uzvišeni mistik iz Basre, tvrdila je da ljubav prema Bogu ne treba da bude motivisana strahom ili nadom, već Njegovom lepotom, kao i to da se ta lepota nalazi u srcu. Jednog divnog prolećnog dana ostala je u kući kako bi pokazala da je spoljna veličanstvenost prirode samo odraz Božje unutrašnje blagosti i plemenitosti.

Sema je ekstatični ples obrtanja.

»Saladinov čanak za prošnju«: Saladin Zarkub, zlatar, bio je Prijatelj kojeg je Rumi pronašao kada je Šems nestao. Postoje hagiografske minijature koje pokazuju Rumija kako izvodi Saladina iz njegove zlatarske radnje na ulicu da bi započeli *semu*; Rumi je u zlatarevom udaranju čekićem čuo transcendentalnu muziku. Rumi i Šems su se često sastajali u Saladinovoj radnji ili u njegovoj kući. Posle Šemsovog nestanka, i Saladin je, na drugačiji način od Šemsa, postao problem za Rumijeve sledbenike. Bio je neobrazovan, bezmalo nepismen. Bez obzira na to, Rumi ga je prepoznao kao svog sledećeg vodiča.

Onaj koji je lane stigao u crvenoj (Šems)
sada se pojavljuje u smeđoj odori (Saladin).

To Prijateljstvo bilo je dodatno učvršćeno venčanjem Rumijevog sina, Sultana Velada, i Saladinove ćerke. Mnoge pesme završavaju sa odavanjem počasti Saladinu. Kada je Saladin umro 1258. godine, Rumi je sa sviralom i dobošem predvodio čuveni mistični ples ulicama Konje da bi proslavio *urs*, duhovno venčanje velikog sveca.

»Gde smo to?«: *Maku* na persijskom znači "tkačev čanak". *Ma ku* znači "gde smo?" Rumi često upotrebljava složene igre rečima koje je gotovo nemoguće prevesti.

»Pesma svirale od trske«: Ovo je možda prvonastali deo "Matnavija", poetskog dela u šest tomova, koje je nastajalo tokom dvanaest godina Rumijeve i Husamove saradnje. Anemari Šimel to delo upoređuje sa *medresom*, zajednicom za obuku derviša, a naročito sa Karataj centrom u Koniji, koji je izgrađen nekoliko godina pre početka stvaranja "Matnavija". Unutrašnja strana zidova i plafon prekriveni su probranim spletenim kufijskim slovima, veoma zamršenim tako da samo upućeni mogu da ih odgonetnu. Nacrt kao celina usmerava pažnju naviše prema kupoli, gde se intarzije pretvaraju u zvezdani obrazac. Oko luta ne nalazeći ni početka ni kraja, dok ne stigne do samog vrha kupole, koji je otvoren i kroz njega se noću mogu videti zvezde, koje se osim toga odražavaju i u malenom bazenu na sredini poda. Ta izatkana, neiskaziva gustina, koja se podiže iz kuranskog temelja, bezgranična pa ipak centrirana u zvezdanoj bistrini malog bazena – takav utisak odaje "Matnavi". Karataj sala za sastanke, koja se i danas može videti u Koniji, obrazuje divnu metaforu. Celokupna

Rumijeva poezija je razgovor sa zajednicom i unutar nje, *sohbet*, mistično druženje van granica vremena i prostora.

»Nikakvog barjaka«: Azar je bio Avramov otac i čuveni slikar ikona. Avram u Kuranu pita svog oca: »Smatraš li ti idole za bogove?«

»Otkrij svoj sopstveni mit«: Stih »Pojuri jelena i završi svugde!« aluzija je na Ibrahima (umro 783.), vladara Balka, koji za sufije predstavlja nekog ko se u jednom vizionarskom trenutku odrekao spoljnog kraljevstva radi svog unutarnjeg veličanstva. Njegov život pokazuje zapanjujuće sličnosti sa životom Gautame Bude. Izgleda da je Balk bio oblast u kojoj su se susreli i pomešali budizam, islam i hrišćanstvo; na tamošnjim drevnim ruševinama nalaze se i motivi lotosa. Evo šta Rumi kaže o Ibrahimovom bogoavljenju:

U vreme dok je još bio kralj, Ibrahim je pošao u lov. Dok je galopirao za jednim jelenom odvojio se od svoje pratnje. Konj mu je bio iscrpljen i pokriven penom, ali Ibrahim je i dalje jahao. Duboko u divljini, jelen u bekstvu okrenuo je glavu prema njemu i progovorio: »Ti nisi stvoren radi ovog lova. Ovo telo jelena nije se uobličilo ni iz čega, samo zato da bi ti mogao da ga goniš. Pod pretpostavkom da me uhvatiš, da li bi te to zadovoljilo?« Ibrahim je duboko razmislio o tim rečima i jauknuo. Zauzdao je konja i sjahao. Tu u blizini zatekao se jedan pastir. »Uzmi ovaj kraljevski plašt prošiven draguljima. Uzmi mog konja i moj luk. Daj mi svoju pastirsku nošnju od grubog sukna, i nikome ne govori šta se dogodilo!« Razmena je obavljena i Ibrahim je započeo novi život. Uložio je tako izvanredan napor da ulovi jelena, a završio je kao Božja lovina! Svi planovi podložni su izmenama. Bog se nalazi između čoveka i objekta njegove ili njene želje. »Sve je mistično putovanje prema Prijatelju.« (*Beseda* 44)

»Između priča«: Rumi dodeljuje Husamu Čelebiju, svom pisaru, presudnu ulogu u nastanku "Matnavija". Husam je bio Šemsov učenik, te je kroz njega glas voljenog učinjen čujnim. Rumi kaže da Husam pripada onoj vrsti svetaca koji ne mogu da se zadovolje isključivo tihom kontemplacijom, već moraju i da izraze svoje spoznaje.

»Ajaz i kraljev biser«: Ajaz je sluga koji je savršeno pokoran svom gospodaru, kralju Mahmudu (što znači "Slava kraju!"). Ova ljubav između kralja i roba kao personifikacija one između zaljubljenog i voljene osobe, predstavlja povest koja je prepričavana u mnogim mističkim izvorima (Gazali, Atar, Sanai). Rumijeva verzija dodaje joj jednu upečatljivu novu dimenziju. Ajaz svakog jutra odlazi u tajnu prostoriju. Dvorani podozrevaju da on nešto krije, ali ispostavlja se da je to "blago" samo stari kožuh i Ajazove iznošene cipele za rad. On odlazi tamo da meditira na njih, da bi se podsetio svog položaja pre no što je pozvan u kraljevu službu. Rumi kaže da imati na umu šta je čovek bio pre pojave milosti znači uvažavati svog gospodara.

»Psi ljubavi«: *Kidr* doslovno znači "zeleni". Kidr je poznat diljem islamskog sveta. On se nalazi na granici između vidljivog i nevidljivog sveta. Kada se Mojsije zaklinje da će pronaći mesto »gde se dva mora sastaju«, što će reći gde se mešaju duhovno i svetovno, on nailazi na Kidra. Mada u Kuranu nije spomenut po imenu, Kidr se dovodi u vezu sa osobom opisanom kao »jedan od naših slugu kojem smo Mi (Bog) podarili milost od Nas, i uputili ga u znanje koje od Nas potiče« (Kuran 18:64).

U ovom odlomku Mojsije želi da prati Kidra i da uči od njega, ali Kidr mu kaže: »Ukoliko me pratiš, ne smeš da dovodiš u pitanje ništa što učinim. Moraš da budeš strpljiv i da čekaš na moja objašnjenja.« Mojsije pristaje na to, ali kada Kidr izvrši prividne zločine (potapanje broda, ubistvo dečaka), Mojsije ne može da obuzda svoju uznemirenost, i Kidr ga ostavlja nakon što mu objasni tajne razloge za svoje postupke. Kidr predstavlja unutrašnju dimenziju, koja transcendira formu. On je personifikacija otkrivalačke uloge metafizičkog intelekta, "proročke duše". Naročito se pojavljuje usamljenicima, onima koji su lišeni uobičajenih izvora duhovnog poučavanja. Sufijski mistik Ibrahim rekao je o Kidru: »Četiri godine sam

živeo u divljini. Kidr, Drevni Zeleni, bio je moj pratilac i pomagač. Poučio me je Uzvišenom Imenu Božjem.«

Kidr je filološki povezan sa Ilijom i sa Utnapištimom iz *Epa o Gilgamešu*. Može biti da delom i od njega, kao i od druidskog predanja, potiče zagonetni Zeleni Vitez iz srednjovekovnog engleskog speva "Sir Gavejn i Zeleni Vitez".

»Omar i stari pesnik«: Omar (umro 644.) je bio drugi kalif, naimenovan od strane Abu Bakra na njegovoj samrtničkoj postelji. Omar je bio čuven po svojoj snažnoj volji i prekoj, plahoj naravi. Stvorio je islamsku državu i proširio je na Siriju, Irak, Egipat i Libiju.

»Zikr«: *Zikr* (ili *dikr*) znači podsećanje, opominjanje. U praktičnom smislu odnosi se na unutarnje ili spoljašnje ponavljanje izraza *La'ilaha il'Alahu* (»nema druge istine do Boga; samo Bog jeste«). Kaže se da *zikr* ima najmanje tri dela. Prvi deo, *La'ilaha*, je odbijanje, napuštanje svega, poniranje u dubine. Drugi deo, *il'Alah*, je istinski upad božanskog prisustva, njegov izliv u jedinku. *Hu*, treći deo, je izdisanje tog božanskog prisustva.

Jedan sufi učitelj, Bava Muhajadin, preporučivao je svojim učenicima da pri svakom dahu ponavljaju *zikr* i razmišljaju o njemu. Jedan ga je učenik upitao: »Ali kako je to moguće – hoću da kažem, kako bi to ikome moglo da uspe?« Učitelj je odgovorio: »To je slično vožnji kola. U početku misliš da je to teško, ali se vremenom navikneš i to ti postaje nešto sasvim prirodno. Posle nekog vremena, čak si u stanju da voziš i razgovaraš u isto vreme.«

»Ovo što sada imamo«: Već smo rekli da celokupna Rumijeva poezija proističe iz njegove aktivnosti u zajednici. U ovom posebnom slučaju grupa je ostala budna do zore, te je sama zora postala metafora svesnosti koju su svi oni dosegli, i koja se naziva velelepnost i prijateljstvo i »istina o kojoj je Haladž govorio«. Al-Haladž Mensur je sufi mistik koji je umro mučeničkom smrću u Bagdadu 922. godine zbog izjave *Ana'l Hak* – »Ja sam istina«, odnosno »Ja sam Bog«. Neiskaziva duševna veličanstvenost koja se ovde slavi prethodi postojanju univerzuma i klici iz koje je on nastao.

»O iskrenosti«: Bajazit Bestami (umro 877.) nije ništa napisao, ali sačuvane su mnoge njegove ekstatične izreke: »Kako je velika moja slava!«; »Ja sam i vinopija i vino i peharnik«; »Izašao sam iz bajazitstva kao zmija iz svoje košuljice. I tada sam uvideo da su zaljubljeni i voljena osoba jedno te isto«; »Ja sam kovač svoga sopstvenog bića«; »Ja sam i presto i šamlica«; »Tvoja pokornost meni veća je od moje pokornosti Tebi«; »Video sam kako Kaba hoda oko mene!«

Bestami razjašnjava stanje *fane*, u kojem je čovek tako potpuno rastočen i izgubljen u Bogu da kroz njega neprestano govori božansko prisustvo. Njegovi mistični doživljaji u meditaciji transcendiraju svako razlikovanje subjekta i objekta, i/ili osobina koje im se pripisuju. U krugovima sufija njegova se kazivanja već više od hiljadu godina čuvaju kao blago. Rumi ga često spominje kao protivtežu Đunaidu, koji je zagovarao duhovnu trezvenost isto koliko je Bestami zagovarao duhovnu opijenost. Đunaid je tvrdio: »Postoji trezvenost koja obuhvata svaku opijenost, ali ne postoji opijenost koja obuhvata svaku trezvenost.«

Moglo bi da se kaže da kod Bestamija nalazimo mešanje islamskog i indijskog misticizma u jedan jedinstven i potpuno originalan tok koji se opire svakom imenovanju.

»Šeik Karakani«: Šeik Abu'l Hasan Karakani bio je prototip osobe koja sve podnosi sa strpljenjem i tako potpuno ovladava nižim energijama (*nafs*) da ga se može predstaviti kako jaše lava, držeći u ruci zmiju kao korbač!

Kutb znači "osovina", "stožer", odnosno "središte", koje uključuje i periferiju ili je prisutno u njoj. *Kutb* je duhovno biće, ili funkcija, koje postoji u čoveku ili u više ljudi ili u trenutku. Nedokučiva je misterija na koji način božansko biva upućeno kao izaslanik u manifestovani svet.

»Ali u boju«: Ali (598-661) je bio Muhamedov rođak, a takođe i njegov zet i četvrti kalif. Bio je jedan od prvih preobraćenika u islam. Njegov odnos sa Muhamedom bio je posebne vrste. U Kuranu se dvaput spominje kao "moj brat" i triput kao "moj baštinik". Muhamed je blagoslovio brak svoje kćeri Fatime i Alija tako što ih je miropomazao njihove prve bračne noći. Pomazanje nije obeležje islamskog obreda i, koliko je poznato, Muhamed je to učinio samo tada. Sufijski mistici su Alija priznali za izvor ezoteričnih tajni, a u najširoj javnosti je zapamćen kao uzor *futuvaha* (viteštva), kao veliki ratnik, a takođe i po svojoj učenosti. On je prvi postavio pravila arapske gramatike. Njegove izreke i propovedi sakupljene su u *Osobenosti govorništa*, delu koje služi kao obrazac za upotrebu arapskog jezika, isto kao što su Ciceronove besede, sve doskora, imale tu funkciju na zapadu.

»Onaj koji se prikriva«: Humaj je legendarna ptica za čiju senku se kaže da dodeljuje srodnost. Planina Kaf (izobilje) nalazi se na kraju sveta, u blizini božanskog, i u Rumijevoj mitologiji tu živi humaj.

»Dakakijeve vizije«: Dakakijeva vizija sedam sveća koje postaju jedna može da se odnosi na jedinstvo i istovetnost svih proroka, suštinskog jezgra svih religija, ili pak može da upućuje na jedinstvo sedam glavnih božanskih imena (življenje, *haj*; znanje, *alim*; htenje, *murid*; sila, *adir*; slušanje, *sami*; viđenje, *basir*; i govorenje, *mutakalim*); a može da se odnosi i na druge misterije.

»Oceni leptiricu«: Haririjev *Makamat* bio je čuveno retoričko delo toga doba, koje je klasifikovalo oblike umetničkog izražavanja.

SADRŽAJ

Predgovor: Rumijev život, delo, poruke

OKEAN VODI BRIGU O SVAKOM TALASU

Vazduh noći
Bismilah
Dečja igra
Umešnost i praznina
Praznina
Šeik koji se igrao sa decom
Čovek i žena se prepiru
Polni nagon, šta može da uradi ženski smeh...
Tetoviranje u Kacvinu
Muhamed i žderonja
Post
Oduči se od sisanja
Posle meditacije
Pas na vratima
Staranje o dva dućana

GDE SVE JE MUZIKA

Doviknuo sam ti kroz vrata...
Posegnem za komadom drveta. Pretvori se u leut...
Imamo ogromno bure vina...
U glavi mi caruje čudna mahnitost...
Nestalo je, i unutarne i spoljašnje...
Vino koje ustvari pijemo...
Ovo koje je izmučeno...
Kasno je, sam sam...
Da li zalazak sunca katkada liči...
Unutra se nalazi maleno, šuplje zrno žita...
Misliš li ti da ja znam šta radim?...
Danas, kao i svakog drugog dana...
Hteo bih da te poljubim...

NIKAKVOG BARJAKA

Ko mojim ustima kazuje reči?
Zajednica duha
Mnoga vina
Posebne zdele
Novo pravilo
Pregoreli ražnjić
Imam da kažem pet stvari
Dela bespomoćnosti
Saladinov čanak za prošnju

Budi otapajući sneg
Lomljivo stakalce
Ja više ne znam
Gde smo to?
Pesma svirale od trske
Žedna riba
Dovoljno reči?
Ovaj svet načinjen od naše ljubavi prema praznini
Tihost
Sanai
Upravo dogorevajuća sveća
Nikakvog barjaka
Torba za hranu
Proleće
Gde sve je muzika
Prekrasne taljige
Proleće je Hristos
Tragovi isparenja
Amam
Zemlja proglašava
Otkrij sopstveni mit

GDE SVE JE MUZIKA

Dnevna svetlosti, ispunjena sitnim...
Neka ljubavnik bude sramotan, bezuman...
Lahor mora neke tajne zorom da ti oda...
Dođi u voćnjak u proleće...
Napolju, izvan prestupa i ispravnosti...
Pokušavaju da kažu kakav si...
Noć ispunjena razgovorom koji boli...
Tajna se ne razjašnjava ponavljanjem pitanja...
Bleda sunčeva svetlost...
Svetlost koju zračiš...
Neko ko sa pola vekne hleba odlazi...
Zamisli da se otiskuješ sa litice i lebdiš...

AKO JE VOLJENI SVUGDE

Miš i žaba
Dugačka uzica
Moć prijateljstva
Dva prijatelja
Sluga koji je voleo svoje molitve
Imra'u 'l-Kajs
Između priča
San koji mora da bude protumačen
Pijuk
Srž muškosti
Derviš pred vratima
Omar i stari pesnik
Kineska umetnost i grčka umetnost
Komarci na vetru
Ajaz i kraljev biser

Leblebija za kuvanje
Prijatelji iz detinjstva
Miš i kamila
Praotac Razum
Mlad mesec, Hilal
Svest tela
Psi ljubavi
Viči u svojoj nemoći
Zaduženi šeik

GDE SVE JE MUZIKA

Ko spolja vidi unutrašnjost?...
Prijatelju, naša bliskost je ovo...
Kada sam s tobom, ostajemo na nogama...
Onog minuta kada sam prvi put čuo ljubavnu priču...
Mi smo ogledalo isto kao i lik u njemu...
Želim da te držim prisno poput lutnje...
Duboko poštujem one koji se trude...
U tvojoj svetlosti učim kako da volim...
Glas bubnja razleže se vazduhom...
Zavidiš li okeanu na njegovoj darežljivosti?...

RUBIN SUNČEVOG IZLASKA

Dan kojeg nema ni u jednom kalendaru
Frule za ples
Izgled mog jezika
Travke
Ponekad sasvim zaboravljam
Crvena košulja
Šupalj beli luk
Napuštena odeća ronioca
Moja najgora osobina
Rastvarač šećera
Središte vatre
Razgovor u noći
Razgovor kroz vrata
Bdenje
Sve reke odjednom
Blokirani drum
Dete koje tepa
Neprestani razgovor
Ponoćna vatra pod vedrim nebom
Pitanje
Muzika
Šator
Rubin sunčevog izlaska
Voda sa tvoga izvora
Ti brišeš patos
Svaka nota
Granit i vinska čaša
Moć održavanja
Učitelj muzike

Neko prekopava zemlju
Način izražavanja mora da se menja
Kuća za goste
Ko pravi ove preokrete?
Zašto je vino zabranjeno
Na Dan Uskrsnuća
Zikr

GDE SVE JE MUZIKA

Ove darove od Prijatelja, ruho...
Majstor je iščupao trsku iz trščaka...
Ponizno življenje ne unižava. Ono ispunjava...
Ti koji se rađaš i donosiš misterije...
Delegacija ptica došla je Solomonu žaleći se...
Ako želiš ono što vidljiva stvarnost...
Sve na kocku zbog ljubavi stavi...
U čamcu koji se spušta niz brzi potok...
Čitavog svog života gledali smo...

OD ČEGA ISUS BEŽI

Nasuh
Mojsije i pastir
Radost pri nenadanom razočaranju
Priča voda
Grube metafore
Dolazim pred zoru
Šah-mat
Nezgrapno poređenje
Dve vrste pameti
Dva načina trčanja
Važnost obrade tikve
Pravljenje hleba
Sabini darovi Solomonu
Solomon poručuje Sabi
Sabino oklevanje
Sabin presto
Solomonova nakrivljena kruna
Udaljena džamija
Tri ribe
Dar vode
Isus na mršavom magaretu
Od čega Isus beži
U Bagdadu, sanjajući o Kairu...

GDE SVE JE MUZIKA

Nekada sam bio stidljiv...
Ptičji poj donosi olakšanje...
Neka pesma tvog grla...

Put do ljubavi nije vešta rasprava...
Znam napamet fraze i čitave stranice...
Potpuno si me izludeo...
Mi smo noćni okean pun...
Šta više vredi, hiljade zbijene u gomilu...
Jutarnji vetar donosi svež miris...
Robe, znaj da je Gospodar...
Imamo ovaj oblik govora...
Parče drveta ne može se pojesti...
U klanici ljubavi ubijaju...

UVRSTI OVU MUSTRU U SVOJ ČILIM

Egipat koji ne postoji
Livadski zvuci
Uvrsti ovu mustru u svoj ćilim
Haladž
Nas troje
Ja imam takvog učitelja
Sama velikodušnost
Ovako
Činija
Vosak
Nema mesta za oblik
Hroma koza
Pijaca semenja
Oteraj pratilje
Nema ničega ispred
Umiranje, smejući se
Ne kazujem ovo na pravi način
Najmanja šara
Vodenično kolo
Žuđena pesma
Kad se molimo sami
Ovo što sada imamo
Buđenje crva
Svežina
Oceni leptiricu po lepoti njene sveće
Golubica pod strehom
U zamahu tvog malja
Neobeležene škrinje
Mleko milenijuma
Ptičji poj iz unutrašnjosti jajeta
Reci da sam ti

GDE SVE JE MUZIKA

Rekao si šta si...
Tajno okretanje u nama...
Ovog trenutka ova ljubav dolazi da počine u meni...
Nastavi da hodaš, mada nema mesta na koje bi stigao...
Hodaj ka izvoru...
Kružim oko tvog gnezda noćas...
Nema potpunije ljubavi od ljubavi bez objekta...

Nekih noći ostani budan do zore...
Tako sam sitan da me se jedva može videti...
Nešto nam širi krila. Nešto...
Ustajem, i ovo jedno ja...
Živeo sam na ivici ludila...
Istinska veličina dolazi s mahnitošću...
Igraj, kad si načisto razbijen...

POLIRANJE OGLEDALA

Ljudska iskrenost
Dalkakovo saopštenje
Mačka i meso
Šeik Karakani i njegova rospija
Hvatač zmija i smrznuta zmija
Poliranje ogledala
Ali u boju
Kralj, služavka i lekar
Tri brata i kineska princeza
Zeleni klasovi
O prepletenosti
Pod ambara
Pesma o magarcu
Slon u mraku
Korpa svežeg hleba
Onaj koji se prikriva
Promišljanje
Privatni banket
Dakakijeve vizije
Svedok, miljenik

Napomene